

Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego

URZĄD STATYSTYCZNY
W WARSZAWIE
STATISTICAL OFFICE
IN WARSZAWA

Statistical
Yearbook
Mazowieckie
Voivodship

2014

ZESPÓŁ REDAKCYJNY EDITORIAL BOARD
URZĘDU STATYSTYCZNEGO OF STATISTICAL OFFICE

PRZEWODNICZĄCY PRESIDENT
Zofia Kozłowska

REDAKTOR GŁÓWNY EDITOR-IN-CHIEF
Barbara Czerwińska-Jędrusiak

CZŁONKOWIE MEMBERS
Agnieszka Ajdyn
Anna Branicka
Anna Cacko
Patrycja Gałązka-Seliga
Krzysztof Kowalski
Elżbieta Lipińska
Gabriela Nowakowska
Ewa Polanowska
Grażyna Silny

SEKRETARZ SECRETARY
Małgorzata Bieńkowska

Redakcja, tłumaczenie i skład komputerowy — *Editing, translation and setting —*
Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych *Mazovian Centre for Regional Surveys*
Urzędu Statystycznego *of Statistical Office*

Projekt okładki *Cover design*
Lidia Motrenko-Makuch

Przy publikowaniu danych **Urzędu Statystycznego** *When publishing Statistical Office data*
prosimy o podanie źródła *please indicate source*

ISSN 1509-9652

Publikacja dostępna na CD *Publication available on CD*
oraz w Internecie — warszawa.stat.gov.pl *and on the Internet — warszawa.stat.gov.pl*

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Warszawie przekazuje Państwu piętnaste wydanie „Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego”. Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa i stan gospodarki województwa.

Opracowanie rozpoczynają trzy tablice przeglądowe zawierające ważniejsze dane o województwie w latach 2000, 2005 i 2008–2013 oraz wybrane dane o województwie na tle kraju, jak również o podregionach województwa w 2013 r.

Szczegółowe dane statystyczne zgrupowano w 23 działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Zamieszczony materiał statystyczny wzbogacono ilustracją graficzną w formie wykresów i kartogramów.

W obecnej edycji Rocznika dane z zakresu rachunków regionalnych po raz pierwszy zaprezentowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010)”. Ponadto przedstawiono prognozę stanu i struktury ludności do roku 2050.

Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano z wyników badań statystycznych statystyki publicznej, jak również ze źródeł pozastatystycznych.

Czytelnikom zainteresowanym danymi o podstawowych jednostkach podziału terytorialnego województwa polecamy, wydaną równocześnie, publikację pt. „Województwo Mazowieckie 2014 – Podregiony, Powiaty, Gminy”. Opracowanie to stanowi niejako uzupełnienie niniejszego Rocznika.

Oddając do rąk Państwa „Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego” dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje, które przyczyniają się do wzbogacania jego treści.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Warszawie

Zofia Kozłowska

Warszawa, grudzień 2014 r.

PREFACE

The Statistical Office in Warszawa is pleased to present the fifteenth bilingual edition of the “Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship”. The Yearbook includes information characterising living conditions of society and the state of the economy of the voivodship.

Three review tables containing major data on voivodship in years 2000, 2005 and 2008–2013 and selected data on voivodship compared with the rest of the country as well as its subregions in 2013 are presented at the beginning of the publication.

Detailed statistical data on voivodship have been grouped in 23 chapters, preceded by general notes explaining terminology, methodology and scope of information used in the publication. Presented statistical information has been enriched with maps and charts.

In the present edition of the Yearbook data concerning regional accounts for the first time are presented according to the principles of “European System of Accounts (ESA 2010)”. In addition, the Yearbook presents a prognosis on size and structure of population until the year 2050.

Survey results of public statistics as well as non-statistical sources of information have been used while compiling the publication.

For readers who are interested in data on the basic units of territorial division we recommend simultaneously published “Mazowieckie Voivodship 2014 – Subregions, Powiats, Gminas”, which can be treated as a complementary source of information.

Presenting the “Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship” I would sincerely like to thank all persons and institutions for their assistance in providing data which have contributed to enriching the contents of this publication.

*Director
of the Statistical Office in Warszawa*

Zofia Kozłowska

Warszawa, December 2014

SPIS RZECZY

Przedmowa
Spis tablic
Spis wykresów
Objaśnienia znaków umownych
Skróty
Uwagi ogólne.....

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2013 r.
II. Ważniejsze dane o województwie
III. Wybrane dane o podregionach województwa (NTS 3) w 2013 r.

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport i łączność
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

	Str. Page
<i>Preface</i>	3, 4
<i>List of tables</i>	6—17
<i>List of graphs</i>	17
<i>Symbols</i>	18
<i>Abbreviations</i>	18, 19
<i>General notes</i>	20—25

REVIEW TABLES

<i>Voivodship on the background of the country in 2013</i>	26—31
<i>Major data on the voivodship</i>	32—49
<i>Selected data by voivodship subregions (NTS 3) in 2013</i>	50—58

CHAPTERS

<i>Geography</i>	59— 61
<i>Environmental protection</i>	62— 81
<i>Administrative division and local government</i>	82— 86
<i>Public safety. Justice</i>	87— 95
<i>Population</i>	96—123
<i>Labour market</i>	124—157
<i>Wages and salaries. Social security benefits</i>	158—168
<i>Household budgets</i>	169—177
<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>	178—190
<i>Education</i>	191—222
<i>Health care and social welfare</i>	223—237
<i>Culture. Tourism. Sport</i>	238—251
<i>Science and technology. Information society</i>	252—265
<i>Prices</i>	266—269
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>	270—297
<i>Industry and construction</i>	298—313
<i>Transport and communications</i>	314—321
<i>Trade and catering</i>	322—327
<i>Finances of enterprises</i>	328—340
<i>Public finance</i>	341—349
<i>Investments. Fixed assets</i>	350—357
<i>Regional accounts</i>	358—363
<i>Entities of the national economy</i>	364—371

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTER I. GEOGRAPHY	
Położenie geograficzne	1	59
Powierzchnia i granice w 2013 r.	2	59
Układ pionowy powierzchni	3	60
Większe rzeki.....	4	60
Większe i głębsze jeziora	5	61
Temperatury powietrza.....	6	61
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie.....	7	61
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION	
Uwagi ogólne.....	x	62
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa.....	1 (8)	69
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne	2 (9)	70
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane	3 (10)	70
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ..	4 (11)	71
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	5 (12)	71
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych.....	6 (13)	72
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi	7 (14)	72
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków ...	8 (15)	73
Oczyszczalnie ścieków	9 (16)	73
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	10 (17)	74
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	11 (18)	74
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	12 (19)	75
Kampinoski Park Narodowy	13 (20)	76
Rezerваты przyrody	14 (21)	76
Parki krajobrazowe	15 (22)	77
Pomniki przyrody	16 (23)	77
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania	17 (24)	78
Odpady według rodzajów w 2013 r.	18 (25)	78

	Tabl. Table	Str. Page
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices).....</i>	19 (26) 79
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej	<i>Tangible effects of investments in environmental protection and water management.....</i>	20 (27) 80
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	<i>Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund.....</i>	21 (28) 81
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	<i>Receipts from fees and fines for environmental protection and water management fund.....</i>	22 (29) 81
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x 82
Jednostki administracyjne województwa	<i>Administrative units of voivodship.....</i>	1 (30) 84
Gminy w 2013 r.	<i>Gminas in 2013.....</i>	2 (31) 84
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2013 r.	<i>Powiats and cities with powiat status in 2013.....</i>	3 (32) 85
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2013 r.	<i>Councillors of organs of local government units in 2013.....</i>	4 (33) 85
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej	<i>Paid employment, wages and salaries in the public administration.....</i>	5 (34) 86
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x 87
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings.....</i>	1 (35) 90
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	<i>Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police.....</i>	2 (36) 92
Wpływ spraw do sądów powszechnych	<i>Incoming cases in the common courts.....</i>	3 (37) 92
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	<i>Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation.....</i>	4 (38) 93
Załatwione sprawy rodzinne	<i>Resolved family cases.....</i>	5 (39) 94
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	<i>Entities in the National Judicial Register.....</i>	6 (40) 94
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej	<i>Registered activity of the State Fire Service.....</i>	7 (41) 95
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION	
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x 96
Ludność	<i>Population.....</i>	1 (42) 100
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	<i>Working and non-working age population.....</i>	2 (43) 100
Ludność według płci i wieku	<i>Population by sex and age.....</i>	3 (44) 101
Miasta i ludność w miastach	<i>Towns and urban population.....</i>	4 (45) 102
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską	<i>Gminas and rural population.....</i>	5 (46) 102
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci	<i>Median age of population by sex.....</i>	6 (47) 102
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics.....</i>	7 (48) 103
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	<i>Marriages contracted and dissolved.....</i>	8 (49) 104
Małżeństwa zawarte w 2013 r. według wieku nowożeńców	<i>Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2013.....</i>	9 (50) 104

	Tabl. Table	Str. Page
Małżeństwa zawarte w 2013 r. według poprzedniego statusu cywilnego nowożeńców	<i>Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2013.....</i>	10 (51) 106
Małżeństwa wyznaniowe	<i>Church or religious marriages.....</i>	11 (52) 107
Rozwody w 2013 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2013.....</i>	12 (53) 108
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie ..	<i>Divorces by the number of underage children in the marriage.....</i>	13 (54) 109
Urodzenia.....	<i>Births</i>	14 (55) 109
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	<i>Live births by birth order and age of mother</i>	15 (56) 110
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności.....	<i>Female fertility and reproduction rates of population.....</i>	16 (57) 110
Zgony według płci i wieku zmarłych	<i>Deaths by sex and age of deceased</i>	17 (58) 111
Zgony według przyczyn.....	<i>Deaths by causes.....</i>	18 (59) 112
Zgony niemowląt według płci i wieku	<i>Infant deaths by sex and age</i>	19 (60) 114
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn.....	<i>Infant deaths by selected causes</i>	20 (61) 115
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję.....	<i>Suicides registered by Police.....</i>	21 (62) 116
Przeciętne dalsze trwanie życia	<i>Life expectancy.....</i>	22 (63) 116
Prognoza ludności	<i>Population projection</i>	23 (64) 117
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	<i>Internal and international migration of population for permanent residence.....</i>	24 (65) 119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	<i>Internal migration of population for permanent residence by direction</i>	25 (66) 120
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów.....	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants.....</i>	26 (67) 121
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów.....	<i>International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants.....</i>	27 (68) 121
Kościół i związki wyznaniowe.....	<i>Churches and religious associations.....</i>	28 (69) 122
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne.....	<i>General notes.....</i>	x 124
Aktywność ekonomiczna ludności	<i>Economic activity of the population</i>	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej — na podstawie BAEL.....	<i>Economic activity of the population aged 15 and more — on the LFS basis.....</i>	1 (70) 132
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2013 r. — na podstawie BAEL	<i>Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2013 — on the LFS basis.....</i>	2 (71) 133
Pracujący	<i>Employment</i>	
Pracujący	<i>Employed persons</i>	3 (72) 134
Pracujący według statusu zatrudnienia.....	<i>Employed persons by employment status</i>	4 (73) 135
Przeciętne zatrudnienie.....	<i>Average paid employment.....</i>	5 (74) 136
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni	<i>Full- and part-time paid employment.....</i>	6 (75) 137
Przyjęcia do pracy	<i>Hires</i>	7 (76) 138

		Tabl. Table	Str. Page
Zwolnienia z pracy	<i>Terminations.....</i>	8 (77)	139
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy.....	<i>The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time</i>	9 (78)	141
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2013 r.	<i>Job vacancies, newly created and liquidated job in 2013.....</i>	10 (79)	142
Bezrobocie	<i>Unemployment</i>		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy.....	<i>Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers.....</i>	11 (80)	144
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani	<i>Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls.....</i>	12 (81)	144
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy	<i>Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority.....</i>	13 (82)	145
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy.....	<i>Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers.....</i>	14 (83)	147
Wydatki Funduszu Pracy.....	<i>Expenditures of Labour Fund.....</i>	15 (84)	147
Warunki pracy	<i>Work conditions</i>		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	<i>Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture).....</i>	16 (85)	148
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	<i>Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture).....</i>	17 (86)	150
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.....	<i>Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture.....</i>	18 (87)	152
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia.....	<i>Persons working in hazardous conditions.....</i>	19 (88)	152
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2013 r.	<i>Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2013.....</i>	20 (89)	154
Choroby zawodowe	<i>Occupational diseases.....</i>	21 (90)	155
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions.....</i>	22 (91)	156
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.....	<i>Occupational accidents and occupational diseases benefits.....</i>	23 (92)	157
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	<i>CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS</i>		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	158
Wynagrodzenia	<i>Wages and salaries</i>		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto.....	<i>Average monthly gross wages and salaries.....</i>	1 (93)	160
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2012 r.	<i>Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2012.....</i>	2 (94)	161
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.	<i>Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2012.....</i>	3 (95)	163
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2012 r.	<i>Average gross wages and salaries for October 2012.....</i>	4 (96)	165
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylnych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.	<i>Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2012.....</i>	5 (97)	167

		Tabl. Table	Sr. Page
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści.....	Retirees and pensioners.....	6 (98)	168
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto.....	Gross retirement and other pension benefits.....	7 (99)	168
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS		
Uwagi ogólne.....	General notes.....	x	169
Gospodarstwa domowe.....	Households.....	1 (100)	174
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	Average monthly per capita available income in households.....	2 (101)	175
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	Average monthly per capita expenditures in households.....	3 (102)	175
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs in households.....	4 (103)	176
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania.....	Households equipped with selected durable goods.....	5 (104)	176
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych.....	At-risk of poverty rates in households.....	6 (105)	177
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS		
Uwagi ogólne.....	General notes.....	x	178
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure		
Wodociągi i kanalizacja.....	Water supply and sewage systems.....	1 (106)	182
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.....	Consumers and consumption of electricity in households....	2 (107)	182
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych.....	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households.....	3 (108)	183
Ogrzewnictwo.....	House-heating.....	4 (109)	183
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej.....	Population using water supply, sewage and gas supply systems.....	5 (110)	184
Odpady komunalne.....	Municipal waste.....	6 (111)	184
Nieczystości ciekłe.....	Liquid waste.....	7 (112)	185
Składowiska odpadów komunalnych.....	Landfill sites with municipal waste.....	8 (113)	185
Komunikacja miejska.....	Urban transport.....	9 (114)	186
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej.....	Generally accessible and estate area green belts.....	10 (115)	186
Mieszkania	Dwellings		
Zasoby mieszkaniowe.....	Dwelling stocks.....	11 (116)	187
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje.....	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations.....	12 (117)	187
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2013 r.	Housing allowances paid out in 2013.....	13 (118)	188
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe.....	Administration of grounds for dwelling construction.....	14 (119)	188
Mieszkania, których budowę rozpoczęto.....	Dwellings in which construction has begun.....	15 (120)	189
Mieszkania oddane do użytkowania.....	Dwellings completed.....	16 (121)	189
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb.....	Dwellings completed by number of rooms.....	17 (122)	190

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	191
Edukacja według szczebli kształcenia	Education by level	1 (123)	196
Szkoły według organów prowadzących	Schools by school governing authority	2 (124)	198
Uczniowie według grup wieku	Pupils and students by age groups	3 (125)	201
Współczynnik skolaryzacji	Enrolment rate	4 (126)	202
Komputery w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Computers in schools for children and youth and in post-secondary schools	5 (127)	203
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools	6 (128)	204
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych	Students studying foreign languages in schools for adults	7 (129)	205
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Education of people with special educational needs	8 (130)	206
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	Special education centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres	9 (131)	207
Wychowanie pozaszkolne	Extracurricular education	10 (132)	208
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools)	11 (133)	208
Domy i stołówki studenckie	Student dormitories and canteens	12 (134)	209
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia	Students of higher education institutions receiving scholarships	13 (135)	209
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Primary schools for children and youth (excluding special schools)	14 (136)	210
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	15 (137)	211
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Basic vocational schools for youth (excluding special schools)	16 (138)	212
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia	Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education	17 (139)	212
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	General secondary schools for youth (excluding special schools)	18 (140)	212
Licea profilowane dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Specialized secondary schools for youth (excluding special schools)	19 (141)	213
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Technical secondary schools for youth (excluding special schools)	20 (142)	213
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education	21 (143)	213
Uczniowie i absolwenci ogólnokształcących szkół artystycznych dla młodzieży według grup kierunków kształcenia	Students and graduates of general art schools for youth by fields of education	22 (144)	214
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	Level art schools for children and youth	23 (145)	214
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	Post-secondary schools (excluding special schools)	24 (146)	214
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education	25 (147)	215
Szkoły wyższe	Higher education institutions	26 (148)	215
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne oraz zamiejscowe ośrodki dydaktyczne szkół wyższych według lokalizacji w roku akademickim 2013/14	Branches sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location of higher education institutions in 2013/14 academic year by place of residence	27 (149)	216

	Tabl. Table	Str. Page
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	28 (150)	217
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	29 (151)	217
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych	30 (152)	218
Cudzoziemcy — studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół	31 (153)	218
Studia podyplomowe i doktoranckie	32 (154)	219
Studia podyplomowe według grup kierunków kształcenia	33 (155)	220
Szkoły dla dorosłych	34 (156)	221
Wychowanie przedszkolne	35 (157)	221
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	x	223
Pracownicy medyczni	1 (158)	229
Lekarze specjaliści	2 (159)	229
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	3 (160)	230
Stacjonarna opieka zdrowotna	4 (161)	231
Szpitalne ogólne	5 (162)	232
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	6 (163)	232
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	7 (164)	233
Krwiodawstwo	8 (165)	233
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia	9 (166)	234
Żłobki i kluby dziecięce	10 (167)	234
Placówki wsparcia dziennego	11 (168)	235
Rodzinna piecza zastępcza	12 (169)	235
Instyтуcyjnalna piecza zastępcza	13 (170)	236
Pomoc społeczna stacjonarna	14 (171)	236
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców	15 (172)	236
Świadczenia pomocy społecznej	16 (173)	237
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	x	238
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane	1 (174)	241
Gazety i czasopisma wydane	2 (175)	241
Biblioteki publiczne (z filiami)	3 (176)	242
Muzea	4 (177)	242
Galerie sztuki	5 (178)	242
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe	6 (179)	243
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	7 (180)	243
Kina stałe	8 (181)	244
Abonenci telewizji kablowej	9 (182)	244
Abonenci radiowi i telewizyjni	10 (183)	244

	Tabl. Table	Str. Page
Turystyka		
Baza noclegowa turystyki	11 (184)	245
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki	12 (185)	247
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	13 (186)	248
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	14 (187)	248
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	15 (188)	249
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2012 r.	16 (189)	249
Wybrane obiekty sportowe w 2010 r.	17 (190)	251
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne	x	252
Nauka i technika		
Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej	1 (191)	257
Zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	2 (192)	258
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	3 (193)	259
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące)	4 (194)	259
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	5 (195)	260
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące)	6 (196)	260
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej	7 (197)	260
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2013 r.	8 (198)	261
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2011—2013	9 (199)	262
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	10 (200)	263
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące)	11 (201)	264
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	12 (202)	264
Społeczeństwo informacyjne		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne	13 (203)	265
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach	14 (204)	265
DZIAŁ XIV. CENY		
Uwagi ogólne	x	266
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	1 (205)	267
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług	2 (206)	267
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	3 (207)	269
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	4 (208)	269

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne.....	x	270
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno- -produkcyjne w rolnictwie.....	1 (209)	275
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków...	2 (210)	276
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych.....	3 (211)	276
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rol- niczej (ceny stałe).....	4 (212)	277
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe).....	5 (213)	277
Powierzchnia zasiewów.....	6 (214)	279
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów.....	7 (215)	280
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych.....	8 (216)	281
Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew.....	9 (217)	282
Powierzchnia, zbiory i plony z krzewów owocowych i plantacji jagodowych.....	10 (218)	283
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie.....	11 (219)	284
Drob.....	12 (220)	285
Produkcja żywca rzeźnego.....	13 (221)	285
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów.....	14 (222)	286
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych.....	15 (223)	286
Ciągniki rolnicze.....	16 (224)	287
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik.....	17 (225)	287
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące).....	18 (226)	288
Skup ważniejszych produktów rolnych.....	19 (227)	289
Ekologiczne gospodarstwa rolne.....	20 (228)	290
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne.....	21 (229)	290
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych.....	22 (230)	291
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie.....	23 (231)	291
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych.....	24 (232)	292
Powierzchnia lasów.....	25 (233)	293
Zasoby drzewne na pniu.....	26 (234)	294
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane.....	27 (235)	295
Pozyskanie drewna.....	28 (236)	296
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień.....	29 (237)	297
Pożary w lasach.....	30 (238)	297
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne.....	x	298
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu.....	1 (239)	301
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnio- nych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące).....	2 (240)	303

		Tabl. Table	Str. Page
Produkcja wybranych wyrobów	<i>Production of selected products</i>	3 (241)	303
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	<i>Average paid employment in industry</i>	4 (242)	305
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	<i>Average monthly gross wages and salaries in industry</i>	5 (243)	307
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	<i>Construction and assembly production (current prices)</i>	6 (244)	309
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)	<i>Construction and assembly production by type of constructions (current prices)</i>	7 (245)	309
Budynki oddane do użytkowania	<i>Buildings completed</i>	8 (246)	311
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków	<i>Buildings completed by type of buildings</i>	9 (247)	312
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie	<i>Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction</i>	10 (248)	313
DZIAŁ XVII. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	CHAPTER XVII. TRANSPORT AND COMMUNICATIONS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	314
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane	<i>Railway lines operated</i>	1 (249)	317
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	<i>Hard surface public roads</i>	2 (250)	317
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane	<i>Registered road vehicles and tractors</i>	3 (251)	318
Linie regularnej komunikacji autobusowej	<i>Regular bus transport lines</i>	4 (252)	318
Transport samochodowy zarobkowy	<i>Hire or reward road transport</i>	5 (253)	319
Ruch pasażerów w porcie lotniczym im. Fryderyka Chopina w Warszawie (Warszawa-Okęcie)	<i>Passenger traffic at Fryderyk Chopin airport in Warsaw (Warszawa-Okęcie)</i>	6 (254)	319
Przeładunek ładunków w porcie lotniczym im. Fryderyka Chopina w Warszawie (Warszawa-Okęcie)	<i>Freight loaded and unloaded at Fryderyk Chopin airport in Warsaw (Warszawa-Okęcie)</i>	7 (255)	319
Wypadki drogowe i ich ofiary	<i>Road traffic accidents and their casualties</i>	8 (256)	320
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	<i>Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles</i>	9 (257)	320
Łączność	Communications		
Podstawowe usługi pocztowe	<i>Basic postal services</i>	10 (258)	321
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne	<i>Telephone subscribers and telephone sets</i>	11 (259)	321
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	322
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	<i>Retail sales (current prices)</i>	1 (260)	325
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące)	<i>Retail sales by groups (current prices)</i>	2 (261)	325
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	<i>Wholesale in trade enterprises (current prices)</i>	3 (262)	325
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	<i>Shops by organizational form and petrol stations</i>	4 (263)	326
Gastronomia	<i>Catering</i>	5 (264)	326
Magazyny handlowe	<i>Trade warehouses</i>	6 (265)	327
Targowiska	<i>Marketplaces</i>	7 (266)	327
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	328
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	<i>Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors</i>	1 (267)	332
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	<i>Revenues, costs and financial results of enterprises by sections</i>	2 (268)	333
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	<i>Enterprises by obtained financial results</i>	3 (269)	334

		Tabl. Table	Sr. Page
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	<i>Economic relations in enterprises.....</i>	4 (270)	335
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	<i>Current assets of enterprises.....</i>	5 (271)	336
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	<i>Share equity (funds) of enterprises</i>	6 (272)	338
Kapitał zakładowy spółek	<i>Share capital of companies</i>	7 (273)	339
Zobowiązania przedsiębiorstw	<i>Liabilities of enterprises</i>	8 (274)	340
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	341
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	<i>Revenue of local government units budgets by type.....</i>	1 (275)	344
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	<i>Revenue of local government units budgets by division in 2013.....</i>	2 (276)	346
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	<i>Expenditure of local government units budgets by type</i>	3 (277)	347
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	<i>Expenditure of local government units budgets by division in 2013.....</i>	4 (278)	348
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych	<i>Revenue and costs of local government budgetary establishments.....</i>	5 (279)	349
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	350
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	<i>Investment outlays (current prices).....</i>	1 (280)	353
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące).....	<i>Investment outlays in enterprises (current prices).....</i>	2 (281)	354
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące).....	<i>Investment outlays in enterprises by groups (current prices).....</i>	3 (282)	355
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne).....	<i>Gross value of fixed assets (current book-keeping prices)...</i>	4 (283)	356
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne).....	<i>Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices).....</i>	5 (284)	357
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	358
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	<i>Gross domestic product (current prices).....</i>	1 (285)	362
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące)	<i>Basic elements of production account and generation of income account (current prices).....</i>	2 (286)	363
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych.....	<i>Nominal income in the households sector</i>	3 (287)	363
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	<i>General notes.....</i>	x	364
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON.....	<i>Entities of the national economy in the REGON register.....</i>	1 (288)	365
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji.....	<i>Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections.....</i>	2 (289)	365
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji.....	<i>Commercial companies by legal status and sections.....</i>	3 (290)	367
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji.....	<i>Newly registered entities of the national economy by selected legal forms and sections.....</i>	4 (291)	368
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji.....	<i>Liquidated entities of the national economy by selected legal forms and sections</i>	5 (292)	370

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Str. Page
Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2013 r.	58
Podział województwa mazowieckiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)	59
Ludność według płci i wieku w 2013 r.	102
Ruch naturalny ludności	103
Przeciętne trwanie życia	103
Struktura pracujących według sekcji	164
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	164
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	165
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2013 r.	190
Mieszkania oddane do użytkowania	190
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2013/14	191
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2013 r.	274
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2012 r. (ceny stałe 2011 r.)	274
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	275
Relacja wyników budżetów jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem	340
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	340
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2013 r.	341

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (—)	—	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
(0,0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka (.)	—	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	—	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak Δ	—	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 18 na str. 24. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 18 on page 24.</i>
Znak *	—	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. <i>data revised.</i>
Znak #	—	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.</i>
„W tym” “Of which”	—	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)	—	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. <i>thous.</i>	= tysiąc = <i>thousand</i>	mm	= milimetr <i>millimetre</i>
mln	= million <i>million</i>	m	= metr <i>metre</i>
zł <i>zl</i>	= złoty = <i>zloty</i>	km	= kilometr <i>kilometre</i>
szt. <i>pcs</i>	= sztuka = <i>piece</i>	m ²	= metr kwadratowy <i>square metre</i>
egz.	= egzemplarz	ha	= hektar <i>hectare</i>
kpl.	= komplet	km ²	= kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
wol. <i>vol.</i>	= wolumin = <i>volume</i>	ml	= mililitr <i>millilitre</i>
g	= gram <i>gram</i>	l	= litr <i>litre</i>
kg	= kilogram <i>kilogram</i>	hl	= hektolitr <i>hectolitre</i>
dt	= decytona <i>deciton</i>	m ³	= metr sześcienny <i>cubic metre</i>
t	= tona <i>tonne</i>	dam ³	= dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>

hm ³	= hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	pkt	= punkt
kWh	= kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>	poj.	= pojemność
GWh	= gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>	poz.	= pozycja
GJ	= gigadżul <i>gigajoule</i>	tabl.	= tablica <i>table</i>
°C	= stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	ust.	= ustęp
s	= sekunda <i>second</i>	0°1'1" {	E = wschód <i>East</i>
h	= godzina <i>hour</i>		N = północ <i>North</i>
d	= doba		S = południe <i>South</i>
24 h	= 24 hours		W = zachód <i>West</i>
r.	= rok	Dz.U.	= Dziennik Ustaw
p u	= powierzchnia użytkowa	Dz.Urz.	= Dziennik Urzędowy
ceg <i>brick</i>	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych <i>= standard brick unit expressing the quantity of wall building materials</i>	i in.	= i inne
t/r <i>t/y</i>	= ton rocznie <i>= tonnes per year</i>	im.	= imienia
art. <i>Art.</i>	= artykuł <i>= article</i>	itp. <i>etc.</i>	= i tym podobne <i>= and the like</i>
cd. <i>cont.</i>	= ciąg dalszy <i>= continued</i>	m.in. <i>i.a.</i>	= między innymi <i>= among others</i>
dok. <i>cont.</i>	= dokończenie <i>= continued</i>	np. <i>e.g.</i>	= na przykład <i>= for example</i>
gm. m.	= gmina miejska <i>urban gimna</i>	tj. <i>i.e.</i>	= to jest <i>= that is</i>
gm. m-w.	= gmina miejsko-wiejska <i>urban-rural gimna</i>	tzn. <i>i.e.</i>	= to znaczy <i>= that is</i>
gm. w.	= gmina wiejska <i>rural gimna</i>	tzw.	= tak zwany
Lp. <i>No.</i>	= liczba porządkowa <i>= number</i>	ww.	= wyżej wymieniony
kk	= Kodeks karny	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
kks	= Kodeks karny skarbowy	NTS	= Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
m.st.	= miasto stołeczne <i>Capital City</i>	EKG <i>ECE</i>	= Europejska Komisja Gospodarcza <i>= Economic Commission for Europe</i>
nr (Nr) <i>No.</i>	= numer <i>= number</i>	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej <i>Statistical Office of the European Union</i>
ok.	= okolo	ONZ <i>UN</i>	= Organizacja Narodów Zjednoczonych <i>= United Nations</i>
		UE <i>EU</i>	= Unia Europejska <i>= European Union</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności — PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej — Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz.U. Nr 251, poz. 1885, z późn. zm.).

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według sektorów instytucjonalnych — wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według sektorów własności:

— sektor publiczny — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

— sektor prywatny — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook — unless otherwise indicated — concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities — PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments).

The item “**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use”;

2) according to **institutional sectors** — exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

— public sector — grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

— private sector — grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Dane prezentowane dla województwa i podregionów odpowiadają poziomowi 2 i 3 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz.U. Nr 214, poz. 1573, z późn. zm.).

Poziom 3 — podregiony (w województwie mazowieckim 6 jednostek) — grupują jednostki szczebla powiatowego.

4. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium liczby pracujących i — jeśli nie zaznaczono inaczej — obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

5. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Informacje w rejestrze REGON tworzone są na podstawie danych zgłaszanych bezpośrednio przez podmioty, na których ciąży obowiązek rejestracji oraz dokonywania zmian cech objętych wpisem. Dane te nie podlegają dodatkowej weryfikacji.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. *Data presented for voivodship and subregions correspond to levels 2 and 3 of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS), compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union. NTS valid since 1 I 2008 was introduced by the decree by the Council of Ministers, dated 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573, with later amendments).*

Level 3 — **subregions** (in Mazowieckie voivodship 6 units) — *grouping powiats.*

4. *Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and — unless otherwise indicated — include entities employing:*

- *up to 9 persons,*
- *from 10 to 49 persons,*
- *50 persons and more.*

5. *Data — unless otherwise indicated — are compiled in accordance with the respective **organizational status of units of the national economy**.*

6. *Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled — unless otherwise indicated — using the enterprise method.*

*In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.*

7. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity, registered in the Country Official Register of the Units of the National Economy (REGON).*

*The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.*

Information in REGON register is produced on the basis of data submitted directly by entities, which are obliged to register and report on changes in features required for the registration. The data are not further verified.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku — obok PKD 2007 — należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego oraz zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 760);
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług — PKWiU 2008**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2008, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2009 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 X 2008 r. (Dz.U. Nr 207, poz. 1293, z późn. zm.);
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1316, z późn. zm.);
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz.U. Nr 242, poz. 1622).

9. Informacje o województwie i podregionach oraz w podziale na miasta i wieś — jeśli nie zaznaczono inaczej — podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” — gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i na wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto przyjęto kategorię ceny bazowej.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu

8. *Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:*

- 1) *the Occupations and Specializations Classification (KZiS), on the basis of which councillors of organs of local government units as well as paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 VII 2010 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (unified text: Journal of Laws 2014 item 760);*
- 2) *the Polish Classification of Products and Services — PKWiU 2008, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2009 by the decree of the Council of Ministers, dated 29 X 2008 (Journal of Laws No. 207, item 1293, with later amendments);*
- 3) *the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;*
- 4) *the Polish Classification of Types of Construction (PKOB), on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments);*
- 5) *the Classification of Fixed Assets (KŚT), on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).*

9. *Information on voivodship and subregions as well as by urban and rural area — unless otherwise indicated — is presented according to administrative division in a given period. The term “urban area” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a “rural area” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.*

10. *Data in current prices correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.*

In order to evaluate production and gross value added the basic price category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on

lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług — VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz od 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

11. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej — średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006—2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

12. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki — w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach — obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. produkcja, sprzedaż, nakłady inwestycyjne) — według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną — jeśli nie zaznaczono inaczej — za lata 1999—2009 na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, przy czym dla lat 1999 (stan w dniu 31 XII), 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, przy czym dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

14. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax — VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

11. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output — average national current prices from the year preceding the reference year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006—2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

12. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices — in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods — are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., production, sales, investment outlays) — as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated — unless otherwise indicated — for the years 1999—2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002, for 1999 (as of 31 XII), 2000 and 2001 by the administrative division valid as of 31 XII 2002, and since 2010 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

14. **Data** — unless otherwise indicated — do not include the budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)
*INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD-10 Revision)*

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych
Diseases of blood and blood-forming organs

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych
Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism

Wady rozwojowe wrodzone
Congenital anomalies

Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities

Objawy i stany niedokładnie określone
Symptoms and ill-defined conditions

Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych jednostek chorobowych, gdzie indziej niesklasyfikowane
Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI — PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY — NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Handel; naprawa pojazdów samochodowych
Trade; repair of motor vehicles

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Zakwaterowanie i gastronomia
Accommodation and catering

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and food service activities

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Administrowanie i działalność wspierająca

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI — PKD 2007 (dok.)
 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY — NACE Rev. 2 (cont.)

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, w „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, in the “Statistical Yearbook of the Republic of Poland” as well as on the web page of the CSO <http://stat.gov.pl>.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R.
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY — stan w dniu 31 XII AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION — as of 31 XII				
Powierzchnia w km ²	312679	35558	11,4	Area in km ²
Powiaty.....	314	37	11,8	Powiats
Miasta na prawach powiatu.....	66	5	7,6	Cities with powiat status
Gminy.....	2479	314	12,7	Gminas
Miasta.....	908	85	9,4	Towns
Miejscowości wiejskie.....	52543	8540	16,3	Rural localities
Sołectwa.....	40583	7324	18,0	Village administrator's offices
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION				
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych.....	49,5	4,5	9,1	particulates
gazowych.....	217492,0	28654,9	13,2	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII).....	3264	309	9,5	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne.....	2405	236	9,8	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów.....	820	71	8,7	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t.....	128310,7	6731,2	5,2	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t.....	9473,8	1331,6	14,1	Municipal waste collected ^b (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące): służące ochronie środowiska:				Outlays on fixed assets (current prices): in environmental protection:
w milionach złotych.....	10851,2	1542,0	14,2	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem.....	4,7	3,3	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych.....	3059,3	257,2	8,4	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem.....	1,3	0,5	x	in % of total investment outlays
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE PUBLIC SAFETY				
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych.....	1063698	139641	13,1	in absolute numbers
na 10 tys. ludności.....	276	263	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %.....	67,1	59,0	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

^a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dane szacunkowe.

^a Working on sewage network. ^b Estimated data.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38495,7	5316,8	13,8	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23257,9	3411,5	14,7	urban areas
wieś	15237,8	1905,3	12,5	rural areas
w tym kobiety	19866,1	2773,1	14,0	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	150	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	57,6	60,1	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,46	0,21	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicz- nych na pobyt stały na 1000 ludności....	-0,52	2,52	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 popula- tion
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	13919,8	2274,6	16,3	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	3659,40	4514,42	123,4	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	2157,9	283,2	13,1	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	13,4	11,1	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	287651,3	42349,7	14,7	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	132916,0	13080,4	9,8	sewage distribution ^c
gazowej	139797,1	15321,9	11,0	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	13852,9	2138,8	15,4	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	359,9	402,3	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	52874,9	7767,8	14,7	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1373,5	1461,0	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				useful floor area of dwellings
w tysiącach m ²	1012888,8	152889,2	15,1	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	26311,8	28755,6	x	per 1000 population in m ²

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^c Łącznie z kolektorami. ^d Na podstawie bilansu.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. ^c Including collectors. ^d Based of balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.) MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)				
Mieszkania oddane do użytkowania:				<i>Dwellings completed:</i>
w tysiącach.....	145,1	29,2	20,1	<i>in thousands</i>
na 1000 ludności:				<i>per 1000 population:</i>
mieszkania.....	3,8	5,5	x	<i>dwellings</i>
izby.....	16,1	21,7	x	<i>rooms</i>
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	394,2	544,7	x	<i>useful floor area of dwellings in m²</i>
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego EDUCATION ^a — as of beginning of the school year				
Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				<i>Pupils and students in schools^b in thous.:</i>
podstawowych.....	2152,6	316,2	14,7	<i>primary</i>
gimnazjalnych.....	1124,0	153,6	13,7	<i>lower secondary</i>
zasadniczych zawodowych ^c	195,4	18,3	9,4	<i>basic vocational^c</i>
liceach ogólnokształcących.....	547,1	87,7	16,0	<i>general secondary</i>
liceach profilowanych.....	6,0	1,6	25,9	<i>specialized secondary</i>
technikach ^d	515,9	59,3	11,5	<i>technical secondary^d</i>
artystycznych ogólnokształcących ^e	12,6	1,2	9,6	<i>general art^e</i>
policealnych.....	279,0	32,6	11,7	<i>post-secondary</i>
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^f :				<i>Children attending pre-primary education establishments^f:</i>
w tysiącach.....	1297,2	201,1	15,5	<i>in thousands</i>
na 1000 dzieci w wieku 3—6 lat.....	753	797	x	<i>per 1000 children aged 3—6</i>
OCHRONA ZDROWIA ^g I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII HEALTH CARE ^g AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII				
Pracownicy medyczni ^h :				<i>Medical personnel^h:</i>
lekarze.....	85246	13811	16,2	<i>doctors</i>
lekarze dentyści.....	12322	1318	10,7	<i>dentists</i>
pielęgniarki ⁱ	200587	28541	14,2	<i>nursesⁱ</i>
Przychodnie.....	19529	2544	13,0	<i>Out-patients departments</i>
Szpitala ogólne.....	966	120	12,4	<i>General hospitals</i>
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	187,8	26,5	14,1	<i>Beds in general hospitals in thous.</i>
Apteki ogólnodostępne ^k	12221	1648	13,5	<i>Generally available pharmacies^k</i>

^a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 191. ^b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. ^c, ^d Łącznie z uczniami: ^c — szkół specjalnych przysposabiających do pracy, ^d — techników uzupełniających. ^e Dających uprawnienia zawodowe. ^f Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^g Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych. ^h Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ⁱ Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ^k Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 13 na str. 225.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 191. ^b Excluding schools for adult, except post-secondary schools. ^c, ^d Including students: ^c — special job-training schools, ^d — supplementary technical secondary schools. ^e Leading to professional certification. ^f Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. ^g Data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. ^h Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. ⁱ Including master nurses. ^k See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 13 on page 225.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
KULTURA. TURYSTYKA <i>CULTURE. TOURISM</i>				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	8112	964	11,9	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	130976,8	17514,4	13,4	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	822	119	14,5	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	29043,8	8749,1	30,1	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	469	63	13,4	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	36936,6	8641,5	23,4	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a : miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) w tys.	679,4	47,1	6,9	Tourist accommodation establishments ^a : number of beds (as of 31 VII) in thous.
korzystający z noclegów w tys.	23401,1	3648,2	15,6	tourists accommodated in thous.
ROLNICTWO^b I LEŚNICTWO <i>AGRICULTURE^b AND FORESTRY</i>				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^c w tys. ha	14409,9	1879,8	13,0	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^c in thous. ha
pod zasiewami ^d	10313,0	1168,6	11,3	sown area ^d
grunty ugorowane	446,5	63,2	14,2	fallow land
uprawy trwałe	412,2	117,6	28,5	permanent crops
w tym sady	362,6	109,9	30,3	of which orchards
ogrody przydomowe	31,8	4,2	13,3	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3206,3	526,2	16,4	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^d w tys. ha:				Sown area (as of June) ^d in thous. ha:
zboża	7479,5	875,6	11,7	cereals
ziemniaki	337,0	45,9	13,6	potatoes
warzywa gruntowe ^e	142,1	17,6	12,4	ground vegetables ^e
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	28455,1	2624,4	9,2	cereals
ziemniaki	7110,9	936,5	13,2	potatoes
warzywa gruntowe ^e	4003,9	666,1	16,6	ground vegetables ^e
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	38,0	30,0	78,9	cereals
ziemniaki	211	204	96,7	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9177,2	817,4	8,9	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO <i>INDUSTRY AND CONSTRUCTION</i>				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1182963,9	251307,1	21,2	Sold production of industry (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	30724	47351	154,1	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano- -montażowej ^f (ceny bieżące): w milionach złotych	158008,8	32885,7	20,8	Sales of construction and assembly production ^f (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4104	6196	151,0	per capita in zł

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^c Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. ^d Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^e Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^f Zrealizowanej przez podmioty budowlane — według miejsca wykonywania robót.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Data are presented according to the official residence of the land user. ^c Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. ^d Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). ^e Including kitchen gardens. ^f Realized by construction units — by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ — stan w dniu 31 XII <i>TRANSPORT AND COMMUNICATIONS — as of 31 XII</i>				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	285165,1	35375,2	12,4	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,1	94,7	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	19389,4	2939,3	15,2	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3242,5	585,3	18,1	lorries and road tractors ^b
Placówki dla usług pocztowych ^c	7884	924	11,7	Postal service offices ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Fixed main line ^d :
w tysiącach	5829,9	1127,7	19,3	in thousands
w tym standardowe łącza główne	4916,5	909,2	18,5	of which standard main line
na 1000 ludności	151,4	212,1	x	per 1000 population
HANDEL — stan w dniu 31 XII <i>TRADE — as of 31 XII</i>				
Sklepy	353562	49670	14,0	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	109	107	x	Population per shop
Targowiska stałe	2207	317	14,4	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE <i>PUBLIC FINANCE</i>				
Budżety gmin ^e				Budgets of gminas ^e
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	80043,4	9913,8	12,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3099	3180	102,6	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	79442,5	9899,6	12,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3076	3176	103,3	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	64216,6	14486,8	22,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5067	6615	130,5	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	64952,6	14517,7	22,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5125	6629	129,3	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	23077,6	2788,0	12,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	893	894	100,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	22916,5	2802,6	12,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	887	899	101,3	per capita in zł

^a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. ^b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. ^c Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego (w 2013 r. — Poczty Polskiej S.A.). ^d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. ^b Including vans. ^c Data concern the appointed operator (in 2013 of Poczta Polska S.A.). ^d Data concern operators of the public telecommunication network. ^e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (dok.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
FINANSE PUBLICZNE (dok.) PUBLIC FINANCE (cont.)				
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16120,7	2164,7	13,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	419	408	97,4	per capita in zł
Wydanki:				Expenditure:
w milionach złotych	16527,0	2191,6	13,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	429	413	96,2	per capita in zł
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	231155,5	47277,2	20,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6004	8908	148,4	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3064148,1	647092,3	21,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	79597	121706	152,9	per capita in zł
PDMIOITY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4070259	724997	17,8	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	122759	12942	10,5	public sector
sektor prywatny	3947500	712055	18,0	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2012 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2012				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1615894	353348	21,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	41934	66755	159,2	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1431872	313108	21,9	in million zlotys
na 1 pracującego ^b w zł	103022	134770	130,8	per employed person ^b in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	984424	163319	16,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	25547	30854	120,8	per capita in zł

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b For calculations the average number of employed persons was applied.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
POWIERZ AR					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	35579	35559	35558	35558
STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL					
2	Pobór wody — w % poboru ogółem — na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybac- twem)	82,2	85,6	84,9	85,9
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	13,7	10,8	11,2	10,6
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	65,0	75,8	74,4	77,5
5	w tym do produkcji przemysłowej	54,8	65,9	64,5	67,5
Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	65,3	71,5	87,6	89,4
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	2,8	1,9	0,8	0,7
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^d	40,6	47,3	49,2	51,3
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążli- wych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych	13,9	11,3	6,7	5,1
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	188,3	217,1	156,9	153,7
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążli- wych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych	98,9	99,2	99,6	99,6
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	4,5	16,8	40,4	39,5
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komu- nalnych) ^e na 1 km ² w t	123,1	164,7	194,7	164,8
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg....	279	291	324	299
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyj- nych na gospodarkę narodową:					
15	służące ochronie środowiska	3,1	3,0	3,1	3,5
16	służące gospodarce wodnej	0,6	0,8	0,8	1,2
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
17	w % powierzchni ogólnej	29,6	29,6	29,6	29,7
18	na 1 mieszkańca w m ²	2060	2043	2025	2020
BEZPIECZEŃSTWO PUBLIC					
19	Przestępstwa stwierdzone przez Policję (do 2012 r. — przez Policję i prokuraturę) w zakończonych postępowaniach przygotowawczych: w liczbach bezwzględnych	182421	205990	136522	145274
20	na 10 tys. ludności	357	400	263	279
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (do 2012 r. — przez Policję i prokuraturę) w %	34,3	50,4	58,7	59,1

^a Z ujęć własnych. ^b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. ^c Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie podstawie bilansów. ^e Patrz uwagi ogólne do rozdziału „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. 66. ^f Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako *a* From own intakes. *b* Water withdrawal by intakes before entering the water network. *c* Since 2010 data are not comparable with data for based on balances. *e* See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 on page 66. *f* Estimated data; in 2000 defined as solid

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
CHNIA					
EA					
35558	35558	35558	35558	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA PROTECTION					
				Water withdrawal — in % of total withdrawal — for purposes of:	
86,2	86,2	86,4	86,4	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	2
10,6	10,6	10,5	10,6	exploitation of water supply network ^b	3
77,7	76,3	77,4	75,8	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
68,0	66,9	68,0	66,5	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or into the ground:	
81,4	78,5	89,2	97,1	treated in % of requiring treatment	6
1,4	1,5	0,7	0,2	untreated per 1 km ² in dam ³	7
53,0	52,6	63,9	69,5	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
5,2	4,9	4,6	4,5	particulates	9
175,2	161,6	153,0	146,5	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,6	99,7	99,7	99,7	particulates	11
40,1	42,5	43,8	45,8	gases (excluding carbon dioxide)	12
156,2	212,6	167,9	189,3	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	13
299	275	260	251	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	14
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
2,9	2,9	2,1	3,3	in environmental protection	15
1,4	0,7	0,6	0,5	in water management	16
				Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	
29,7	29,7	29,7	29,7	in % of total area	17
2003	1997	1991	1985	per capita in m ²	18
PUBLICZNE SAFETY					
140040	142551	142841	139641	Ascertained crimes by the Police (until 2012 — by the Police and prosecutor's office) in completed preparatory proceedings:	
				in absolute numbers	19
266	270	270	263	per 10 thous. population	20
59,9	61,1	60,4	59,0	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (until 2012 — by the Police and prosecutor's office) in %	21

ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. *d* Ludność korzystająca — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę w katalogu odpadów. *previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. d* Population connected to — estimated data, the total population — waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to change in the catalogue of waste.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
					LUD POPUL
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	5115010	5157729	5204495	5222167
2	miasta.....	3307907	3338255	3364505	3374711
3	wieś	1807103	1819474	1839990	1847456
4	w tym kobiety.....	2655399	2685792	2714164	2724346
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	108,0	108,7	109,0	109,1
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	144	145	146	147
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):				
7	przedprodukcyjnym	1168478	1016696	980545	975278
8	produkcyjnym	3105393	3274648	3319515	3329007
9	poprodukcyjnym	841139	866385	904435	917882
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,5	5,4	6,5	6,4
11	Rozwody na 1000 ludności	1,1	1,7	1,8	1,7
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności.....	9,4	9,7	11,3	11,5
13	Zgony ^b na 1000 ludności.....	10,2	10,1	10,3	10,5
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,8	-0,3	1,1	1,0
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,2	6,0	4,9	4,9
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	1,8	2,9	2,2	2,4
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:				
17	mężczyźni.....	69,8	71,1	71,7	71,8
18	kobiety	78,6	80,2	80,6	80,4
					RYNEK LABOUR
	Pracujący ^{cd} (stan w dniu 31 XII):				
19	w tysiącach	2387,0	2066,8	2252,6	2256,7
20	w tym kobiety	1160,6	988,3	1067,5	1074,6
21	na 1000 ludności	467	401	433	432
22	w sektorze prywatnym w %	75,2	75,3	77,0	77,0
	według rodzajów działalności w %:				
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15,5	14,3	14,2
24	przemysł i budownictwo.....	.	20,9	20,8	20,3
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja.....	.	29,0	29,8	29,6
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	6,0	6,6	6,4
27	pozostałe usługi	28,6	28,5	29,5

^a Patrz uwagi ogólne działu „Ludność”, ust. 2 na str. 96. ^b Łącznie ze zgonami niemowląt. ^c Według faktycznego miejsca pracy i (od 2004 r.) uwzględnieniu wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005—2009 — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności

^a See general notes to the chapter “Population”, item 2 on page 96. ^b Including infant deaths. ^c By actual workplace and (since 2004) kind of Census 1996, in 2005—2009 — of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 — of the

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
NOŚĆ^a					
ATION^a					
5267072	5285604	5301760	5316840	Population (as of 31 XII)	1
3380942	3393043	3402557	3411493	urban areas	2
1886130	1892561	1899203	1905347	rural areas	3
2745457	2755948	2765094	2773078	of which females	4
108,9	108,9	109,0	109,0	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
148	149	149	150	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
987386	984537	983722	984077	pre-working	7
3346992	3343429	3333922	3319937	working	8
932694	957638	984116	1012826	post-working	9
5,8	5,2	5,1	4,6	Marriages per 1000 population	10
1,6	1,7	1,7	1,7	Divorces per 1000 population	11
11,6	10,9	10,8	10,4	Live births per 1000 population	12
10,2	10,1	10,3	10,2	Deaths ^b per 1000 population	13
1,4	0,8	0,5	0,2	Natural increase per 1000 population	14
4,5	3,4	4,3	3,9	Infant deaths per 1000 live births	15
2,5	2,7	2,5	2,5	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
72,6	72,7	72,9	73,4	males	17
81,0	81,6	81,3	81,6	females	18
PRACY					
MARKET					
Employed persons ^{cd} (as of 31 XII):					
2225,6	2262,1	2273,6	2274,6	in thousands	19
1069,6	1091,4	1106,8	1118,4	of which women	20
423	428	429	428	per 1000 population	21
76,6	77,3	77,4	77,7	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
13,5	13,3	13,2	13,2	agriculture, forestry and fishing	23
20,0	19,9	19,5	18,9	industry and construction	24
29,2	29,0	29,2	29,2	trade; repair of motor vehicles ^d ; transportation and storage; accommodation and catering ^d ; information and communication	25
6,7	6,8	6,9	6,9	financial and insurance activities; real estate activities	26
30,6	31,0	31,2	31,8	other services	27

rodzaju działalności. *d* Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 2010.
activity. *d* Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural Agricultural Census 2010.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
RYNEK LABOUR					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	334,9	377,6	362,2
2	na 1000 ludności.....	.	65,0	72,7	69,5
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	110,3	120,7	134,0
4	na 1000 ludności.....	.	21,4	23,2	25,7
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	289,9	332,5	178,0	224,5
6	2000 = 100.....	100,0	114,8	61,4	77,4
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	53,1	50,0	52,6	48,1
8	w wieku 24 lata i mniej	28,6	20,9	18,3	20,2
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	46,8	54,3	40,8	30,8
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	287	162	64	140
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %.....	10,8	13,8	7,3	9,0
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.					
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2469,59	3027,00	3771,71	3915,46
13	2000 = 100	100,0	122,5	152,5	158,3
14	w tym: w przemyśle	2718,82	3376,16	3542,41
15	w budownictwie.....	.	2487,55	3415,61	3716,10
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	1181,4	1162,0	1174,1	1186,9
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	902,9	915,3	951,3	971,9
18	rolników indywidualnych.....	278,5	246,7	222,8	215,0
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	851,37	1146,98	1402,72	1533,58
20	rolników indywidualnych ^b	571,90	720,71	820,16	872,87
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	24623	33600	38503	39066
22	kanalizacyjnej ^c	5032	7356	8906	9695
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hektometrach sześciennych	205,2	191,6	191,4	185,5
24	na 1 mieszkańca w m ³	40,2	37,2	36,8	35,6
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
25	w gigawatogodzinach	2554,2	2786,5	3009,4	3014,9
26	na 1 mieszkańca w kWh	772,9	836,0	895,8	894,8

^a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^b Łącznie z wypłatami czeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. ^c Łącznie z kolektorami. ^d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania

^a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used for calculation, as the Agricultural Census 2002, since 2010 — of the Agricultural Census 2010. ^b Including payments from non-agricultural social security system households, whose the main source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.) MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
357,8	361,4	359,9	362,0	in thousands	1
68,1	68,5	68,0	68,2	per 1000 population	2
				in construction:	
123,1	134,3	130,6	115,3	in thousands	3
23,4	25,5	24,7	21,7	per 1000 population	4
238,3	246,7	271,9	283,2	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	5
82,2	85,1	93,8	97,6	2000 = 100	6
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
48,3	49,5	47,8	47,2	women	7
19,9	19,1	18,2	17,1	aged 24 years and less	8
34,6	39,1	39,6	42,9	out of work for longer than 1 year	9
110	119	114	101	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
9,7	9,8	10,7	11,1	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	11
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH SOCIAL SECURITY BENEFITS					
4031,95	4243,41	4375,97	4514,42	Average monthly gross wages and salaries in zł	12
163,0	171,5	176,8	182,5	2000 = 100	13
3706,08	3935,26	4058,91	4235,92	of which: in industry	14
3850,49	4013,13	4067,28	4083,66	in construction	15
1174,5	1158,0	1143,1	1133,1	Average number of retirees and pensioners in thous.	16
				receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution	17
966,9	957,4	948,6	944,6	farmers	18
207,6	200,6	194,5	188,5	Average monthly gross retirement and other pension in zł:	
				paid by the Social Insurance Institution	19
1637,58	1719,97	1813,14	1915,22	farmers ^b	20
915,29	946,81	1014,74	1082,59		
NALNA. MIESZKANIA TURE. DWELLINGS					
				Distribution network (as of 31 XII) in km:	
40076	41078	41730	42350	water supply	21
10496	11308	12109	13080	sewage ^c	22
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
188,8	192,7	191,3	192,1	in cubic hectometre	23
35,9	36,5	36,1	36,2	per capita in m ³	24
				electricity in urban areas ^d :	
3102,2	3105,1	3148,9	3054,7	in gigawatt-hour	25
919,2	917,1	926,7	897,0	per capita in kWh	26

przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005—2009 — Narodowego Spisu Powszechnego z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczenia był dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural Census 1996, in 2005—2009 — of the Population and Housing Census 2002 as well as in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund. c Including collectors. d In 2004 excluded.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. — zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	1674,2	1875,5	1963,6	2000,7
2	na 1000 ludności.....	327,3	363,6	377,3	383,1
3	izby na 1000 ludności.....	1077,6	1275,1	1328,0	1350,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności.....	19015	24417	25817	26398
5	przeciętna 1 mieszkania	58,1	67,1	68,4	68,9
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	25,2	28,2	38,2	39,0
7	na 1000 ludności.....	4,9	5,5	7,3	7,5
8	izby na 1000 ludności.....	18,8	20,8	28,5	28,2
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności.....	430,1	513,6	714,2	714,5
10	przeciętna 1 mieszkania	87,3	93,7	97,2	95,6
EDUKACJA ^b I EDUCA					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	400,0	336,6	307,6	305,1
12	gimnazjach	147,4	199,3	178,8	172,7
13	zasadniczych zawodowych ^e	59,8	24,0	23,8	23,5
14	liceach ogólnokształcących ^f	137,3	109,6	103,0	99,9
15	liceach profilowanych	x	23,9	11,6	8,9
16	technikach ^f	107,1	53,2	55,6	57,7
17	artystycznych ogólnokształcących ^g	1,1	1,3	1,3	1,4
18	policealnych.....	20,9	32,2	41,4	31,8
	Absolwenci szkół ^c w tys.:				
19	podstawowych.....	150,1 ^h	63,2	55,3	54,0
20	gimnazjów.....	x	66,4	61,0	59,4
21	zasadniczych zawodowych ^e	19,8	7,4	6,8	7,0
22	liceów ogólnokształcących ⁱ	25,9	35,9	33,6	34,5
23	liceów profilowanych	x	8,4	5,5	4,4
24	techników ⁱ	22,5	15,8	10,9	10,7
25	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,2	0,2	0,2	0,2
26	policealnych.....	10,6	9,9	10,6	8,7
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^k (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	13,5	13,1	11,0	10,9

^a Na podstawie bilansów, patrz uwagi ogólne działu „Infrastruktura komunalna. Mieszkania”, ust. 3 na str. 187. ^b Patrz uwagi ogólne działu cją w placówkach wychowania przedszkolnego. ^{e, f} Od roku szkolnego 2005/06 łącznie: ^e — ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do wentów klasy VIII i VI. ⁱ Od roku szkolnego 2007/08 łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. ^k Od roku

^a Based on balances, see general notes to the chapter “Municipal infrastructure. Dwellings”, item 3 on page 187. ^b See general notes to the attending pre-primary education establishments. ^{e, f} Since 2005/06 school year including: ^e — special job-training schools, ^f — supplementary grade. ⁱ Since 2007/08 school year including supplementary schools: general secondary and technical secondary respectively. ^k Since 2004/05

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
NALNA. MIESZKANIA (dok.) TURE. DWELLINGS (cont.)					
				<i>Dwelling stocks^a (in 2000 — inhabited; as of 31 XII):</i>	
				<i>dwellings:</i>	
2063,0	2085,6	2112,5	2138,8	<i>in thousands</i>	1
391,7	394,6	398,5	402,3	<i>per 1000 population</i>	2
1419,5	1431,8	1446,4	1461	<i>rooms per 1000 population</i>	3
				<i>useful floor area of dwellings in m²:</i>	
27641	27984	28370	28756	<i>per 1000 population</i>	4
70,6	70,9	71,2	71,5	<i>average per dwelling</i>	5
				<i>Dwellings completed:</i>	
				<i>dwellings:</i>	
29,0	25,1	30,6	29,2	<i>in thousands</i>	6
5,5	4,8	5,8	5,5	<i>per 1000 population</i>	7
22,1	19,8	22,4	21,7	<i>rooms per 1000 population</i>	8
				<i>useful floor area of dwellings in m²:</i>	
563,7	505,1	563,9	544,7	<i>per 1000 population</i>	9
102,3	106,1	97,7	98,9	<i>average per dwelling</i>	10
WYCHOWANIE TION ^b					
				<i>Pupils and students in schools^c (as of beginning of the school year)</i>	
				<i>in thous.:</i>	
304,9	311,5	312,1	316,2	<i>primary^d</i>	11
165,9	160,5	156,2	153,6	<i>lower secondary</i>	12
22,3	21,0	19,7	18,3	<i>basic vocational^e</i>	13
96,8	93,9	90,9	87,7	<i>general secondary^f</i>	14
7,1	6,0	3,5	1,6	<i>specialized secondary</i>	15
58,7	58,2	59,0	59,3	<i>technical secondary^f</i>	16
1,3	1,3	1,3	1,2	<i>general art^g</i>	17
32,2	36,7	36,9	32,6	<i>post-secondary</i>	18
				<i>Graduates in schools^c in thous.:</i>	
52,2	50,9	49,4	50,0	<i>primary</i>	19
57,3	54,2	53,4	51,4	<i>lower secondary</i>	20
7,4	7,2	6,8	6,6	<i>basic vocational^e</i>	21
32,0	31,6	30,5	29,9	<i>general secondary^f</i>	22
3,3	2,4	2,1	1,7	<i>specialized secondary</i>	23
11,2	12,4	13,0	12,5	<i>technical secondary^f</i>	24
0,2	0,2	0,2	0,2	<i>general art^g</i>	25
8,8	9,4	9,6	10,5	<i>post-secondary</i>	26
				<i>Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools^{ik} (excluding schools for adults) per 1000 population</i>	27
10,3	10,2	9,9	9,6		

.Edukacja i wychowanie", ust. 1 i 2 na str. 191. *c* Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. *d* Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją. *f* — z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. *g* Dające uprawnienia zawodowe. *h* Dane obejmują absolwentów szkolnego 2004/05 łącznie z liceami profilowanymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

chapter "Education", item 1 and 2 on page 191. *c* Excluding schools for adults, except post-secondary schools. *d* Excluding children aged 6 schools: general secondary and technical secondary respectively. *g* Leading to professional certification. *h* Data include graduates of 8th and 6th school year including specialized secondary schools as well as special job-training schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
EDUKACJA ^a I EDUCA					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	331,1	368,6	354,2	342,7
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	52,3	74,7	75,3	77,9
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	38,5	37,3	37,4	35,0
4	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	15,1	11,8	8,1	8,3
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	87,1	92,1	104,9	113,8
6	dzieci ^d w tys.	116,0	118,4	135,9	149,4
7	w przedszkolach	85,7	89,3	105,7	113,4
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	30,3	29,1	29,6	34,5
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	381	443	530	549
OCHRONA ZDROWIA ^e I HEALTH CARE ^e AND					
Pracownicy medycyny ^f (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	13666	11609	11896	12253
11	lekarze dentyści	1712	1327	1498	1466
12	pielęgniarki ^g	24819	24202	25320	25911
13	Łóżka w szpitalach ogólnych ^h (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	47,4	45,6	46,6	46,2
14	Leczeni w szpitalach ogólnych (bez międzyoddziałowego ruchu chorych) na 10 tys. ludności	1454	1842	1817	1850
15	Przychodnie ⁱ (stan w dniu 31 XII)	1087	1512	1740	1940
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	844	1061	1191	1357
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę ogólnodostępną	6060	4861	4370	3848
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	4,9	5,7	6,7	6,9
19	stomatologiczne	0,5	0,6	0,7	0,8
20	Dzieci w żłobkach ^k i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ^l do lat 3	23,7	26,4	27,3	27,8
KULTURA. CULTURE.					
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	1067	1013	995	991
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3168	3240	3262	3290
23	Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 ludności	165	179	168	178
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:					
24	na 1000 ludności	3263	3259	2918	2880
25	na 1 czytelnika	19,8	18,2	17,4	16,2
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	2,9	2,8	3,3	3,1
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^m na 1000 ludności	472	431	501	495
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	93	103	102	113
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	530	561	622	639

^a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 191. ^b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami cudzoziemców. ^c Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. — z roku kalendarzowego; patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie szkolnego i punktami przedszkolnymi; w latach 2008—2012 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą, stwa Wewnętrzznego. ^f Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest z łóżkami i inkubatoriami dla noworodków. ⁱ Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna” ust. 3 na str. 223. ^k Łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 191. ^b Including branch sections, basic organizational units in Interior; excluding foreigners. ^c From the previous academic year, and in 2000 — the calendar year; see general notes to the chapter “Education points; in 2008—2012 excluding pre-primary education in the units performing health care activities. ^e Since 2012 data include health care units with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse practice. ^g Including master nurses. ^h Excluding social welfare” item 3 on page 223. ^k Including nursery wards. ^l Until 2010 excluding children’s clubs. ^m Data concern activity performed in voivod

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
WYCHOWANIE (dok.)					
<i>TION^a (cont.)</i>					
328,0	310,6	294,2	272,3	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thous.	1
83,0	84,7	82,4	76,0	Graduates of higher education institutions ^{b,c} in thous.	2
36,4	36,7	36,0	32,0	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
8,5	8,9	9,2	8,7	Graduates of schools for adults in thous.	4
123,8	133,2	141,1	150,8	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thous.	5
161,3	177,5	187,2	201,1	children ^d in thous.	6
120,6	128,3	135,4	141,5	in nursery schools	7
37,8	44,6	46,4	52,7	in pre-primary sections in primary schools	8
539	543	547	560	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6	9
POMOC SPOŁECZNA					
<i>SOCIAL WELFARE</i>					
12239	12148	14040	13811	Medical personnel ^f (as of 31 XII):	10
1310	1385	1441	1318	doctors	11
25545	26369	29544	28541	dentists	12
45,9	46,1	49,5	49,9	nurses ^g	13
1974	2071	2337	2267	Beds in general hospitals ^h (as of 31 XII) per 10 thous. population	14
1990	2456	2497	2544	In-patients in general hospitals (excluding inter-ward patient transfer) per 10 thous. population	15
1485	1495	1585	1648	Out-patients departments ⁱ (as of 31 XII)	16
3547	3536	3345	3226	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	17
6,6	6,9	7,2	7,4	Population (as of 31 XII) per generally available pharmacy	18
0,8	0,9	0,9	0,9	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	19
28,6	32,8	41,7	53,8	medical	20
				dental	20
				Children in nurseries ^k and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^l	20
TURYSTYKA					
<i>TOURISM</i>					
987	986	969	964	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
3271	3276	3268	3294	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
182	181	182	182	Public library borrowers per 1000 population	23
2829	2856	2917	2950	Public library loans in vol.:	24
15,6	15,8	16,0	16,2	per 1000 population	25
3,5	3,5	3,4	3,4	per borrower	26
541	555	527	612	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	27
115	116	115	119	Audience in theatres and music institutions ^m per 1000 population	28
891	894	1258	1649	Museums with branches (as of 31 XII)	29
				Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; bez nie^e, ust. 19 na str. 194. *d* Od 2008 r. łącznie z — nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek — zespołami wychowania przed-
e Od 2012 r. łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeń-
praktyka lekarska i pielęgnarska. *g* Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. *h* Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie
z oddziałami żłobkowymi. *i* Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. *m* Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie

another location as well as teaching centres in another location, excluding academies of the Ministry of National Defence and of the Ministry of
tion^a, item 19 on page 194. *d* Since 2008 including, entities excluded in division according to type, pre-primary education groups and pre-primary
subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and until 2011 the Internal Security Agency. *f* Since 2005 working directly
ing day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. *i* See general notes to the chapter "Health care and
ship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
KULTURA. CULTURE.					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	78	64	55	53
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	7,9	8,3	8,3	8,1
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	1078	1270	1514	1666
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	241	234	189	180
5	telewizyjni	234	225	182	173
6	Obiekty noclegowe turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	299	332	325	376
7	w tym hotele	71	120	135	148
8	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	59,6	71,8	77,9	78,0
9	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	316	420	521	534
ROLNICTWO ^b AGRICULTURE ^b					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	2354,8	2135,7	2138,0	2190,3
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	96,9	96,5
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	1590,1	1349,7	1381,4	1421,0
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	69,5	72,9	73,5	73,2
14	w tym: pszenica	10,5	10,0	9,4	9,8
15	żyto	28,8	22,9	21,1	20,6
16	ziemniaki	14,2	5,8	5,9	6,0
17	buraki cukrowe	1,9	1,6	1,2	1,0
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	2192,3	2601,0	2747,3	2837,0
19	w tym: pszenica	445,6	456,7	461,1	486,9
20	żyto	765,4	691,7	672,5	647,1
21	ziemniaki ^f	4240,8	1262,8	1568,8	1404,0
22	buraki cukrowe	961,8	907,1	614,0	692,9
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	19,8	26,4	27,1	27,3
24	w tym: pszenica	26,8	33,7	35,3	34,9
25	żyto	16,7	22,3	23,1	22,1
26	ziemniaki ^f	187	160	191	166
27	buraki cukrowe	317	409	382	479
Zwierzęta gospodarskie ^g :					
bydło (stan w czerwcu):					
28	w tysiącach sztuk	926,5	954,3	1038,7	989,8
29	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	39,3	44,7	48,6	45,2
trzoda chlewna (stan w końcu lipca):					
30	w tysiącach sztuk	1821,6	2026,6	1562,2	1331,8
31	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	77,4	94,9	73,1	60,8
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^e :					
32	żywa rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g w kg	161,1	212,7	213,2	215,6
33	mleka krowiego w l	796	1026	1159	1120

^a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^c Od prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 270. ^d W 2010 r. dane trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^e Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ^f Dotyczy mięsa:

^a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places. ^b Data are presented according to the official residence of the land user. ^c land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 270. ^d excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). ^f Since 2010 excluding kitchen gardens.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.)					
TOURISM (cont.)					
56	59	60	63	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
8,2	8,4	8,4	8,6	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1544	1645	1549	1628	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:					
176	174	174	175	radio	4
170	168	168	168	television	5
405	459	466	483	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
156	162	173	196	of which hotels	7
82,3	83,2	86,3	88,7	Number of beds (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
606	633	638	687	Tourists accommodated per 1000 population	9
LEŚNICTWO					
AND FORESTRY					
1944,2	2045,2	2011,6	1901,9	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	10
97,7	96,6	97,3	98,8	of which in good agricultural condition in %	11
1205,6	1189,7	1269,5	1168,6	Sown area (as of June) ^{de} in thous. ha	12
of which in %:					
72,9	71,9	72,1	69,1	basic cereals (including cereal mixed)	13
10,5	8,9	11,8	12,3	of which: wheat	14
16,5	17,4	14,9	16,2	rye	15
4,4	4,4	3,5	3,9	potatoes	16
1,0	1,1	0,9	0,8	sugar beets	17
Crop production in thous. t:					
2405,7	2212,9	2587,7	2292,1	basic cereals (including cereal mixed)	18
439,2	339,8	527,8	525,0	of which: wheat	19
453,6	413,6	426,9	427,8	rye	20
1189,1	1088,6	993,6	936,5	potatoes ^f	21
528,1	504,2	631,9	601,3	sugar beets	22
Yields per 1 ha in dt:					
27,4	25,9	28,3	28,4	basic cereals (including cereal mixed)	23
34,7	32,2	35,2	36,6	of which: wheat	24
22,8	20,0	22,6	22,6	rye	25
222	210	222	204	potatoes ^f	26
449	400	578	615	sugar beets	27
Livestock ^g :					
cattle (as of June):					
1058,0	1016,7	1050,6	1084,2	in thousand heads	28
54,4	49,7	52,2	57,0	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	29
pigs (as of the end of July):					
1438,0	1299,7	999,4	951,8	in thousand heads	30
74,0	63,6	49,7	50,0	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	31
Production per 1 ha of agricultural land ^c :					
275,3	264,2	305,2	330,7	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g	32
				in kg	
1426	1296	1323	1398	of cows' milk in l	33

2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 270. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land d In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 270. e Since 2010 g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game: in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
ROLNICTWO ^a I AGRICULTURE ^a					
1	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b : ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg.....	291	180	111	182
2	ziemniaki w kg.....	35	30	30	27
3	buraki cukrowe w kg.....	408	425	289	316
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	92	166	167	171
5	mleko krowie w l.....	518	815	824	827
Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{b,c} w kg:					
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi).....	76,1	78,7	115,5	92,3
7	wapniowych.....	54,1	54,6	23,3	16,0
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. — stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{b,c} w szt.	7,6	9,7	10,3	10,1
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha.....	788,9	798,5	808,9	814,0
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
10	w tysiącach hektarów.....	778,2	787,0	797,1	802,1
11	na 1 mieszkańca w ha.....	0,152	0,153	0,153	0,154
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %.....	21,9	22,1	22,4	22,6
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	198,7	228,1	229,4	226,8
PRZE INDU					
Produkcja sprzedana przemysłu:					
14	w milionach złotych (ceny bieżące).....	.	134376,6	184379,9	181570,0
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe ^f).....	.	.	106,6	100,2
16	2005 = 100 (ceny stałe ^f).....	.	100,0	132,5	132,8
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące).....	.	401263	488261	501317
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące).....	.	26091	35492	34825
BUDO CONST					
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):					
19	w milionach złotych.....	.	17193,8	30206,2	36266,2
20	w tym sektor prywatny w %.....	.	97,7	98,0	98,3
21	na 1 mieszkańca w zł.....	.	3338	5814	6956
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ TRANSPORT AND COMMUNI					
Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :					
22	w kilometrach.....	1782	1710	1746	1766
23	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	5,0	4,8	4,9	5,0
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):					
24	w kilometrach.....	28545	29567	31012	32973
25	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	80,2	83,1	87,2	92,7
Samochody osobowe zarejestrowane ⁱ :					
26	w tysiącach sztuk.....	1472,6	1904,0	2518,9	2522,0
27	na 1000 ludności.....	288	369	484	483

^a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolnej (łowiectwo i leśnictwo), ust. 3 na str. 270. ^c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze i leśnictwo, ust. 3 na str. 270. ^f Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 11 na str. 23. ^g Zrealizowanej przez podmioty budowlane — według miejsca zarządzania infrastrukturą kolejową. ⁱ Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

^a Data are presented according to the official residence of the land user. ^b Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not have the right to hunt and forestry, item 3 on page 270. ^c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; and forestry, item 3 on page 270. ^f See general notes to Yearbook, item 11 on page 23. ^g Realized by construction units — by place of performing infrastructure. ⁱ Since 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
LEŚNICTWO (dok.)					
AND FORESTRY (cont.)					
				<i>Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land^b:</i>	
237	228	256	221	<i>basic cereal grains (including cereal mixed) in kg</i>	1
28	30	21	26	<i>potatoes in kg</i>	2
256	253	288	348	<i>sugar beets in kg</i>	3
225	226	257	288	<i>animals for slaughter in terms of meat (including fats)^c in kg</i>	4
910	903	992	1065	<i>cows' milk in l</i>	5
				<i>Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land^{h,i,e} in kg:</i>	
100,2	100,9	106,9	92,3	<i>mineral or chemical (including mixed fertilizers)</i>	6
23,6	24,1	15,3	29,6	<i>lime</i>	7
10,9	.	.	11,2	<i>Agricultural tractors (as of June; in 2000 — as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land^{h,i} in units</i>	8
820,7	822,3	826,9	829,4	<i>Forest land (as of 31 XII) in thous. ha</i>	9
808,8	810,2	815,0	817,4	<i>Forest areas (as of 31 XII):</i>	
0,154	0,153	0,154	0,154	<i>in thousand hectares</i>	10
22,7	22,8	22,9	23,0	<i>per capita in ha</i>	11
230,9	254,1	259,0	264,2	<i>Forest cover (as of 31 XII) in %</i>	12
				<i>Removals (timber) per 100 ha of forest area in m³</i>	13
MYSŁ					
STRY					
199318,9	229106,8	241044,8	251307,1	<i>Sold production of industry:</i>	
106,2	103,3	100,2	108,2	<i>in million zlotys (current prices)</i>	14
141,0	145,7	146,0	158,0	<i>previous year = 100 (constant prices^f)</i>	15
557088	633930	669790	694161	<i>2005 = 100 (constant prices^g)</i>	16
37918	43439	45538	47351	<i>per employee in zl (current prices)</i>	17
				<i>per capita in zl (current prices)</i>	18
WNICTWO					
RUCION					
37466,5	34636,9	37142,9	32885,7	<i>Sales of construction and assembly production^h (current prices):</i>	
99,5	99,5	99,4	99,3	<i>in million zlotys</i>	19
7128	6567	7017	6196	<i>of which private sector in %</i>	20
				<i>per capita in zl</i>	21
— stan w dniu 31 XII					
CATIONS — as of 31 XII					
1683	1709	1712	1704	<i>Railway lines operated — standard gauge^h:</i>	
4,7	4,8	4,8	4,8	<i>in kilometres</i>	22
				<i>per 100 km² of total area in km</i>	23
33700	34588	35023	35375	<i>Hard surface public roads (urban and non-urban):</i>	
94,8	97,3	98,5	99,5	<i>in kilometres</i>	24
				<i>per 100 km² of total area in km</i>	25
2619,4	2737,9	2838,9	2939,3	<i>Registered passenger carsⁱ:</i>	
497	518	535	553	<i>in thousand units</i>	26
				<i>per 1000 population</i>	27

oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, poubojowej ciepłej. *d* W roku gospodarczym. *e* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo wykonywania robót. *h* Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP) oraz od 2005 r. również innych podmiotów będących

not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general in post-slaughter warm weight. *d* In farming year. *e* In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting works. *h* Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as since 2005 of other entities which are administrators of railway

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ TRANSPORT AND COMMUNI					
1	Placówki dla usług pocztowych ^a :				
	w liczbach bezwzględnych	886	865	874	886
2	na 100 tys. ludności	17,3	16,8	16,8	17,0
3	Telefoniczne łącza główne ^b :				
	w tysiącach	1762,0	1878,3	1644,6	1521,5
4	na 1000 ludności	344,5	364,2	316,0	291,3
HAN TRA					
5	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
	w milionach złotych	94589,7	123774,3	175421,5	183052,7
6	na 1 mieszkańca w zł	18506	24033	33767	35109
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	60,7 ^c	54,3	49,9	48,4
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	84 ^c	95	104	108
FINANSE PUBLIC					
Budżety gmin^e					
Dochody:					
9	w milionach złotych	8353,4 ^f	5394,2	7726,9	7989,7
10	na 1 mieszkańca w zł	1807 ^f	1817	2572	2645
Wydatki:					
11	w milionach złotych	8945,6 ^f	5515,3	8051,2	8743,1
12	na 1 mieszkańca w zł	1936 ^f	1857	2680	2894
Budżety miast na prawach powiatu					
Dochody:					
13	w milionach złotych	948,1 ^f	8722,4	12046,9	11936,0
14	na 1 mieszkańca w zł	1937 ^f	4000	5500	5442
Wydatki:					
15	w milionach złotych	1029,3 ^f	8871,4	12359,7	13389,8
16	na 1 mieszkańca w zł	2103 ^f	4068	5643	6105
Budżety powiatów					
Dochody:					
17	w milionach złotych	1913,1 ^f	1584,1	2210,1	2331,5
18	na 1 mieszkańca w zł	414 ^f	533	736	772
Wydatki:					
19	w milionach złotych	1944,8 ^f	1580,9	2219,2	2490,5
20	na 1 mieszkańca w zł	421 ^f	532	739	824
Budżet województwa					
Dochody:					
21	w milionach złotych	397,0	1592,1	2560,2	2950,9
22	na 1 mieszkańca w zł	78	309	493	566
Wydatki:					
23	w milionach złotych	406,6	1697,3	3079,2	3244,3
24	na 1 mieszkańca w zł	80	330	593	622

^a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacji badania sklepów. ^d Do przeliczeń danych na 1 mieszkańca za 2000 r. przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie wyników Narodowego Spisu mających również status miasta na prawach powiatu. ^f Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2002 r. ustroju m.st. Warszawy.

^a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication service offices. ^b Data calculations of data per capita for 2000, it was assumed to use the number of population calculated on the basis of the Population and Housing ^f Data are not comparable due to change in 2002 system of Capital City of Warsaw.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
— stan w dniu 31 XII (dok.)					
CATIONS — as of 31 XII (cont.)					
893	926	942	924	Postal service offices ^a :	1
17,0	17,5	17,8	17,4	in absolute numbers	2
1652,0	1295,9	1214,8	1127,7	per 100 thous. population	3
313,7	245,2	229,1	212,1	Fixed main line ^b :	4
				in thousands	
				per 1000 population	
DEL					
DE					
185504,2	200046,0	214796,4	210001,3	Retail sales (current prices):	5
35290	37929	40580	39569	in million zlotys	6
49,3	46,1	47,3	49,7	per capita in zł	7
107	115	112	107	Shops (as of 31 XII) in thous.	8
				Population (as of 31 XII) per shop	
PUBLICZNE ^d					
FINANCE ^d					
8719,0	9247,8	9652,7	9913,8	Budgets of gminas ^e	9
2828	2987	3106	3180	Revenue:	10
				in million zlotys	
				per capita in zł	
9321,0	9568,9	9564,8	9899,6	Expenditure:	11
3023	3091	3078	3176	in million zlotys	12
				per capita in zł	
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
12405,7	13302,9	14224,2	14486,8	in million zlotys	13
5707	6106	6509	6615	per capita in zł	14
				Expenditure:	
14346,8	14404,1	14948,3	14517,7	in million zlotys	15
6600	6611	6840	6629	per capita in zł	16
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
2648,3	2711,8	2670,3	2788,0	in million zlotys	17
859	876	859	894	per capita in zł	18
				Expenditure:	
2783,1	2765,0	2693,4	2802,6	in million zlotys	19
903	893	867	899	per capita in zł	20
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
2452,9	2457,7	2489,3	2164,7	in million zlotys	21
467	466	470	408	per capita in zł	22
				Expenditure:	
2508,6	2595,4	2462,9	2191,6	in million zlotys	23
477	492	465	413	per capita in zł	24

nych. *b* Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. *c* Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 według podziału administracyjnego obowiązującego w 2000 r. *e* Bez dochodów i wydatków gmin

concern operators of the public telecommunication network. *c* Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. *d* For Census 2002 by the administrative division valid in 2000. *e* Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
INWESTYCJE. INVESTMENTS.					
1	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące): w milionach złotych	41930,0	29018,7	47314,5	45479,9
2	na 1 mieszkańca w zł	8203	5634	9108	8723
3	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne): w milionach złotych	298304,6	396704,4	477820,5	513452,2
4	na 1 mieszkańca w zł	58319	76915	91809	98322
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY					
5	Ogółem: w tysiącach	520,4	601,7	649,4	646,7
6	na 10 tys. ludności	1017	1167	1248	1238
7	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej: w tysiącach	128,4	159,2	178,3	184,2
8	2000 = 100	100,0	124,0	138,8	143,4
9	w tym: przedsiębiorstwa państwowe	0,4	0,2	0,1	0,1
10	spółdzielnie	3,3	3,3	3,2	3,2
11	spółki handlowe	44,4	63,6	77,7	82,7
12	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	15,0	19,1	23,5	24,3
13	spółki cywilne	54,0	51,8	52,5	52,2
14	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą: w tysiącach	392,0	442,5	471,1	462,5
15	2000 = 100	100,0	112,9	120,2	118,0
16	na 10 tys. ludności	766	858	905	886
RACHUNKI REGIONAL					
17	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące): w milionach złotych
18	na 1 mieszkańca w zł
19	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) — rok poprzedni = 100
20	Wartość dodana brutto (ceny bieżące): w milionach złotych
21	na 1 mieszkańca w zł
22	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych: w milionach złotych
23	na 1 mieszkańca w zł
24	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domo- wych — rok poprzedni = 100

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. *b* Bez osób prowadzących gospodarstwa ogólne działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 360.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. *b* Excluding persons tending private farms in the chapter “Regional accounts”, item 13 on page 360.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
ŚRODKI TRWAŁE^a					
FIXED ASSETS^a					
				<i>Investment outlays (current prices):</i>	
43333,3	45781,4	46481,7	47277,2	<i>in million zlotys</i>	1
8244	8680	8781	8908	<i>per capita in zł</i>	2
				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):</i>	
550436,3	586354,8	609035,0	647092,3	<i>in million zlotys</i>	3
104505	110934	114874	121706	<i>per capita in zł</i>	4
REJESTRZE REGON^b — stan w dniu 31 XII					
IN THE REGON REGISTER^b — as of 31 XII					
681,0	675,1	699,2	725,0	<i>Total: in thousands</i>	5
1293	1277	1318,8	1363,6	<i>per 10 thous. population</i>	6
				<i>Legal persons and organizational entities without legal personality:</i>	
194,1	203,0	216,8	231,7	<i>in thousands</i>	7
151,1	158,1	168,9	180,4	<i>2000 = 100</i>	8
				<i>of which:</i>	
0,1	0,1	0,1	0,1	<i>state owned enterprises</i>	9
3,2	3,1	3,1	3,1	<i>cooperatives</i>	10
89,3	95,9	104,8	116,9	<i>commercial companies</i>	11
25,6	26,9	28,8	30,9	<i>of which with foreign capital participation</i>	12
53,5	54,5	55,4	56,0	<i>civil law partnerships</i>	13
				<i>Natural persons conducting economic activity:</i>	
487,0	472,1	482,4	493,3	<i>in thousands</i>	14
124,2	120,4	123,0	125,8	<i>2000 = 100</i>	15
925	893	910	928	<i>per 10 thous. population</i>	16
REGIONALNE^c					
ACCOUNTS^c					
				<i>Gross domestic product (current prices):</i>	
311278	336370	353348	.	<i>in million zloty</i>	17
59217	63776	66755	.	<i>per capita in zł</i>	18
.	104,5	102,2	.	<i>Gross domestic product (constant prices) — previous year = 100</i>	19
				<i>Gross value added (current prices):</i>	
274148	295674	313108	.	<i>in million zlotys</i>	20
52153	56060	59153	.	<i>per capita in zł</i>	21
				<i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>	
143794	154322	163319	.	<i>in million zlotys</i>	22
27355	29260	30854	.	<i>per capita in zł</i>	23
.	103,5	102,2	.	<i>Gross real disposable income in the households sector — previous year = 100</i>	24

indywidualne w rolnictwie. *c* Dane za lata 2010 i 2011 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika; patrz uwagi

agricultural. *c* Data for 2010 and 2011 were changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook; see general notes to

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R.
SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- -siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY — stan w dniu 31 XII <i>AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION — as of 31 XII</i>						
Powierzchnia w km ²	7780	12090	5763	517	5104	4304
<i>Total area in km²</i>						
Powiaty.....	7	10	7	—	6	7
<i>Powiats</i>						
Miasta na prawach powiatu.....	1	2	1	1	—	—
<i>Cities with powiat status</i>						
Gminy.....	65	91	51	1	58	48
<i>Gminas</i>						
Miasta.....	13	17	11	1	23	20
<i>Towns</i>						
Miejscowości wiejskie.....	1966	2581	1407	—	1207	1379
<i>Villages</i>						
Sołectwa.....	1680	2284	1097	—	1108	1155
<i>Village administration units</i>						
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA <i>ENVIRONMENTAL PROTECTION</i>						
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³	62,3	642,7	1637,9	265,0	84,8	61,5
<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population in hm³</i>						
w tym — w % — na cele: <i>of which — in % — for purposes of:</i>						
produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem).....	42,8	88,6	97,6	64,3	4,6	14,6
<i>production^a (excluding agriculture, forestry and fishing)</i>						
eksploatacji sieci wodociągowej ^b	53,4	5,8	1,6	35,7	76,1	56,0
<i>exploitation of water supply network^b</i>						
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi: <i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:</i>						
wymagające oczyszczania w hm ³	30,8	26,4	26,2	107,4	25,6	34,7
<i>requiring treatment in hm³</i>						
w tym oczyszczane w %.....	99,9	99,1	73,6	100,0	99,7	99,7
<i>of which treated in %</i>						
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^c (stan w dniu 31 XII): <i>Municipal wastewater treatment plants^c (as of 31 XII):</i>						
liczba.....	75	76	47	5	50	56
<i>number</i>						
przepustowość w dam ³ /d.....	87,7	54,8	29,7	30,1	10,2	24,7
<i>capacity in dam³/24 h</i>						
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	51,7	49,0	59,3	99,3	53,6	62,3
<i>Population connected to wastewater treatment plants in % of total population^d</i>						
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t: <i>Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:</i>						
pyłowych.....	1,0	1,0	1,1	0,8	0,3	0,2
<i>particulates</i>						
gazowych.....	6739,2	4368,9	10680,7	6197,8	281,4	386,9
<i>gases</i>						

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci. c Pracujące na sieci kanalizacyjnej. d Ludność korzystająca — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów.

a From own intakes. b Water withdrawal by intakes before entering the water network. c On sewerage system. d Population connected to — estimated data, the total population — based on balances.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (cd.)
 SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- -siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)						
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych: <i>Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:</i>						
pyłowych..... <i>particulates</i>	71,2	99,7	99,9	99,8	87,1	94,4
gazowych (bez dwutlenku węgla)..... <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	29,2	44,3	50,8	48,1	21,4	66,2
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t..... <i>Waste generated (during the year; excluding municipal waste) in thous. t</i>	480,3	812,0	1308,5	3243,3	596,2	290,9
w tym w %: <i>of which in %:</i>						
poddane odzyskowi..... <i>recovered</i>	65,4	85,8	68,5	37,5	96,5	97,5
unieszkodliwione poprzez składowanie ^a <i>treated by landfilled^a</i>	0,4	10,3	30,0	—	0,0	0,1
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t..... <i>Waste (excluding municipal waste) landfilled up to now (accumulated^b; end of year) in thous. t</i>	20,6	8331,9	29823,2	5593,7	—	14,3
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w mln zł: <i>Outlays on fixed assets (current prices) in mln zł:</i>						
służące ochronie środowiska..... <i>in environmental protection</i>	370,0	430,4	221,9	198,4	114,7	206,6
służące gospodarce wodnej..... <i>in water management</i>	34,8	45,5	65,4	36,4	39,3	35,8
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): <i>Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):</i>						
w % powierzchni ogólnej..... <i>in % of total area</i>	43,6	14,3	26,1	23,6	43,1	37,5
na 1 mieszkańca w m ² <i>per capita in m²</i>	5409	2275	2425	71	2752	2045
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE PUBLIC SAFETY						
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych: <i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:</i>						
w liczbach bezwzględnych..... <i>in absolute numbers</i>	14472	18447	13319	55665	19215	18523
na 10 tys. ludności..... <i>per 10 thous. population</i>	230	244	214	324	241	235
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %..... <i>Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %</i>	73,6	74,4	73,2	45,3	63,1	60,2

^a Na terenach własnych zakładów i na terenach obcych. ^b Na terenach własnych zakładów.
^a On own plant grounds and other land. ^b On own plant grounds.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (cd.)
 SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- -siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
LUDNOŚĆ POPULATION						
Ludność (stan w dniu 31 XII)..... <i>Population (as of 31 XII)</i>	627564	754786	621261	1724404	799180	789645
w tym kobiety <i>of which females</i>	320911	380973	316835	933197	411107	410055
Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)..... <i>Females per 100 males (as of 31 XII)</i>	104,6	101,9	104,1	117,9	105,9	108,0
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)..... <i>Population per 1 km² of total area (as of 31 XII)</i>	81	62	108	3334	157	184
W % ogółu ludności (stan w dniu 31 XII) — ludność: <i>In % of total population (as of 31 XII) — population:</i>						
w miastach <i>in urban areas</i>	45,8	37,9	49,2	100,0	53,2	48,5
w wieku: <i>of age:</i>						
przedprodukcyjnym <i>pre-working</i>	18,9	19,9	18,9	16,0	20,7	19,8
produkcyjnym <i>working</i>	63,2	62,7	63,1	61,6	62,8	62,5
poprodukcyjnym <i>post-working</i>	18,0	17,4	18,0	22,4	16,4	17,6
Urodzenia żywe <i>Live births</i>	6051	7886	6023	18438	8961	8041
Zgony <i>Deaths</i>	6791	7690	6691	18722	7222	7144
w tym niemowląt..... <i>of which infant</i>	31	30	38	52	28	35
Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	-740	196	-668	-284	1739	897
Saldo migracji na pobyt stały: <i>Net migration for permanent residence:</i>						
wewnętrznych <i>internal</i>	-1379	-2031	-1658	8189	4370	5966
zagranicznych <i>international</i>	-39	-29	-72	104	-11	-57
Na 1000 ludności: <i>Per 1000 population:</i>						
urodzenia żywe <i>live births</i>	9,63	10,44	9,69	10,73	11,25	10,22
zgony ^a <i>deaths^a</i>	10,80	10,18	10,76	10,90	9,07	9,08
przyrost naturalny..... <i>natural increase</i>	-1,18	0,26	-1,07	-0,17	2,18	1,14
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały..... <i>internal and international net migration for perma- nent residence</i>	-2,26	-2,73	-2,78	4,83	5,47	7,51
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych..... <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	5,12	3,80	6,31	2,82	3,12	4,35

^a Łącznie ze zgonami niemowląt.
^a Including infant deaths.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (cd.)
 SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- -siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES						
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys. <i>Employed persons^{ab} (as of 31 XII) in thous.</i>	209,3	262,5	194,1	1078,5	231,6	298,5
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	57,7	99,2	62,3	5,4	36,0	40,8
przemysł i budownictwo <i>industry and construction</i>	53,1	52,9	43,3	142,1	66,7	71,8
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwatero- wanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunika- cja..... <i>trade; repair of motor vehicles^Δ; transportation and storage; accommodation and catering^Δ; infor- mation and communication</i>	41,7	50,6	37,5	366,6	62,5	105,8
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa ryнку nieruchomości ^Δ <i>financial and insurance activities; real estate activities</i>	5,1	4,4	3,8	126,3	6,9	9,5
pozostałe usługi..... <i>other services</i>	51,7	55,4	47,2	438,1	59,5	70,7
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys. <i>Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.</i>	46,7	50,3	63,3	54,8	38,4	29,6
w tym kobiety..... <i>of which women</i>	23,3	23,9	29,3	26,4	16,7	14,2
W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII): <i>In % of registered unemployed (as of 31 XII):</i>						
w wieku 24 lata i mniej <i>aged 24 years and less</i>	19,7	24,3	17,9	7,7	17,7	15,4
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok <i>out of work for longer than 1 year</i>	41,5	45,5	48,9	41,4	38,6	36,5
Stopy bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w % <i>Registered unemployment rate^b (as of 31 XII) in %</i>	18,3	16,1	24,6	4,8	14,2	9,0
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^c w zł ... <i>Average monthly gross wages and salaries^c in zł</i>	3832,04	3304,98	3466,95	5226,05	3593,09	4087,43
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS						
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km: <i>Distribution network (as of 31 XII) in km:</i>						
wodociągowej <i>water supply</i>	10214,1	10610,5	5782,4	2152,1	6400,8	7189,8
kanalizacyjnej ^d <i>sewage^d</i>	1560,1	2220,3	1849,3	2018,3	2347,5	3084,9
gazowej..... <i>gas supply</i>	862,4	1080,0	1168,7	2786,4	3128,3	4401,5

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^d Łącznie z kolektorami.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. ^c Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^d Including collectors.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (cd.)
SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- -siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.) MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)						
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych (stan w dniu 31 XII): Connections leading to residential buildings (as of 31 XII):						
wodociągowe water supply system	113242	146645	107601	61358	133512	152771
kanalizacyjne..... sewage system	33694	50457	38065	39195	66042	85285
gazowe ^a gas supply system ^a	20371	23456	29287	98948	90741	116525
Zużycie w gospodarstwach domowych: Consumption in households:						
wody z wodociągów w hm ³ water from water supply system in hm ³	21,8	24,4	17,7	80,0	21,2	27,0
energii elektrycznej w miastach w GWh..... electricity in urban areas in GWh	184,9	204,2	202,3	1706,8	399,4	357,1
gazu z sieci ^a w hm ³ gas from gas supply system ^a in hm ³	35,5	36,8	46,7	307,2	163,0	246,4
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII): Dwelling stocks ^c (as of 31 XII):						
mieszkania w tys. dwellings in thous.	211,7	250,4	211,7	885,4	280,3	299,4
izby w tys. rooms in thous.	831,2	1013,7	767,6	2831,0	1121,5	1202,8
powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² useful floor area of dwellings in thous. m ²	15983,5	20243,7	15267,5	51997,9	23177,4	26219,0
przeciętna liczba izb w mieszkaniu..... average number of rooms per dwelling	3,93	4,05	3,63	3,20	4,00	4,02
przeciętna liczba osób na 1 izbę average number of persons per room	0,75	0,74	0,81	0,61	0,71	0,66
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² average useful floor area of dwelling in m ²	75,5	80,9	72,1	58,7	82,7	87,6
Mieszkania oddane do użytkowania: Dwellings completed:						
mieszkania dwellings	2146	2868	1944	13128	4968	4179
izby rooms	9760	13522	9637	37330	23306	21611
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² useful floor area of dwellings in m ²	228328	323396	226418	929964	585588	597144
EDUKACJA ^d I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego EDUCATION ^d — as of beginning of the school year						
Szkoły dla dzieci i młodzieży ^e : Schools for children and youth ^e :						
podstawowe primary	241	375	234	282	268	222
gimnazja lower secondary	127	180	103	193	149	120
zasadnicze zawodowe..... basic vocational	24	38	22	18	22	16
licea ogólnokształcące..... general secondary	53	50	38	135	37	48

^a Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. ^c Na podstawie bilansu. ^d Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 191. ^e Bez szkół specjalnych.

^a Including with connections leading to non-residential buildings. ^b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur. ^c Based on balance. ^d See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 191. ^e Excluding special schools.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (cd.)
 SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego (dok.) EDUCATION ^a — as of beginning of the school year (cont.)						
Szkoły dla dzieci i młodzieży ^b ; Schools for children and youth ^b :						
licea profilowane..... specialized secondary	9	13	2	7	11	6
technika ^c technical secondary ^c	34	44	34	61	28	25
Szkoły policealne ^b Post-secondary schools ^b	55	52	38	87	19	19
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^d w wieku 5 i 6 lat..... Children attending pre-primary education establish- ments ^d aged 5 and 6	11800	15200	11767	31640	18746	17589
Uczniowie w szkołach dla dzieci i młodzieży ^b ; Pupils and students of schools for children and youth ^b :						
podstawowych..... primary	36508	45684	35513	91845	52881	50515
gimnazjach..... lower secondary	20169	25283	19658	37336	24741	22335
zasadniczych zawodowych..... basic vocational	3066	3317	3153	1752	2542	1652
liceach ogólnokształcących..... general secondary	331	503	58	185	342	128
liceach profilowanych..... specialized secondary	11307	13293	9324	37335	8058	7974
technikach ^c technical secondary ^c	8640	11740	9086	17181	7751	6055
Uczniowie szkół policealnych ^b Post-secondary schools students ^b	5151	5759	3738	12891	2811	2137
Dzieci w przedszkolach ^{de} na 100 miejsc..... Children attending nursery schools ^{de} per 100 places	98	99	95	94	88	88
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII						
Liczba ludności na: Population per:						
łóżko w szpitalach ogólnych ^f bed in general hospitals ^f	207	247	261	138	293	275
podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^{fg} provider of out-patient health care ^{fg}	1830	1589	1833	1562	2655	2187
apteki ogólnodostępne ^h generally available pharmacy ^h	3670	3682	3765	2855	3197	3121

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 191. ^b Bez szkół specjalnych. ^c Łącznie z technikami uzupełniającymi oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^d Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^e Łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi. ^f Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych. ^g Przychodnie łącznie z praktykami lekarskimi. ^h Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 13 na str. 225.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 191. ^b Excluding special schools. ^c Including technical supplementary schools as well as general art schools leading to professional certification. ^d Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. ^e Including pre-primary education groups and pre-primary points. ^f Data include health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. ^g Out-patient departments including medical practices. ^h See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 13 on page 225.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (cd.)
 SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- -siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII (dok.) HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII (cont.)						
Domy i zakłady pomocy społecznej: Social welfare homes and facilities:						
placówki (bez filii)..... centres (excluding subbranches)	27	28	21	52	52	61
miejsca (z filiami)..... places (with subbranches)	2036	2268	1702	3736	2236	3813
KULTURA. TURYSTYKA ^a CULTURE. TOURISM ^a						
Księgozbiór bibliotek publicznych (z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol. Public libraries collection (with branches; as of 31 XII) per 1000 population in vol.	3582	4067	2753	3696	2786	2390
Czytelnicy bibliotek publicznych (z filiami) na 1000 ludności..... Public library borrowers (with branches) per 1000 population	156	133	132	264	156	140
Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	6,0	3,9	4,2	18,1	1,3	5,2
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności Audience in fixed cinemas per 1000 population	1383	514	705	3700	85	661
Liczba ludności na 1 miejsce na widowni w stałych salach w teatrach i instytucjach muzycznych..... Population per seat in fixed halls theatres and music institutions	612	x	588	111	x	1410
Obiekty noclegowe turystyki (stan w dniu 31 VII) Tourist accommodation establishments (as of 31 VII)	68	71	50	124	81	89
w tym obiekty hotelowe ^b of which hotels and similar establishments ^b	39	31	26	90	48	58
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)..... Number of beds (as of 31 VII)	3296	4620	2439	25199	6974	4606
w tym obiekty hotelowe ^b of which hotels and similar establishments ^b	1954	1442	1156	21641	4618	3770
Udzielone noclegi Nights spent (overnight stay)	194807	217744	175295	4633925	597579	436674
w tym obiekty hotelowe ^b of which hotels and similar establishments ^b	155168	126989	113816	4083214	410819	379375
Korzystający z noclegów Tourists accommodated	111595	109806	87622	2711818	363121	264222
w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	5897	16335	10020	1068676	22046	29310
w tym obiekty hotelowe ^b of which hotels and similar establishments ^b	94795	78744	69170	2517787	285393	247693

^a Dane z zakresu turystyki dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Dotyczy: hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych.

^a Data on tourism concern establishment possessing 10 and more bed places. ^b Concern: hotels, motels, boarding houses and similar establishments.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (cd.)
 SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
LEŚNICTWO FORESTRY						
Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	134,9	320,6	151,6	7,2	142,7	72,4
<i>Forest land (as of 31 XII) in thous. ha</i>						
w tym lasy	133,0	316,5	149,0	7,1	140,6	71,2
<i>of which forests</i>						
las publiczne	82,5	168,9	89,2	4,4	73,1	50,3
<i>public forests</i>						
las prywatne	52,5	151,7	62,4	2,8	69,6	22,0
<i>private forests</i>						
Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	17,1	26,2	25,9	13,7	27,6	16,5
<i>Forest cover (as of 31 XII) in %</i>						
Zalesienia w ha	198,4	262,5	38,9	—	35,4	4,6
<i>Afforestations in ha</i>						
PRZEMYSŁ INDUSTRY						
Produkcja sprzedana przemysłu ^a (ceny bieżące): <i>Sold production of industry^a (current prices):</i>						
w milionach złotych	65010,6	15329,9	9068,5	110047,4	15725,4	23583,7
<i>in million zlotys</i>						
na 1 mieszkańca w zł	103435	20293	14582	64047	19745	29974
<i>per capita in zł</i>						
TRANSPORT — stan w dniu 31 XII TRANSPORT — as of 31 XII						
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km: <i>Hard surface public roads (urban and non-urban) in km:</i>						
powiatowe	3051,0	4347,5	2186,3	518,0	1823,4	1789,9
<i>powiat</i>						
gminne	3054,6	4035,3	2289,3	1397,9	2505,9	2938,3
<i>gmina</i>						
HANDEL TRADE						
Targowiska: <i>Marketplaces:</i>						
stałe (stan w dniu 31 XII)	52	67	43	63	54	38
<i>permanent (as of 31 XII)</i>						
sezonowe ^b (w ciągu roku)	32	27	65	471	52	54
<i>seasonal^b (during the year)</i>						
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS						
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{ac} (ceny bieżące): <i>Investment outlays in enterprises^{ac} (current prices):</i>						
w milionach złotych	1946,4	1972,8	2169,1	18312,5	2000,6	3089,1
<i>in million zlotys</i>						
na 1 mieszkańca w zł	3097	2611	3488	10658	2512	3926
<i>per capita in zł</i>						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo. ^c Według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Number of marketplaces or places located on streets and squares opened periodically. ^c According to investment location.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WOJEWÓDZTWA (NTS 3) W 2013 R. (dok.)

SELECTED DATA BY VOIVODSHIP SUBREGIONS (NTS 3) IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ciechanow- sko-płocki	Ostrołęcko- -siedlecki	Radomski	M.st. Warszawa	Warszawski wschodni	Warszawski zachodni
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE (dok.) INVESTMENTS. FIXED ASSETS (cont.)						
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębior- stwach ^{ab} (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewi- dencyjne): Gross value of fixed assets in enterprises ^{ab} (as of 31 XII; current book-keeping prices):						
w milionach złotych in million zlotys	31772,5	18024,7	14273,2	262985,4	19303,2	47861,7
na 1 mieszkańca w zł..... per capita in zł	50628	23881	22975	152508	24154	60612
PDMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON ^c — stan w dniu 31 XII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^c — as of 31 XII						
Ogółem Total	46861	58764	51796	371476	86774	109326
osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej legal persons and organizational units without legal personality	10414	11956	10694	153031	17613	27970
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodar- czą natural persons conducting economic activity	35743	45651	40768	213665	67529	79025
Na 10 tys. ludności Per 10 thous. population	747	779	834	2154	1086	1384
osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej legal persons and organizational units without legal personality	166	158	172	887	220	354
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodar- czą natural persons conducting economic activity	570	605	656	1239	845	1001
RACHUNKI REGIONALNE W 2012 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2012						
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące): Gross domestic product (current prices):						
w milionach złotych in million zlotys	31768	24189	18949	208791	28598	41053
na 1 mieszkańca w zł..... per capita in zł	50406	31934	30375	122005	36181	52637
Wartość dodana brutto (ceny bieżące): Gross value added (current prices):						
w milionach złotych in million zlotys	28150	21435	16791	185013	25341	36378
na 1 pracującego ^d w zł..... per employed person ^d in zł	131081	82919	86699	166004	106652	119569

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Według siedziby jednostki lokalnej. ^c Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^d Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b According to seat of local unit. ^c Excluding persons tending private farms in agriculture. ^d For calculations the average number of employed persons was applied.

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				<i>Extreme points of the voivodship border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna)	gm. w. Lyse	53°28'55"	x	<i>in the north (northern geographic latitude)</i>
na południe (szerokość geograficzna północna)	gm. w. Sienno	51°00'47"	x	<i>in the south (northern geographic latitude)</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	gm. w. Gostynin	19°15'33"	x	<i>in the west (eastern geographic longitude)</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	gm. w. Sarnaki	23°07'42"	x	<i>in the east (eastern geographic longitude)</i>
Rozciągłość:				<i>Extent:</i>
z południa na północ	x	2°28'08"	274,7	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód	x	3°52'09"	263,2	<i>from west to east</i>

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2013
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	35558	x	<i>Area in km²</i>
Długość granicy w km	1669	100,0	<i>Length of borders in km</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
warmińsko-mazurskim	218	13,1	<i>warmińsko-mazurskie</i>
podlaskim	358	21,4	<i>podlaskie</i>
lubelskim	372	22,3	<i>lubelskie</i>
świętokrzyskim	203	12,2	<i>świętokrzyskie</i>
łódzkim	323	19,3	<i>łódzkie</i>
kujawsko-pomorskim	195	11,7	<i>kujawsko-pomorskie</i>

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt — na terenie miejscowości Hucisko	gm. m-w. Szydłowiec	407	Highest point — within the village Hucisko
Najniżej położony punkt — na terenie osiedla Radziwie	gm. m. Plock	54	Lowest point — within the settlement Radziwie

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. WIĘKSZE RZEKI^a
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship
Wisła	1022,43	288,41	Morze Bałtyckie Baltic Sea	193958,31	35552,22
Iżanka	79,21	76,05	Wisła	1113,98	970,12
Zagożdżonka	50,16	50,16	Wisła	603,42	600,88
Radomka	124,03	124,03	Wisła	2109,31	2099,00
Szabasówka	27,56	27,56	Radomka	567,39	563,52
Okrzejka	76,93	53,37	Wisła	544,67	344,95
Wilga	77,27	62,78	Wisła	574,36	473,74
Pilica	345,52	96,77	Wisła	9258,53	1775,96
Świder	102,40	80,03	Wisła	1158,62	964,30
Jeziorka	79,08	78,08	Wisła	988,08	987,01
Narew	512,53	163,31	Wisła	74571,63	18795,91
Omulew	122,75	75,22	Narew	2068,80	787,70
Orz	63,12	54,72	Narew	605,90	574,90
Orzyc	148,58	128,55	Narew	2057,68	1690,06
Bug	805,45	163,33	Narew	38746,70	6512,25
Nurzec	108,57	9,11	Bug	2082,62	14,69
Liwiec	148,78	148,78	Bug	2766,78	2743,29
Wkra	264,72	188,13	Narew	5344,62	4472,18
Mławka	45,26	37,08	Wkra	672,67	575,91
Łydynia	76,41	76,41	Wkra	694,79	694,79
Raciążnica	59,31	59,31	Wkra	623,66	623,66
Sona	72,68	72,68	Wkra	546,69	546,69
Bzura	176,76	50,02	Wisła	7723,67	2701,81
Pisia Gągolina	63,29	63,29	Bzura	500,24	500,24
Utrata	78,59	78,59	Bzura	802,42	802,42
Skrwa Prawa	124,02	101,92	Wisła	1666,63	1290,68

^a O powierzchni zlewni powyżej 500 km². ^b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. ^c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ.

U w a g a. Długość rzek oraz powierzchnię zlewni obliczono na podstawie „Mapy Podziału Hydrologicznego Polski”, wersja wrzesień 2013 r., skala 1:10000. W danych dotyczących długości rzek uwzględniono również te odcinki, które płyną wzdłuż granicy województwa.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

^a Of drainage basin area bigger than 500 km². ^b Listed according to hydrographic order. ^c River or reservoir into which the water flows.

Note. River length and drainage basin area was calculated according to "Hydrographic division of Poland" map, September 2013 version 1:10000 scale. Data on river length also include sections which flow on the border of voivodship.

Source: data of the Regional Water Management Authority in Warsaw.

TABL. 5. **WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA**
LANGER AND DEEPER LAKES

JEZIORA LAKES	Położenie <i>Placement</i>		Powierzchnia w ha <i>Area in ha</i>	Głębokość maksymalna w m <i>Maximum depth in m</i>	Objętość w tys. m ³ <i>Capacity in thous. m³</i>
	dorzecze <i>drainage basin</i>	powiat <i>powiat</i>			
Białe	Skrwa Lewa	gostyński	148,0	31,5	14948,0
Ciechomicke	Wielka Struga	płocki	47,1	8,2	2201,3
Górskie	Wielka Struga	płocki	45,0	7,2	1419,1
Lucieńskie	Skrwa Lewa	gostyński	196,6	34,5	21429,4
Łąckie Duże	Wielka Struga	płocki	59,4	3,4	1009,8
Przytomne	Rakutówka	gostyński	36,7	7,6	2091,9
Sumino	Skrwa Lewa	gostyński	34,6	7,8	1245,6
Szczutowskie	Skrwa Prawa	sierpecki	97,9	3,0	1958,0
Urszulewskie	Skrwa Prawa	sierpecki	293,1	6,2	7792,2
Zdwojskie	Wielka Struga	płocki	352,5	4,3	6697,5

Źródło: w zakresie położenia — dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie; w zakresie powierzchni, głębokości i objętości jezior — dane z publikacji „Atlas Jezior Polski”, t. 2. Red. J. Jańczak. IMiGW. Poznań: Bogucki WN, 1997. ISBN 83-86001-43-7.

Source: within placement — data of the Regional Water Management Authority in Warsaw; within area, depth and capacity of lakes — data from “Atlas Jezior Polski” publication, part 2. J. Jańczak. IMiGW. Poznań: Bogucki WN, 1997. ISBN 83-86001-43-7.

TABL. 6. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesie- nie stacji nad poziomem morza w m <i>Station elevation above the sea level in m</i>	Temperatury w °C <i>Temperatures in °C</i>							
		średnie ^a <i>average^a</i>				skrajne <i>extreme</i>		amplitudy temperatur skrajnych <i>amplitudes of extreme tempera- tures</i>	
		1971—2000	1991—2000	2001—2010	2013	maksimum <i>maximum</i>	minimum <i>minimum</i>		
									1971—2013
Mława	147	7,3	7,7	8,0	8,0	36,6	-31,2	67,8	
Warszawa	106	8,1	8,3	8,8	8,9	37,0	-30,7	67,7	

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 7. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesie- nie stacji nad poziomem morza w m <i>Station elevation above the sea level in m</i>	Roczne sumy opadów w mm <i>Total annual precipitation in mm</i>				Średnia prędkość wiatru w m/s <i>Average wind velocity in m/s</i>	Usłonecz- nienie w h <i>Insolation in h</i>	Średnie zachmu- rzenie w oktatach ^a <i>Average cloudiness in octants^a</i>
		1971—2000	1991—2000	2001—2010	2013			
Mława	147	543	573	556	572	3,3	1666	5,7
Warszawa	106	519	532	571	613	3,0	2234	5,4

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

DZIAŁ II

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

1. Informacje o stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. Nr 38, poz. 454).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji „grunty zabudowane i zurbanizowane”), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji „wody śródlądowe stojące”) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1205), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I—III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV—VI wytworzone z gleb organicznych. Do 2008 r., zgodnie z art. 12, ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne **użytków rolnych** określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI — najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

CHAPTER II

ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership and register groups, of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws No. 38, item 454).

A land register introduced since 2002 changes, primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previous was included in the item “built-up and urbanised land”), land under ponds (included in the item “standing inland water”) as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (unified text: Journal of Laws 2013 item 1205), which protects all agricultural land included in quality classes I—III, as well as agricultural land included in quality classes IV—VI, comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council might also resolve to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnię ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry and fishing)” — organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and construction facilities, which is discharged to reservoir without further use;
- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” — agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” — all entities responsible for the management of the water-line system (including housing cooperatives, water companies, waterworks and workplaces etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground or sewerage system of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water comprises wastewater with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

U w a g a. Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

5. Informacje o źródłach i wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz.U. Nr 7, poz. 40, z późn. zm.).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogen removal (disposal) from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment, mechanical and biological or mechanical, chemical and biological of discharging wastewater was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on municipal wastewater treatment plants concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Note. Since 2003 municipal chemical wastewater treatment plants were classified as treatment plants with increased biogen removal from sewage or mechanical treatment plants.

Data concerning the population connected to wastewater treatment plants are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.

5. Information regarding the sources and amounts of atmospheric pollutant emissions from plants of significant nuisance to air quality as well as the equipment reducing such pollutants and the effects of its utilization concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40, with later amendments).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Dane o emisji pyłów dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o emisji gazów dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeladunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególne rodzaje zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Data regarding particulate emission concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding gas emission concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. *Nature protection consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.*

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 627, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state — ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Sieć Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 XI 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG z dnia 21 V 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzeczka, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyiska, skałki, jary, głazy narzucone oraz jaskinie.

7. Dane o odpadach do 2012 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.), natomiast dane za 2013 r. opracowano według Ustawy o odpadach z dnia 14 XII 2012 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.).

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPA) and Special Areas of Conservation (SAC) that until the Creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCI). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council dated 30 XI 2009 on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC dated 21 V 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological arable lands are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

7. *Data on waste in 2012 have been elaborated on the basis of the Act of 27 IV 2001 on waste (unified text: Journal of Laws 2010 No. 185, item 1243 with later amendments), whereas data for the 2013 have been elaborated on the basis of the Act of 14 XII 2012 on waste (Journal of Laws 2013 item 21, with later amendments)*

Informacje o odpadach opracowane zostały zgodnie z Katalogiem odpadów wprowadzonym w życie dnia 1 I 2002 r. Rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz.U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206).

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Wszystkie poniższe definicje zgodne są z zapisami w Ustawie z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbawia się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Odzysk odpadów polega w pierwszej kolejności na przygotowaniu odpadów przez ich posiadacza do ponownego użycia lub poddaniu recyklingowi, a jeżeli nie jest to możliwe z przyczyn technologicznych lub nie jest uzasadnione z przyczyn ekologicznych lub ekonomicznych — poddaniu innym procesom odzysku.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów.

Przez **magazynowanie odpadów** rozumie się czasowe przechowywanie odpadów obejmujące wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów oraz magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o **nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Information regarding waste was compiled with the Catalogue of Waste introduced by the virtue of the Regulation of the Minister of Environment (Journal of Laws 2001 No. 112, item 1206).

Information regarding the quantity and type of waste concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

All definitions mentioned below are based on the Act of 14 XII 2012 on Waste.

Waste shall mean any substance or object in which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Recovery of waste in the first place is the preparation of the holder of waste for reuse or recycling submission, and if this is not possible due to technical reasons, or is not justified for reasons of environmental or economic — subjecting other recovery processes.

Waste disposal means any operation which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy. Storing waste is also a method of rendering waste harmless.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which include: preliminary storage of waste by their producer, temporary storage of the waste by the unit collecting waste, storage waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.

Data regarding landfilled up to now (accumulated) waste concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste disposal sites are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

8. *Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.*

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą — prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. Fundusze ekologiczne — fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) — są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska — w ujęciu kasowym).

Zgodnie z ustawą z dnia 20 XI 2009 r. o zmianie ustawy — Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) z dniem 1 I 2010 r. powiatowe oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej uległy likwidacji, a ich przychody z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz środki pieniężne i zobowiązania przejęły budżety powiatów i gmin. Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do wojewódzkich funduszy.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of individual farmsteads as well as natural persons and partnerships conducting economic activity — keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. Ecological funds — environmental protection and water management funds (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) — are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: releasing air pollutants, landfilling waste as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements — on cash basis).

According to the Law on Amending the Environmental Protection Law and some other laws, dated 20 XI 2009 (Journal of Laws No. 215, item 1664) as of 1 I 2010, the powiat and gmina environmental protection and water management funds were liquidated and their revenues from environmental payments and fines as well as cash and liabilities are assumed by the powiats and gminas budgets. The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (8). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014		2005	2014	SPECIFICATION
	w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2013 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2013	na 1000 ludności ^a w ha per 1000 population ^a in ha			
Powierzchnia ogólna ^b	3555971	3555847	3555847	—	691,0	668,8	Total area ^b
Użytki rolne.....	2485953	2445710	2403643	-15291	483,1	452,1	Agricultural land
grunty orne.....	1764648	1731356	1690325	-14932	342,9	317,9	arable land
sady.....	84177	83513	85240	1168	16,4	16,0	orchards
łąki trwałe.....	283333	280438	278339	-871	55,1	52,4	permanent meadows
pastwiska trwałe.....	254790	249541	246901	-131	49,5	46,4	permanent pastures
grunty rolne zabudowane.....	76894	78447	80074	-777	14,9	15,1	agricultural built-up areas
grunty pod stawami.....	3922	4852	6075	649	0,8	1,1	lands under ponds
grunty pod rowami.....	18189	17563	16689	-397	3,5	3,1	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione.....	813929	839091	869536	10344	158,2	163,5	Forest land as well as woody and bushy land
lasy.....	784935	804912	824660	6791	152,5	155,1	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione.....	28994	34179	44876	3553	5,6	8,4	woody and bushy land
Grunty pod wodami.....	39786	41003	41923	598	7,7	7,9	Lands under waters
powierzchniowymi płynącymi.....	35938	37528	39105	1061	7,0	7,4	surface flowing
powierzchniowymi stojącymi.....	3848	3475	2818	-463	0,7	0,5	surface standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane.....	165876	184689	198689	5066	32,2	37,4	Built-up and urbanized areas
tereny mieszkaniowe.....	31566	42902	50102	2482	6,1	9,4	residential areas
tereny przemysłowe.....	9354	11020	11560	214	1,8	2,2	industrial areas
tereny inne zabudowane.....	11533	17635	21381	1549	2,2	4,0	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane.....	6428	5559	5219	-202	1,2	1,0	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku.....	5137	5022	4970	-147	1,0	0,9	recreational areas
tereny komunikacyjne.....	101426	102102	104686	1067	19,7	19,7	transport areas
drogi.....	88362	89576	91936	1141	17,2	17,3	roads
kolejowe.....	10847	10603	10494	-65	2,1	2,0	railway
inne ^c	2217	1923	2256	-9	0,4	0,4	others ^c
użytki kopalne.....	432	449	771	103	0,1	0,1	minerals
Użytki ekologiczne.....	1316	1734	1792	197	0,3	0,3	Ecological arable lands
Nie użytki.....	36053	35721	34267	-653	7,0	6,4	Wasteland
Tereny różne ^d	13058	7899	5997	-261	2,5	1,1	Miscellaneous land ^d

^a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2013. ^b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). ^c Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp., patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 62. ^d Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Population as of 31 XII for 2004 and 2013, respectively. ^b Land area (including inland waters). ^c Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. see general notes, item 1 on page 62. ^d Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
OGÓŁEM	305	197	199	156	GRAND TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	164	91	115	109	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I—II.....	12	3	9	8	mineral: I—II
III.....	86	61	79	44	III
IV.....	54	19	21	48	IV
organiczne: IV.....	6	3	3	5	organic: IV
V—VI.....	6	5	3	4	V—VI
Inne grunty rolne	101	76	34	24	Other agricultural land
Grunty leśne	40	30	50	23	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe.....	146	108	79	76	Residential areas
Na tereny przemysłowe.....	54	17	47	28	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne.....	6	8	6	3	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne.....	13	30	11	11	Minerals
Pod zbiorniki wodne.....	—	—	7	—	Water reservoirs
Na inne cele.....	86	34	49	39	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych — dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych — dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land — data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land — data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	4273	4007	4073	4134	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane.....	4244	3755	3491	3473	devastated
zdegradowane.....	29	252	582	661	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane.....	32	56	122	116	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze.....	28	29	39	57	agricultural
leśne.....	4	18	64	21	forest
zagospodarowane.....	18	42	47	10	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	2752,7	2825,3	2810,3	2754,2	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) — z ujęć własnych	2356,3	2436,1	2427,3	2378,6	86,4	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) — from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	2323,3	2410,3	2400,7	2351,0	85,4	surface
podziemne	31,9	25,1	26,0	27,0	1,0	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	98,3	89,9	88,5	84,8	3,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	298,2	299,3	294,5	290,8	10,6	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	159,0	145,4	133,6	130,6	4,7	waters: surface
podziemne	139,1	153,9	160,9	160,2	5,8	underground

^a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

^a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (12). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	2695,1	2764,5	2751,5	2695,8	100,0	TOTAL
Przemysł	2354,6	2434,2	2424,5	2372,0	88,0	Industry
w tym na cele produkcyjne	2344,3	2417,1	2417,9	2365,4	87,7	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	98,3	89,9	88,5	84,8	3,1	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b ...	242,3	240,5	238,5	239,0	8,9	Exploitation water supply network ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. ^b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (13). POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIENI W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE
ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY
AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	12543	11411	12291	12449	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^b w ha	3137	3188	3134	3243	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	98263	89885	88533	84819	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych.....	31649	23957	27703	25424	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	2,5	2,1	2,3	2,0	per 1 ha
do napelniania i uzupełniania stawów rybnych	66614	65928	60830	59395	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	21,2	20,7	19,4	18,3	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. *b* O powierzchni co najmniej 10 ha. *c* Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.
a Area of 20 ha and more. *b* Area of 10 ha and more. *c* Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (14). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE^a ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL^a WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³					
OGÓŁEM	2524,2	2637,4	2586,0	2554,4	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^b	2314,0	2403,3	2387,3	2351,4	92,1	discharged directly by plants ^b
w tym wody chłodnicze	2284,9	2365,2	2349,2	2303,2	90,2	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	210,2	234,1	198,8	203,0	7,9	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczenia ..	239,4	272,2	236,9	251,1	9,8	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	171,2	221,4	211,3	243,7	9,5	treated
mechanicznie	3,6	4,0	4,3	4,8	0,2	mechanically
chemicznie ^c	0,8	5,5	5,4	7,2	0,3	chemically ^c
biologicznie	72,0	54,6	47,6	49,8	1,9	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	94,9	157,4	154,1	181,9	7,1	with increased biogene removal
nieoczyszczane	68,2	50,8	25,6	7,4	0,3	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,9	0,3	0,4	7,4	0,3	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną ..	67,3	50,5	25,2	0,0	0,0	discharged by sewage network

a Dane za 2005 r. nie są w pełni porównywalne z powodu zmiany metodologii badania ścieków komunalnych. *b* Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. *c* Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Data for 2005 are not fully comparable due to change in the methodology of municipal wastewater. *b* Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. *c* Data concerns only to industrial wastewater.

TABL. 8 (15). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
 Stan w dniu 31 XII
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
 As of 31 XII

JEDNOSTKI	2005	2010	2012	2013	ENTITIES
OGÓŁEM	339	272	265	264	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	146	131	125	126	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnie ścieków	130	115	113	113	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	121	110	110	109	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	9	5	3	4	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	16	16	12	13	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	193	141	140	138	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.
 a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
 Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
Liczba						Number
2005	144	15	5	116	8	
2010	129	11	8	101	9	
2012	123	12	11	91	9	
2013	120	13	10	87	10	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24 h
2005	334,9	60,4	45,5	224,6	4,4	
2010	344,9	56,8	53,3	227,1	7,8	
2012	248,7	56,8	42,2	141,7 ^a	8,0	
2013	237,3	51,8	36,8	137,6	11,0	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba						Number
2005	254	3	—	199	52	
2010	279	—	—	213	66	
2012	296	—	—	225	71	
2013	309	2	—	236	71	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24 h
2005	990,2	0,2	—	352,7 ^b	637,4	
2010	1036,8	—	—	176,5 ^b	860,3	
2012	1053,9	—	—	147,7	906,3	
2013	1068,8	1,3	—	162,0	905,5	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
2005	47,3	0,0	—	19,8	27,5	
2010	53,0	—	—	13,3	39,6	
2012	63,9	—	—	10,4	53,5	
2013	69,5	0,1	—	10,8	58,6	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — dane szacunkowe, ludność ogółem — na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances.

TABL. 10 (17). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	142	157	148	147	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	92	89	78	77	particulates
gazowych	22	27	26	27	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów: emisji:					of which without the results of measurements of: emission:
pyłów	30	44	44	44	particulates
gazów	21	31	34	32	gases
emisji	121	134	.	132	emission
pyłów	137	135	particulates
gazów	132	133	gases
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	11,3	5,2	4,6	4,5	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	10,5	4,7	4,1	4,0	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	217,1	175,2	153,0	146,5	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	145,7	97,2	81,1	78,1	of which: sulphur dioxide
tenek węgla	19,6	17,4	19,7	18,7	carbon oxide
tenki azotu	48,9	50,5	42,7	40,8	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	1350,6	1463,3	1514,1	1624,6	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	43,9	117,5	119,3	123,9	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,2	99,6	99,7	99,7	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	16,8	40,1	43,8	45,8	gases (excluding carbon dioxide)

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

^a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 11 (18). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
-----------------------------------	---------------------	-------------------------------	------------------------------------	---------------------------------	--------------------------------------	----------------

URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII
EQUIPMENT – as of 31 XII

OGÓŁEM	2005	362	80	137	47	69	92
TOTAL	2010	265	90	132	51	35	64
	2012	228	83	120	54	11	48
	2013	237	85	112	54	10	54
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2005	33	18	46	—	7	x
low	2010	30	18	25	7	2	x
	2012	23	18	25	—	2	x
	2013	29	21	9	—	2	x
średnia	2005	81	16	76	—	49	x
moderate	2010	40	10	53	—	17	x
	2012	35	7	30	—	1	x
	2013	34	4	49	—	1	x
wysoka	2005	248	46	15	47	13	x
high	2010	195	62	54	44	16	x
	2012	170	58	65	54	8	x
	2013	174	60	54	54	7	x

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h						
OGÓŁEM 2005	8299	2417	3360	13253	1117	1357
TOTAL 2010	4503	2299	3560	13406	1127	2187
2012	4158	1986	3904	13493	3992	2271
2013	4352	2473	3849	13889	3984	3266
Skuteczność: Efficiency:						
niska 2005	356	590	892	—	172	x
low 2010	152	641	659	122	5	x
2012	80	463	675	—	5	x
2013	135	621	194	—	5	x
średnia 2005	1242	692	904	—	877	x
moderate 2010	1232	603	1288	—	181	x
2012	1123	520	1173	—	2	x
2013	1029	474	1310	—	2	x
wysoka 2005	6701	1135	1564	13253	68	x
high 2010	3119	1055	1613	13284	941	x
2012	2955	1003	2056	13493	3985	x
2013	3188	1378	2345	13889	3977	x

TABL. 12 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION	
	w ha in ha			w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM	1053608	1055243	1055515	1055518	29,7	1985	TOTAL
Parki narodowe	38476	38476	38476	38476	1,1	72	National parks
Rezerwy przyrody	17690	18203	18057	18057	0,5	34	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	168150	168396	168748	168748	4,7	317	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	821810	822506	822570	822570	23,1	1547	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	521	522	522	522	0,0	1	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	5145	5316	5314	5317	0,1	10	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	1817	1824	1828	1829	0,1	3	Ecological arable lands

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 65. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a See general notes, item 6 on page 65. ^b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (20). KAMPINOSKI PARK NARODOWY

Stan w dniu 31 XII

KAMPINOSKI NATIONAL PARK

As of 31 XII

LATA YEARS	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha					otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
	parku narodowego national park				z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b	
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	razem total			
			w tym lasów of which forests			
2005	38476	28161	4636	4130	37757	
2010	38476	28202	4636	4130	37757	
2012	38476	28202	4636	4130	37757	
2013	38476	28202	4636	4130	37756	

^a Powierzchnia parku w granicach województwa. ^b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

^a Area of park in boundaries of the voivodship. ^b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (21). REZERWATY PRZYRODY^a

Stan w dniu 31 XII

NATURE RESERVES^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		SPECIFICATION	
		ogółem total	przeciętna 1 obiektu average of 1 establishment		
OGÓŁEM	2005	176	17690	101	TOTAL
	2010	181	18203	101	
	2012	184	18057	98	
	2013	184	18057	98	
Faunistyczne.....	23	6264	272		Fauna
Krajobrazowe.....	5	169	34		Landscape
Leśne	115	9398	82		Forest
Torfowiskowe.....	18	1293	72		Peat-bog
Florystyczne.....	12	314	26		Flora
Wodne.....	9	586	65		Water
Przyrody nieożywionej.....	2	34	17		Inanimate nature

^a Rezerwaty częściowe, w których chronione są tylko niektóre składniki przyrody, a czynności gospodarcze są w odpowiedni sposób ograniczone.

^a Reserves partially protected in which only some forms of nature are protected and economic activity is limited.

TABL. 15 (22). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
 Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
 As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b				
	ogółem total	w tym of which			
		lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water	
	w ha in ha				
OGÓŁEM 2005	173297	96960	59062	3964	
TOTAL					
	2010	173297	96960	59062	3964
	2012	173297	96960	59062	3964
	2013	173297	96960	59062	3964
Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych	126047	68994	46339	2961	
Nadbużański	74137	26778	40970	2562	
Kozienicki	26234	24033	895	115	
Mazowiecki	15710	11291	2535	80	
Chojnowski	6796	5090	950	130	
Brdzeński	3171	1802	989	75	
Parki krajobrazowe niewchodzące w skład zespołów ... Landscape parks outside of sets	47250	27966	12723	1003	
Gostynińsko-Włocławski ^c	16750	11970	3660	410	
Podlaski Przełom Bugu ^c	15393	6418	5329	360	
Bolimowski ^c	9877	5900	2398	18	
Górznieńsko-Lidzbarski ^c	5230	3678	1337	216	

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków. ^c Powierzchnia parków w granicach województwa.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks. ^c Area of parks in boundaries of the voivodship.

TABL. 16 (23). **POMNIKI PRZYRODY**
 Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	4155	4275	4272	4249	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa.....	3122	3384	3348	3312	Individual trees
Grupy drzew.....	691	569	601	606	Tree clusters
Aleje	123	103	95	98	Alleys
Glazy narzutowe	192	180	189	194	Erratic boulders

TABL. 17 (24). ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	209	188	181	174	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	5855,9	5554,1	5971,7	6731,2	Waste generated (during the year) in thous. t
poddane odzyskowi	2929,3	3287,4	3472,3	3982,3	recovered
nieuszkodliwione	2387,5	1899,6	2307,9	2509,0	treated
w tym składowane ^b	581,7	477,8	313,5	478,0	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	539,1	367,1	191,5	239,9	temporarily stored
W % wytworzonych:					In % generated:
poddane odzyskowi	50,0	59,2	58,1	59,2	recovered
nieuszkodliwione	40,8	34,2	38,6	37,3	treated
w tym składowane ^b	9,9	8,6	5,2	7,1	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	9,2	6,6	3,2	3,6	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) w tys. t	44425,9	42099,3	43470,6	43783,7	Waste landfilled up to now (accumulated ^c ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	192,2	116,1	108,0	5,1	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)....	651,8	621,5	606,5	592,3	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	15,0	2,4	—	9,7	reclaimed (during the year)

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 66. ^b Na terenach własnych zakładów i innych. ^c Na terenach własnych zakładów.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 66. ^b On own plant grounds and other. ^c On own plant grounds.

TABL. 18 (25). ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2013 R.
WASTE^a BY TYPE IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year		Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem total	w tym poddane odzyskowi of which recovered		
	w tys. t		in thous. t	
OGÓŁEM	6731,2	3982,3	43783,7	TOTAL
w tym:				of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	727,6	291,0	39676,0	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Mieszanki popiołów lotnych i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych ...	190,3	190,3	—	Mixtures of fly ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases
Popioły lotne z węgla	918,3	888,3	3523,2	Coal fly ash
Żużło, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	117,9	112,1	364,4	Slag, furnace ash and particulates from boilers

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 66. ^b Na terenach własnych zakładów.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 66. ^b On own plant grounds.

TABL. 19 (26). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska	856907,9	1267526,6	984968,5	1541995,3	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	309491,8	533152,9	178567,1	402326,6	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	129899,6	71924,6	17381,1	24182,0	of which outlays on new fuel combustion technologies and technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód ..	380488,5	601338,5	666935,2	826985,7	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	84490,4	117168,1	138910,8	164561,3	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	258271,4	424127,9	476772,7	528979,9	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	56197,6	75115,1	56084,1	243651,1	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport...	9316,3	42817,9	19673,6	36729,7	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	570,2	20045,1	3254,3	10307,8	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	21573,9	3044,7	12440,0	12235,4	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	1053,8	9400,1	7013,0	2525,1	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	2604,8	12079,7	3087,9	315,7	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	59297,5	26203,4	55603,2	30686,3	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	232624,9	597478,4	267909,5	257185,5	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	154731,0	320620,8	149686,5	127157,3	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	57502,2	235905,4	64731,8	68568,0	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	689,6	4865,9	3505,1	18274,6	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków ..	3860,2	11073,0	12680,3	15758,0	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	15841,9	25013,3	37305,8	27427,6	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 20 (27). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI
OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
**TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER
 MANAGEMENT**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/yr:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/yr:
pyłowych.....	134	30	830	1014	particulates
gazowych	—	704	9827	20993	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki.....	503,5	829,2	671,7	969,9	wastewater
wody opadowe	28,9	59,3	61,5	66,8	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	19	7	17	12	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	15	7	16	9	of which municipal
mechaniczne	8	2	1	—	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	10	5	16	11	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	1	—	—	1	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	16753	31027	12730	19650	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	14807	30258	6730	10336	of which municipal
mechanicznych.....	9127	888	6000	—	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	6076	20939	6730	18286	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	1550	9200 ^b	—	1364	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	225	2586	1616	4426	facilities
przepustowość w m ³ /d	215	4936	2520	5097	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	3	—	7	—	facilities
przepustowość w m ³ /d	2880	—	480	—	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	—	—	1	—	facilities
wydajność w t/yr.....	—	—	10950	—	capacity in t/yr
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	1	—	—	—	facilities
powierzchnia w ha	4,4	—	—	—	area in ha
wydajność w t/yr.....	43000	—	—	—	capacity in t/yr
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^c w t/yr.....	597	2429	—	914000	Capacity of waste utilization systems ^c in t/yr
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^d w m ³ /d	12137	25316	3758	8208	Capacity of water intakes ^d in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	36170	16443	22000	9615	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	1330,8	879,9	451,0	688,4	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³	26000	—	167900	1140000	Capacity of water reservoirs in m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km ...	16,8	0,2	43,8	1,5	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	2,9	—	23,9	10,6	Flood embankments in km

^a W tym chemiczne. ^b Dotyczy modernizacji istniejących obiektów. ^c Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^d Bez ujęć w energetyce zawodowej.
^a Of which chemical. ^b Refers to modernization of existing facilities. ^c Excluding municipal waste. ^d Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21 (28). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł					
OGÓŁEM	284229,1	216234,0	252834,5	229034,2	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	72913,8	42476,9	43079,0	45067,2	19,7	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	174916,2	141679,9	167691,9	156103,9	68,2	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	7371,1	11876,7	13791,7	8176,9	3,6	Waste management
Pozostałe	29027,9	20200,4	28271,9	19686,2	8,6	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (29). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	145368,7	231406,4	209760,5	91169,8	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	52015,3	56208,4	61284,9	19979,3	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	80881,0	102331,1	106898,1	50829,5	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	12472,4	72866,9	41577,5	20361,0	Waste management
Kary za nieprzebrwanie przepisów ochrony środowiska	11362,2	529,2	6103,1	1010,5	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	11217,8	76,1	5162,3	310,6	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	69,8	9,5	12,2	3,7	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat — dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar — dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees — data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines — data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz.U. Nr 96, poz. 603, z późn. zm.) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2013, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 XI 2010 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 760).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy rządowej administracji niezespójonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, urzędy celne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 (based on the act dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2013, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21 XI 2010 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (unified text: Journal of Laws 2014 item 760).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);
- 2) territorial organs of combined government administra-

- 2) terenowe organy rządowej administracji zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
 - 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
 - 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
 - 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

tion: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and schools superintendent's offices);

- 3) *some state agencies (e.g., the Material Reserves Agency, the Polish Agency for Enterprise Development, and since 2009, the agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of the state administration with regional units.*

Local government administration comprises:

- 1) *gminas and cities with powiat status:*
 - a) *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - b) *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- 2) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- 3) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

Local government appeal councils are bodies competent for examining, *inter alia*, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. *Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.*

TABL. 1 (30). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powiaty.....	37	37	37	37	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu.....	5	5	5	5	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy.....	314	314	314	314	<i>Gminas</i>
miejskie.....	35	35	35	35	<i>urban</i>
wiejskie.....	229	229	229	229	<i>rural</i>
miejsko-wiejskie.....	50	50	50	50	<i>urban-rural</i>
Miasta.....	85	85	85	85	<i>Towns</i>
Jednostki pomocnicze ^a	18	18	18	18	<i>Auxiliary entities^a</i>
Miejscowości wiejskie.....	8720	8741	8549	8540	<i>Rural localities</i>
Sołectwa.....	7319	7319	7321	7324	<i>Village administrator's offices</i>

^a Dzielnice m.st. Warszawy.
^a Capital City of Warsaw districts.

TABL. 2 (31). GMINY W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2013
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI <i>GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni ^a <i>Area^a</i>							300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM..... TOTAL	314^b	17	19	87	134	39	12	4	2
Poniżej 2500..... <i>Below</i>	4	—	1	2	1	—	—	—	—
2500— 4999.....	86	3	1	31	48	3	—	—	—
5000— 7499.....	82	—	—	22	41	17	2	—	—
7500— 9999.....	42	—	—	6	20	12	4	—	—
10000— 14999.....	41	1	1	14	14	4	3	3	1
15000— 19999.....	23	5	5	5	3	2	2	1	—
20000— 39999.....	23	5	7	5	4	1	1	—	—
40000— 99999.....	10	3	4	1	2	—	—	—	—
100000—199999.....	1	—	—	1	—	—	—	—	—
200000 i więcej..... <i>and more</i>	2	—	—	—	1	—	—	—	1

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². ^b W tym 5 gmin mających również status miasta na prawach powiatu, które podano w tabl. 3 na str. 85.

Źródło: w zakresie powierzchni — dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Gminas with area below 5,0 km² were not appear. ^b Of which 5 gminas that are also cities with powiat status, which are given in the table 3 on page 85.

Source: in regard to area — data Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3 (32). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2013

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							2000,0 km ² i więcej and more
		poniżej below 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	
OGÓŁEM TOTAL	42	2	1	2	3	19	11	3	1
Poniżej 50000..... Below	9	—	—	—	1	7	1	—	—
50000— 74999.....	10	1	—	—	—	4	5	—	—
75000— 99999.....	10	1	—	—	1	3	3	1	1
100000—149999.....	7	—	1	—	1	2	2	1	—
150000—199999.....	3	—	—	1	—	1	—	1	—
200000 i więcej..... and more	3	—	—	1	—	2	—	—	—

Źródło: w zakresie powierzchni — dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: in regard to area — data Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4 (33). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2013

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of					SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu ^b city councils in cities with powiat status ^b	rad dzielnic m.st. Warszawy the Capital City of Warsaw district councils	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

OGÓŁEM

TOTAL

OGÓŁEM	4795	159	409	740	51	TOTAL
W tym kobiety.....	1260	43	172	149	20	Of which women

WEDŁUG WIEKU

BY AGE

18—29 lat.....	150	6	31	10	1	18—29 years
30—39.....	731	30	119	77	11	30—39
40—49.....	1282	44	76	133	12	40—49
50—59.....	1693	41	75	323	12	50—59
60 lat i więcej.....	939	38	108	197	15	60 and more

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe.....	1514	137	334	566	49	Tertiary
Policealne i średnie.....	1887	19	67	152	2	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe.....	1225	3	6	22	—	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe.....	169	—	2	—	—	Lower secondary and primary

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Bez radnych rad dzielnic m.st. Warszawy.^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b Excluding councillors of the Capital City of Warsaw district councils.

TABL. 4 (33). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2013 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2013 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of					SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu ^b <i>city councils in cities with powiat status^b</i>	rad dzielnic m.st. Warszawy <i>the Capital City of Warsaw district councils</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódzkiego <i>voivodship regional council</i>	

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^c
BY OCCUPATIONAL GROUPS^c

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	302	41	65	286	25	Managers
Specjaliści	822	89	217	244	24	Professionals
Technicy i inny średni personel	454	9	31	42	—	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	349	10	48	56	—	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	511	2	12	25	—	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1642	—	—	71	2	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	260	—	4	1	—	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	187	1	2	1	—	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	90	—	1	3	—	Elementary occupations
Sily zbrojne	31	—	11	2	—	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Bez radnych rad dzielnic m.st. Warszawy. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 82; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b Excluding councillors of the Capital City of Warsaw district councils. ^c See general notes, item 3 on page 82; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (34). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie <i>average employment</i>				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł <i>average monthly gross wages and salaries^a in zł</i>				
OGÓŁEM	75799	102732	101151	100102	3864,94	5038,04	5234,39	5278,78	TOTAL
w tym:									<i>of which:</i>
Administracja państwowa...	49366 ^b	68318 ^c	67315 ^d	66122 ^e	4248,81	5406,50	5571,56	5684,95	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	26316	34273	33697	33840	3179,44	4326,98	4579,62	4506,63	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	20291	25112	24094	24380	3350,17	4429,32	4772,18	4632,32	gminas and cities with powiat status
powiaty	5138	6541	6700	6668	2349,37	3550,50	3792,84	3895,87	powiats
województwo	887	2620	2903	2792	4082,85	5285,32	4795,86	4868,01	voivodship

^a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 158. ^{b–e} W tym zatrudnieni w instytucjach naczelnych i centralnych oraz jednostkach służby zagranicznej stanowią; ^b – 53,9%, ^c – 43,5%, ^d – 42,2%, ^e – 42,9%.

^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 158. ^{b–e} Of which employment in principle and central institutions and foreign service institutions constitute: ^b – 53,9%, ^c – 43,5%, ^d – 42,2%, ^e – 42,9%.

DZIAŁ IV

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane z zakresu działania Policji, sądownictwa i straży pożarnej.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz o skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., Dz.U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 186, z późn. zm.) lub innych ustaw szczególnych.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo — zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. — jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym — jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego jest to **przestępstwo wykryte**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto od kwietnia 2013 r. czyny karalne popełnione przez nieletnich Policja rejestruje jako przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania. Dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata wcześniejsze.

4. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

5. Organizacja **sądów powszechnych** określona jest w ustawie z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 427, z późn. zm.). W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe. W dniu 31 XII 2013 r. w województwie mazowieckim działało 6 sądów okręgowych i 33 sądy rejonowe.

CHAPTER IV

PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. The chapter presents data concerning the activity of the Police, the courts of law and the fire service.

2. Data concerning ascertained crimes as well as adults convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, Journal of Laws No. 88, item 553, with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, unified text: Journal of Laws 2013 item 186, with later amendments) or other specific laws.

3. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code — is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

N o t e. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, since April 2013, punishable acts committed by juveniles the Police register as ascertained crimes in completed preparatory proceedings after receiving information from the family court about completed proceeding. Data are not perfectly comparable with data for previous years.

4. The **rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. The organization of **common courts** is defined in the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (unified text: Journal of Laws 2013 item 427, with later amendments). Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts. On 31 XII 2013, in Mazowieckie voivodship were 6 regional courts and 33 district courts.

6. **Sądy apelacyjne** rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych, objętych obszarem jego właściwości.

Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji — odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

7. **Wpływ spraw do sądów** oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

8. W sądownictwie powszechnym **sprawą załatwioną** jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączone ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Zgodnie ze zmianami w zasadach rejestracji spraw w sądach powszechnych, wprowadzonymi zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 XII 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz.Urz. Ministra Sprawiedliwości Nr 5, poz. 22, z późn. zm.), sprawy zawieszane nie są oznaczone (zakreślone) jako załatwione w sposób formalny.

9. **Sprawy rodzinne** obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 382).

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw, np. o rozwód i separację rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

10. **Dorośli skazani** są to osoby, które zostały skazane za przestępstwo popełnione w wieku co najmniej 17 lat.

11. **Krajowy Rejestr Sądowy** prowadzony jest przez sądy rejonowe (sądy gospodarcze) na podstawie ustawy z dnia 20 VIII 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1203) i przepisów wykonawczych.

6. **Appeal courts** consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts within its jurisdiction.

Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

7. **Incoming cases** are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

8. In common courts a **resolved case** is a case with regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

According to changes to the rules of registering cases in common courts, introduced by the decree of the Minister of Justice, dated 12 XII 2003 on organization and scope of activities of court secretariats and other departments of court administration (Official Gazette of the Minister of Justice No. 5, item 22, with later amendments) cases suspended are no marked as formally finished.

9. **Family cases** include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13—16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (unified text: Journal of Laws 2014 item 382).

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g., divorce and separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001.

10. **Adults convicts** are persons who have been sentenced for committed crime aged 17 or more.

11. **National Judicial Register** is conducted by regional courts (commercial courts) on the basis of law dated 20 VIII 1997 (unified text: Journal of Laws 2013 item 1203) and implementing regulations.

W województwie mazowieckim Krajowy Rejestr Sądowy prowadzony jest przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie.

12. Dane o działalności Państwowej Straży Pożarnej podano zgodnie z odpowiednim rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego z dnia 29 XII 1999 r. (Dz.U. Nr 111, poz. 1311) i z dnia 18 II 2011 r. (Dz.U. Nr 46, poz. 239).

13. **Pożary** są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

In Mazowieckie voivodship National Judicial Register is conducted by Regional Court for Capital City of Warsaw in Warsaw.

12. Data concerning activity of the State Fire Service are given according to the respective decree of the Minister of the Interior and Administration on rules of organization of national system of rescue and fire extinguishing dated 29 XII 1999 (Journal of Laws No. 111, item 1311) and dated 18 II 2011 (Journal of Laws No. 46, item 239).

13. Fires are out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and law of nature, creating threat to live, environment and property.

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

TABL. 1 (35). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2012 ^a	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	205990	140040	142841	139641	T O T A L
w tym w miastach.....	163011	108714	106780	102979	<i>of which urban areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu — art. 148—162 kk	3844	3483	3154	2725	Against life and health — Art. 148—162 Criminal Code
w tym:					<i>of which:</i>
Zabójstwo — art. 148 kk	154	106	90	70	<i>Homicide — Art. 148 Criminal Code</i>
Uszczerbek na zdrowiu — art. 156 i 157 kk.....	1660	1607	1352	1436	<i>Damage to health — Art. 156 and 157 Criminal Code</i>
Udział w bóje lub pobiciu — art. 158 i 159 kk	1773	1455	1394	953	<i>Participation in violence or assault — Art. 158 and 159 Criminal Code</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji — art. 163—180 kk	31248	19864	20563	19820	Against public safety and safety in transport — Art. 163—180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego — art. 178a kk	28192	17644	17094	17847	<i>Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant — Art. 178a Criminal Code</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania — art. 189—196 kk	5252	3680	3667	3397	Against freedom, freedom of conscience and religion — Art. 189—196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności — art. 197—205 kk	533	608	489	462	Against sexual freedom and morals — Art. 197—205 Criminal Code
W tym zgwałcenie — art. 197 kk	218	201	221	143	<i>Of which rape — Art. 197 Criminal Code</i>
Przeciwko rodzinie i opiece — art. 206—211 kk	4947	4943	4239	4717	Against the family and guardianship — Art. 206—211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną — art. 207 kk	3224	2475	2240	2219	<i>Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person — Art. 207 Criminal Code</i>
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej — art. 212—217 kk	1905	574	365	310	Against good name and personal integrity — Art. 212—217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego — art. 222—231 kk ^b	4588	4510	4193	5091	Against the activities of state institutions and local government — Art. 222—231 Criminal Code ^b
w tym:					<i>of which:</i>
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego — art. 222 i 223 kk	755	774	910	994	<i>Battery or active assault on a public official — Art. 222 and 223 Criminal Code</i>
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych — art. 224 kk	942	727	489	536	<i>Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties — Art. 224 Criminal Code</i>
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP — art. 226 kk	1810	1955	1730	1767	<i>Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland — Art. 226 Criminal Code</i>

^a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. ^b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

^a Including crimes ascertained by prosecutor's office. ^b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1 (35). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2012 ^a	2013	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego — art. 222—231 kk^b (dok.)					<i>Against the activities of state institutions and local government — Art. 222—231 Criminal Code^b (cont.)</i>
Przestępstwa korupcyjne — art. 228—231, 250a, 296a i 296b kk.....	1038	1035	1065	1794	<i>Corruption — Art. 228—231, 250a, 296a and 296b Criminal Code</i>
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości — art. 232—247 kk	3373	3704	3438	3414	<i>Against the judiciary — Art. 232—247 Criminal Code</i>
Przeciwko porządkowi publicznemu — art. 252—264 kk	789	1133	1321	1888	<i>Against public order — Art. 252—264 Criminal Code</i>
Przeciwko wiarygodności dokumentów — art. 270—277 kk^c	9361	4916	4747	5483	<i>Against the reliability of documents — Art. 270—277 Criminal Code^c</i>
Przeciwko mieniu — art. 278—295 kk^d	124813	78861	81127	77577	<i>Against property — Art. 278—295 Criminal Code^d</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Kradzież rzeczy — art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	56449	34284	36220	35130	<i>Property theft — Art. 275 § 1, 278 and 279^e Criminal Code</i>
w tym kradzież samochodu.....	11163	3309	3080	3112	<i>of which automobile theft</i>
Krótkotrwały zabór pojazdu — art. 289 kk	926	398	408	404	<i>Willful short-term theft of automobile — Art. 289 Criminal Code</i>
Kradzież z włamaniem — art. 279 kk ^f	31591	16626	16490	14601	<i>Burglary — Art. 279 Criminal Code^f</i>
Rozbój — art. 280 kk	6844	2366	1948	1356	<i>Robbery — Art. 280 Criminal Code</i>
Kradzież rozbójnicza — art. 281 kk	266	154	125	136	<i>Theft with assault — Art. 281 Criminal Code</i>
Wymuszenie rozbójnicze — art. 282 kk	878	994	912	873	<i>Criminal coercion — Art. 282 Criminal Code</i>
Oszustwo — art. 286 i 287 kk	9320	7182	9034	10840	<i>Fraud — Art. 286 and 287 Criminal Code</i>
Przeciwko obrotowi gospodarczemu — art. 296—309 kk^g	1079	1194	907	988	<i>Against economic activity — Art. 296—309 Criminal Code^g</i>
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi — art. 310—315 kk	2104	1200	1403	1275	<i>Against money and securities trading — Art. 310—315 Criminal Code</i>
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					<i>Crimes by specific laws:</i>
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r. poz. 1356)	403	127	88	59	<i>On Sobriety and Alcohol Education (unified text: Journal of Laws 2012 item 1356)</i>
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.)	1637	439	1004	780	<i>On Copyright and Related Laws (unified text: Journal of Laws 2006 No. 90, item 631, with later amendments)</i>
O przeciwdziałaniu narkomanii — ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późn. zm.) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r. poz. 124)	7851	8348	8402	8205	<i>On Counteracting Drug Addiction — laws dated 24 IV 1997 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 24, item 198, with later amendments) and dated 29 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2012 item 124)</i>
Przestępstwa skarbowe — kks	172	145	291	252	<i>Fiscal offences — Penal Fiscal Code</i>
W tym akcyza	66	103	146	130	<i>Of which excise</i>

a, b Notki patrz na str. 90. *c* Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). *d* Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). *e* Wylącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. *f* Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. *g* Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a, b See *notebooks* on page 90. *c* Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). *d* Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). *e* Exclusively in regard to automobile theft by burglary. *f* Excluding automobile theft by burglary. *g* Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (36). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2012 ^a	2013	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	50,4	59,9	60,4	59,0	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					<i>of which of crimes^b:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu	81,0	85,9	84,7	83,1	<i>Against life and health</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,1	98,8	99,2	98,7	<i>Against public safety and safety in transport</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	90,1	90,4	89,6	85,7	<i>Against freedom, freedom of conscience and religion</i>
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	88,2	86,3	85,5	81,3	<i>Against sexual freedom and morals</i>
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	100,0	100,0	99,4	<i>Against the family and guardianship</i>
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	99,4	94,4	84,9	73,2	<i>Against good name and personal integrity</i>
Przeciwko mieniu ^c	24,7	34,7	37,4	35,9	<i>Against property^c</i>

^a Łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę. ^b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 90. ^c Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”).

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Including crimes ascertained by prosecutor's office. ^b See Criminal Code articles table 1 on page 90. ^c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (37). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji <i>DISTRICT COURTS — courts of first instance</i>					
OGÓŁEM	1151990	1672295	1624496	1573382	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	75138	66419	63184	64351	<i>Criminal with bills of indictment</i>
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	69856	84636	85967	97035	<i>Concerning petty offences with motions for punishment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	103641	155037	152195	178942	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne	599672	1028663	926115	959869	<i>Civil</i>
w tym wieczysto-księgowe ^b	320611	471675	467450	483508	<i>of which involving real estate registry^b</i>
Rodzinne	118860	137089	149084	155542	<i>Family</i>
Z zakresu prawa pracy	31058	14621	15345	15425	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	4595	1964	2525	3681	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze ^c	51499	64616	80030	98537	<i>Commercial law^c</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases.

TABL. 3 (37). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze <i>REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal</i>					
OGÓŁEM	128557	142248	156351	197948	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	1389	1571	1740	1458	<i>Criminal with bills of indictment</i> <i>Other criminal and concerning petty</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	40723	45647	51645	52748	<i>offences^a</i>
Cywilne ^{cd}	55949	49292	51055	61171	<i>Civil^{cd}</i>
Z zakresu prawa pracy	4275	2987	2919	2956	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	12517	25047	17062	24409	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze	9744	7792	11378	13482	<i>Commercial law</i>
W Sądzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów ^e	517	4538	14449	41556	<i>In Competition and Consumer Protection Court^e</i>
W Sądzie Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych ^e	17	72	145	168	<i>In Community Trademark and Design Court^e</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód). ^e Sąd ten rozpatruje sprawy z terenu całego kraju.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce). ^e This court consider cases from all over Poland.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (38). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	SPECIFICATION
OGÓŁEM	67671	54177	52878	TOTAL
w tym mężczyźni	62675	49529	48302	<i>of which men</i>
w tym za przestępstwa ^a :				<i>of which for crimes^a:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu ^b	5553	5913	5203	Against life and health^b
w tym:				<i>of which:</i>
Zabójstwo	83	73	82	<i>Homicide</i>
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	2736	2169	1971	<i>Damage to health, participation in violence or assault</i>
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	24898	16543	17229	Against safety in transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	22965	15132	14351	<i>Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	1749	1386	1142	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	171	90	81	<i>Of which rape</i>
Przeciwko rodzinie i opiece	3754	3615	3059	<i>Against the family and guardianship</i>
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	2068	1537	1452	<i>Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person</i>
Przeciwko mieniu	20568	16134	16545	Against property
w tym:				<i>of which:</i>
Kradzież rzeczy	5307	5341	5953	<i>Property theft</i>
Kradzież z włamaniem	3105	1758	2016	<i>Burglary</i>
Rozbój	1981	1132	1034	<i>Robbery</i>

^a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 90. ^b Łącznie z przestępstwami z ustaw o przeciwdziałaniu narkomanii — ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późn. zm.) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r. poz. 124).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a See Criminal Code articles table 1 on page 90. ^b Including crimes from the laws on counteracting drug addiction — laws dated 24 IV 1997 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 24, item 198, with later amendments) and dated 29 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2012 item 124).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (39). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	47554	48596	45442	43650	T O T A L
O rozwód.....	10537	12395	12722	12659	<i>By divorce</i>
O separację.....	1930	879	679	739	<i>By separation</i>
O alimenty.....	12994	14325	14259	14132	<i>By alimony</i>
Nieletnich ^a w postępowaniu wyjaśniającym:					<i>Concerning juveniles^a in investigation proceedings:</i>
w związku z demoralizacją	4923	4285	4303	4150	<i>involving demoralization</i>
w związku z czynami karalnymi.....	9417	9042	7923	6101	<i>involving punishable acts</i>
Nieletnich ^a na posiedzeniu lub rozprawie ^b :					<i>Concerning juveniles^a at session or hearing^b:</i>
w związku z demoralizacją	2682	2626	2672	2411	<i>involving demoralization</i>
w związku z czynami karalnymi.....	5071	5044	2884	3458	<i>involving punishable acts</i>

^a Dane dotyczą osób. ^b Sprawy osób nieletnich załatwiane są na posiedzeniu lub rozprawie po wcześniejszym ich rozpatrzeniu w postępowaniu wyjaśniającym.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons. ^b Juvenile cases are settled at a session or hearing following their earlier consideration in explanatory proceedings.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (40). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	124	42	22	22	<i>State owned enterprises</i>
Przedsiębiorstwa zagraniczne	10	7	7	7	<i>Foreign enterprises</i>
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^a	48	52	55	55	<i>Professional organizations of farmers^a</i>
Spółdzielnie.....	1753	1789	1789	1792	<i>Cooperatives</i>
Spółki jawne.....	4473	6048	6317	6451	<i>Unlimited partnerships</i>
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	32083	53652	66619	76120	<i>Limited liability companies</i>
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^b					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^b
Stowarzyszenia ^c	5732	8173	9057	9556	<i>Associations^c</i>
Związki zawodowe.....	623	781	823	845	<i>Trade unions</i>
Izby gospodarcze.....	119	143	146	150	<i>Economic chambers</i>
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	3509	26106	39728	45757	<i>Total debtors</i>

^a Prowadzące działalność gospodarczą. ^b Do 2011 r. — Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. ^c Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Conducting economic activity. ^b Until 2011 — Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. ^c Excluding physical education associations and sports associations.

Note. Register also included other entities.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (41). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń (akcji ratowniczych)					Number of events (rescue operations)
Požary	31496	17171	26038	16557	Fires
małe	28940	16436	23895	15725	small
średnie	2497	709	2105	789	middle
duże	53	21	31	34	big
bardzo duże	6	5	7	9	very big
w tym:					of which:
obiektów użyteczności publicznej	434	379	362	385	general purpose public buildings
obiektów mieszkalnych	4261	4046	3968	3686	residential buildings
obiektów produkcyjnych i magazynowych	440	377	396	376	manufacturing and warehouse facilities
w rolnictwie ^b	8570	2796	8212	3538	in agriculture ^b
lasów	3540	1044	2001	1084	forests
Miejscowe zagrożenia	25797	41940	27383	31345	Local threats
małe	17544	30106	6197	3757	small
lokalne	8123	11771	21110	27427	local
średnie	124	51	74	151	middle
duże	6	11	2	10	big
gigantyczne lub klęska żywiołowa	—	1	—	—	gigantic or natural disaster
w tym spowodowane przez:					of which caused by:
katastrofy naturalne	6119	17248	4590	8557	natural catastrophes
w tym opady deszczu	823	6689	1029	4267	of which rainfall
awarie techniczne ^c	589	1248	1202	1322	technical failures ^c
środki transportu ^d	5469	7208	5535	5665	transport equipment ^d
Wyjazdy do fałszywych alarmów	2952	4280	3097	3734	False alarms
złośliwych	530	283	215	240	malicious
w dobrej wierze	1950	2386	1927	2197	in good faith
z instalacji wykrywania	472	1611	955	1297	from detection installation
Ratownicy biorący udział w akcjach ratowniczych					Rescue personnel participating in rescue operations
Požary	232784	132891	216248	143290	Fires
w tym:					of which:
Państwowa Straż Pożarna	111666	72720	92803	79370	State Fire Service
ochotnicze straże pożarne	119904	59570	123445	63920	volunteer fire services
Miejscowe zagrożenia	132963	251060	159065	188880	Local threats
w tym:					of which:
Państwowa Straż Pożarna	89035	122762	95645	105522	State Fire Service
ochotnicze straże pożarne	42515	126680	63420	83358	volunteer fire services
Wypadki z ludźmi	5009	5818	4776	5214	Casualties
ofiary śmiertelne	592	580	503	525	fatalities
w tym ratownicy	—	—	—	—	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	4417	5238	4273	4689	injured and burn victims
w tym ratownicy	64	70	59	41	of which rescue personnel
W tym przy pożarach	435	466	504	533	Of which during fires
ofiary śmiertelne	86	82	84	74	fatalities
w tym ratownicy	—	—	—	—	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	349	384	420	459	injured and burn victims
w tym ratownicy	46	42	43	28	of which rescue personnel

^a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in. ochotniczych i zakładowych straży pożarnych, zakładowych i terenowych służb ratowniczych). ^b, ^c Dotyczy głównie: ^b — budynków inwentarskich i gospodarczych, maszyn rolniczych, upraw, ^c — chemicznych, budowlanych, ekologicznych, radiologicznych, infrastruktury komunalnej. ^d Wypadki w komunikacji: drogowej, kolejowej, lotniczej.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. działało 1956 jednostek ochotniczych straży pożarnych, w których zarejestrowanych było 62398 członków czynnych.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie.

^a Including activity of other fire protection entities (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services). ^b, ^c Primarily involve: ^b — livestock and farm buildings, agricultural machinery, crops, ^c — chemical, building, environmental, radiological, municipal infrastructure. ^d Transportation accidents: road, rail, air.

^{N o t e.} As of 31 XII 2013, there were 1956 units of volunteer fire services operating with 62398 registered active members.

^{S o u r c e:} data of the Voivodship Headquarters of the State Fire Service in Warsaw.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury **ludności zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 1999—2001 oraz 2010 r. — patrz ust. 2) przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. — ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób mieszkających na terenie gminy;
 - 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów okręgowych — o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.
2. **Dane o ludności** (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjmując jako bazę wyjściową:
 - dla lat 1999—2009 — wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 1999 (stan w dniu 31 XII) i 2000—2002 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r.;
 - od 2010 r. — wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.
3. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18—64 lata, dla kobiet — 18—59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18—44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni — 45—64 lata, kobiety — 45—59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the **population living in a gmina**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 1999—2001 and 2010 — see item 2), taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) the difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months (until 2005 for a period of more than 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people living in the gmina;
 - 2) the registers of the Ministry of Interior on internal and international migration of population for permanent residence;
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of regional courts — regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.
2. **Data about population** (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were compiled — unless otherwise stated — on the basis:
 - for 1999—2009 — of the results of the Population and Housing Census 2002, for 1999 (as of 31 XII) and 2000—2002 by the administrative division valid as of 31 XII 2002;
 - since 2010 — of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.
3. The **working age population** refers to males, aged 18—64, and females, aged 18—59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18—44) and **non-mobility** (i.e. 45—64 for males and 45—59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa — według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),
- separacje — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron, przyjmuje się miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą,
- rozwody — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą,
- urodzenia — według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgony — według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Plodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako ilorzaz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15—49 lat). Oprócz ogólnych współczynników plodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15—19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45—49 lat.

4. *Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.*

5. *Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:*

- *marriages — according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used),*
- *separations — according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons — residence of husband is used). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation,*
- *divorces — according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for divorce,*
- *births — according to the mother's place of permanent residence,*
- *deaths — according to the place of permanent residence of the deceased.*

The data on marriages refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15—49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15—19 and from the mothers in the age 50 and over — to the group 45—49.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

6. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

7. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności oraz migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały. Dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch ujęciach:

- wariant I — przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 3 na str. 96,
- wariant II — uwzględniając zmiany granicy wieku emerytalnego; zgodnie z ustawą z dnia 11 V 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 637) dla kolejnych lat prognozy jako dolną granicę wieku poprodukcyjnego (jednocześnie górną granicę wieku produkcyjnego) przyjęto:
 - dla mężczyzn — 65,75 lat w 2015 r.; 67,0 lat w latach 2020–2050,
 - dla kobiet — 60,75 lat w 2015 r.; 62,0 w 2020 r.; 63,25 w 2025 r.; 64,5 w 2030 r.; 65,75 w 2035 r.; 67,0 w latach 2040–2050.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

6. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

7. Population projection until 2050 has been elaborated in 2014 on the basis of the population state as of 31 XII 2013 (in the administrative division valid from 1 I 2014) and of the assumptions on predicted trends in fertility, mortality as well as internal and international migrations for permanent stay. Data about population by working and post-working age are given in two approaches:

- variant I — assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 3 on page 96,
- variant II — taking into account changes in the retirement age, on the basis of the Law changing the national law on pensions and retirement pay from National Insurance Fund and some other laws dated 11 V 2012 (Journal of Laws 2012 item 637) for the subsequent years of projection as the lower limit of the post-working age (the upper limit of the working age) were used:
 - for males — 65,75 years in 2015; 67,0 in 2020–2050,
 - for females — 60,75 years in 2015; 62,0 in 2020; 63,25 in 2025; 64,5 in 2030; 65,75 in 2035; 67,0 in 2040–2050.

8. Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

9. Dane o **migracjach zagranicznych ludności** na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

10. Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ — wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI): do 2009 r. — zameldowanej na pobyt stały, od 2010 r. — faktycznie zamieszkałej.

8. *Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.*

9. *Data regarding international migration of the population for permanent residence were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as deregistration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).*

10. *The inflow of the population includes registrations of arrival for permanent residence, outflow — registrations of departure from permanent residence.*

11. *Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30 VI): to 2009 — registered for permanent residence, since 2010 — actually residing.*

TABL. 1 (42). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M w tys.	5150,2	5256,6	5293,2	5307,3	T O T A L in thous.
mężczyźni.....	2470,1	2516,7	2533,3	2539,4	males
kobiety.....	2680,1	2739,9	2760,0	2767,9	females
Miasta.....	3333,2	3375,0	3397,8	3405,5	Urban areas
Wieś.....	1817,0	1881,5	1895,4	1901,8	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M: w tysiącach.....	5157,7	5267,1	5301,8	5316,8	T O T A L: in thousands
na 1 km ²	145,0	148,1	149,1	149,5	per 1 km ²
mężczyźni w tys.	2471,9	2521,6	2536,7	2543,8	males in thous.
kobiety: w tysiącach.....	2685,8	2745,5	2765,1	2773,1	females: in thousands
na 100 mężczyzn.....	108,7	108,9	109,0	109,0	per 100 males
Miasta: w tysiącach.....	3338,3	3380,9	3402,6	3411,5	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności.....	64,7	64,2	64,2	64,2	in % of total population
Wieś: tysiącach.....	1819,5	1886,1	1899,2	1905,3	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności.....	35,3	35,8	35,8	35,8	in % of total population

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.

^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 96.

TABL. 2 (43). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**

Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	5157729	5267072	5301760	5316840	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	1016696	987386	983722	984077	Pre-working age
mężczyźni.....	520598	505803	504375	504734	males
kobiety.....	496098	481583	479347	479343	females
Miasta.....	586729	578763	585823	590451	Urban areas
mężczyźni.....	300428	296465	300147	302566	males
kobiety.....	286301	282298	285676	287885	females
Wieś.....	429967	408623	397899	393626	Rural areas
mężczyźni.....	220170	209338	204228	202168	males
kobiety.....	209797	199285	193671	191458	females
W wieku produkcyjnym	3274648	3346992	3333922	3319937	Working age
w tym w wieku mobilnym.....	2036098	2098824	2114512	2117296	of which of mobility age
mężczyźni.....	1666772	1730286	1730492	1727107	males
w tym w wieku mobilnym.....	1026350	1052979	1059010	1060076	of which of mobility age
kobiety.....	1607876	1616706	1603430	1592830	females
w tym w wieku mobilnym.....	1009748	1045845	1055502	1057220	of which of mobility age
Miasta.....	2186859	2174549	2146693	2128582	Urban areas
mężczyźni.....	1083815	1096894	1087969	1082243	males
kobiety.....	1103044	1077655	1058724	1046339	females
Wieś.....	1087789	1172443	1187229	1191355	Rural areas
mężczyźni.....	582957	633392	642523	644864	males
kobiety.....	504832	539051	544706	546491	females

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.

^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 96.

TABL. 2 (43). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	866385	932694	984116	1012826	Post-working age
mężczyźni	284567	285526	301799	311921	males
kobiety	581818	647168	682317	700905	females
Miasta	564667	627630	670041	692460	Urban areas
mężczyźni	180197	187571	201320	208857	males
kobiety	384470	440059	468721	483603	females
Wieś	301718	305064	314075	320366	Rural areas
mężczyźni	104370	97955	100479	103064	males
kobiety	197348	207109	213596	217302	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB					NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF
W WIEKU PRODUKCYJNYM...	57,5	57,4	59,0	60,1	WORKING AGE
Mężczyźni	48,3	45,7	46,6	47,3	Males
Kobiety	67,0	69,8	72,4	74,1	Females

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.
^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 96.

TABL. 3 (44). **LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2005	2010	2012	2013					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM	5157729	5267072	5301760	5316840	2543762	3411493	1593666	1905347	950096
TOTAL									
0—2 lata	145561	185566	176564	170522	87656	109551	56303	60971	31353
3—6	196468	217082	239543	246087	126439	155158	79860	90929	46579
7—12	336647	299199	301902	307418	157342	181528	92882	125890	64460
13—15	198684	164017	154382	152432	78177	84339	43283	68093	34894
16—18	210832	185135	171115	164045	83980	90313	45781	73732	38199
19—24	499627	435052	407675	393576	200355	222150	112076	171426	88279
25—29	429359	441968	426147	410872	205535	267210	130615	143662	74920
30—34	390891	448277	453949	461166	228582	314512	152448	146654	76134
35—39	322343	391623	427187	439525	218681	295910	144076	143615	74605
40—44	322382	318291	339770	355730	178063	226851	111535	128879	66528
45—49	399991	316957	308521	306880	152728	187440	90552	119440	62176
50—54	413040	389857	351359	334806	163396	208637	96818	126169	66578
55—59	333979	398064	402910	398641	188593	267450	120596	131191	67997
60—64	207619	316086	343514	355394	162314	245927	107984	109467	54330
65—69	214438	190993	227230	249133	107693	173828	73269	75305	34424
70—74	203239	190037	177149	172746	69198	117279	46008	55467	23190
75—79	170900	169090	166027	165701	61208	111775	40475	53926	20733
80 lat i więcej	161729	209778	226816	232166	73822	151635	49105	80531	24717
and more									

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.
^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 96.

TABL. 4 (45). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta Towns	Ludność w miastach ^a Urban population ^a	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM 2005	85	3338255	64,7
TOTAL 2010	85	3380942	64,2
..... 2012	85	3402557	64,2
..... 2013	85	3411493	64,2
Poniżej 2000 <i>Below 2000</i>	4	6613	0,1
2000— 4999.....	21	74683	1,4
5000— 9999.....	11	77266	1,5
10000— 19999.....	25	387327	7,3
20000— 49999.....	17	556854	10,5
50000— 99999.....	4	243065	4,6
100000— 199999.....	1	122815	2,3
200000 i więcej <i>and more</i>	2	1942870	36,5

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.
^a Based on balances; see general notes, item 2 on page 96.

TABL. 5 (46). **GINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi ^b Rural population ^b	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM 2005	279	1819474	35,3
TOTAL 2010	279	1886130	35,8
..... 2012	279	1899203	35,8
..... 2013	279	1905347	35,8
Poniżej 2000 <i>Below 2000</i>	5	8226	0,2
2000— 4999.....	93	364027	6,8
5000— 6999.....	77	449130	8,4
7000— 9999.....	58	474414	8,9
10000 i więcej <i>and more</i>	46	609550	11,5

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie. ^b Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.
^a Rural and urban-rural gminas. ^b Based on balances; see general notes, item 2 on page 96.

TABL. 6 (47). **MEDIANA WIEKU (wiek środkowy) LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE OF POPULATION BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	37,6	38,1	38,6	38,9	TOTAL
mężczyźni.....	35,4	36,4	37,0	37,3	males
kobiety.....	39,9	40,1	40,5	40,7	females
Miasta.....	38,7	39,0	39,5	39,7	Urban areas
mężczyźni.....	36,0	36,9	37,5	37,8	males
kobiety.....	41,5	41,5	41,6	41,8	females
Wieś.....	35,6	36,5	37,1	37,5	Rural areas
mężczyźni.....	34,2	35,4	36,0	36,4	males
kobiety.....	37,2	37,8	38,4	38,7	females

TABL. 7 (48). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
 VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mażeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
	ogółem total	w tym wy- znaniowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2005	27727	20280	1422	8514	49983	51744	301	-1761
TOTAL	2010	30488	21252	311	8314	60756	53389	274	7367
	2012	26929	17765	328	8757	57281	54454	248	2827
	2013	24144	15797	297	9110	55400	54260	214	1140
Miasta	2005	17691	11960	875	6796	32153	32127	171	26
Urban areas	2010	19152	12334	214	6754	38989	32968	159	6021
	2012	16422	9892	245	6964	36769	33960	153	2809
	2013	14877	8805	230	7199	35476	33996	113	1480
Wieś	2005	10036	8320	547	1718	17830	19617	130	-1787
Rural areas	2010	11336	8918	97	1560	21767	20421	115	1346
	2012	10507	7873	83	1793	20512	20494	95	18
	2013	9267	6992	67	1911	19924	20264	101	-340
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM	2005	5,4	3,9	27,7	1,7	9,7	10,1	6,0	-0,3
TOTAL	2010	5,8	4,0	5,9	1,6	11,6	10,2	4,5	1,4
	2012	5,1	3,4	6,2	1,7	10,8	10,3	4,3	0,5
	2013	4,5	3,0	5,6	1,7	10,4	10,2	3,9	0,2
Miasta	2005	5,3	3,6	26,4	2,0	9,7	9,7	5,3	0,0
Urban areas	2010	5,7	3,7	6,3	2,0	11,6	9,8	4,1	1,8
	2012	4,8	2,9	7,2	2,0	10,8	10,0	4,2	0,8
	2013	4,4	2,6	6,8	2,1	10,4	10,0	3,2	0,4
Wieś	2005	5,5	4,6	30,0	0,9	9,8	10,8	7,3	-1,0
Rural areas	2010	6,0	4,7	5,2	0,8	11,6	10,9	5,3	0,7
	2012	5,5	4,2	4,4	0,9	10,8	10,8	4,6	0,0
	2013	4,9	3,7	3,5	1,0	10,5	10,7	5,1	-0,2

^a Ze skutkami cywilnymi. ^b W przypadku: separacji — na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt — na 1000 urodzeń żywych.

^a With civil law consequences. ^b In case of: separations — data are presented per 100 thous. population; infant deaths — per 1000 live births.

TABL. 8 (49). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód by divorce	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		
			męża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce	
OGÓŁEM 2005	27727	30467	16378	5575	8514	25,2	7,0	1040
TOTAL 2010	30488	30117	16110	5693	8314	24,3	6,7	5064
2012	26929	30940	16345	5838	8757	24,9	7,1	415
2013	24144	30906	15976	5820	9110	24,9	7,4	-2741
Miasta..... 2005	17691	20320	9969	3555	6796	26,1	8,7	-442
Urban areas 2010	19152	20172	9764	3654	6754	25,7	8,6	1290
2012	16422	20807	10001	3842	6964	26,3	8,8	2837
2013	14877	20856	9830	3827	7199	26,5	9,1	-3637
Wieś..... 2005	10036	10147	6409	2020	1718	23,4	4,0	1482
Rural areas 2010	11336	9945	6346	2039	1560	22,0	3,4	3774
2012	10507	10133	6344	1996	1793	22,5	4,0	-2422
2013	9267	10050	6146	1993	1911	22,3	4,2	896

^a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.
^a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons.

TABL. 9 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2013

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
OGÓŁEM	24144	603	6857	9431	3759	1438	993	621	442
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej Under 20 years	86	58	28	—	—	—	—	—	—
20—24.....	3582	385	2613	519	51	12	1	1	—
25—29.....	10173	121	3495	5726	721	90	19	1	—
30—34.....	5252	29	596	2499	1818	263	45	2	—
35—39.....	2125	7	96	526	814	540	136	6	—
40—49.....	1421	2	27	144	319	433	428	60	8
50—59.....	771	1	2	13	29	80	281	303	62
60 lat i więcej and more	734	—	—	4	7	20	83	248	372

TABL. 9 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (cd.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2013 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
OGÓŁEM (dok.) TOTAL (cont.)									
W tym małżeństwa wyzna- niowe^a	15797	324	5280	7192	2124	520	186	78	93
<i>Of which church or religious marriages^a</i>									
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	47	31	16	—	—	—	—	—	—
20—24.....	2607	212	1969	399	22	4	1	—	—
25—29.....	7990	62	2794	4626	471	32	5	—	—
30—34.....	3511	16	431	1826	1103	125	10	—	—
35—39.....	1013	2	62	287	413	209	40	—	—
40—49.....	396	1	8	51	108	140	79	8	1
50—59.....	115	—	—	3	6	9	44	36	17
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	118	—	—	—	1	1	7	34	75
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	14877	185	3015	6152	2809	1100	751	499	366
TOTAL									
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	29	21	8	—	—	—	—	—	—
20—24.....	1459	107	1034	281	30	6	—	1	—
25—29.....	5884	43	1580	3669	505	70	16	1	—
30—34.....	3630	10	307	1713	1365	197	36	2	—
35—39.....	1595	3	63	369	633	419	104	4	—
40—49.....	1064	—	21	104	249	327	314	44	5
50—59.....	606	1	2	12	22	62	213	248	46
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	610	—	—	4	5	19	68	199	315
W tym małżeństwa wyzna- niowe^a	8805	64	2126	4505	1519	362	117	49	63
<i>Of which church or religious marriages^a</i>									
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	12	8	4	—	—	—	—	—	—
20—24.....	969	40	708	208	12	1	—	—	—
25—29.....	4405	14	1178	2861	325	22	5	—	—
30—34.....	2299	2	194	1211	798	85	9	—	—
35—39.....	699	—	38	189	297	151	24	—	—
40—49.....	264	—	4	33	83	94	44	5	1
50—59.....	78	—	—	3	4	8	31	23	9
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	79	—	—	—	—	1	4	21	53

^a Ze skutkami cywilnymi.
^a With civil law consequences.

TABL. 9 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2013 (cont.)

MĘŻCZYŻNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	9267	418	3842	3279	950	338	242	122	76
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	57	37	20	—	—	—	—	—	—
20—24.....	2123	278	1579	238	21	6	1	—	—
25—29.....	4289	78	1915	2057	216	20	3	—	—
30—34.....	1622	19	289	786	453	66	9	—	—
35—39.....	530	4	33	157	181	121	32	2	—
40—49.....	357	2	6	40	70	106	114	16	3
50—59.....	165	—	—	1	7	18	68	55	16
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	124	—	—	—	2	1	15	49	57
W tym małżeństwa wyzna- niowe^a <i>Of which church or religious marriages^a</i>	6992	260	3154	2687	605	158	69	29	30
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	35	23	12	—	—	—	—	—	—
20—24.....	1638	172	1261	191	10	3	1	—	—
25—29.....	3585	48	1616	1765	146	10	—	—	—
30—34.....	1212	14	237	615	305	40	1	—	—
35—39.....	314	2	24	98	116	58	16	—	—
40—49.....	132	1	4	18	25	46	35	3	—
50—59.....	37	—	—	—	2	1	13	13	8
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	39	—	—	—	1	—	3	13	22

^a Ze skutkami cywilnymi.
^a With civil law consequences.

TABL. 10 (51). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO
NOWOŻEŃCÓW**
**MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES
IN 2013**

POPZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŻN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM GRAND TOTAL	24144	21147	444	2553
Kawalerowie..... <i>Single</i>	20944	19753	124	1067
Wdowcy..... <i>Widowers</i>	406	93	146	167
Rozwidzeni..... <i>Divorced</i>	2794	1301	174	1319

TABL. 10 (51). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2013 (cont.)

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	14877	12638	290	1949
TOTAL				
Kawalerowie..... Single	12317	11518	51	748
Wdowcy..... Widowers	306	72	102	132
Rozwidzeni..... Divorced	2254	1048	137	1069
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	9267	8509	154	604
TOTAL				
Kawalerowie..... Single	8627	8235	73	319
Wdowcy..... Widowers	100	21	44	35
Rozwidzeni..... Divorced	540	253	37	250

TABL. 11 (52). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

LATA YEARS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM			
TOTAL			
2005	20280	11960	8320
2010	21252	12334	8918
2012	17765	9892	7873
2013	15797	8805	6992
w tym: of which:			
Kościół Katolicki	15727	8762	6965
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	26	20	6
Kościół Ewangelicko-Augsburski	9	7	2
Kościół Chrześcijan Baptystów	4	2	2
Kościół Starokatolicki Mariawitów	16	3	13
Kościół Zielonoświątkowy	9	7	2

^a Ze skutkami cywilnymi.
^a With civil law consequences.

TABL. 12 (53). ROZWODY W 2013 R. WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA
 DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE
 IN 2013

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku / Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	9110	8	432	1585	1994	1805	1936	1027	323
19 lat i mniej..... Under 20 years	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24.....	161	4	104	45	8	—	—	—	—
25—29.....	1044	2	241	658	114	22	6	1	—
30—34.....	1918	1	70	692	963	168	23	1	—
35—39.....	1860	—	14	154	702	875	109	5	1
40—49.....	2320	1	3	35	182	668	1335	92	4
50—59.....	1313	—	—	1	19	62	434	745	52
60 lat i więcej..... and more	494	—	—	—	6	10	29	183	266
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	7199	6	272	1217	1587	1462	1533	843	279
19 lat i mniej..... Under 20 years	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24.....	107	2	65	33	7	—	—	—	—
25—29.....	783	2	151	514	90	19	6	1	—
30—34.....	1521	1	41	535	785	136	22	1	—
35—39.....	1477	—	13	108	539	715	98	3	1
40—49.....	1850	1	2	26	146	531	1062	79	3
50—59.....	1054	—	—	1	14	52	323	618	46
60 lat i więcej..... and more	407	—	—	—	6	9	22	141	229
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	1911	2	160	368	407	343	403	184	44
19 lat i mniej..... Under 20 years	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24.....	54	2	39	12	1	—	—	—	—
25—29.....	261	—	90	144	24	3	—	—	—
30—34.....	397	—	29	157	178	32	1	—	—
35—39.....	383	—	1	46	163	160	11	2	—
40—49.....	470	—	1	9	36	137	273	13	1
50—59.....	259	—	—	—	5	10	111	127	6
60 lat i więcej..... and more	87	—	—	—	—	1	7	42	37

TABL. 13 (54). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	8514	8314	8757	9110	TOTAL
rozwoły małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	3121	3597	3960	4062	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	5393	4717	4797	5048	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	3308	3081	3114	3304	1
2	1551	1395	1425	1475	2
3	392	189	211	219	3
4 i więcej	142	52	47	50	4 and more
Miasta	6796	6754	6964	7199	Urban areas
rozwoły małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	2686	3046	3264	3343	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	4110	3708	3700	3856	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	2682	2477	2478	2579	1
2	1125	1081	1060	1115	2
3	234	123	130	134	3
4 i więcej	69	27	32	28	4 and more
Wieś	1718	1560	1793	1911	Rural areas
rozwoły małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	435	551	696	719	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	1283	1009	1097	1192	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	626	604	636	725	1
2	426	314	365	360	2
3	158	66	81	85	3
4 i więcej	73	25	15	22	4 and more

^a Poniżej 18 lat.

^a Below the age of 18.

TABL. 14 (55). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
Urodzenia żywe	49983	60756	57281	55400	35476	19924	Live births
chłopcy	25598	31964	29453	28462	18289	10173	<i>males</i>
dziewczęta	24385	28792	27828	26938	17187	9751	<i>females</i>
Małżeńskie	42966	50649	46871	44785	28081	16704	Legitimate
chłopcy	22022	26646	24096	23015	14454	8561	<i>males</i>
dziewczęta	20944	24003	22775	21770	13627	8143	<i>females</i>
Pozamałżeńskie	7017	10107	10410	10615	7395	3220	Illegitimate
chłopcy	3576	5318	5357	5447	3835	1612	<i>males</i>
dziewczęta	3441	4789	5053	5168	3560	1608	<i>females</i>
Urodzenia martwe	212	268	212	211	132	79	Live still births
Chłopcy	104	135	107	109	65	44	<i>Males</i>
Dziewczęta	108	133	105	102	67	35	<i>Females</i>

TABL. 15 (56). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM 2005	49983	26245	16236	4777	1540	606	579
TOTAL 2010	60756	30433	21928	5821	1583	559	432
..... 2012	57281	28287	21089	5622	1478	443	355
..... 2013	55400	27160	20504	5544	1363	472	354
19 lat i mniej..... Under 20 years	1545	1407	127	10	1	—	—
20—24.....	7283	5458	1534	247	37	5	2
25—29.....	19060	11412	6278	1081	206	55	28
30—34.....	18550	6827	8871	2171	445	142	93
35—39.....	7654	1803	3324	1694	510	186	135
40—44.....	1254	239	361	322	161	78	93
45 lat i więcej..... and more	54	14	9	19	3	6	3
W ODSETKACH IN PERCENT							
OGÓŁEM 2005	100,0	52,5	32,5	9,6	3,1	1,2	1,2
TOTAL 2010	100,0	50,1	36,1	9,6	2,6	0,9	0,7
..... 2012	100,0	49,4	36,8	9,8	2,6	0,8	0,6
..... 2013	100,0	49,0	37,0	10,0	2,5	0,9	0,6
19 lat i mniej..... Under 20 years	100,0	91,1	8,2	0,6	0,1	—	—
20—24.....	100,0	74,9	21,1	3,4	0,5	0,1	0,0
25—29.....	100,0	59,9	32,9	5,7	1,1	0,3	0,1
30—34.....	100,0	36,8	47,8	11,7	2,4	0,8	0,5
35—39.....	100,0	23,6	43,4	22,1	6,7	2,4	1,8
40—44.....	100,0	19,1	28,8	25,7	12,8	6,2	7,4
45 lat i więcej..... and more	100,0	25,9	16,7	35,2	5,6	11,1	5,6

^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
^a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (57). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCYJ LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność^a — urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility^a — live births per 1000 women aged:						
15—49 lat.....	38,1	47,0	44,4	43,0	42,6	43,5
15—19.....	11,0	12,5	11,5	11,3	10,2	12,6
20—24.....	53,9	49,4	45,6	43,6	33,4	57,9
25—29.....	93,9	100,2	93,8	91,3	83,9	106,0
30—34.....	65,8	86,0	81,8	80,5	82,7	75,4
35—39.....	24,3	37,5	36,6	35,2	37,5	30,1
40—44.....	4,7	7,4	7,0	7,2	7,5	6,6
45—49 lat.....	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej..... Total fertility	1,261	1,453	1,370	1,333	1,260	1,440
Reprodukcyj brutto..... Gross reproduction	0,615	0,689	0,666	0,648	0,610	0,705
Dynamiki demograficznej..... Demographic dynamics	0,966	1,138	1,052	1,021	1,044	0,983

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 97.
^a See general notes, item 5 on page 97.

TABL. 17 (58). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH <i>IN ABSOLUTE NUMBERS</i>									
OGÓŁEM 2005	51744	27534	24210	32127	16698	15429	19617	10836	8781
TOTAL 2010	53389	27823	25566	32968	16666	16302	20421	11157	9264
2012	54454	28300	26154	33960	17166	16794	20494	11134	9360
2013	54260	27884	26376	33996	16999	16997	20264	10885	9379
0 lat.....	214	126	88	113	64	49	101	62	39
1— 4 lata.....	40	19	21	24	12	12	16	7	9
5— 9.....	22	15	7	12	7	5	10	8	2
10—14.....	34	21	13	16	10	6	18	11	7
15—19.....	140	107	33	65	46	19	75	61	14
20—24.....	199	165	34	99	77	22	100	88	12
25—29.....	313	253	60	180	138	42	133	115	18
30—34.....	387	297	90	239	182	57	148	115	33
35—39.....	593	457	136	368	274	94	225	183	42
40—44.....	774	597	177	447	330	117	327	267	60
45—49.....	1135	859	276	646	461	185	489	398	91
50—54.....	2170	1593	577	1301	900	401	869	693	176
55—59.....	3836	2666	1170	2443	1611	832	1393	1055	338
60—64.....	4757	3191	1566	3168	2039	1129	1589	1152	437
65—69.....	4460	2815	1645	3118	1906	1212	1342	909	433
70—74.....	4570	2607	1963	2977	1605	1372	1593	1002	591
75—79.....	6809	3524	3285	4328	2120	2208	2481	1404	1077
80—84.....	9276	4040	5236	5695	2480	3215	3581	1560	2021
85 lat i więcej and more....	14531	4532	9999	8757	2737	6020	5774	1795	3979

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2005	1007	1117	905	969	1073	876	1076	1193	960
TOTAL 2010	1016	1106	933	977	1056	907	1085	1189	982
2012	1029	1117	948	999	1081	928	1081	1178	985
2013	1022	1098	953	998	1069	937	1066	1147	984
0 lat ^a	386	443	327	319	350	285	507	609	400
1— 4 lata.....	16	15	18	15	15	16	18	16	21
5— 9.....	8	11	5	7	8	6	9	15	4
10—14.....	14	16	11	11	14	9	17	20	13
15—19.....	50	75	24	42	59	25	59	93	23
20—24.....	58	95	20	50	78	23	70	119	17
25—29.....	75	121	29	66	103	30	92	152	26
30—34.....	85	131	39	77	121	36	101	152	47
35—39.....	137	212	62	127	194	63	158	247	61
40—44.....	223	343	102	203	304	104	257	407	98
45—49.....	369	561	179	344	509	190	408	636	159
50—54.....	633	953	328	604	902	347	681	1028	292
55—59.....	957	1408	554	904	1323	560	1069	1561	539
60—64.....	1362	2001	825	1310	1919	833	1477	2167	803
65—69.....	1873	2740	1215	1875	2722	1259	1866	2779	1105
70—74.....	2615	3740	1868	2517	3482	1900	2820	4245	1797
75—79.....	4111	5746	3149	3877	5224	3108	4593	6767	3237
80—84.....	7018	8927	6024	6551	8202	5670	7916	10387	6687
85 lat i więcej and more....	15029	16524	14437	14108	15279	13633	16680	18867	15851

^a Na 100 tys. urodzeń żywych.

^a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (59). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ
DEATHS BY CAUSES

L A T A PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Z liczby ogółem <i>Of total number</i>		Y E A R S CAUSES OF DEATHS ^a
				miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
				na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>		
OGÓŁEM 2005	1006,9	1117,5	905,0	968,6	1076,4	TOTAL
2010	1015,7	1105,5	933,1	976,8	1085,3	
2011	1006,4	1101,7	918,9	962,6	1084,8	
2012	1028,7	1117,1	947,6	999,5	1081,2	
Choroby zakaźne i pasożytnicze	10,2	11,2	9,2	12,6	5,8	<i>Infectious and parasitic diseases</i>
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy.....	1,8	3,0	0,7	1,6	2,1	<i>of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis</i>
Nowotwory.....	252,3	285,1	222,2	262,1	234,9	<i>Neoplasms</i>
w tym nowotwory złośliwe.....	245,3	278,7	214,6	254,1	229,3	<i>of which malignant neoplasms</i>
w tym:						<i>of which:</i>
nowotwór złośliwy żołądka...	11,7	16,5	7,4	11,5	12,1	<i>malignant neoplasm of stomach</i>
nowotwór złośliwy trzustki....	12,8	12,6	13,1	14,6	9,7	<i>malignant neoplasm of pan- creas</i>
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca.....	66,1	96,9	37,8	66,9	64,6	<i>malignant neoplasm of tra- chea, bronchus and lung</i>
nowotwór złośliwy sutka u kobiet.....	30,1	x	30,1	33,2	24,2	<i>malignant neoplasm of fe- male breast</i>
nowotwór złośliwy szyjki macicy.....	7,9	x	7,9	8,6	6,6	<i>malignant neoplasm of cer- vix uteri</i>
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego.....	23,1	23,1	x	22,2	24,4	<i>malignant neoplasm of pros- tate</i>
białaczka.....	5,6	6,6	4,6	5,4	5,8	<i>leukemia</i>
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych ^Δ	0,8	0,6	0,9	0,9	0,5	<i>Diseases of blood and blood- forming organs^Δ</i>
Zaburzenia wydzielania we- wnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej.....	16,1	15,0	17,0	15,7	16,8	<i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases</i>
w tym cukrzyca.....	15,0	14,4	15,7	14,9	15,2	<i>of which diabetes mellitus</i>
Zaburzenia psychiczne i zabu- rzenia zachowania.....	0,7	1,3	0,1	0,5	0,9	<i>Mental and behavioural disorders</i>
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów.....	11,4	11,2	11,6	11,9	10,7	<i>Diseases of the nervous system and sense organs</i>

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 18 (59). **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ** (dok.)
DEATHS BY CAUSES (cont.)

L A T A PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Z liczby ogółem <i>Of total number</i>		Y E A R S CAUSES OF DEATHS ^a
				miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
				na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>		
Choroby układu krążenia	485,9	477,9	493,3	444,0	561,1	<i>Diseases of the circulatory system</i>
w tym:						<i>of which:</i>
choroba nadciśnieniowa.....	22,8	18,4	26,8	18,2	31,0	<i>hypertensive diseases</i>
choroba niedokrwienna serca..	127,5	138,4	117,5	113,0	153,4	<i>ischemic heart diseases</i>
w tym ostry zawał serca	49,3	67,7	32,4	46,5	54,4	<i>of which acute myocardial infarction</i>
choroby naczyń mózgowych....	105,3	92,6	117,0	92,0	129,3	<i>cerebrovascular diseases</i>
miażdżycy.....	23,3	16,9	29,2	30,0	11,2	<i>atherosclerosis</i>
Choroby układu oddechowego....	77,2	89,5	65,9	78,6	74,7	<i>Diseases of the respiratory system</i>
Choroby układu trawiennego.....	48,6	54,9	42,8	48,8	48,3	<i>Diseases of the digestive system</i>
w tym zwłóknienie i marskość wątroby.....	6,2	7,4	5,1	7,0	4,9	<i>of which fibrosis and cirrhosis of liver</i>
Choroby skóry i tkanki podskórnej	1,6	1,4	1,8	1,3	2,2	<i>Diseases of the skin and subcutaneous tissue</i>
Choroby układu kostno-sławowego, mięśniowego i tkanki łącznej.....	1,7	0,6	2,8	1,5	2,1	<i>Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue</i>
Choroby układu moczowo-płciowego	14,5	13,5	15,4	15,8	12,1	<i>Diseases of the genitourinary system</i>
Ciąża, poród i połóg.....	—	x	—	—	—	<i>Pregnancy, childbirth and the puerperium</i>
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	2,6	3,1	2,2	2,5	2,9	<i>Conditions originating in the perinatal period</i>
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	2,3	2,8	1,9	2,2	2,5	<i>Congenital anomalies^Δ</i>
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	33,9	37,4	30,7	41,4	20,5	<i>Symptoms and ill-defined conditions^Δ</i>
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	68,9	111,6	29,7	59,8	85,2	<i>Injuries and poisonings by external cause</i>
w tym:						<i>of which:</i>
wypadki komunikacyjne	13,5	22,2	5,6	10,4	19,2	<i>transport accidents</i>
samobójstwa.....	15,1	27,9	3,4	11,7	21,3	<i>suicides</i>

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (60). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2005	301	177	124	171	104	67	130	73	57
TOTAL 2010	274	146	128	159	87	72	115	59	56
..... 2012	248	138	110	153	82	71	95	56	39
..... 2013	214	126	88	113	64	49	101	62	39
0—27 dni 0—27 days.....	155	91	64	82	46	36	73	45	28
0— 6.....	119	73	46	65	39	26	54	34	20
w tym 0 ^a of which 0 ^a	76	46	30	42	25	17	34	21	13
7—13.....	13	6	7	7	4	3	6	2	4
14—20.....	16	7	9	8	2	6	8	5	3
21—27.....	7	5	2	2	1	1	5	4	1
28—29 dni 28—29 days.....	1	1	—	—	—	—	1	1	—
1 miesiąc 1 month.....	16	9	7	9	6	3	7	3	4
2.....	5	3	2	5	3	2	—	—	—
3.....	5	2	3	1	—	1	4	2	2
4.....	6	3	3	1	—	1	5	3	2
5.....	8	6	2	4	3	1	4	3	1
6.....	5	2	3	5	2	3	—	—	—
7.....	2	1	1	2	1	1	—	—	—
8.....	3	3	—	1	1	—	2	2	—
9.....	6	4	2	2	1	1	4	3	1
10.....	1	—	1	—	—	—	1	—	1
11 miesięcy 11 months.....	1	1	—	1	1	—	—	—	—

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI
 PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS OF GIVEN SEX

OGÓŁEM 2005	602	691	509	532	627	430	729	810	646
TOTAL 2010	451	457	445	408	426	388	528	512	547
..... 2012	433	469	395	416	436	395	463	526	395
..... 2013	386	443	327	319	350	285	507	609	400
0—27 dni 0—27 days.....	280	320	238	231	252	209	366	442	287
0— 6.....	215	256	171	183	213	151	271	334	205
w tym 0 ^a of which 0 ^a	137	162	111	118	137	99	171	206	133
7—13.....	23	21	26	20	22	17	30	20	41
14—20.....	29	25	33	23	11	35	40	49	31
21—27.....	13	18	7	6	5	6	25	39	10
28—29 dni 28—29 days.....	2	4	—	—	—	—	5	10	—
1 miesiąc 1 month.....	29	32	26	25	33	17	35	29	41
2.....	9	11	7	14	16	12	—	—	—
3.....	9	7	11	3	—	6	20	20	21
4.....	11	11	11	3	—	6	25	29	21
5.....	14	21	7	11	16	6	20	29	10
6.....	9	7	11	14	11	17	—	—	—
7.....	4	4	4	6	5	6	—	—	—
8.....	5	11	—	3	5	—	10	20	—
9.....	11	14	7	6	5	6	20	29	10
10.....	2	—	4	—	—	—	5	—	10
11 miesięcy 11 months.....	2	4	—	3	5	—	—	—	—

a Przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.
 a 0 day indicates the age of new live born infant, who did not survive 24 hours.

TABL. 20 (61). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN**
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW ^a	Ogółem <i>Total</i>		Chłopcy <i>Males</i>	Dziewczęta <i>Females</i>	Z liczby ogółem <i>Of total number</i>		YEARS CAUSES OF DEATHS ^a	
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	na 100 tys. urodzeń żywych <i>per 100 thous. live births</i>						
		miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>					
OGÓŁEM	2005	301	602	691	509	532	729	TOTAL
	2010	274	451	457	445	408	528	
	2011	195	341	414	263	365	296	
	2012	248	433	469	395	416	463	
w tym:								<i>of which:</i>
Choroby zakaźne i pasożytnicze.....		2	3	—	7	3	5	<i>Infectious and parasitic diseases</i>
w tym posocznica		1	2	—	4	—	5	<i>of which septicaemia</i>
Choroby układu nerwowego, narządów zmysłów i układu krążenia		2	3	3	4	—	10	<i>Diseases of the nervous system and sense organs and the circulatory system</i>
Choroby układu oddechowego		3	5	3	7	8	—	<i>Diseases of the respiratory system</i>
w tym zapalenie płuc		3	5	3	7	8	—	<i>of which pneumonia</i>
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		140	244	268	219	231	268	<i>Conditions originating in the perinatal period</i>
w tym:								<i>of which:</i>
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu.....		105	183	200	165	169	210	<i>disorders related to length of gestation and fetal growth</i>
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego.....		16	28	20	36	27	29	<i>respiratory disorders specific to the perinatal period</i>
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		82	143	166	119	141	146	<i>Congenital anomalies^Δ</i>
w tym:								<i>of which:</i>
wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego		11	19	17	22	14	29	<i>congenital malformations of the nervous system</i>
wrodzone wady serca		34	59	75	43	60	59	<i>congenital malformations of heart</i>
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny		3	5	3	7	3	10	<i>Injuries and poisonings by external cause</i>

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 21 (62). ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym mężczyźni of which males	
OGÓŁEM	628	651	735	1037	875	TOTAL
w tym dokonane.....	566	544	641	903	774	of which committed
Miasta.....	351	313	418	615	496	Urban areas
Wieś.....	277	336	312	412	370	Rural areas
Wiek samobójców:						Age of suicidal persons:
14 lat i mniej.....	8	5	3	2	1	14 and less
15—19.....	26	39	45	46	33	15—19
20—29.....	90	104	122	160	145	20—29
30—49.....	244	220	249	322	285	30—49
50—69.....	195	234	258	339	277	50—69
70 lat i więcej.....	59	45	55	96	73	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku oraz w latach: 2010, 2012 i 2013 — w podziale na miasta i wieś — również przypadków o nieustalonym miejscu zdarzenia.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji i Komendy Stołecznej Policji.

^a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown as well as in: 2010, 2012 and 2013 — data by urban and rural areas — cases, in which the place of incident is unknown.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters and the Metropolitan Police Headquarters.

TABL. 22 (63). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2005	71,06	56,81	42,64	29,20	18,11
TOTAL	2010	72,55	58,05	43,77	30,17	18,87
	2012	72,92	58,39	44,13	30,41	19,04
	2013	73,38	58,84	44,57	30,82	19,28
Miasta..... Urban areas		74,35	59,73	45,34	31,48	19,78
Wieś..... Rural areas		71,76	57,34	43,22	29,67	18,33
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2005	80,18	65,70	50,97	36,52	23,22
TOTAL	2010	81,04	66,53	51,78	37,24	23,88
	2012	81,33	66,78	51,99	37,43	23,99
	2013	81,60	66,98	52,19	37,63	24,15
Miasta..... Urban areas		81,63	66,97	52,19	37,64	24,21
Wieś..... Rural areas		81,47	66,94	52,13	37,56	23,98

TABL. 23 (64). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
W TYSIĄSACH IN THOUSANDS									
OGÓLEM	5341,1	5388,3	5416,0	5418,3	5400,9	5374,7	5347,6	5318,7	TOTAL
mężczyźni	2555,0	2578,0	2592,6	2594,8	2588,0	2579,1	2572,6	2567,1	males
kobiety	2786,2	2810,4	2823,4	2823,5	2812,8	2795,6	2774,9	2751,6	females
Miasta	3430,0	3456,2	3463,3	3451,4	3429,0	3405,6	3386,3	3369,0	Urban areas
mężczyźni	1601,7	1613,1	1616,8	1612,0	1603,4	1596,2	1593,1	1591,8	males
kobiety	1828,3	1843,1	1846,5	1839,3	1825,6	1809,5	1793,2	1777,3	females
Wieś	1911,2	1932,2	1952,7	1966,9	1971,9	1969,0	1961,3	1949,7	Rural areas
mężczyźni	953,3	964,9	975,8	982,8	984,7	982,9	979,6	975,3	males
kobiety	957,8	967,3	976,9	984,1	987,2	986,1	981,7	974,3	females
W wieku przedprodukcyjnym	987,8	1005,9	990,8	916,0	869,5	836,8	829,9	834,7	Pre-working age
mężczyźni	507,0	516,8	509,7	471,6	447,8	431,0	427,4	429,9	males
kobiety	480,9	489,1	481,1	444,4	421,7	405,8	402,5	404,8	females
Miasta	599,8	624,5	616,6	564,8	532,7	514,2	516,7	527,4	Urban areas
mężczyźni	307,8	320,4	316,6	290,0	273,6	264,1	265,4	270,9	males
kobiety	292,0	304,1	300,0	274,8	259,1	250,1	251,3	256,5	females
Wieś	388,0	381,4	374,2	351,2	336,8	322,6	313,2	307,3	Rural areas
mężczyźni	199,2	196,4	193,1	181,6	174,2	166,9	162,0	159,0	males
kobiety	188,9	185,0	181,1	169,6	162,6	155,7	151,2	148,3	females
I WARIANT									I VARIANT
W wieku produkcyjnym	3281,5	3168,7	3123,3	3147,7	3095,5	2969,3	2788,9	2621,0	Working age
mężczyźni	1714,3	1657,6	1621,2	1636,9	1631,9	1589,6	1510,0	1416,7	males
kobiety	1567,1	1511,1	1502,1	1510,8	1463,6	1379,7	1278,8	1204,3	females
Miasta	2092,2	1996,2	1966,3	1989,6	1957,7	1869,2	1741,4	1628,7	Urban areas
mężczyźni	1069,0	1020,7	996,2	1010,5	1009,9	981,4	925,5	861,7	males
kobiety	1023,2	975,6	970,1	979,1	947,9	887,8	815,9	767,1	females
Wieś	1189,2	1172,4	1157,0	1158,1	1137,8	1100,1	1047,5	992,3	Rural areas
mężczyźni	645,3	636,9	625,0	626,4	622,0	608,2	584,6	555,0	males
kobiety	543,9	535,5	532,0	531,7	515,8	491,9	462,9	437,2	females
W wieku poprodukcyjnym	1071,8	1213,7	1301,9	1354,6	1435,9	1568,6	1728,7	1863,0	Post-working age
mężczyźni	333,7	403,5	461,7	486,3	508,4	558,5	635,2	720,5	males
kobiety	738,1	810,2	840,2	868,3	927,5	1010,0	1093,6	1142,5	females
Miasta	738,0	835,5	880,4	897,0	938,6	1022,2	1128,2	1213,0	Urban areas
mężczyźni	224,9	272,0	304,0	311,5	320,0	350,7	402,2	459,2	males
kobiety	513,1	563,4	576,4	585,4	618,6	671,5	726,0	753,7	females
Wieś	333,9	378,3	421,5	457,6	497,3	546,3	600,6	650,1	Rural areas
mężczyźni	108,8	131,5	157,7	174,8	188,4	207,8	233,0	261,3	males
kobiety	225,0	246,8	263,8	282,8	308,9	338,5	367,6	388,8	females

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 98.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age; see general notes, item 7 on page 98.

TABL. 23 (64). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
W TYSIĄSACH (dok.) IN THOUSANDS (cont.)									
II WARIANT									II VARIANT
W wieku produkcyjnym ...	3335,7	3307,4	3281,2	3337,5	3366,7	3347,1	3194,5	2997,7	Working age
mężczyźni	1736,3	1724,4	1680,9	1688,6	1688,8	1663,0	1592,4	1501,2	males
kobiety	1599,3	1583,0	1600,3	1648,9	1677,8	1684,1	1602,1	1496,5	females
Miasta.....	2129,6	2087,4	2063,6	2105,7	2130,9	2118,8	2011,5	1873,9	Urban areas
mężczyźni.....	1083,6	1064,2	1031,9	1040,7	1044,2	1027,5	978,2	915,3	males
kobiety	1045,9	1023,2	1031,7	1065,0	1086,7	1091,3	1033,2	958,6	females
Wieś	1206,1	1220,1	1217,6	1231,8	1235,7	1228,3	1183,1	1123,8	Rural areas
mężczyźni.....	652,7	660,2	649,1	647,9	644,6	635,5	614,2	585,9	males
kobiety	553,4	559,9	568,6	583,9	591,1	592,9	568,9	537,9	females
W wieku poprodukcyjnym	1017,7	1075,0	1144,0	1164,8	1164,8	1190,8	1323,1	1486,4	Post-working age
mężczyźni.....	311,7	336,7	402,0	434,6	451,4	485,1	552,8	636,0	males
kobiety	706,0	738,3	742,0	730,2	713,3	705,6	770,3	850,3	females
Miasta.....	700,6	744,3	783,1	780,9	765,4	772,7	858,1	967,8	Urban areas
mężczyźni.....	210,2	228,5	268,3	281,3	285,6	304,6	349,4	405,6	males
kobiety	490,4	515,8	514,8	499,5	479,8	468,1	508,7	562,2	females
Wieś	317,0	330,7	360,9	384,0	399,4	418,1	465,0	518,6	Rural areas
mężczyźni.....	101,5	108,2	133,7	153,3	165,8	180,5	203,4	230,4	males
kobiety	215,6	222,5	227,2	230,7	233,5	237,6	261,6	288,2	females
NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM PRZYPADA OSÓB W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE									
I WARIANT									I VARIANT
OGÓŁEM	62,8	70,1	73,4	72,1	74,5	81,0	91,7	102,9	TOTAL
Mężczyźni	49,0	55,5	59,9	58,5	58,6	62,2	70,4	81,2	Males
Kobiety	77,8	86,0	88,0	86,9	92,2	102,6	117,0	128,5	Females
II WARIANT									II VARIANT
OGÓŁEM	60,1	62,9	65,1	62,3	60,4	60,6	67,4	77,4	TOTAL
Mężczyźni	47,1	49,5	54,2	53,7	53,2	55,1	61,6	71,0	Males
Kobiety	74,2	77,5	76,4	71,2	67,6	66,0	73,2	83,9	Females

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 98.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age; see general notes, item 7 on page 98.

TABL. 24 (65). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odplyw ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2005	70922	45802	24147	973	55837	30785	24644	408	15085
TOTAL	2010	70897	46292	23323	1282	57520	30595	26333	592	13377
	2012	66027	41800	22856	1371	52740	28270	23584	886	13287
	2013	70202	44421	24561	1220	56849	30379	25146	1324	13353
Miasta..... Urban areas	2005	44910	28169	15911	830	35667	18421	16865	381	9243
	2010	42885	26913	14919	1053	37845	18690	18640	515	5040
	2012	40862	24768	14992	1102	33751	16584	16395	772	7111
	2013	43570	26448	16141	981	36364	17874	17393	1097	7206
Wieś..... Rural areas	2005	26012	17633	8236	143	20170	12364	7779	27	5842
	2010	28012	19379	8404	229	19675	11905	7693	77	8337
	2012	25165	17032	7864	269	18989	11686	7189	114	6176
	2013	26632	17973	8420	239	20485	12505	7753	227	6147
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2005	13,8	8,9	4,7	0,2	10,9	6,0	4,8	0,1	2,9
TOTAL	2010	13,5	8,8	4,4	0,2	10,9	5,8	5,0	0,1	2,5
	2012	12,5	7,9	4,3	0,3	10,0	5,3	4,5	0,2	2,5
	2013	13,2	8,4	4,6	0,2	10,7	5,7	4,7	0,2	2,5
Miasta..... Urban areas	2005	13,5	8,5	4,8	0,3	10,8	5,6	5,1	0,1	2,8
	2010	12,7	8,0	4,4	0,3	11,2	5,5	5,5	0,2	1,5
	2012	12,0	7,3	4,4	0,3	9,9	4,9	4,8	0,2	2,1
	2013	12,8	7,8	4,7	0,3	10,7	5,2	5,1	0,3	2,1
Wieś..... Rural areas	2005	14,3	9,7	4,5	0,1	11,1	6,8	4,3	0,0	3,2
	2010	14,9	10,3	4,5	0,1	10,5	6,3	4,1	0,0	4,4
	2012	13,3	9,0	4,1	0,1	10,0	6,2	3,8	0,1	3,3
	2013	14,0	9,5	4,4	0,1	10,8	6,6	4,1	0,1	3,2

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 25 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM TOTAL	2005	69949	45782	24167	55429	45782	9647
	2010	69615	47437	22178	56928	47437	9491
	2012	64656	43335	21321	51854	43335	8519
	2013	68982	46499	22483	55525	46499	9026
Miasta..... Urban areas	2005	44080	24428	19652	35286	28705	6581
	2010	41832	24293	17539	37330	30642	6688
	2012	39760	22621	17139	32979	27043	5936
	2013	42589	24340	18249	35267	28989	6278
Wieś..... Rural areas	2005	25869	21354	4515	20143	17077	3066
	2010	27783	23144	4639	19598	16795	2803
	2012	24896	20714	4182	18875	16292	2583
	2013	26393	22159	4234	20258	17510	2748
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM TOTAL	2005	13,6	8,9	4,7	10,8	8,9	1,9
	2010	13,2	9,0	4,2	10,8	9,0	1,8
	2012	12,2	8,2	4,0	9,8	8,2	1,6
	2013	13,0	8,8	4,2	10,5	8,8	1,7
Miasta..... Urban areas	2005	13,3	7,4	5,9	10,6	8,7	2,0
	2010	12,4	7,2	5,2	11,1	9,1	2,0
	2012	11,7	6,7	5,0	9,7	8,0	1,7
	2013	12,5	7,1	5,4	10,4	8,5	1,8
Wieś..... Rural areas	2005	14,2	11,7	2,5	11,1	9,4	1,7
	2010	14,8	12,3	2,5	10,4	8,9	1,5
	2012	13,1	10,9	2,2	10,0	8,6	1,4
	2013	13,9	11,7	2,2	10,7	9,2	1,4

a Zameldowania. *b* Wymeldowania.

a Registrations. *b* Deregistrations.

TABL. 26 (67). MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF
MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM... 2005	69949	31801	38148	55429	25643	29786	14520	6158	8362
TOTAL 2010	69615	31053	38562	56928	25749	31179	12687	5304	7383
2012	64656	29149	35507	51854	23591	28263	12802	5558	7244
2013	68982	31656	37326	55525	25583	29942	13457	6073	7384
0— 4 lata.....	7101	3662	3439	6217	3207	3010	884	455	429
5— 9.....	4574	2353	2221	4095	2077	2018	479	276	203
10—14.....	2660	1364	1296	2351	1202	1149	309	162	147
15—19.....	2493	1171	1322	2235	1050	1185	258	121	137
20—24.....	5324	1640	3684	4128	1289	2839	1196	351	845
25—29.....	13691	5348	8343	9423	3692	5731	4268	1656	2612
30—34.....	11805	5425	6380	8491	3857	4634	3314	1568	1746
35—39.....	7134	3608	3526	5691	2791	2900	1443	817	626
40—44.....	3807	2087	1720	3133	1698	1435	674	389	285
45—49.....	2106	1169	937	1867	999	868	239	170	69
50—54.....	1788	933	855	1672	901	771	116	32	84
55—59.....	1931	937	994	1814	894	920	117	43	74
60—64.....	1788	837	951	1723	816	907	65	21	44
65 lat i więcej..... and more	2780	1122	1658	2685	1110	1575	95	12	83

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (68). MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND
AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM... 2005	973	464	509	408	210	198	565	254	311
TOTAL 2010	1282	684	598	592	265	327	690	419	271
2012	1371	758	613	886	427	459	485	331	154
2013	1220	626	594	1324	632	692	-104	-6	-98
0— 4 lata.....	142	76	66	63	30	33	79	46	33
5— 9.....	58	30	28	78	30	48	-20	0	-20
10—14.....	40	18	22	76	42	34	-36	-24	-12
15—19.....	43	24	19	81	48	33	-38	-24	-14
20—24.....	55	28	27	66	38	28	-11	-10	-1
25—29.....	149	87	62	127	60	67	22	27	-5
30—34.....	181	91	90	178	77	101	3	14	-11
35—39.....	137	71	66	186	87	99	-49	-16	-33
40—44.....	90	53	37	119	48	71	-29	5	-34
45—49.....	42	21	21	78	37	41	-36	-16	-20
50—54.....	58	31	27	74	45	29	-16	-14	-2
55—59.....	70	22	48	78	39	39	-8	-17	9
60—64.....	77	40	37	42	23	19	35	17	18
65 lat i więcej..... and more	78	34	44	78	28	50	0	6	-6

TABL. 28 (69). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**
 Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS
 End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	jednostki kościelne ^a church units ^a				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Kościół Katolicki <i>Catholic Church</i>												
Kościół Rzymskokatolicki ^b	920	936	941	943	3332	3377	3441	3433	4257464	4244035	4226899	4181566
Starokatolicki <i>Old Catholic</i>												
Kościół Starokatolicki Mariawitów ^c	17	17	17	17	15	15	15	13	13894	13880	13850	13828
Kościół Polskokatolicki ^c	5	4	5	5	9	7	7	10	757	670	856	856
Kościół Katolicki Mariawitów	10 ^d	9	9	9	6	5	5	5 ^e	952	872	851	847
Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP	x	1	2	2	x	4	5	6	x	360	400	420
Kościół Starokatolicki.....	—	1	1 ^f	1	—	2	3 ^f	5	—	100	100 ^f	100
Prawosławne <i>Orthodox</i>												
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^g ...	67	69	69	69	140	174	179	179	183700	182800	182800	182800
Protestanckie i tradycji protestanckiej <i>Protestant and Protestant-tradition</i>												
Chrześcijański Kościół Głosicielei Dobrej Nowiny	40	43	46 ^f	.	40	43	46 ^f	.	4000	4000	4500 ^f	.
Kościół Ewangelicko- -Augsburski ^h	21	21 ⁱ	21	17	25	18 ⁱ	19	24	5500	4955 ⁱ	3951	3951
Kościół Chrystusowy w RP ^k	4	4 ^l	6	.	39	36 ^l	35	.	2000	1700 ^l	1700	.
Kościół Zielonoświątkowy...	6	7	8	10	31	31	31	32	1122	1222	1328	1427
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	14	15	15	15	18	13	12	11	1165	1289	1318	1388
Kościół Ewangelicko- -Reformowany ^c	3	3	2	2	3	2	2	3	1270	1250	1245	1240
Kościół Boży w Chrystusie	6	9	9	9	31	26	23	23	532	590	634	589
Kościół Chrześcijan Baptystów ^c	5	9	9 ^f	11	8	7	7 ^f	32	414	436	454 ^f	525
Kościół Ewangelicko- -Metodystyczny ^c	3	3	3	3	3	3	3	4	390	410	410	410
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	3 ^m	7	8	9	3 ^m	7	7	5	135 ^m	262	262	300
Kościół Wolnych Chrześcijan	7	4	4	4	10	10	10	10	286	258	253	287
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan.....	5	5	5	5	10	9	9	9	266	172	193	153

^a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^b Dane dotyczą diecezji: plockiej, radomskiej, warszawskiej, warszawsko-praskiej; dane o liczbie wiernych dotyczą osób ochrzczonych. ^c Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. ^d Łącznie z placówkami niższymi niż parafie. ^e W tym 4 kobiety. ^f 2011 r. ^g Dane dotyczą diecezji warszawsko-bielskiej. ^h Dane dotyczą diecezji warszawskiej. ⁱ 2009 r. ^k Do 2010 r. — Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. ^l 2008 r. ^m 2003 r.

^a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. ^b Data concern dioceses: plocka, radomska, warszawska, warszawsko-praska; data on the number of adherents concern baptized persons. ^c Church associated in the Polish Ecumenical Council. ^d Including units below the parish level. ^e Of which 4 women. ^f 2011. ^g Data concern warszawsko-bielska diocese. ^h Data concern warszawska diocese. ⁱ 2009. ^k Until 2010 — Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. ^l 2008. ^m 2003.

TABL. 28 (69). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE (dok.)**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS (cont.)
End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	jednostki kościelne ^a church units ^a				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Protestanckie i tradycji protestanckiej (dok.) <i>Protestant and Protestant- -tradition (cont.)</i>												
Kościół Boży w Polsce.....	x	3	4 ^f	.	x	3	16 ^f	.	x	167	184 ^f	.
Nowoapostolski Kościół w Polsce.....	4	4	4	4	1	1	1	1	146	147	157	163
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1	1	1	1	3	8	7	6	78	75	83	84
Kościół Chrystusowy.....	4	1 ⁿ	1	.	7	5 ⁿ	—	.	735	570 ⁿ	74	.
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”.....	3	3	3	3	16	15	16	14	69	70	67	68
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego.....	1	1	1	1	8	8	8	6	60	48	40	40
Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju...	2	2	2	2	3	4	4	3	17	32	32	32
Islamskie <i>Muslim</i>												
Muzułmański Związek Religijny w RP.....	1	2	2 ^f	2	1	3	3 ^f	3	.	80	125 ^f	125
Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul Bayt ^o	1	1	1	1	1	1	1	1	55	60	59	61
Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej.....	—	—	1	1	1	1	1	1	38	38	41	41
Dalekiego Wschodu <i>Far Eastern Religions</i>												
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ^p	2	2	2	2	8	23	15	23	495	490	530	490
Związek Buddyjski „Kanzeon”	1	1	1	1	2	2	2	5	52	60	44	44
Szkoła Zen Kwan Um w Polsce.....	1	2	2	2	17	9	20	11	50	41	40	55
Inne <i>Others</i>												
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (Mormoni).....	2	1	3 ^f	.	40	40	72 ^f	.	460	293	455 ^f	.
Instytut Wiedzy o Tożsa- mości „Misja Czaitanii”....	1	1	1	1	9	9	6	9	292	307	310	307
Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża ^r	1	1	1	1	—	—	—	—	116	135	145	47
Kościół Armia Zbawienia w RP	x	2	1	1	x	2	6	2	x	130	128	20
Światowy Uniwersytet Duchowy Brahma Kumaris	1	1	1 ^f	2	5	5	5 ^f	6	50	60	60 ^f	33
Karaimski Związek Religijny	1	1	1	1	—	—	—	—	40	40	40	40

^a Obejmują m.in. parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^f 2011 r. ⁿ 2006 r. ^o Liczba wiernych oznacza liczbę współpracowników i aktywistów działających na rzecz społeczności szyckiej. ^p Do 2011 r. — Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce. ^r Dane dotyczą Centrum Warszawa.

^a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. ^f 2011. ⁿ 2006. ^o Number of adherents represents the number of co-workers and activists working for the Shiite Community. ^p Until 2011 — Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce. ^r Data concern Centrum Warszawa.

DZIAŁ VI

RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby w wieku **15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności — BAEL** (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Od 2010 r. dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.
- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

CHAPTER VI

LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. *Data on economic activity of population concern the actually living population and cover persons aged 15 and more, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishments and homeless. Presented data were compiled on the basis of representative Labour Force Survey — LFS (tables 1 and 2); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Census of Population and Housing 2011.*

2. *The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.*

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) *employed persons are persons, who during the reference week:*
 - *performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,*
 - *formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.*
- 2) *unemployed persons are persons aged 15—74 who simultaneously fulfilled three conditions:*

- w okresie badanego tygodnia nie byly osobami pracujacymi,
- w ciagu 4 tygodni (wliczajac jako ostatni tydzien badany) aktywnie poszukiwaly pracy,
- byly gotowe podjac prace w ciagu 2 tygodni nastepujacych po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono takze osoby, ktore znalazly prace i oczekiwaly na jej rozpoczecie w okresie 3 miesiacy oraz byly gotowe te prace podjac.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, ktore nie zostaly zakwalifikowane jako pracujace lub bezrobotne.

3. **Wspolczynnik aktywnosci zawodowej** obliczono jako udzial aktywnych zawodowo (ogolem lub danej grupy) w liczbie ludnosci w wieku 15 lat i wiecej (ogolem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udzial pracujacych (ogolem lub danej grupy) w liczbie ludnosci w wieku 15 lat i wiecej (ogolem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udzial bezrobotnych (ogolem lub danej grupy) w liczbie ludnosci aktywnej zawodowo (ogolem lub danej grupy).

4. Ze wzgledu na zaokraglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników badania, w tabl. 1 i 2 sumy skladników mogą się różnić od podanych wielkości „ogolem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczosci oraz szacunkow (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujacych** dotycza osob wykonujacych prace przynoszaca im zarobek lub dochod; do pracujacych zalicza sie:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o prace, powolanie, mianowanie, wybor lub stosunek sluzbowy);
- 2) pracodawcow i pracujacych na wlasny rachunek, a mianowicie:
 - a) wlasciocieli, wspolwlasciocieli i dzierzawcow gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (lacznie z pomagajacymi czlonkami ich rodzin), z pewnymi wyklaczeniami w latach 2005—2009; patrz ust. 5 na str. 126,
 - b) wlasciocieli i wspolwlasciocieli (lacznie z pomagajacymi czlonkami ich rodzin; z wyklaczeniem wspolnikow spolec, ktorzy nie pracuja w spolecie) podmiotow prowadzacych dzialalnosc gospodarcza poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujace na wlasny rachunek, np. osoby wykonujace wolne zawody;
- 3) osoby wykonujace prace nakladcza;
- 4) agentow (lacznie z pomagajacymi czlonkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentow);

- *within the reference week were not employed,*
- *within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,*
- *were available for work within a fortnight period after the reference week.*

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. *The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).*

The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate is calculated as the share of the unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. *Due to rounding-off results of the survey, sum of components in tables 1 and 2 can differ from the amount given in the item "total".*

Employment

1. *Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).*

2. *Data regarding employment concern persons performing work providing earnings or income and include:*

- 1) *employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);*
- 2) *employers and own-account workers, i.e.:*
 - a) *owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005—2009; see item 5 on page 126,*
 - b) *owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,*
 - c) *other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;*
- 3) *outworkers;*
- 4) *agents (including contributing family workers and persons employed by agents);*

- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kótek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2002—2009 wyznaczano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005—2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

- 5) *members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);*

- 6) *clergy fulfilling priestly obligations.*

3. **Full-time paid employees** are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2002—2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002, as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005—2009 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) **the employment as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** — full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Dane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

8. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

9. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

10. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

7. Data according to sections of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

8. Data regarding employment in table 3 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

9. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary employees. These data concern the **number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a disability pension, persons who have left work as well as — for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-enterprises agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The **hire (termination) rate** is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

10. **Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

11. **Newly created jobs** are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobotnie

1. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna — zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie uczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych dla 2005 r. — na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Unemployment

1. *Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments), are classified as unemployed.*

An unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person — capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. *The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety. The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated for 2005 — on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 — on the basis of the Agricultural Census 2010.*

3. *Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments).*

Work conditions

1. *Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.*

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania — na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący — szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;*
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.*

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;*
- 2) during a training within the scope of common self-defence;*
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;*
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;*
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;*
- 5) stay — on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity — at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;*
- 7) performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, order or services agreements;*

- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich), „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo”

8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*

9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*

10) *performing supplementary forms of military service;*

11) *education at the National School of Public Administration by students who receive scholarships.*

3. **A serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. **A fatal accident at work** is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-mode of injury since 2005 are grouping according to the EUROSTAT recommendation.

6. **The accident ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding persons working in **hazardous conditions** i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as fishing), "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply", "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", "Construction" (excluding development of building projects), "Wholesale and retail trade; repair of mo-

- (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków), „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Informacja i komunikacja” (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji), „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane oraz pozostałego sprzętania), „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej), „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy — do 2005 r. zaliczane do zagrożeń związanych ze środowiskiem pracy, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.
8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.
9. Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych (tabl. 19 i 20) przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.
10. Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.
- Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (Dz.U. Nr 105, poz. 869, z późn. zm.).
- Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

for vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Information and communication” (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities), “Professional, scientific and technical activities” (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities), “Administrative and support service activities” (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities), “Education” (only tertiary education), “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities), “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, threats caused by insufficient lights — until 2005 included in threats related to work environment, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

8. *Evaluation of occupational risk* is a complex estimation of possibility combination of bodily injury occurrence of health status worsening as well as seriousness of these events, in threatening situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

9. *The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees (tables 19 and 20).*

10. *A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.*

Occupational diseases in table 21 are given since 2009 according to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (Journal of Laws No. 105, item 869, with later amendments).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności*Economic activity of the population*TABL. 1 (70). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ** — na podstawie BAEŁ
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE — on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku <i>annual averages</i>		kwartały <i>quarters</i>					
			I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys.	4331	4420	4386	4454	4413	4304	4373	<i>POPULATION in thous.</i>
Mężczyźni	2065	2096	2079	2140	2098	2004	2073	<i>Men</i>
Kobiety	2265	2324	2308	2314	2315	2301	2301	<i>Women</i>
Aktywni zawodowo	2514	2663	2617	2666	2659	2550	2594	<i>Economically active persons</i>
mężczyźni.....	1366	1441	1408	1462	1434	1342	1395	<i>men</i>
kobiety	1149	1222	1209	1203	1226	1208	1198	<i>women</i>
Pracujący	2327	2450	2408	2441	2459	2351	2382	<i>Employed persons</i>
mężczyźni.....	1261	1326	1299	1338	1330	1245	1283	<i>men</i>
kobiety	1066	1124	1109	1103	1129	1106	1099	<i>women</i>
Bezrobotni^a	187	213	209	225	200	198	212	<i>Unemployed persons^a</i>
mężczyźni.....	105	115	110	125	104	97	112	<i>men</i>
kobiety	82	98	99	100	96	101	100	<i>women</i>
Bierni zawodowo	1816	1757	1769	1789	1754	1754	1780	<i>Economically inactive persons</i>
Mężczyźni	700	655	670	678	664	661	677	<i>Men</i>
Kobiety	1117	1102	1099	1111	1090	1093	1102	<i>Women</i>
WSPÓLCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	58,0	60,2	59,7	59,9	60,3	59,2	59,3	<i>ACTIVITY RATE in %</i>
mężczyźni.....	66,2	68,8	67,7	68,3	68,4	67,0	67,3	<i>men</i>
kobiety	50,7	52,6	52,4	52,0	53,0	52,5	52,1	<i>women</i>
Miasta.....	58,9	61,6	60,8	61,1	61,3	60,5	60,4	<i>Urban areas</i>
Wieś	56,7	57,8	57,7	57,7	58,5	57,0	57,4	<i>Rural areas</i>
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	53,7	55,4	54,9	54,8	55,7	54,6	54,5	<i>EMPLOYMENT RATE in %</i>
mężczyźni.....	61,1	63,3	62,5	62,5	63,4	62,1	61,9	<i>men</i>
kobiety	47,1	48,4	48,1	47,7	48,8	48,1	47,8	<i>women</i>
Miasta.....	54,7	57,2	56,5	56,7	57,6	56,1	55,7	<i>Urban areas</i>
Wieś	52,0	52,1	52,1	51,6	52,6	52,0	52,2	<i>Rural areas</i>
STOPA BEZROBOCIA w %	7,4	8,0	8,0	8,4	7,5	7,8	8,2	<i>UNEMPLOYMENT RATE in %</i>
mężczyźni.....	7,7	8,0	7,8	8,5	7,3	7,2	8,0	<i>men</i>
kobiety	7,1	8,0	8,2	8,3	7,8	8,4	8,3	<i>women</i>
Miasta.....	7,0	7,1	7,1	7,2	6,1	7,3	7,8	<i>Urban areas</i>
Wieś	8,2	9,8	9,6	10,6	10,0	8,6	9,1	<i>Rural areas</i>

^a Osoby w wieku 15—74 lata.^a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (71). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2013 R. — na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2013 — on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons	Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	Stopy bezrobocia Unemployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobotni ^a unemployed ^a				
		w tys. in thous.						
OGÓŁEM TOTAL	4373	2594	2382	212	1780	59,3	54,5	8,2
Według wieku: <i>By age:</i>								
w tym w wieku produkcyjnym ^b <i>of which of working age^b</i>	3206	2494	2288	206	712	77,8	71,4	8,3
15—24 lata.....	610	190	148	42	420	31,1	24,3	22,1
25—34.....	815	715	660	55	100	87,7	81,0	7,7
35—44.....	780	707	661	46	73	90,6	84,7	6,5
45—54.....	609	520	481	39	89	85,4	79,0	7,5
55 lat i więcej <i>and more</i>	1560	462	431	31	1098	29,6	27,6	6,7
Według poziomu wykształcenia: <i>By educational level:</i>								
Wyższe..... <i>Tertiary</i>	1234	1007	960	47	227	81,6	77,8	4,7
Policealne i średnie zawodowe ... <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	993	643	586	57	350	64,8	59,0	8,9
Średnie ogólnokształcące..... <i>General secondary</i>	489	242	215	26	248	49,5	44,0	10,7
Zasadnicze zawodowe..... <i>Basic vocational</i>	824	550	495	56	274	66,7	60,1	10,2
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... <i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>	833	152	126	26	681	18,2	15,1	17,1

^a Osoby w wieku 15—74 lata. ^b Mężczyźni w wieku 18—64 lata, kobiety w wieku 18—59 lat.

a Persons aged 15—74. b Men aged 18—64, women aged 18—59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (72). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M T O T A L	2066841	2225564	2273587	2274610	1118435
sektor publiczny public sector	511375	521079	513892	507955	329573
sektor prywatny private sector	1555466	1704485	1759695	1766655	788862
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ^b Agriculture, forestry and fishing ^b	321077	300781	300817	301358	138634
Przemysł Industry	325061	316656	312390	308870	104413
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	289077	275221	271539	268948	94446
Budownictwo Construction	107889	128598	131222	121045	16512
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	377088	385560	390906	389404	197589
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	112372	132507	138910	139573	35061
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	35830	42700	45764	44034	26700
Informacja i komunikacja Information and communication	73023	89796	88828	91802	35204
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	79012	101375	108838	108320	65502
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	45421	46445	46037	47623	26831
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	118773	141507	153748	161918	88270
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	63873	77443	81665	76603	35767
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory so- cial security	100298	118323	119089	120057	76536
Edukacja Education	144306	160589	163750	168524	129107
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	96334	111624	115149	116610	94462
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	26018	28172	27681	27170	15632
Pozostała działalność usługowa Other service activities	40466	43488	48793	51699	32215

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 4 (73). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers
OGÓŁEM	2005 1628591	1618500	8581
TOTAL	2010 1949516	1938467	9361
	2012 1956164	1945292	9019
	2013 1978499	1967458	9270
sektor publiczny	703728	703718	—
<i>public sector</i>			
sektor prywatny	1274771	1263740	9270
<i>private sector</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6596	6215	68
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>			
Przemysł	352480	349770	2534
<i>Industry</i>			
w tym przetwórstwo przemysłowe	289033	286394	2465
<i>of which manufacturing</i>			
Budownictwo	90374	89219	1145
<i>Construction</i>			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	319504	316861	2573
<i>Trade: repair of motor vehicles^Δ</i>			
Transport i gospodarka magazynowa	259298	258334	964
<i>Transportation and storage</i>			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	36570	36226	343
<i>Accommodation and catering^Δ</i>			
Informacja i komunikacja	100757	100644	108
<i>Information and communication</i>			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	125546	124316	51
<i>Financial and insurance activities</i>			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	36633	36570	55
<i>Real estate activities</i>			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	118394	117892	496
<i>Professional, scientific and technical activities</i>			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	105056	104854	199
<i>Administrative and support service activities</i>			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	136256	136256	—
<i>Public administration and defence: compulsory social security</i>			
Edukacja	159396	159018	378
<i>Education</i>			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	95043	94835	208
<i>Human health and social work activities</i>			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	26759	26744	15
<i>Arts, entertainment and recreation</i>			
Pozostała działalność usługowa	9837	9704	133
<i>Other service activities</i>			

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (74). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób ^a of which entities employ- ing more than 9 persons ^a	
OGÓŁEM	1790263	2149972	2165174	2130633	1872708	TOTAL
sektor publiczny	653933	727257	711303	686012	683796	public sector
sektor prywatny	1136330	1422715	1453871	1444621	1188912	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19022 ^b	16846 ^b	16889 ^b	16954 ^b	4848	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	334884	357787	359881	362030	336269	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ..	294579	302628	304994	302981	278867	of which manufacturing
Budownictwo	110338	123110	130620	115309	87182	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	329225	384495	381553	374187	300105	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	198882	287383	281184	268236	251826	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	37778	42024	42838	41585	33485	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	80358	111477	107961	108350	98211	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	84183	119509	125582	120963	116413	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	31438	33095	32280	31281	24357	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	104946	124052	133866	138233	110959	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ	72571	105520	102254	104471	97226	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	105013	136288	134306	133144	131055	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	142871	153528	156940	156776	153697	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	87804	99698	99708	99552	93094	Human health and social work activi- ties
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją	24949	27952	28396	26694	25380	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	26001	27208	30916	32869	8602	Other service activities

^a Bez zatrudnionych za granicą. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

^a Excluding persons employed abroad. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 6 (75). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a

Stan w dniu 31 XII
 FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM 2005	1469290	686493	149210	87232
TOTAL 2010	1772243	854944	166224	105935
..... 2012	1779576	859480	165716	110279
..... 2013	1793666	866993	173792	115286
sektor publiczny..... public sector	644433	370793	59285	41057
sektor prywatny..... private sector	1149233	496200	114507	74229
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	4399	1307	1816	1453
Przemysł..... Industry	339354	112950	10416	5655
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	276837	98884	9557	5229
Budownictwo..... Construction	86313	12763	2906	1116
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	281980	141372	34881	27384
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	#	#	#	#
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	28135	17243	8091	5361
Informacja i komunikacja..... Information and communication	96124	38162	4520	2526
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	108880	68834	15436	9019
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	23050	12799	13520	8748
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	109021	62680	8871	5097
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	92348	38369	12506	6612
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory so- cial security	132130	82205	4126	2540
Edukacja..... Education	135199	106062	23819	17429
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	87250	73011	7585	5794
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	23466	13573	3278	2073
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	#	#	#	#

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (76). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %
		kobiety women	podjmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowawczych ^b persons returning from child-care leaves ^b	
O G Ó Ł E M 2005	349293	141565	55524	167541	9296	23,7
T O T A L 2010	368523	166435	58871	203451	10211	20,3
..... 2012	356975	158504	59574	223945	9500	19,3
..... 2013	365431	161339	52688	221174	8591	20,1
sektor publiczny public sector	61530	32817	8643	35421	2856	8,9
sektor prywatny private sector	303901	128522	44045	185753	5735	26,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	842	248	130	526	4	18,4
Przemysł Industry	76979	24538	9440	40360	1027	23,6
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	56906	20194	7722	36119	945	20,8
Budownictwo Construction	19934	1959	1542	13742	109	21,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	63978	32789	11227	39423	1789	22,1
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	32002	8431	3787	16399	542	12,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	7861	4701	1312	4747	216	26,2
Informacja i komunikacja Information and communication	18175	7469	3465	11841	512	18,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	25626	15595	5088	15664	1217	22,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	3356	1675	344	2393	66	14,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	26300	14434	5584	15709	578	24,8
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	49580	21096	3848	35526	261	61,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	13855	8444	2104	8560	1099	9,8
Edukacja Education	12403	9502	1847	7931	503	8,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	9027	7301	1984	5502	505	9,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	3328	1906	677	1923	110	13,9
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2185	1251	309	928	53	26,5

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (77). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilitation	korzystający z urlopow wychowawczych ^b taking child-care leaves ^b		
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee				
OGÓŁEM	2005	319596	126757	45108	40842	15737	13397	21,3
TOTAL	2010	362781	163105	59826	40699	15389	11808	19,9
	2012	376618	159500	74365	35855	16269	9808	20,3
	2013	336383	148029	59691	34939	15180	7286	18,6
sektor publiczny		70946	36010	8332	3562	9942	2524	10,4
public sector								
sektor prywatny		265437	112019	51359	31377	5238	4762	23,4
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo		981	234	315	52	42	#	21,5
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		57576	19997	10710	5085	2765	801	17,7
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		48277	17504	9677	4682	1770	723	17,6
of which manufacturing								
Budownictwo		26290	2533	5927	1495	773	142	28,1
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		63722	33179	13419	8358	811	1623	22,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		39214	12152	5010	2697	5278	508	15,7
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		9076	5463	1955	1014	95	173	30,5
Accommodation and catering ^Δ								

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopow bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 8 (77). ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)
 TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				korzystający z urlopów wychowawczych ^b taking child-care leaves ^b	Współczynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilitation		
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee			
Informacja i komunikacja Information and communication	17420	7286	3803	2952	307	436	17,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	23466	13866	4582	4524	717	885	21,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	3277	1598	747	389	205	63	13,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	20379	10863	2891	3428	570	502	19,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	36403	15247	5527	2094	304	222	45,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	12310	7133	625	834	1167	947	8,7
Edukacja Education	11604	8421	1535	724	1163	465	8,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	9436	7129	1510	759	761	390	10,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	2988	1655	604	272	177	95	12,5
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2241	1273	531	262	45	#	27,5

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 9 (78). ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH,
KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY ^a
THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY
SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers				
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post- -secondary and second- ary voca- tional	liceów ogólno- kształcących general secondary	zasadni- czych zawo- dowych basic vocational	
OGÓŁEM	2005	46889	21266	17828	13286	7582	8193
TOTAL	2010	43718	21071	18621	9543	9384	6170
	2012	42698	20617	18985	8267	8881	6565
	2013	37256	18356	18889	6885	7622	3860
sektor publiczny..... <i>public sector</i>		7123	4034	4805	1052	914	352
sektor prywatny		30133	14322	14084	5833	6708	3508
<i>private sector</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		108	32	68	24	9	7
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł		6974	2193	2359	2115	1000	1500
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe		5361	1766	1555	1683	863	1260
<i>of which manufacturing</i>							
Budownictwo		869	137	360	145	81	283
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>		6630	3708	2542	1645	1803	640
Transport i gospodarka magazynowa		2555	917	906	704	604	341
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		984	597	240	274	311	159
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		2203	878	1511	140	537	15
<i>Information and communication</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		4180	2396	2645	252	1189	94
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		234	135	168	25	38	3
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i technicz- na		4878	2526	3352	409	719	398
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		2167	972	716	509	676	266
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		1710	1074	1308	158	197	47
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja		1295	1047	1064	66	135	30
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1666	1258	1336	197	92	41
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		554	326	248	119	164	23
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa		249	160	66	103	67	13
<i>Other service activities</i>							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (79). MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2013 R.
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies — newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies — newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	10775	3076	8943	96822	62931	79583	59329
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	33	1	1	510	275	389	242
Przemysł..... <i>Industry</i>	1223	324	881	13086	9319	11530	9086
górnictwo i wydobywanie..... <i>mining and quarrying</i>	7	5	7	435	332	194	132
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>	1117	288	790	11770	8360	10597	8357
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	47	11	44	205	139	259	220
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	52	20	40	676	488	480	377
Budownictwo..... <i>Construction</i>	619	183	352	12086	4858	9400	6410
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	1845	510	1361	25069	16612	18308	12333
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	807	130	683	5181	3135	9271	8326
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	613	142	574	3114	2054	2135	1373

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 10 (79). MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO Utworzone I zLIKwidowane W 2013 R. (dok.)
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies — newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies — newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Informacja i komunikacja Information and communication	1619	702	1529	6138	4392	4915	4009
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	670	228	641	4702	4213	3294	2962
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	89	24	58	1223	762	1209	736
Działalność profesjonalna, naukowa i technicz- na Professional, scientific and technical activities	854	347	692	8347	4428	4882	3359
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	813	130	728	5427	3922	6196	3984
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	765	92	761	2666	2651	1406	1400
Edukacja..... Education	147	72	119	4158	3237	2999	2694
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	468	126	426	2511	1410	1203	956
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	73	3	67	1148	909	886	730
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	137	62	70	1456	754	1560	729

^a W ciągu roku.

^a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (80). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	332525	238341	271927	283196	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	166277	115079	130023	133800	of which women
Z liczby ogółem — bezrobotni:					Of total number — unemployed persons:
dotychczas niepracujący	84797	53274	55953	57281	previously not employed
w tym absolwenci ^a	14125	12621	14235	13817	of which school-leavers ^a
w tym szkół wyższych ^b	3651	3333	3259	3131	of which of tertiary education ^b
bez kwalifikacji zawodowych	85580	69256	88208	94093	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących za- kładu pracy	19190	10764	12997	16673	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^c	223293	116806	141441	156925	long-term unemployed ^c
posiadający prawo do zasiłku	43941	39143	45145	38959	possessing benefit rights
samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko w wieku 18 lat i mniej..	8148 ^d	13618	18193	20670	bringing up single-handed at least one child aged 18 and less
niepełnosprawni	6642	8934	10054	10623	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^e w %	13,8	9,7	10,7	11,1	Registered unemployment rate^e in %
Oferty pracy	2057	2164	2389	2798	Job offers

^a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Dotyczy osób, które nie ukończyły 27 lat. ^c Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. ^d Dane dotyczą osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku 7 lat i mniej. ^e Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 128.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons acquired qualifications to work in a given occupation. ^b Concerns persons who have not reached their 27th birthday. ^c Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. ^d Data concern persons who bring up single-handed at least one child aged 7 and less. ^e See general notes, item 2 on page 128.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 12 (81). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
**NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM
UNEMPLOYMENT ROLLS^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	293256	319149	293929	305292	Total newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	135915	148958	134202	140034	women
dotychczas niepracujący	97931	86703	67765	69594	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących za- kładu pracy	10020	11213	13023	19190	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	313677	304870	268741	294023	Persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	144105	141678	126383	136257	women
z tytułu podjęcia pracy	139369	121150	116677	138271	received jobs

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 13 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>								
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	332525	166277	238431	115079	271927	130023	283196	133800
WEDŁUG WIEKU <i>BY AGE</i>								
24 lata i mniej <i>and less</i>	69469	35004	47359	23447	49502	23894	48333	22918
25–34	91903	51704	69527	37479	78563	42381	79125	41798
35–44	66063	34705	44334	22644	54526	27785	58752	29941
45–54	83345	39366	49130	23344	51004	23994	52651	24737
55 lat i więcej <i>and more</i>	21745	5498	27991	8165	38332	11969	44335	14406
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA <i>BY EDUCATIONAL LEVEL</i>								
Wyższe <i>Tertiary</i>	20666	13259	28255	18494	36989	24396	39609	25620
Policealne i średnie zawodowe <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	74884	45153	52711	28888	60158	32360	63113	33494
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	25294	17778	26885	16868	31174	18939	32393	19438
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	105115	46374	63174	25213	69856	26932	71691	27154
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe <i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>	106566	43713	67316	25616	73750	27396	76390	28094

TABL. 13 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} <i>BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}</i>								
3 miesiące i mniej..... <i>months and less</i>	62226	26291	70377	31218	68142	28955	62181	26715
3— 6.....	40435	19586	40739	20163	44977	21607	43521	21294
6—12.....	49207	23026	44856	21438	51129	23959	55924	25415
12—24.....	52890	25347	47568	22871	50094	25021	55801	26031
Powyżej 24 miesięcy..... <i>More than 24 months</i>	127767	72027	34801	19389	57585	30481	65769	34345
WEDŁUG STAŻU PRACY^b <i>BY WORK SENIORITY^b</i>								
Bez stażu pracy..... <i>No work seniority</i>	84797	44625	53274	28045	55953	28344	57281	28366
Ze stażem pracy: <i>With work seniority:</i>								
1 rok i mniej..... <i>and less</i>	52721	26455	36841	18658	40753	20718	43440	21868
1— 5.....	59720	29200	50338	24067	58487	28303	58823	27992
5—10.....	43461	22961	31548	15498	38144	18769	40127	19579
10—20.....	49600	26584	33856	16809	39529	19409	41833	20296
20—30.....	35714	15244	24721	9739	28397	11278	30372	12212
powyżej 30 lat..... <i>more than 30 years</i>	6512	1208	7763	2263	10664	3202	11320	3487

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3—6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. wśród bezrobotnych było 73037 osób (w tym 27768 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a From the date of registering in a labour office. ^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3—6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

Note. As of 31 XII 2013 among the unemployed were 73037 persons (of which 27768 women) aged 50 and more.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 14 (83). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					<i>Unemployed persons who:</i>
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych.....	7086	4941	3732	4436	<i>Undertook employment in intervention works</i>
w tym kobiety.....	3820	3049	2206	2676	<i>of which women</i>
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych.....	6957	7432	2555	2961	<i>Undertook employment in public works</i>
w tym kobiety.....	3117	3470	1047	1191	<i>of which women</i>
Rozpoczęli szkolenie i staż u pracodawcy	31599	44349	23864	27969	<i>Started training and traineeship with the employer</i>
w tym kobiety.....	18612	26233	14304	16090	<i>of which women</i>
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne ...	—	4114	3787	4332	<i>Started a social useful works</i>
w tym kobiety.....	—	2450	2364	2656	<i>of which women</i>
Liczba zgłoszonych ofert pracy.....	84403	101854	80320	97372	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 15 (84). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM.....	554,3	1047,6	759,2	929,4	100,0	TOTAL
w tym:						<i>of which:</i>
Zasiłki dla bezrobotnych.....	326,8	397,6	425,5	482,9	52,0	<i>Unemployment benefits</i>
Szkolenia.....	19,4	54,4	22,4	27,7	3,0	<i>Training</i>
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy.....	35,6	232,5	124,5	161,3	17,4	<i>Means for starting of economic activity and equipping of work seat</i>
Roboty publiczne.....	34,1	55,3	15,9	22,8	2,4	<i>Public works</i>
Prace interwencyjne.....	20,7	28,3	18,5	23,7	2,5	<i>Intervention works</i>
Stypendia za okres stażu.....	67,1	202,8	89,5	140,0	15,1	<i>Scholarships for traineeship period</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 128.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 128.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (85). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem — powodujących niezdolność do pracy Of total number — acci- dents resulting in an inabil- ity to work			SPECIFICATION	
		śmier- tel- nych fatal	cięż- kich serious	łżej- szych light	1—3 dni days	4—20	21 dni i wię- cej days and more		
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	2005	10097	93	126	9878	117	3181	6120	TOTAL
	2010	12019	97	96	11826	180	3857	6945	
	2012	10799	58	66	10675	209	4079	6055	
	2013	10827	38	65	10724	227	3495	5710	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		46	1	—	45	—	6	33	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		2218	9	19	2190	35	724	1334	Industry
górnictwo i wydobywanie		20	2	1	17	1	7	10	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe.....		1810	6	14	1790	30	604	1073	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		98	1	1	96	—	25	68	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		290	—	3	287	4	88	183	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		1112	10	11	1091	23	276	739	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1683	3	10	1670	36	640	792	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		942	8	12	922	22	302	549	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		228	—	—	228	9	114	92	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		198	1	—	197	8	52	86	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		763	—	2	761	19	198	311	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..		148	—	1	147	1	32	105	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		360	3	—	357	6	123	159	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		770	1	5	764	25	340	331	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		700	1	4	695	19	227	352	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		413	1	—	412	4	138	219	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1013	—	—	1013	13	253	489	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		156	—	—	156	6	47	75	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa		77	—	1	76	1	23	44	Other service activities

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 16 (85). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem — powodujących niezdolność do pracy Of total number — acci- dents resulting in an inabil- ity to work			SPECIFICATION	
		śmier- tel- nych fatal	cięż- kich serious	lżej- szych light	1—3 dni days	4—20	21 dni i więcej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^b (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^b (accident rate)									
OGÓŁEM	2005	5,82	0,05	0,07	5,70	0,07	1,83	3,53	TOTAL
	2010	5,46	0,04	0,04	5,38	0,08	1,75	3,16	
	2012	5,47	0,03	0,03	5,41	0,11	2,07	3,07	
	2013	5,47	0,02	0,03	5,42	0,11	1,76	2,88	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		5,85	0,13	—	5,72	—	0,76	4,20	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		7,14	0,03	0,06	7,05	0,11	2,33	4,29	Industry
górnictwo i wydobywanie		8,26	0,83	0,41	7,02	0,41	2,89	4,13	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe		6,70	0,02	0,05	6,63	0,11	2,24	3,97	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		5,18	0,05	0,05	5,08	—	1,32	3,59	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; re- kultywacja ^Δ		15,23	—	0,16	15,07	0,21	4,62	9,61	water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities
Budownictwo		8,82	0,08	0,09	8,65	0,18	2,19	5,86	Construction
Handel; naprawa pojazdów sa- mochodowych ^Δ		4,31	0,01	0,03	4,27	0,09	1,64	2,03	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa		6,77	0,06	0,09	6,62	0,16	2,17	3,94	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		5,08	—	—	5,08	0,20	2,54	2,05	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		2,19	0,01	—	2,18	0,09	0,58	0,95	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		7,03	—	0,02	7,01	0,17	1,82	2,86	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..		3,16	—	0,02	3,14	0,02	0,68	2,24	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna		2,28	0,02	—	2,26	0,04	0,78	1,01	Professional, scientific and tech- nical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		9,73	0,01	0,06	9,66	0,32	4,30	4,18	Administrative and support ser- vice activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		5,85	0,01	0,03	5,81	0,16	1,90	2,94	Public administration and de- fence; compulsory social secu- rity
Edukacja		2,49	0,01	—	2,48	0,02	0,83	1,32	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		8,74	—	—	8,74	0,11	2,18	4,22	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		5,69	—	—	5,69	0,22	1,71	2,73	Arts, entertainment and recrea- tion
Pozostała działalność usługowa		1,53	—	0,02	1,51	0,02	0,46	0,88	Other service activities

^a Zgłoszone w danym roku. ^b W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

^a Registered in a given year. ^b The number of employed persons do not include the civilian employees of the budgetary entities conducting activity in the range of national defence and public safety.

TABL. 17 (86). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
 CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł <i>industry</i>		budow- nictwo <i>construc- tion</i>	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ <i>trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	transport i gospo- darka magazy- nowa <i>transporta- tion and storage</i>	opieka zdrowot- na i po- moc spo- leczna <i>human health and social work activities</i>
			razem <i>total</i>	w tym przetwór- stwo przemy- słowe <i>of which manu- facturing</i>				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODE OF INJURY								
OGÓŁEM 2005	10097	71	2766	2444	865	1401	971	854
TOTAL 2010	12019	51	2810	2398	1312	1667	1722	923
..... 2012	10799	51	2298	1916	1316	1766	1043	927
..... 2013	10827	46	2218	1810	1112	1683	942	1013
Kontakt z prądem elektrycznym, temperatu- rą, niebezpiecznymi substancjami i prepa- ratami chemicznymi	270	1	105	87	25	35	7	13
<i>Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals</i>								
w tym z preparatami chemicznymi	72	1	32	26	7	9	—	2
<i>of which chemicals</i>								
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie	13	—	3	—	5	1	1	—
<i>Drowned, buried, enveloped</i>								
Zderzenie lub uderzenie w: <i>Horizontal or vertical impact with or against:</i>								
nieruchomy obiekt	2938	17	534	407	288	406	317	272
<i>a stationary object</i>								
obiekt w ruchu	2001	9	427	367	294	393	162	75
<i>object in motion</i>								
w tym przez: <i>of which by:</i>								
spadający obiekt	673	5	170	151	119	143	45	25
<i>falling object</i>								
poruszający się lub transportowany obiekt	449	2	86	73	58	100	46	17
<i>moving or transported object</i>								
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	1483	2	415	366	153	307	52	211
<i>Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent</i>								
w tym kontakt z przedmiotem ostrym	815	1	262	241	70	205	17	80
<i>of which contact with sharp material agent</i>								
Uwięzienie, zmiżdżenie	546	3	180	161	79	89	42	12
<i>Trapped, crushed</i>								
Obciążenie psychiczne lub fizyczne	1651	4	270	208	150	255	173	165
<i>Physical or mental stress</i>								
w tym obciążenie układu mięśniowo- szkieletowego	1494	4	248	196	132	227	154	144
<i>of which physical stress on the muscular- skeletal system</i>								

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 17 (86). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transportation and storage	opieka zdrowot- na i po- moc spo- łeczna human health and social work activities
			razem total	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT-MODE OF INJURY (cont.)								
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia..... Human or animal aggression	411	1	25	4	6	16	62	49
Pozostałe Others	1514	9	259	210	112	181	126	216
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS								
OGÓŁEM 2005	17402	113	5146	4586	1865	2607	1494	1239
TOTAL 2010	21446	112	5591	4681	2869	2886	2840	1328
..... 2012	19215	89	4411	3692	2890	3202	1618	1403
..... 2013	18999	82	4378	3623	2452	3169	1499	1417
Niewłaściwy stan czynnika materialnego..... Inappropriate condition of material objects/ /agents	1488	4	427	359	189	213	121	116
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organization of:								
pracy work	789	4	227	205	173	128	38	52
stanowiska pracy work post	925	3	259	223	156	185	54	66
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikami materialnymi..... Absence or inappropriate use of material objects/agents	1058	3	330	282	223	204	50	50
Nie używanie sprzętu ochronnego Not using protective equipment	233	—	78	66	45	59	8	4
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika Inappropriate wilful employee action	989	5	283	250	200	209	54	45
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracowni- ka ^b Inappropriate mental-physical condition of employee ^b	327	—	65	47	38	61	34	19
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika.. Incorrect employee action	10616	60	2432	1962	1248	1794	868	804
Inne Others	2574	3	277	229	180	316	272	261

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.
^a Registered in a given year. ^b Caused by, i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (87). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE ^a
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2736	2111	2115	2058	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne.....	16	13	19	11	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób.....	1381	1091	1031	1068	persons falling
uderzenie lub przygnięcie przez spadające przedmioty.....	148	136	155	145	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środki transportu w ruchu.....	85	48	47	40	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwylenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń.....	409	254	298	267	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta.....	337	296	287	283	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur.....	18	9	5	6	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych.....	3	3	2	1	influence of hazardous materials
inne wydarzenia.....	355	274	290	248	other events

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Who received one-off accident compensations.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (88). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenie Hazard								
	Ogółem Grand total		związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery		
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions				
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości				per 1000 paid employees of total surveyed				
OGÓŁEM	2005	62,0	52,2	29,4	24,0	25,8	22,7	6,8	5,5
TOTAL	2010	39,3	35,8	17,5	15,6	16,3	15,5	5,5	4,7
	2012	36,5	32,9	16,9	14,5	14,1	13,5	5,5	4,9
	2013	39,6	35,1	17,5	14,7	16,3	15,1	5,8	5,2
sektor publiczny.....		40,4	39,3	10,4	9,7	25,2	25,1	4,8	4,5
public sector									
sektor prywatny.....		39,3	33,4	20,2	16,7	12,9	11,4	6,2	5,4
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 130.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 130.

TABL. 19 (88). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	34,8	34,8	27,6	27,6	2,1	2,1	5,0	5,0
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł	92,8	79,6	54,0	45,1	30,0	27,3	8,9	7,2
<i>Industry</i>								
górnictwo i wydobywanie	33,4	20,7	18,0	6,1	14,6	14,6	0,8	—
<i>mining and quarrying</i>								
przetwórstwo przemysłowe	71,6	57,9	52,4	42,7	13,5	11,2	5,7	4,1
<i>manufacturing</i>								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	278,9	265,8	89,5	84,2	159,7	152,5	29,8	29,0
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	112,5	105,7	27,7	25,3	63,2	62,0	21,5	18,4
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>								
Budownictwo	69,5	63,5	16,1	13,8	39,7	36,5	13,7	13,3
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	13,8	13,0	4,5	4,2	2,6	2,4	6,7	6,4
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa ..	25,7	24,6	2,9	2,6	19,8	19,2	3,0	2,8
<i>Transportation and storage</i>								
Informacja i komunikacja	7,6	6,0	0,9	0,4	5,3	4,7	1,4	0,9
<i>Information and communication</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	13,1	13,1	3,4	3,4	9,0	9,0	0,6	0,6
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	21,9	9,3	8,4	3,0	3,3	3,3	10,1	3,0
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja	4,3	4,3	2,1	2,1	2,0	2,0	0,1	0,1
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14,3	13,7	4,2	3,5	9,7	9,7	0,4	0,4
<i>Human health and social work activities</i>								
Pozostała działalność usługowa	38,1	38,1	—	—	38,1	38,1	—	—
<i>Other service activities</i>								

^a Notka patrz na str. 152.

^a See footnote on page 152.

TABL. 20 (89). ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2013 R.
PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego <i>Evaluation of occupational risk</i>	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego <i>Elimination or limitation of occupational risk</i>	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organizacyjne <i>organizational</i>	ochrony indywidualnej <i>individuality protection</i>
			na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>		
OGÓŁEM TOTAL	298,2	139,3	42,1	61,7	77,4
sektor publiczny <i>public sector</i>	243,3	122,4	22,5	63,8	54,4
sektor prywatny <i>private sector</i>	319,1	145,8	49,6	60,9	86,1
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	249,5	169,9	31,8	49,9	153,4
Przemysł <i>Industry</i>	328,3	173,3	45,4	45,2	118,3
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	293,9	173,1	17,3	74,1	122,8
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	334,2	168,2	44,7	42,9	117,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	233,5	177,5	57,2	66,2	101,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	394,5	237,2	41,3	41,9	158,0
Budownictwo <i>Construction</i>	411,7	270,1	75,5	103,3	154,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	306,8	103,3	39,9	60,1	59,2
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	293,5	113,5	24,7	90,0	45,9
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	268,6	129,9	82,1	54,3	41,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	188,6	74,7	8,9	52,3	15,7
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	352,7	122,7	31,0	74,6	51,4
Edukacja <i>Education</i>	117,2	226,5	44,0	51,4	23,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	202,7	93,5	20,7	29,8	79,5
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	326,0	260,4	—	198,5	223,1

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 130.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7, point 1) on page 130.

TABL. 21 (90). CHOROBY ZAWODOWE
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employees		
OGÓŁEM	2005	245	13,4	TOTAL
	2010	216	9,7	
	2012	221	9,9	
	2013	202	9,0	
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa ...	1	0,0	0,0	<i>Acute and chronic intoxications and their sequels</i>
Pylice płuc	28	1,3	1,3	<i>Pneumoconioses</i>
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	6	0,3	0,3	<i>Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust</i>
Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli, z trwałym upośledzeniem sprawności wentylacyjnej płuc	1	0,0	0,0	<i>Chronic obstructive bronchitis which causes airflow limitation</i>
Astma oskrzelowa	1	0,0	0,0	<i>Bronchial asthma</i>
Zewnątrzpoходne alergiczne zapalenie pęcherzy- ków płucnych	14	0,6	0,6	<i>Extrinsic allergic alveolitis</i>
Alergiczny nieżyt nosa	2	0,1	0,1	<i>Allergic rhinitis</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	9	0,4	0,4	<i>Chronic voice disorders due to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działa- nia czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	8	0,4	0,4	<i>Malignant neoplasms induced by human carcin- ogens present in work environment</i>
Choroby skóry	10	0,4	0,4	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposo- bem wykonywania pracy	16	0,7	0,7	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowe- go wywołane sposobem wykonywania pracy	23	1,0	1,0	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed</i>
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodo- wany hałasem	6	0,3	0,3	<i>Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type</i>
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	2	0,1	0,1	<i>Diseases of visual system induced by physical, chemical or biological agents</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następ- stwa	75	3,4	3,4	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (91). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH
DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH^a
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilak- tyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short- -time work</i>	Dodat- kowe urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególno- ch warun- kach ^b <i>Entitlements arising from work in par- ticular condi- tions^b</i>
O G Ó Ł E M	2005	58127	178159	14455	88915	7564	9716	55682
T O T A L	2010	87169	155516	10819	104309	6886	9205	3815
	2012	82734	136928	9808	43365	5575	7842	1287
	2013	88227	142237	8445	45350	4887	7587	1027
sektor publiczny		41044	57202	4089	33648	4028	6207	777
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		47183	85035	4356	11702	859	1380	250
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		732	559	—	23	—	—	—
Przemysł		28571	43936	4981	19373	388	1235	219
<i>Industry</i>								
górnictwo i wydobywanie		455	400	—	—	—	—	—
<i>mining and quarrying</i>								
przetwórstwo przemysłowe		15180	28859	2843	5993	263	233	122
<i>manufacturing</i>								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ... <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>		9081	10760	1669	11215	—	992	87
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		3855	3917	469	2165	125	10	10
<i>water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities</i>								
Budownictwo		19598	26035	1780	1819	37	23	14
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		5510	19156	113	703	324	121	59
Transport i gospodarka magazynowa		31370	43953	1505	18556	610	5435	421
<i>Transportation and storage</i>								
Informacja i komunikacja		1199	1266	—	3055	—	407	25
<i>Information and communication</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		252	1706	—	1410	891	23	23
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		590	680	—	31	1	—	—
Edukacja		60	1014	—	—	—	205	1
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		345	3932	66	369	2636	138	265
<i>Human health and social work activities</i>								
Pozostała działalność usługowa		—	—	—	11	—	—	—
<i>Other service activities</i>								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 130. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7, point 1) on page 130. ^b Or particular character.

TABL. 23 (92). **ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH^a**
OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit	
	ogółem total	w tym z tytułu wypad- ków przy pracy of which occupational accidents compensa- tions	ogółem total	w tym z tytułu wypad- ków przy pracy of which occupational accidents compensa- tions
OGÓŁEM 2005	2460	2379	2277	2171
TOTAL 2010	2780	2683	3131	3046
..... 2012	3026	2938	3340	3322
..... 2013	3557	3436	3212	3150
sektor publiczny..... public sector	1224	1172	3207	3082
sektor prywatny..... private sector	2333	2264	3214	3185
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	17	15	8718	8400
Przemysł..... Industry	1090	1065	3290	3192
górnictwo i wydobywanie..... mining and quarrying	4	4	4225	4225
przetwórstwo przemysłowe..... manufacturing	891	871	3227	3131
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air condi- tioning supply	76	72	3708	3382
dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities	119	118	3468	3486
Budownictwo..... Construction	433	414	3612	3659
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	689	675	2846	2811
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	762	739	2983	2917
Informacja i komunikacja..... Information and communication	68	67	3857	3712
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	62	60	5048	5147
Administrowanie i działalność wspierają- ca ^Δ Administrative and support service activities	31	29	2226	2283
Edukacja..... Education	34	31	3006	2845
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	370	340	3074	2976
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	1	1	7000	7000

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 130.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7, point 1) on page 130.

DZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

2. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2012 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. *Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.*

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

2. *The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:*

- *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,*
- *payments from profit and balance surplus in cooperatives,*
- *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*
- *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.*

3. *Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.*

4. *Data in tables 2–5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2012. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).*

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 2009 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. **Świadczenia emerytalne i rentowe** nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Social security benefits

1. *Information regarding retirement and other pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures), and since 2009 from the sources gathered in the open pension funds (OFE).*

Information regarding retirement and other pension benefits for farmers concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. *Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:*

- 1) *employed persons;*
- 2) *outworkers;*
- 3) *members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;*
- 4) *persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;*
- 5) *persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);*
- 6) *clergy;*
- 7) *farmers;*
- 8) *war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.*

3. *Retirement and other pension benefits (pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:*

- 1) *retirement pensions;*
- 2) *disability pensions;*
- 3) *survivors pensions.*

4. *Retirement and other pension benefits do not include payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.*

5. *Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.*

6. *Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.*

7. *Data regarding benefits are given in gross terms, i.e., including deductions for personal income tax.*

Wynagrodzenia Wages and salaries

TABL. 1 (93). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
w zł in zł						
OGÓŁEM	3027,00	4031,95	4375,97	4514,42	4773,41	TOTAL
sektor publiczny	3028,32	4141,38	4462,89	4633,91	4633,92	public sector
sektor prywatny	3026,24	3975,58	4333,13	4457,24	4853,64	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2640,55	3594,46	4170,19	4295,48	4565,49	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2718,82	3706,08	4058,91	4235,92	4391,94	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2610,58	3541,56	3882,98	3994,07	4152,47	of which manufacturing
Budownictwo	2487,55	3850,49	4067,28	4083,66	4677,71	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2727,71	3602,90	3954,77	4066,73	4490,62	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2656,71	3435,19	3697,81	3839,38	3958,56	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1967,67	2488,31	2664,38	2740,44	2967,87	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5093,46	6382,31	6842,04	7147,54	7527,40	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5684,87	6719,47	7351,91	7521,36	7700,40	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3262,91	4245,88	4534,68	4733,03	5218,15	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4170,08	5327,36	5665,70	5714,27	6476,11	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1973,94	2446,57	2930,83	2978,40	3005,33	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3742,17	4991,85	5196,99	5282,83	5282,83	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2685,05	3566,04	3908,26	4040,49	4071,33	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2161,85	3538,33	3740,82	3771,92	3873,04	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2773,50	3596,12	3777,15	3918,87	3993,00	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2769,32	2646,15	2896,37	3733,55	4058,72	Other service activities

TABL. 2 (94). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
a — w tys. in thous.											
b — w odsetkach in percent											
OGÓŁEM TOTAL											
OGÓŁEM	a	1574,2	777,4	796,8	544,9	201,6	343,3	1029,3	575,8	453,5	
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (3895,72 zł) W KRAJU BY RANGES OF WAGES AND SALARIES² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (3895,72 zł) IN COUNTRY											
1947,86 zł i mniej zł and less	(50% i mniej and less)	a	204,2	98,0	106,2	23,0	5,3	17,7	181,2	92,7	88,5
		b	13,0	12,6	13,3	4,2	2,7	5,1	17,6	16,1	19,5
1947,87—2921,79	(50— 75)	a	344,0	153,6	190,4	121,9	44,3	77,6	222,1	109,3	112,8
		b	21,8	19,8	23,9	22,3	22,0	22,6	21,6	18,9	24,9
2921,80—3895,72	(75—100)	a	306,9	140,6	166,3	138,9	44,9	94,0	168,0	95,7	72,3
		b	19,6	18,1	20,8	25,6	22,2	27,3	16,4	16,7	16,0
3895,73—4869,65	(100—125)	a	211,4	97,8	113,6	95,0	31,0	64,0	116,4	66,8	49,6
		b	13,4	12,6	14,3	17,4	15,3	18,7	11,3	11,6	10,9
4869,66—5843,58	(125—150)	a	140,5	68,8	71,7	59,4	23,0	36,4	81,1	45,8	35,3
		b	8,9	8,8	9,0	10,9	11,4	10,6	7,9	7,9	7,8
5843,59—6817,51	(150—175)	a	92,4	48,9	43,5	34,4	14,3	20,1	58,0	34,6	23,4
		b	5,9	6,3	5,5	6,3	7,1	5,9	5,6	6,0	5,2
6817,52—7791,44	(175—200)	a	61,5	34,4	27,1	20,9	9,8	11,1	40,6	24,6	16,0
		b	3,9	4,4	3,4	3,8	4,9	3,2	3,9	4,3	3,5
7791,45—8765,37	(200—225)	a	45,0	26,2	18,8	13,8	6,9	6,9	31,2	19,3	11,9
		b	2,9	3,4	2,4	2,5	3,4	2,0	3,0	3,4	2,6
8765,38—9739,30	(225—250)	a	31,8	19,2	12,6	9,1	5,0	4,1	22,7	14,2	8,5
		b	2,0	2,5	1,6	1,7	2,5	1,2	2,2	2,5	1,9
9739,31—10713,23	(250—275)	a	24,2	14,5	9,7	6,9	3,5	3,4	17,3	11,0	6,3
		b	1,5	1,9	1,2	1,3	1,7	1,0	1,7	1,9	1,4
10713,24—11687,16	(275—300)	a	20,1	12,6	7,5	5,3	3,0	2,3	14,8	9,6	5,2
		b	1,3	1,6	0,9	1,0	1,5	0,7	1,4	1,7	1,1
11687,17 zł i więcej zł and more	(300% i więcej and more)	a	92,2	62,8	29,4	16,3	10,6	5,7	75,9	52,2	23,7
		b	5,8	8,0	3,7	3,0	5,3	1,7	7,4	9,0	5,2

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 1947,87—2921,79 zł stanowi 50—75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50—75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 1947,87—2921,79 zł range accounts for 50—75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50—75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (94). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
(dok.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012
(cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
a — w tys. in thous.											
b — w odsetkach in percent											
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ² USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4975,27zł) W WOJEWÓDZTWIE BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ² ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE PRODUCT OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (4975,27 zł) IN VOIVOSHIP											
2487,64 zł i mniej zł and less	(50% i mniej and less)	a b	386,7 24,6	173,7 22,3	213,0 26,8	83,4 15,3	25,2 12,5	58,2 16,9	303,3 29,4	148,5 25,9	154,8 34,2
2487,65—3731,45	(50— 75)	a b	426,8 27,1	200,3 25,7	226,5 28,4	180,8 33,1	63,4 31,4	117,4 34,3	246,0 23,9	136,9 23,7	109,1 24,1
3731,46—4975,27	(75—100)	a b	270,9 17,2	124,1 16,0	146,8 18,4	123,1 22,5	39,8 19,6	83,3 24,3	147,8 14,4	84,3 14,6	63,5 14,0
4975,28—6219,09	(100—125)	a b	164,7 10,5	83,1 10,7	81,6 10,2	66,5 12,2	26,3 13,0	40,2 11,7	98,2 9,5	56,8 9,9	41,4 9,1
6219,10—7462,91	(125—150)	a b	93,5 5,9	50,3 6,5	43,2 5,4	34,1 6,3	15,3 7,6	18,8 5,5	59,4 5,8	35,0 6,1	24,4 5,4
7462,92—8706,72	(150—175)	a b	61,2 3,9	35,5 4,6	25,7 3,2	18,8 3,5	9,2 4,6	9,6 2,8	42,4 4,1	26,3 4,6	16,1 3,5
8706,73—9950,54	(175—200)	a b	39,2 2,5	23,6 3,0	15,6 2,0	11,6 2,1	6,4 3,2	5,2 1,5	27,6 2,7	17,2 3,0	10,4 2,3
9950,55—11194,36	(200—225)	a b	29,3 1,9	17,6 2,3	11,7 1,5	8,0 1,5	4,1 2,1	3,9 1,1	21,3 2,1	13,5 2,3	7,8 1,7
11194,37—12438,18	(225—250)	a b	21,6 1,4	13,9 1,8	7,7 1,0	5,2 1,0	3,0 1,5	2,2 0,6	16,4 1,6	10,9 1,9	5,5 1,2
12438,19—13681,99	(250—275)	a b	14,9 0,9	9,4 1,2	5,5 0,7	3,7 0,7	2,3 1,1	1,4 0,4	11,2 1,1	7,1 1,2	4,1 0,9
13681,00—14925,81	(275—300)	a b	11,3 0,7	7,5 1,0	3,8 0,5	2,1 0,4	1,4 0,7	0,7 0,2	9,2 0,9	6,1 1,1	3,1 0,7
14925,82 zł i więcej zł and more	(300% i więcej and more)	a b	54,1 3,4	38,4 4,9	15,7 1,9	7,6 1,4	5,2 2,7	2,4 0,7	46,5 4,5	33,2 5,7	13,3 2,9

1, 2 Notki patrz na str. 161.

1, 2 See footnotes on page 161.

TABL. 3 (95). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	4975,27	5539,96	4424,31	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.....	10,5	11,8	9,2	10912,51	12568,15	8848,53	Managers
Specjaliści	30,2	24,4	36,3	6022,79	7157,84	5280,93	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych.....	3,3	5,0	1,8	6339,38	6811,37	5081,03	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia....	4,0	1,1	6,7	4784,91	7031,84	4419,68	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania.....	5,7	2,8	8,7	4517,96	4863,10	4408,64	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	12,6	9,6	15,9	6514,73	7608,43	5870,27	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	2,4	4,0	0,8	8135,98	8298,89	7351,22	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	2,2	1,9	2,4	6608,54	6862,01	6413,71	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel ...	12,8	11,8	13,7	4647,07	5263,31	4129,95	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,7	4,3	1,1	5490,74	5796,83	4343,22	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia.....	1,2	0,5	1,8	3278,42	3651,05	3169,07	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji.....	7,5	5,4	9,7	4554,07	5011,86	4305,24	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewnej	0,7	0,4	0,9	3793,88	4111,69	3676,23	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy.....	0,7	1,2	0,2	5473,97	5530,28	5140,21	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	13,2	10,1	16,3	3363,98	3348,60	3373,37	Clerical support workers
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni ...	2,7	1,1	4,4	3776,22	4249,61	3660,11	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	4,0	1,3	6,7	3247,11	3646,60	3173,53	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,4	4,1	2,5	3328,68	3274,63	3417,25	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	3,1	3,6	2,7	3187,59	3053,77	3362,28	other clerical support workers

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 22.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 22.

TABL. 3 (95). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
Pracownicy usług i sprzedawcy ..	11,7	9,2	14,1	2559,79	2804,50	2403,10	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych ...	1,5	1,3	1,8	2716,84	2810,23	2648,88	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni.....	7,9	4,4	11,3	2572,17	3078,19	2379,42	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni.....	0,4	0,1	0,6	2246,52	2246,05	2246,61	personal care workers
pracownicy usług ochrony	1,9	3,4	0,4	2441,80	2466,75	2234,22	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,1	0,0	2395,30	2441,80	2298,21	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy.....	7,9	13,9	1,9	3319,97	3472,67	2254,48	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,0	4,0	0,0	3437,70	3438,93	2943,35	building and related trades workers, excluding electri- cians
robotnicy obróbki metali, me- chanicy maszyn i urządzeń i pokrewni.....	2,7	5,2	0,1	3448,21	3457,22	2898,28	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poli- graficzni	0,6	1,0	0,3	3099,84	3232,27	2633,48	handicraft and printing workers
elektrycy i elektronicy.....	1,2	2,4	0,1	4072,58	4083,47	3666,20	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spo- żywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstyl- nych i pokrewni.....	1,4	1,3	1,4	2367,30	2694,80	2089,63	food processing, wood work- ing, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	7,7	13,6	1,8	3373,91	3472,12	2658,33	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórc- zych.....	2,8	4,3	1,2	3372,35	3575,96	2685,76	stationary plant and machine operators
monterzy.....	0,6	0,8	0,4	3372,59	3990,09	2069,63	assemblers
kierowcy i operatorzy pojaz- dów	4,3	8,5	0,2	3375,09	3369,86	3588,75	drivers and mobile plant opera- tors
Pracownicy przy pracach pro- styach	5,9	5,1	6,7	2438,19	2746,42	2209,79	Elementary occupations
w tym:							of which:
robotnicy pomocniczy w rolnic- twie, leśnictwie i rybołów- stwie.....	0,0	0,0	0,0	3178,93	3087,77	4778,49	agricultural, forestry and fish- ery labourers
robotnicy pomocniczy w gór- nictwie, przemyśle, budow- nictwie i transporcie.....	2,1	2,9	1,4	2829,99	2943,65	2607,28	labourers in mining, construc- tion, manufacturing and transport

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 22.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 22.

TABL. 4 (96). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
a — w zł in zł									
b — ogółem = 100 total = 100									
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM a	4975,27	5539,96	4424,31	4607,02	5192,56	4263,18	5170,24	5661,59	4546,30
TOTAL b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL									
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytu- łem magistra, lekarza lub rów- norzędnym <i>Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent</i>	a 7187,21 b 144,5	8852,11 159,8	5997,49 135,6	5791,47 125,7	6974,22 134,3	5240,65 122,9	8210,52 158,8	9746,03 172,1	6738,89 148,2
Wyższe z tytułem inżyniera, licen- cjata, dyplomowanego ekono- misty lub równorzędnym <i>Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent</i>	a 5500,42 b 110,6	6669,36 120,4	4441,92 100,4	4785,92 103,9	6009,98 115,7	4165,81 97,7	5797,38 112,1	6842,26 120,9	4605,01 101,3
Policealne <i>Post-secondary</i>	a 3852,79 b 77,4	4465,04 80,6	3562,73 80,5	3615,69 78,5	3980,12 76,7	3516,33 82,5	3997,00 77,3	4628,45 81,8	3598,89 79,2
Średnie zawodowe <i>Vocational secondary</i>	a 3690,73 b 74,2	4028,68 72,7	3268,86 73,9	3721,64 80,8	4184,78 80,6	3416,67 80,1	3674,77 71,1	3978,40 70,3	3142,01 69,1
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	a 3628,42 b 72,9	4117,06 74,3	3277,12 74,1	3728,89 80,9	4268,93 82,2	3469,16 81,4	3592,10 69,5	4077,61 72,0	3191,56 70,2
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	a 2918,44 b 58,7	3200,55 57,8	2302,14 52,0	3060,42 66,4	3460,27 66,6	2391,67 56,1	2869,32 55,5	3121,00 55,1	2262,61 49,8
Gimnazjalne <i>Lower secondary</i>	a 2541,05 b 51,1	2561,73 46,2	2497,84 56,5	2409,41 52,3	2409,41 46,4	— —	2547,12 49,3	2572,36 45,4	2497,84 54,9
Podstawowe i niepełne podsta- wowe <i>Primary and incomplete primary</i>	a 2760,32 b 55,5	2977,56 53,7	2387,95 54,0	2831,05 61,5	3254,61 62,7	2390,78 56,1	2726,21 52,7	2878,92 50,9	2385,79 52,5

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (96). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.¹ (dok.)
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
a — w zł in zł									
b — ogółem = 100 total = 100									
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej and less	a 2661,93 b 53,5	2784,93 50,3	2542,22 57,5	2770,68 60,1	2900,68 55,9	2683,30 62,9	2646,62 51,2	2771,99 49,0	2518,17 55,4
25—34	a 4583,94 b 92,1	4970,63 89,7	4178,72 94,4	4119,42 89,4	4576,25 88,1	3824,23 89,7	4716,53 91,2	5051,60 89,2	4314,02 94,9
35—44	a 5931,94 b 119,2	6788,57 122,5	5108,47 115,5	4870,91 105,7	5575,60 107,4	4477,98 105,0	6490,30 125,5	7196,83 127,1	5592,23 123,0
45—54	a 4910,09 b 98,7	5645,92 101,9	4344,18 98,2	4574,85 99,3	5178,44 99,7	4299,45 100,9	5249,61 101,5	5911,90 104,4	4414,51 97,1
55—59	a 4782,60 b 96,1	5152,07 93,0	4435,59 100,3	4703,97 102,1	5216,41 100,5	4396,06 103,1	4868,65 94,2	5108,29 90,2	4503,76 99,1
60—64	a 5844,97 b 117,5	5829,09 105,2	5928,48 134,0	6049,62 131,3	6027,86 116,1	6123,19 143,6	5651,60 109,3	5668,98 100,1	5485,78 120,7
65 lat i więcej and more	a 7786,75 b 156,5	8151,93 147,1	6518,34 147,3	8166,64 177,3	8532,21 164,3	7146,80 167,6	7080,76 137,0	7540,91 133,2	4444,40 97,8
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku and less	a 3304,40 b 66,4	3638,43 65,7	2956,41 66,8	2989,17 64,9	3187,47 61,4	2843,85 66,7	3370,48 65,2	3714,08 65,6	2985,29 65,7
2,0— 4,9	a 4165,71 b 83,7	4628,47 83,5	3703,85 83,7	3692,33 80,1	4193,09 80,8	3379,30 79,3	4280,02 82,8	4705,17 83,1	3805,86 83,7
5,0— 9,9	a 5023,55 b 101,0	5568,59 100,5	4441,06 100,4	4353,75 94,5	4968,93 95,7	3953,32 92,7	5232,74 101,2	5701,68 100,7	4648,32 102,2
10,0—14,9	a 5928,81 b 119,2	6736,33 121,6	5088,18 115,0	5026,89 109,1	5812,42 111,9	4550,91 106,7	6270,23 121,3	6971,86 123,1	5376,20 118,3
15,0—19,9	a 5982,24 b 120,2	6759,82 122,0	5204,92 117,6	5077,26 110,2	5816,08 112,0	4662,29 109,4	6453,65 124,8	7068,39 124,8	5628,79 123,8
20 lat i więcej and more	a 4917,87 b 98,8	5397,69 97,4	4501,66 101,7	4733,35 102,7	5315,25 102,4	4408,92 103,4	5141,67 99,4	5457,97 96,4	4679,42 102,9

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (97). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	a	1787,12	2271,12	2716,85	3141,96	3633,36	4256,23	5059,73	6326,69	9045,93
	b	1779,63	2365,10	2816,83	3277,56	3857,83	4581,45	5594,01	7175,04	10523,04
	c	1794,70	2205,91	2611,08	3028,91	3477,25	3997,30	4675,02	5660,66	7708,16
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy <i>Managers</i>	a	3166,75	4233,38	5304,75	6479,41	7889,29	9580,55	11901,71	15494,59	137020,73
	b	3404,42	4747,20	6049,01	7560,76	9219,42	11292,70	13917,75	17852,60	31069,99
	c	2980,77	3925,27	4601,50	5577,44	6578,24	7913,77	9596,49	12396,35	17291,90
Specjaliści <i>Professionals</i>	a	2790,72	3393,83	3911,43	4424,12	4969,22	5645,57	6521,96	7931,57	10488,43
	b	2971,91	2823,37	4513,50	5225,38	5990,19	6907,38	8058,23	9712,84	12513,59
	c	2730,95	3233,31	3650,93	4087,73	4532,53	5018,08	5689,18	6676,65	8649,73
Technicy i inny średni personel <i>Technicians and associate professionals</i>	a	2137,05	2652,30	3059,35	3475,86	3890,75	4389,87	4994,32	5876,37	7461,99
	b	2193,41	2892,07	3416,79	3885,05	4344,69	4903,10	5565,14	6638,45	8551,68
	c	2102,82	2520,43	2877,88	3209,95	3572,34	3967,45	4508,44	5249,32	6527,45
Pracownicy biurowi <i>Clerical support workers</i>	a	1986,14	2317,13	2558,30	2787,43	3006,16	3257,21	3601,33	4091,84	5007,37
	b	2016,24	2319,11	2538,72	2742,67	2924,04	3145,19	3518,73	4027,76	5038,25
	c	1974,61	2315,64	2574,79	2829,04	3066,43	3314,63	3649,78	4127,74	4993,34
Pracownicy usług i sprzedawcy <i>Service and sales workers</i>	a	1497,14	1642,96	1806,55	1995,66	2208,57	2443,69	2723,47	3143,40	3888,35
	b	1546,31	1640,67	1840,02	2097,46	2374,05	2675,80	3055,96	3519,72	4511,56
	c	1494,71	1644,66	1795,82	1955,59	2131,80	2331,83	2553,25	2890,20	3499,41
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy <i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>	a	1775,68	1790,96	1868,47	1958,92	2082,82	2192,09	2577,38	2957,28	3491,93
	b	1499,43	1782,73	1793,06	1841,93	1971,16	2194,18	2675,72	3335,46	3760,01
	c	1934,20	1957,46	2002,81	2053,07	2129,50	2190,01	2348,34	2902,82	2988,19
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy <i>Craft and related trades workers</i>	a	1493,67	1743,27	2181,53	2588,76	2948,41	3343,47	3783,06	4488,73	5555,58
	b	1495,18	1888,48	2402,32	2771,86	3117,39	3480,03	3978,32	4672,65	5789,59
	c	1487,90	1496,24	1638,42	1756,13	1976,48	2163,94	2428,20	2766,00	3476,78
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	a	1595,27	1998,15	2383,39	2742,73	3028,16	3368,63	3820,52	4447,00	5577,19
	b	1620,60	2065,03	2484,39	2823,32	3112,34	3470,36	3938,39	4592,66	5722,98
	c	1529,44	1738,43	1992,69	2139,29	2358,19	2704,72	3005,30	3413,66	4097,38
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	a	1497,68	1697,49	1871,41	2026,01	2170,01	2369,53	2605,59	2960,50	3622,47
	b	1494,80	1745,12	2016,30	2236,22	2484,85	2679,41	3044,69	3450,63	4280,13
	c	1505,05	1685,48	1825,42	1942,71	2057,50	2176,54	2350,85	2578,68	3036,24

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 22.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 22.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (98). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1162071	1174508	1143093	1133046	TOTAL
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	915344	966945	948560	944561	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	572993	701285	690271	690421	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	196365	122389	114933	110812	disability pensions
renty rodzinne	145986	143271	143356	143328	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	246727	207563	194533	188485	Farmers

^a Przeciętne w roku.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (99). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

OGÓŁEM
GRAND TOTAL

Świadczenia w mln zł | 14732,4 | 21281,2 | 23007,3 | 24157,1 | *Benefits in mln zł*

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

Razem
Total

Świadczenia w mln zł | 12598,6 | 19001,4 | 20638,5 | 21708,5 | *Benefits in mln zł*
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł ... | 1146,98 | 1637,58 | 1813,14 | 1915,22 | *Average monthly retirement and other pension in zł*

Emerytury
Retirement pensions

Świadczenia w mln zł | 8720,4 | 14778,7 | 16058,0 | 16946,2 | *Benefits in mln zł*
Przeciętna miesięczna emerytura w zł | 1268,26 | 1756,14 | 1938,61 | 2045,40 | *Average monthly retirement pension in zł*

Renty z tytułu niezdolności do pracy
Disability pensions

Świadczenia w mln zł | 2057,9 | 1759,6 | 1838,1 | 1872,3 | *Benefits in mln zł*
Przeciętna miesięczna renta w zł | 873,33 | 1198,08 | 1332,76 | 1408,03 | *Average monthly pension in zł*

Renty rodzinne
Survivors pensions

Świadczenia w mln zł | 1820,3 | 2463,1 | 2742,4 | 2890,0 | *Benefits in mln zł*
Przeciętna miesięczna renta w zł | 1039,09 | 1432,69 | 1594,15 | 1680,27 | *Average monthly pension in zł*

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a
FARMERS^a

Świadczenia w mln zł | 2133,8 | 2279,8 | 2368,8 | 2448,6 | *Benefits in mln zł*
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł ... | 720,71 | 915,29 | 1014,74 | 1082,59 | *Average monthly retirement and other pension in zł*

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 159.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 159.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą: dla 2005 r. — z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, dla lat 2010, 2012 i 2013 — z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wywiad dotyczący wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

CHAPTER VIII

HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the furnishing of households with durable goods as well as risk of poverty, is a sample survey of **household budgets**. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person household** is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person household** is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data obtained from the household budget survey were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming: for 2005 — from the Population and Housing Census 2002, for 2010, 2012 and 2013 — from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as survey on furnishing the household with durable goods.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

Przez **gospodarstwo rolne w użytkowaniu indywidualnym** rozumie się:

- 1) gospodarstwo indywidualne o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, prowadzone przez rolników na gruntach własnych i niewłasnych;
- 2) gospodarstwo indywidualne o powierzchni do 1 ha użytków rolnych (działka rolna, w tym np. działka służbowa) użytkowane rolniczo przez osoby fizyczne oraz właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych. Definicja ta nie obejmuje zmiany progów produkcji rolniczej użytkowników gospodarstwa indywidualnego o powierzchni do 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 2 na str. 270).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) osoby **pracujące**, do których zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa uszna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a także członków spółdzielni produkcji rolniczej;

The survey included all households within randomly selected dwellings representing socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

An agricultural holding in private use includes:

- 1) *private farm exceeding 1 ha of agricultural land, tended by farmers on their own or rented land;*
- 2) *private farm of up to 1 ha of agricultural land (agricultural plot, of which e.g. company plot) used for agricultural purposes by natural persons as well as livestock owners who do not possess agricultural land. This definition does not include thresholds changes in agricultural production of a private farm users with an area up to 1 ha of agricultural land, engaged in agricultural activities on a small scale (see general notes in the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 2 on page 270).*

3. *The categories of persons who are members of households (table 1) were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:*

- 1) *employed persons include:*
 - a) *hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),*
 - b) *employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,*
 - c) *self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives;*

- 2) osoby **utrzymujące się ze świadczeń społecznych**, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
- 3) osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie) bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płatnych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych — z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika (patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 158) oraz bez podatków płatnych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej — uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę — który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;

- 2) *persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pay, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;*
- 3) *dependents (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household.*

4. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge) excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits — from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee (see general notes in the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 158) as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) *income from hired work — obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement — which includes: all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);*
- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;*

- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualne podatki) pochodzące z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi;
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in.: emerytury, renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty od osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);*
- 4) *income from property (interests, shares in company profits including dividends, income from land leasing), income from the rental of buildings (including dwellings) and structures (including garages) not connected with conducting economic activity, measured as a difference between revenues and investments and possible taxes;*
- 5) *income from social benefits, which includes, i.a.: retirement pay, pensions, social security benefits and other social benefits;*
- 6) *other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.*

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. *Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.*

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne — jeśli nie zaznaczono inaczej — zagregowano zgodnie z odpowiednią nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu do Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (COICOP/HBS), przyjętą na lata 2005—2008, 2009—2012 i 2013—2016.

6. **Spożycie** artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. **Zagrożenie ubóstwem** — gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 — każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 — każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych w kraju z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2005 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 479 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi poniżej 14 lat) — 1292 zł, w IV kwartale 2010 r. było to 668 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1802 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2012 r. progi te wyniosły odpowiednio: 693 zł oraz 1871 zł, a w IV kwartale 2013 r. — 706 zł oraz 1906 zł.

Expenditures on consumer goods and services — unless otherwise indicated — were aggregated in accordance with the respective nomenclature on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose for the Household Budget Survey (COICOP/HBS), according for 2005—2008, 2009—2012 and 2013—2016.

6. **Consumption of foodstuffs** (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. **Risk of poverty** — a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 — to any other person at that age and weight 0,5 — to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households in Poland estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2005 the relative poverty threshold was 479 zł for 1-person households and 1292 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2010 the threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2012: 693 zł and 1871 zł, respectively and in the fourth quarter of 2013 — 706 zł and 1906 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W 2005 r. obowiązywały następujące kwoty progowe: 461 zł na osobę samotnie gospodarującą, 418 zł na pierwszą osobę w rodzinie, 294 zł na drugą i dalsze osoby w rodzinie powyżej 15 lat oraz 210 zł na każdą osobę w rodzinie poniżej 15 lat. Od 1 I 2010 r. do 30 IX 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe — 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych, natomiast od 1 X 2012 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 542 zł oraz 456 zł.

Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego w kraju. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2005 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 387 zł, a dla 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi poniżej 14 lat) — 1045 zł, w IV kwartale 2010 r. było to 466 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1257 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2012 r. progi te wyniosły odpowiednio: 519 zł oraz 1401 zł, a w IV kwartale 2013 r. — 551 zł oraz 1486 zł.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance, provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. In 2005 the line remained at the level of 461 zł per person keeping house individually, 418 zł per first person in family, 294 zł per second and next persons in family in the age over 15 and 210 zł per every person in family in the age under 15. Since 1 I 2010 to 30 IX 2012 the line remained at the level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households, since 1 X 2012 the line was changed to: 542 zł and 456 zł, respectively.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme threshold is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household in Poland. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2005 the extreme poverty threshold was 387 zł for 1-person households and 1045 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2010 the threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households, in the fourth quarter of 2012: 519 zł and 1401 zł, respectively and in the fourth quarter of 2013 — 551 zł and 1486 zł.

TABL. 1 (100). GOSPODARSTWA DOMOWE
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	4684	5388	5530	5512	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,99	2,74	2,71	2,68	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,16	1,20	1,21	1,17	employed
pobierających świadczenia społeczne ^a	0,76	0,68	0,66	0,67	receiving social benefits ^a
w tym emeryturę lub rentę	0,63	0,60	0,58	0,58	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu	1,00	0,79	0,77	0,78	dependents

^a W 2005 r. — pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

^a In 2005 — receiving social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 2 (101). PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny	937,97	1614,83	1710,01	1690,42	Available income
w tym dochód do dyspozycji	904,88	1550,46	1646,06	1636,30	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	496,56	958,57	1016,32	977,08	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	43,00	68,85	68,91	63,20 ^a	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	91,54 ^b	179,41	175,20	194,52 ^c	from self-employment
ze świadczeń społecznych ^d	254,92	333,48	357,67	371,16	from social benefits ^d

^{a-c} Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: ^a — 21,91%, ^b — 11,01%, ^c — 11,71%. ^d W 2005 r. — ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

^{a-c} Relative error of estimates exceeds 10% and equals: ^a — 21,91%, ^b — 11,01%, ^c — 11,71%. ^d In 2005 — from social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 3 (102). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem	824,19 ^a	1319,81 ^a	1366,15 ^a	1331,00	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b	791,10 ^a	1255,45 ^a	1302,21 ^a	1276,89	of which consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	211,78	275,13	291,01	288,00	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	21,65	35,43	37,56	33,75	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	44,53	75,41	72,22	74,10	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	155,20	246,34	250,17	260,34	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	42,25	71,05	69,37	62,87	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	41,69	72,15	73,56	73,64	health
w tym artykuły farmaceutyczne	x	34,12	35,29	37,39	of which pharmaceutical products
transport	74,79	143,67	148,69	138,34	transport
łącznie ^c	46,15	55,22	51,36	64,23	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	66,96	124,37	128,16	105,70	recreation and culture ^d
edukacja ^e	15,72	22,66	26,71	28,33 ^f	education ^e
restauracje i hotele	15,01	40,38	50,51	52,05	restaurants and hotels
inne towary i usługi	51,44 ^a	82,19 ^a	89,97 ^a	83,90	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	x	41,04	41,73	40,60	of which personal care

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika, uwzględniając wydatki na ubezpieczenia na życie, tj. podano w warunkach porównywalnych z danymi za 2013 r. ^b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. ^c W 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. ^d W 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. ^e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. ^f Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi 14,59%.

^a The data has been changed with respect to the previous edition of the Yearbook by including expenditures on life insurance, i.e. by expressing them in terms comparable with the data for 2013. ^b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. ^c In 2013 including expenditures for Internet services. ^d In 2013 excluding expenditures for Internet services. ^e Including pre-school education. ^f Relative error of estimates exceeds 10% and equals 14,59%.

TABL. 4 (103). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH
NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS
IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	8,46	6,64	6,27	6,23	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	5,87	4,26	3,99	3,76	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,51	5,41	5,30	5,13	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	x	2,39	2,34	2,06	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,43	0,47	0,41	0,34	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	4,25	3,39	3,28	3,15	Milk ^f in l
Jogurty w kg	x	0,62	0,58	0,56	Yoghurt in kg
Sery ^g w kg	0,94	1,09	1,08	0,87	Cheese ^g in kg
Jaja w szt.	13,83	12,08	11,99	11,46	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,42	1,22	1,19	1,10	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	x	0,24	0,23	0,24	of which butter
Owoce ⁱ w kg	4,02	3,90	3,72	3,77	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	12,20	9,78	9,33	8,86	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	x	4,39	3,95	3,72	of which potatoes
Cukier w kg	1,53	1,22	1,13	1,09	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	x	0,26	0,24	0,24	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	x	4,69	4,89	4,85	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	x	1,25	0,99	0,96	Fruit and vegetable juices in l

^a W 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. ^b W 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. ^c W 2013 r. łącznie z boczkami surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). ^d W 2013 r. bez przetworów podrobowych. ^e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz w 2013 r. bez konserw rybnych. ^f Bez zagęszczanego i w proszku. ^g W 2013 r. bez serków słodkich. ^h W 2013 r. bez boczku surowego. ⁱ Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

^a In 2013 excluding potato flour. ^b In 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. ^c In 2013 including raw bacon (until 2012, included in position "Oils and fats"). ^d In 2013 excluding offal preparations. ^e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. ^f Excluding condensed and powdered milk. ^g In 2013 excluding sweet cottage cheese. ^h In 2013 excluding raw bacon. ⁱ Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (104). GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY
TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka	96,6	99,0	99,3	99,1	Refrigerator
Zamrażarka	34,7	18,2	14,7	16,2	Freezer
Automat pralniczy	79,9	89,4	92,4	93,3	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	7,0	20,4	26,2	29,6	Dishwasher

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 5 (104). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a** (dok.)
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Kuchenka mikrofalowa	33,9	49,6	53,4	55,9	Microwave oven
Samochód osobowy	48,1	61,0	62,6	63,9	Passenger car
Odtwarzacz płyt kompaktowych	x	15,7	9,2	x	Compact disc player
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	44,2	42,6	35,9	36,1	Hi-fi stereo music system
Odbiornik telewizyjny	98,3	96,9	96,4	95,3	Television set
Odtwarzacz DVD	x	58,0	50,8	50,4	DVD player
Telefon komórkowy	68,1	90,4	93,8	95,1	Mobile phone
Magnetowid, odtwarzacz wideo	51,6	26,3	x	x	Videorecorder, video player
Zestaw kina domowego	x	15,5	14,2	14,3	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	41,4	58,7	62,2	62,2	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	x	53,6	54,3	56,3	Digital camera
Komputer osobisty	42,0	68,7	73,1	75,8	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	26,9	63,8	69,2	73,0	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	x	57,3	54,4	of which broadband access
Drukarka	x	43,6	41,8	40,4	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	x	23,3	24,3	of which multifunction printer

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 6 (105). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Osoby — w % ogółu osób w gospodarstwach domowych — o wydatkach poniżej:					Persons — in % of total persons in households — with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	14,6	11,7	11,5	12,4	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	14,8	5,3	4,6	9,9	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	9,8	4,3	4,7	5,7	subsistence minimum

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 173.
^a See general notes, item 7 on page 173.

ZIAŁ IX

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw.

Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6, na str. 21.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Ponadto informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji — z siecią ogólnospławną.

3. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji — wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

CHAPTER IX

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method.

The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply network** concerns distribution network excluding connections leading to residential buildings and other constructions. Moreover information regarding gas supply network includes data on the transmission (main) network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas supply connections** leading to buildings (included non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system — with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage — sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 54, poz. 348, z późn. zm.).

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z urządzeniami w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

8. Informacje o **komunikacji miejskiej podziemnej** dotyczą metra w Warszawie, którego eksploatację rozpoczęto w kwietniu 1995 r.

9. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** including consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas supply** concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line — which is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348, with later amendments).

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing co-operatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley-bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses and minibuses as well as suburban and inter-city service have been also included; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines and routes exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

8. Information regarding **underground municipal transport** concerns the metro in Warsaw, which was opened in April 1995.

9. Data on **municipal waste** concern the waste produced in households, and also at other waste producers (excluding hazardous waste), which in respect of its character or composition is similar to the waste produced in households.

Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, poz. 1206).

10. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą — w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

11. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową i izolacyjną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, staków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię — jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o liczbie izb w mieszkaniach uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych — według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

Information on municipal waste is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206).

10. *Data on liquid waste concern waste which comes from households, public buildings and buildings of units running a business — in case they are not discharged by sewage system.*

11. *Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.*

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation and isolation.

Dwellings

1. *Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).*

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the number of rooms in dwellings also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. *Data regarding dwelling stocks have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.*

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002—2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 — wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

5. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. — z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

3. *The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002—2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 — the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.*

4. *In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.*

5. *Data regarding dwellings in which construction has begun concern dwellings in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged portion), created as a result of adapting non-residential spaces.*

6. *Information regarding dwellings, useful floor area of dwellings as well as regarding rooms completed concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.*

Information regarding the results of:

- *cooperative construction concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;*
- *municipal (gmina) construction concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);*
- *company construction concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);*
- *construction for sale or rent concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);*
- *public building society concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 — from the National Housing Fund);*
- *private construction concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.*

Infrastruktura komunalna Municipal infrastructure

TABL. 1 (106). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Distribution network in km
Wodociągowa	40076,3	41729,8	42349,7	Water supply
miasta	7508,9	7830,9	7974,3	urban areas
wieś	32567,4	33898,9	34375,4	rural areas
Kanalizacyjna ^a	10496,0	12109,4	13080,4	Sewage ^a
miasta	6093,8	6589,6	6882,2	urban areas
wieś	4402,2	5519,8	6198,2	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	675287	703576	715129	Water supply system
miasta	240419	250990	256396	urban areas
wieś	434868	452586	458733	rural areas
Kanalizacyjne	260917	294356	312738	Sewage system
miasta	168441	181932	192780	urban areas
wieś	92476	112424	119958	rural areas
Zdroje uliczne	828	797	744	Street outlets
Miasta	496	472	438	Urban areas
Wieś	332	325	306	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³ ..	188,8	191,3	192,1	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	136,7	134,6	134,3	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	40,5	39,6	39,4	per capita in m ³
Wieś w hm ³	52,1	56,7	57,8	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	234,1	198,8	203,0	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	183,6	173,6	203,0	Of which treated

^a Łącznie z kolektorami.

^a Including collectors.

TABL. 2 (107). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1960,0	2089,0	2142,1	2153,1	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	1377,3	1490,6	1542,2	1518,5	Urban areas
Wieś	582,7	598,4	599,8	634,6	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	4086,3	4678,3	4705,3	4711,3	In GWh
miasta	2786,5	3102,2	3148,9	3054,7	urban areas
wieś	1299,8	1576,1	1556,4	1656,6	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	836,0	919,2	926,7	897,0	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2023,2	2081,2	2041,8	2011,7	per consumer ^a
wieś — na 1 odbiorcę ^a	2230,7	2634,0	2594,8	2610,3	rural areas — per consumer ^a

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

^a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (108). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ŻUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	12983,1	14336,2	14965,2	15321,9	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	1900,3	1875,0	1872,5	1894,5	of which transmission
miasta	173,2	148,1	145,2	145,2	urban areas
wieś	1727,1	1726,9	1727,3	1749,3	rural areas
Miasta	6140,7	6784,0	7025,3	7169,9	Urban areas
Wieś	6842,4	7552,2	7939,9	8152,0	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	287569	352403	371353	379328	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	189216	233965	245884	250154	Urban areas
Wieś	98353	118438	125469	129174	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	1101,0	1158,2	1170,2	1189,1	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	1018,6	1051,6	1055,9	1068,3	Urban areas
Wieś	82,4	106,7	114,3	120,8	Rural areas
Zużycie gazu z sieci^b (w ciągu roku)					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year)
W hm ³	699,8	851,6	820,3	835,6	In hm ³
miasta	576,5	671,7	641,0	649,4	urban areas
wieś	123,2	179,8	179,4	186,1	rural areas
Na 1 mieszkańca w m ³	135,9	162,0	155,0	157,4	Per capita in m ³
miasta	173,0	199,0	188,6	190,7	urban areas
wieś	67,8	95,6	94,6	97,9	rural areas

^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

^a Including consumers using collective gas-meter. ^b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4 (109). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	2932,4	3338,0	3398,3	3490,8	3341,5	149,3	Heating network in km
w tym przesyłowa	1786,7	2048,6	2180,7	2220,0	2132,3	87,7	of which transmission
Kotłownie	1745	1196	1055	963	765	198	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	34359,8	44405,0	38045,6	40339,3	40299,7	39,6	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam³	322295	368802	329575	340643	338766	1877	Cubature of buildings with central heating in dam³
w tym budynków mieszkalnych	218297	247508	218943	228878	228232	645	of which residential buildings

TABL. 5 (110). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Ludność w tys. — korzystająca ^a z:					Population in thous. — using ^a :
wodociągu	4147,9	4397,0	4466,0	4494,0	water supply system
miasta	2989,6	3083,2	3117,9	3131,8	urban areas
wieś	1158,3	1313,8	1348,0	1362,2	rural areas
kanalizacji	2981,2	3237,3	3378,0	3437,5	sewage system
miasta	2769,2	2901,8	2964,7	2995,4	urban areas
wieś	212,0	335,5	413,3	442,1	rural areas
gazu	2761,3	2878,2	2836,4	2855,2	gas supply system
miasta	2510,9	2547,0	2490,6	2494,1	urban areas
wieś	250,4	331,2	345,8	361,2	rural areas
Ludność — w % ogółu ludności ^b — korzystająca ^a z:					Population — in % of total population ^b — using ^a :
wodociągu	80,4	83,5	84,2	84,5	water supply system
miasta	89,6	91,2	91,6	91,8	urban areas
wieś	63,7	69,7	71,0	71,5	rural areas
kanalizacji	57,8	61,5	63,7	64,7	sewage system
miasta	83,0	85,8	87,1	87,8	urban areas
wieś	11,6	17,8	21,8	23,2	rural areas
gazu	53,5	54,6	53,5	53,7	gas supply system
miasta	75,2	75,3	73,2	73,1	urban areas
wieś	13,8	17,6	18,2	19,0	rural areas

^a Dane szacunkowe. ^b Na podstawie bilansów.
^a Estimated data. ^b Based on balances.

TABL. 6 (111). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospo- darstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^b						Municipal waste collected ^b in thous. t
w tys. t	1500,0	1572,6	1376,1	1331,6	985,5	
zmieszane	1446,6	1433,0	1207,7	1137,5	836,9	mixed
w tym wysegregowane	8,0	147,5	63,8	.	.	of which segregated
miasta	1295,9	1196,3	992,9	924,8	668,3	urban areas
wieś	150,8	236,7	214,8	212,7	168,6	rural areas
zebrane selektywnie	53,4	139,5	168,4	194,1	148,7	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	25,4	40,7	46,3	36,1	24,3	paper and cardboard
szkło	12,1	24,9	31,4	33,6	29,0	glass
tworzywa sztuczne	6,4	15,1	26,8	24,4	18,6	plastic
metale	1,6	2,5	3,5	5,5	4,0	metals
wielkogabarytowe	3,5	20,7	16,6	25,7	23,3	largesize
biodegradowalne	25,9	27,6	48,7	31,0	biodegradable

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 179. ^b Dane szacunkowe.
^a See general notes, item 9 on page 179. ^b Estimated data.

TABL. 7 (112). **NECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	3429,2	5502,4	5310,8	5191,6	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	1952,2	2932,9	2633,1	2542,5	urban areas
wieś.....	1477,0	2569,5	2677,7	2649,1	rural areas
w tym z gospodarstw domowych.....	1899,8	3567,0	3524,9	3429,2	of which from households
miasta	1175,3	1997,0	1853,4	1754,4	urban areas
wieś.....	724,5	1570,1	1671,6	1674,8	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	396,6	388,7	381,7	374,8	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII).....	2,6	9,8	17,1	20,8	Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 180. ^b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

^a See general notes, item 10 on page 180. ^b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (113). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba.....	89	70	61	57	14	43	number
powierzchnia w ha.....	284,9	274,9	224,5	200,2	66,0	134,2	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	3,5	0,6	6,5	1,4	—	1,4	Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha
czynnych.....	—	0,6	6,5	1,4	—	1,4	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	3,5	—	—	—	—	—	exploitation completed

TABL. 9 (114). KOMUNIKACJA MIEJSKA^a

Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna — linie w km	5550	8162	6597	6070	Transport network — lines in km
autobusowe	5080	7775	6226	5705	bus
tramwajowe	453	364	348	365	tram
metro	17	23	23	23	metro
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	2081	2735	2888	2394	buses: in units
liczba miejsc w tys.	274,6	315,1	332,3	280,6	number of seats in thous.
tramwaje: w sztukach	859	869	762	763	trams: in units
liczba miejsc w tys.	109,2	114,1	109,9	112,9	number of seats in thous.
metro: wagony	168	240	240	276	metro: wagons
liczba miejsc w tys.	31,9	62,4	62,4	71,8	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln:					Transport of passengers ^b (during the year) in mln:
komunikacja naziemna	882	1117	1021	919	ground transport
komunikacja podziemna — metro	93	140	133	113	underground transport — metro

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Dane szacunkowe.
^a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 10 (115). TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ

Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2012		2013		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
OGÓŁEM w ha	5684,7	5300,5	6409,9	5730,8	6657,9	5914,5	6406,9	5656,5	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	2,5	0,2	2,7	0,2	2,7	0,2	2,6	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ² ..	11,0	15,9	12,2	17,0	12,6	17,4	12,1	16,6	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej:									Generally accessible urban area green belts:
parki spacerowo-wypoczynkowe	1784,4	1499,8	2066,3	1619,2	2018,6	1558,5	2029,5	1569,3	strolling-recreational parks
zieleńce	735,2	652,4	764,7	653,7	772,9	652,2	780,9	655,5	lawns
Tereny zieleni osiedlowej ...	3165,1	3148,3	3578,9	3457,9	3866,4	3703,8	3596,5	3431,6	Estate green belts

^a, ^b W przypadku miast obliczono: ^a — w % ogólnej powierzchni miast, ^b — na 1 mieszkańca miast.
^a, ^b For urban areas calculated: ^a — in % total urban areas space, ^b — per capita in urban areas.

Mieszkania Dwellings

TABL. 11 (116). ZASOBY MIESZKANIOWE^a

Stan w dniu 31 XII

DWELLING STOCKS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	1875,5	2063,0	2112,5	2138,8	1530,1	608,7	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	6576,5	7476,8	7668,2	7767,8	5234,2	2533,6	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	125936,8	145588,8	150410,1	152889,2	96837,3	56051,9	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu.....	3,51	3,62	3,63	3,63	3,42	4,16	number of rooms in a dwell- ing
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkanie.....	67,1	70,6	71,2	71,5	63,3	92,1	per dwelling
na 1 osobę ^b	24,4	27,6	28,4	28,8	28,4	29,4	per person ^b
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie.....	2,75	2,55	2,51	2,49	2,23	3,13	per dwelling
1 izbę.....	0,78	0,70	0,69	0,68	0,65	0,75	per room

^a Na podstawie bilansów. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 13 na str. 23.^a Based on balances. ^b See general notes to the Yearbook, item 13 on page 23.TABL. 12 (117). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania — w % — wyposażone w Dwellings — in % — fitted with				
		wodociąg water-line system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas-line system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM	2005	92,5	86,9	85,6	59,2	81,4
TOTAL	2010	95,4	92,8	90,6	59,1	85,0
	2012	95,5	93,0	90,9	58,7	85,4
	2013	95,5	93,1	91,0	58,5	85,6
Miasta.....	2005	97,7	95,5	93,5	77,4	89,7
Urban areas	2010	98,6	97,7	96,1	75,2	91,9
	2012	98,6	97,8	96,2	74,4	92,1
	2013	98,7	97,8	96,3	74,1	92,3
Wieś.....	2005	79,7	65,7	66,2	14,7	61,1
Rural areas	2010	87,2	80,5	76,8	18,7	67,7
	2012	87,5	80,9	77,4	19,2	68,5
	2013	87,7	81,1	77,6	19,3	68,8

^a Na podstawie bilansów.^a Based on balances.

TABL. 13 (118). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2013 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Wypłacone użytkownikom lokali Paid out user to					innych others
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywatnych private	towarzystw budownictwa społecznego public building society	
a — liczba dodatków number of allowances							
b — kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c — przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM a	475750	190410	160722	62771	34083	12229	15535
TOTAL b	99457,0	43153,2	30941,1	12463,3	6548,5	2940,9	3410,0
..... c	209,05	226,63	192,51	198,55	192,13	240,48	219,50
Miasta..... a	447247	185273	156762	57307	21661	11814	14430
Rural areas..... b	95007,2	42301,0	30231,3	11447,0	4999,6	2823,9	3204,2
..... c	212,43	228,32	192,85	199,75	230,81	239,03	222,05
Wieś..... a	28503	5137	3960	5464	12422	415	1105
Rural areas..... b	4449,8	852,2	709,8	1016,3	1548,8	116,9	205,8
..... c	156,12	165,89	179,24	186,00	124,68	281,73	186,20

W % OGÓŁEM
IN % OF TOTAL

OGÓŁEM a	100,0	40,0	33,8	13,2	7,2	2,6	3,3
TOTAL b	100,0	43,4	31,1	12,5	6,6	3,0	3,4
Miasta..... a	100,0	41,4	35,1	12,8	4,8	2,6	3,2
Rural areas..... b	100,0	44,5	31,8	12,0	5,3	3,0	3,4
Wieś..... a	100,0	18,0	13,9	19,2	43,6	1,5	3,9
Rural areas..... b	100,0	19,2	16,0	22,8	34,8	2,6	4,6

TABL. 14 (119). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe (stan w dniu 31 XII) Area of grounds in gminas stock for dwelling construction (as of 31 XII)			
		ogółem of total	w tym of which		wielorodzinne total	multi-family w tym of which developed	jednorodzinne total	single-family w tym of which developed
			spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
		w ha in ha						
OGÓŁEM 2005	64,0	2,1	49,8	179,5	122,7	917,0	485,5	
TOTAL 2010	57,5	0,8	42,4	807,2	733,9	932,5	460,1	
..... 2012	60,0	1,8	47,2	861,5	765,1	1123,5	468,8	
..... 2013	33,5	0,1	27,8	874,9	763,4	1121,9	487,8	
Miasta..... 2005	43,0	2,1	29,7	166,7	110,5	561,2	306,4	
Rural areas..... 2010	26,7	0,8	21,2	786,4	717,9	538,7	267,2	
..... 2012	31,5	1,6	23,5	834,4	738,5	499,6	242,7	
..... 2013	18,9	0,1	14,7	847,8	737,4	501,3	258,3	
Wieś..... 2005	21,0	—	20,1	12,8	12,2	355,8	179,1	
Rural areas..... 2010	30,8	—	21,2	20,8	16,0	393,8	192,9	
..... 2012	28,5	0,2	23,7	27,1	26,6	623,9	226,1	
..... 2013	14,6	—	13,1	27,1	26,0	620,6	229,5	

TABL. 15 (120). MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	28822	31802	27251	23821	T O T A L
Spółdzielcze	2664	989	924	217	Cooperatives
Komunalne (gminne)	522	447	51	202	Municipal (gmina)
Zakładowe	1	—	—	1	Company
Indywidualne	9990	13692	11175	10347	Private
Spoleczne czynszowe	1158	104	15	—	Public building society
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	14487	16570	15086	13054	For sale or rent

TABL. 16 (121). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Mieszkania	28241	28961	30554	29233	Dwellings
miasta	22037	21073	22029	20635	urban areas
wieś	6204	7888	8525	8598	rural areas
Spółdzielcze	2556	1166	1440	1006	Cooperative
Komunalne (gminne)	653	767	691	347	Municipal (gmina)
Zakładowe	138	—	84	5	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	13543	15632	16458	15152	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	817	60	123	94	Public building society
Indywidualne	10534	11336	11758	12629	Private
miasta	5178	4492	4282	4678	urban areas
wieś	5356	6844	7476	7951	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	1019	950	1135	1211	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	1246	1100	1341	1387	Urban areas
Wieś	618	696	811	928	Rural areas
Izby	107227	115978	118495	115166	Rooms
miasta	73948	71333	72063	67531	urban areas
wieś	33279	44645	46432	47635	rural areas
Spółdzielcze	7037	3430	4140	2652	Cooperative
Komunalne (gminne)	1385	1540	1627	686	Municipal (gmina)
Zakładowe	474	—	252	25	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	36897	46661	46256	42847	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	2268	156	386	376	Public building society
Indywidualne	59166	64191	65834	68580	Private
miasta	28468	24282	22988	23410	urban areas
wieś	30698	39909	42846	45170	rural areas

TABL. 16 (121). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	2645200	2963333	2984896	2890838	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	1807988	1749899	1766736	1651499	urban areas
wieś	837212	1213434	1218160	1239339	rural areas
Spółdzielcze	155340	69988	90681	60284	Cooperative
Komunalne (gminne)	25987	24204	29368	14628	Municipal (gmina)
Zakładowe	7826	—	4372	652	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	858972	1108750	1075003	978824	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	39215	3296	6328	4896	Public building society
Indywidualne	1557860	1757095	1779144	1831554	Private
miasta	774437	687641	644341	650179	urban areas
wieś	783423	1069454	1134803	1181375	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	93,7	102,3	97,7	98,9	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	82,0	83,0	80,2	80,0	urban areas
wieś	134,9	153,8	142,9	144,1	rural areas
Spółdzielcze	60,8	60,0	63,0	59,9	Cooperative
Komunalne (gminne)	39,8	31,6	42,5	42,2	Municipal (gmina)
Zakładowe	56,7	—	52,0	130,4	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	63,4	70,9	65,3	64,6	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	48,0	54,9	51,4	52,1	Public building society
Indywidualne	147,9	155,0	151,3	145,0	Private
miasta	149,6	153,1	150,5	139,0	urban areas
wieś	146,3	156,3	151,8	148,6	rural areas

TABL. 17 (122). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms			
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
O G Ó Ł E M	2005 28241	10534	0,4	2,5	7,6	89,5	17707	10,2	36,1	33,8	19,9
T O T A L	2010 28961	11336	0,4	3,1	5,7	90,9	17625	7,3	31,4	36,5	24,8
2012 30554	11758	0,4	2,9	5,5	91,2	18796	6,7	36,0	36,3	21,0	
2013 29233	12629	0,9	4,0	7,3	87,8	16604	6,8	38,0	33,8	21,4	
Miasta	2005 22037	5178	0,7	3,4	10,0	85,9	16859	10,6	36,1	34,0	19,4
Urban areas	2010 21073	4492	0,8	6,2	9,2	83,7	16581	7,5	33,0	37,1	22,4
2012 22029	4282	0,6	6,0	8,4	85,0	17747	7,1	36,2	36,8	20,0	
2013 20635	4678	1,7	8,1	12,8	77,4	15957	7,0	38,7	34,1	20,2	
Wieś	2005 6204	5356	0,1	1,7	5,3	92,9	848	3,3	36,1	30,1	30,5
Rural areas	2010 7888	6844	0,1	1,0	3,4	95,6	1044	3,4	7,0	26,2	63,3
2012 8525	7476	0,2	1,1	3,9	94,8	1049	0,3	33,3	28,8	37,7	
2013 8598	7951	0,5	1,6	4,0	94,0	647	1,9	22,3	27,4	48,5	

DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

2. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie **szkoły podstawowe** oraz 3-letnie **gimnazja** (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
- od roku szkolnego 2002/03 **szkoły ponadgimnazjalne**, tj. 2—3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne; ponadto szkoły ponadpodstawowe dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej działające do zakończenia cyklu kształcenia, ujmowano odpowiednio w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczych zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach).

Ponadto, wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat od roku szkolnego 2004/05 oraz w wieku 5 lat od roku szkolnego 2011/12.

Od roku szkolnego 2009/10 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

3. Placówki wychowania przedszkolnego obejmują oddziały przedszkole w szkołach podstawowych, przedszkola (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 — zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

4. Informacje dotyczące szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe dotyczą **ogólnokształcących szkół artystycznych**, które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

CHAPTER X EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Law dated 7 IX 1991 (unified text: Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Higher Education Law dated 27 VII 2005 (Journal of Laws No. 164, item 1365, with later amendments).

2. Among schools covered by the educational system, there are:

- since the 1999/2000 school year 6-year **primary schools** and 3-year **lower secondary schools** (which replaced 8-year primary schools), where education is compulsory,

- since the 2002/03 school year **upper secondary schools**, i.e. 2—3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools, as well as since the 2004/05 school year supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools), and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also art schools leading to professional certification and post-secondary schools; moreover upper secondary (post-primary) schools for graduates from 8-year primary school operating until the end of the education cycle were included respectively in the structure of upper secondary schools (basic vocational schools, general secondary schools and technical secondary schools).

Moreover, an obligatory 1-year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children at the age of 6, since 2004/05 school year and at the age of 5 since 2011/12 school year.

Since the 2009/10 school year, upon the request of parents children at the age of 6 can start education in the first class of primary school.

3. Pre-primary education establishments include: pre-primary sections of primary schools, nursery schools (including special nursery schools) and since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points.

4. Information regarding art schools leading to professional certification refers exclusively to **general art schools**, excluding schools providing art education only.

5. Prezentowane w dziale dane dotyczą m.in.: wychowania przedszkolnego, szkół: dla dzieci i młodzieży, policealnych, wyższych oraz szkół dla dorosłych.

6. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

7. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

8. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 6) licea profilowane — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 7) technika;
- 8) technika uzupełniająca na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 9) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych);
- 10) szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

9. Szkoły policealne — kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej — obejmują:

5. *Data presented in the chapter are, among others related to: pre-primary education, schools for children and youth, post-secondary schools, tertiary education and schools for adults.*

6. *Data include schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and private persons.*

7. *Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.*

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

8. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) *primary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;*
- 2) *lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);*
- 3) *basic vocational schools;*
- 4) *general secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);*
- 5) *supplementary general schools based on the programme of basic vocational school — phased out: since the 2012/13 school year there was no recruitment to the 1st grade;*
- 6) *specialized secondary schools — phased out: since the 2012/13 school year there was no recruitment to the 1st grade;*
- 7) *technical secondary schools;*
- 8) *supplementary technical schools based on the programme of basic vocational school — phased out: since the 2012/13 school year there was no recruitment to the 1st grade;*
- 9) *general art schools leading to professional certification (excluding special schools);*
- 10) *special job-training schools.*

9. Post-secondary schools — educating in day, evening and weekend form — include:

- 1) szkoły policealne (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) — od roku szkolnego 2005/06.

10. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podaje się łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji.

Podział szkół wyższych według **typów szkół** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla szkół publicznych. W podziale tym do typu „wyższe szkoły” zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „wyższa szkoła”, jak też „uniwersytet” lub „akademia”: rolnicza, ekonomiczna, pedagogiczna, artystyczna i teologiczna.

11. Szkoły dla dorosłych — kształcące w formie stacjonarnej i na odległość — obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 6) licea profilowane dla dorosłych — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 7) technika dla dorosłych — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 8) technika uzupełniająca dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej — stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2013/14 brak naboru do klas pierwszych.

- 1) *post-secondary schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;*
- 2) *foreign language teacher training colleges (3-year) as well as teacher training colleges (3-year), in which graduates do not receive the title of licentiate;*
- 3) *colleges of social work (3-year) — since the 2005/06 school year.*

10. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) *include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates receive the title of licentiate;*
- 2) *include foreigners studying in Poland (of which studying at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad);*
- 3) *do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad).*

Data on students and graduates is given according to the seats of higher education institutions including branch sections, organizational units in another location as well as teaching centres in another location. Data do not include Academies of the Ministry of National Defence and Academies of the Ministry of the Interior and Administration.

The division of higher education institutions by **type of institution** was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools. In this division, the category of “higher education schools” comprises both the schools whose proper name includes the phrase “higher school” and those containing in their proper name the word “university” or “academy” — of agriculture, economics, pedagogy, arts, and theology.

11. Schools for adults — educating in full-time, in weekend and in distance from — include:

- 1) *primary schools for adults;*
- 2) *lower secondary schools for adults;*
- 3) *basic vocational schools for adults — phased out; since the 2012/13 school year there was no recruitment to the 1st grade;*
- 4) *general secondary schools for adults;*
- 5) *supplementary general schools for adults based on the programme of basic vocational school — phased out; since the 2012/13 school year there was no recruitment to the 1st grade;*
- 6) *specialized secondary schools for adults — phased out; since the 2012/13 school year there was no recruitment to the 1st grade;*
- 7) *technical secondary schools for adults — phased out; since the 2012/13 school year there was no recruitment to the 1st grade;*
- 8) *supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school — phased out; since the 2013/14 school year there was no recruitment to the 1st grade.*

12. **Szkoły specjalne** organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

13. **Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze** są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

14. **Młodzieżowe ośrodki wychowawcze** przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

15. **Młodzieżowe ośrodki socjoterapii** są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

16. **Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze** są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

17. Dane o **nauczycielach**, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. **Placówki wychowania przedszkolnego** są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

19. Dane dotyczące:

1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 — specjal-

12. *Special schools are organized for disabled children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established), in special schools operating independently as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resorts treatment).*

13. *Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability cannot attend regular nursery schools or schools.*

14. *Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.*

15. *Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.*

16. *Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound mental retardation to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.*

17. *Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.*

Data regarding academic teachers concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

18. *Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children 3 of age until beginning education in primary school secured children for care and aimed at preparation to education in school.*

19. *Data regarding:*

1) *pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year — special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding-school and dormitories concern the*

nych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach — na koniec roku szkolnego;

- 2) szkół wyższych — prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z roku akademickiego.

20. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

21. Współczynnik skolaryzacji:

- **brutto** — jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- **netto** — jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

22. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. Bursa to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

23. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, ogrody jordanowskie, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki o charakterze specjalistycznym, jak np. stacje młodego technika, planetaria itp.

24. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów — od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

beginning of the school year; data concerning graduates — the end of the school year;

- 2) *tertiary education are presented as of 30 XI; students are indicated correspondingly on the number of fields of education they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies; graduates are shown from the academic year.*

20. *Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.*

21. *Enrolment rate:*

- **gross** — *is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level;*

- **net** — *is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.*

22. *A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A dormitory is an interschool facility serving as a boarding school.*

23. *The mission of extracurricular education is to provide children and youth with conditions for development of interests and skills, as well as recreation and leisure in their leisure time.*

Extracurricular education institutions include youth centres, youth community centres, extracurricular interest groups, Jordan's gardens, inter-school sport centres and other specialist institutions such as young technicians' centres, planetaria, etc.

24. *The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the 2007/08 school year (in the case of graduates — since the 2006/07 school year) has been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.*

TABL. 1 (123). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
SZKOLY <i>SCHOOLS</i>					
Szkoły:					<i>Schools:</i>
podstawowe	1861	1787	1745	1736	<i>primary</i>
gimnazja	923	963	990	1002	<i>lower secondary</i>
specjalne przysposabiające do pracy	36	54	60	61	<i>special job-training</i>
zasadnicze zawodowe	202	189	181	185	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	392	374	374	374	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	9	8	7	—	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	177	83	63	49	<i>specialized secondary</i>
technika	311	213	214	215	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniająca	22	14	10	7	<i>supplementary technical secondary</i>
artystyczne ogólnokształcące ^a	12	15	14	13 ^b	<i>general art^a</i>
policealne	328	315	314	273	<i>post-secondary</i>
wyższe ^c	101	107	105	104	<i>tertiary^c</i>
dla dorosłych	492	425	428	339	<i>for adults</i>
podstawowe	—	—	—	—	<i>primary</i>
gimnazja	12	17	19	18	<i>lower secondary</i>
zasadnicze zawodowe	8	10	6	4	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	141	148	173	190	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	106	142	133	45	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	8	10	6	5	<i>specialized secondary</i>
technika	134	16	15	13	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniająca	83	82	76	64	<i>supplementary technical secondary</i>
POMIESZCZENIA SZKOLNE^d <i>CLASSROOMS^d</i>					
Szkoły:					<i>Schools:</i>
podstawowe	19135	22676	22777	22951	<i>primary</i>
gimnazja	8716	10378	10349	10477	<i>lower secondary</i>
zasadnicze zawodowe	434	515	516	520	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	5440	5992	5645	5391	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	2	9	9	—	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	719	364	269	225	<i>specialized secondary</i>
technika	3054	3825	3832	3822	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniająca	33	11	9	7	<i>supplementary technical secondary</i>
artystyczne ogólnokształcące ^a	87	141	130	126	<i>general art^a</i>
policealne	446	345	414	445	<i>post-secondary</i>

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto 23 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. ^c Łącznie ze szkołami wyższymi, w których wykazano wyłącznie absolwentów. ^d Bez pomieszczeń w szkołach dla dorosłych i specjalnych; w przypadku użytkowania przez zespół szkół — wykazane w jednej szkole wskazanej przez dyrektora. W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification. ^b Moreover, 23 art schools giving only artistic education. ^c Including tertiary education institutions, which reported only graduates. ^d Excluding classrooms in schools for adults and in special schools; in the case of being used by a complex of schools — attributed to a single school indicated by a headmaster. In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.

TABL. 1 (123). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA** (cd.)
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE^a TEACHERS^a					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^b	23982	24261	24242	24243	primary ^b
gimnazja ^b	14199	14482	13897	13582	lower secondary ^b
zasadnicze zawodowe ^{bc}	1381	1803	1596	1491	basic vocational ^{bc}
licea ogólnokształcące ^{bd}	7323	7680	7053	6673	general secondary ^{bd}
licea profilowane ^b	1362	601	285	125	specialized secondary ^b
technika ^{bde}	3397	5125	4985	4830	technical secondary ^{bde}
policealne	1252	1030	1133	951	post-secondary
wyższe ^f	17506	17872	17130	16713	tertiary ^f
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^g	49479	43369	98771	106742	Pre-primary education ^g
Szkoły:					Schools:
podstawowe.....	336602	304882	312102	316201	primary
gimnazja	199298	165869	156187	153633	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	608	1213	1318	1400	special job-training
zasadnicze zawodowe	23304	21116	18356	16915	basic vocational
licea ogólnokształcące	109339	96640	90755	87713	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	259	168	118	—	supplementary general secondary
licea profilowane.....	23881	7130	3535	1561	specialized secondary
technika	52466	58102	58740	59246	technical secondary
technika uzupełniająca	697	590	246	93	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^h	1313	1316	1267	1210 ⁱ	general art ^h
policealne	32172	32238	36891	32570	post-secondary
wyższe	371429	334328	302656	283255	tertiary
dla dorosłych	37336	36398	36019	32031	for adults
podstawowe.....	—	—	—	—	primary
gimnazja.....	1286	1920	1743	1619	lower secondary
zasadnicze zawodowe	1008	409	265	57	basic vocational
licea ogólnokształcące	16171	17444	22801	26242	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	5434	10584	5701	863	supplementary general secondary
licea profilowane.....	535	826	555	362	specialized secondary
technika.....	9067	734	636	506	technical secondary
technika uzupełniająca	3835	4481	4318	2382	supplementary technical secondary

^a W roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 194. ^b—^e Łącznie ze szkołami: ^b — dla dorosłych, ^c — specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^d — uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami, ^e — ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^f Nauczyciele akademicy. ^g Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, a w latach szkolnych 2012/13 i 2013/14 w wieku 5 i 6 lat objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 35 na str. 221. ^h Dające uprawnienia zawodowe. ⁱ Ponadto 1356 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

^a In 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 17 on page 194. ^b—^e Including: ^b — schools for adults, ^c — special job-training schools, ^d — supplementary schools respectively: general secondary schools and technical secondary schools, ^e — general art schools leading to professional certification. ^f Academic teachers. ^g Concerns children at the age of 6 and in the 2012/13 and 2013/14 school years at the age of 5 and of 6 attending obligatory pre-primary education establishments, also described in table 35 on page 221. ^h Leading to professional certification. ⁱ Moreover, 1356 students of art schools giving only artistic education.

TABL. 1 (123). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA** (dok.)
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	61136	50921	49960	.	primary
gimnazja	65802	54200	51449	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	63	246	211	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	7735	6907	6419	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	34479	31534	29820	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	86	33	41	.	supplementary general secondary
licea profilowane	7899	2442	1708	.	specialized secondary
technika	12466	12207	12378	.	technical secondary
technika uzupełniająca	54	152	141	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	247	233	218 ^b	.	general art ^a
policealne	10277	9375	10526	.	post-secondary
wyższe	73037	85584	77336	.	tertiary
dla dorosłych	12860	8897	8673	.	for adults
podstawowe	—	—	—	.	primary
gimnazja	260	316	369	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	256	102	89	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	5509	3567	4392	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	1306	3586	2640	.	supplementary general secondary
licea profilowane	23	150	112	.	specialized secondary
technika	5387	150	139	.	technical secondary
technika uzupełniająca	119	1026	932	.	supplementary technical secondary

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto 139 absolwentów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification. ^b Moreover, 139 graduates of art schools giving only artistic education.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (124). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe..... <i>Primary schools</i>	1861	1787	1745	1736	336602	304882	312102	316201	61136	50921	49960
Jednostki administracji centralnej (rządowej)...	8	8	9	8	848	783	1119	1058	181	185	153
<i>Central (government) administration units</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego	1706	1609	1513	1475	325085	289161	292899	295496	59316	48297	47136
<i>Local government units</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	91	93	121	133	5262	6699	7876	8198	869	1168	1196
<i>Social organizations and associations</i>											
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	11	11	12	12	1569	1701	1914	2054	238	233	243
<i>Pozostałe</i> <i>Others</i>	45	66	90	108	3838	6538	8294	9395	532	1038	1232

TABL. 2 (124). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Gimnazja	923	963	990	1002	199298	165869	156187	153633	65802	54200	51449
<i>Lower secondary schools</i>											
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..	6	5	7	7	194	111	252	201	71	135	67
<i>Central (government) administration units</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego.....	797	827	832	832	192302	157593	147132	144280	63769	51488	48530
<i>Local government units</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	53	63	67	72	2626	3790	3824	4014	870	1252	1201
<i>Social organizations and associations</i>											
Organizacje wyznaniowe	25	20	21	21	2040	2271	2333	2267	592	679	788
<i>Religious organizations</i>											
Pozostałe	42	48	63	70	2136	2104	2646	2871	500	646	863
<i>Others</i>											
Zasadnicze szkoły zawodowe^a	238	243	241	246	23912	22329	19674	18315	7798	7153	6630
<i>Basic vocational schools^a</i>											
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..	7	9	9	9	185	356	298	257	57	145	119
<i>Central (government) administration units</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego.....	217	216	215	217	23215	21377	18890	17567	7573	6792	6378
<i>Local government units</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	8	10	12	13	388	409	373	390	134	155	99
<i>Social organizations and associations</i>											
Organizacje wyznaniowe	4	3	1	1	101	62	31	37	28	26	13
<i>Religious organizations</i>											
Pozostałe	2	5	4	6	23	125	82	64	6	35	21
<i>Others</i>											
Licea ogólnokształcące^b	401	382	381	374	109598	96808	90873	87713	34565	31567	29861
<i>General secondary schools^b</i>											
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..	—	—	1	1	—	—	133	83	—	46	33
<i>Central (government) administration units</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego.....	308	289	289	278	103343	89922	84151	81079	32529	29221	27575
<i>Local government units</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	39	40	41	45	2481	3019	2855	2760	730	1024	1000
<i>Social organizations and associations</i>											
Organizacje wyznaniowe	17	13	11	10	1576	1061	917	820	504	315	321
<i>Religious organizations</i>											
Pozostałe	37	40	39	40	2198	2806	2817	2971	802	961	932
<i>Others</i>											

a, b Łącznie ze szkołami: *a* — specjalnymi przysposabiającymi do pracy, *b* — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.
a, b Including: *a* — special job-training schools, *b* — supplementary general secondary schools.

TABL. 2 (124). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea profilowane <i>Specialized secondary schools</i>	177	83	63	49	23881	7130	3535	1561	7899	2442	1708
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	168	79	60	47	23627	7032	3497	1537	7810	2396	1684
Organizacje społeczne i stowarzyszenia <i>Social organizations and associations</i>	5	1	1	1	131	10	5	6	41	4	—
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	1	1	—	—	29	15	—	—	4	9	—
Pozostałe <i>Others</i>	3	2	2	1	94	73	33	18	44	33	24
Technika^c <i>Technical secondary schools^c</i>	345	242	238	235	54465	60008	60253	60549	12915	12592	12737
Jednostki administracji centralnej (rządowej)... <i>Central (government) administration units</i>	8	12	12	12	1012	1890	1788	1807	290	418	356
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	317	206	200	197	52388	56235	56647	57001	12327	11752	12057
Organizacje społeczne i stowarzyszenia <i>Social organizations and associations</i>	12	12	12	11	757	1182	1188	1187	187	259	210
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	—	1	1	1	—	11	9	2	—	—	—
Pozostałe <i>Others</i>	8	11	13	14	308	690	621	552	111	163	114
Szkoły policealne <i>Post-secondary schools</i>	328	315	314	273	32172	32238	36891	32570	10277	9375	10526
Jednostki administracji centralnej (rządowej)... <i>Central (government) administration units</i>	3	4	5	3	725	252	185	93	339	84	96
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	116	73	71	58	14826	8051	7397	5960	4763	2880	2993
Organizacje społeczne i stowarzyszenia <i>Social organizations and associations</i>	57	39	43	36	2682	1973	2067	1865	909	977	1033
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	1	—	—	—	23	—	—	—	16	—	—
Pozostałe <i>Others</i>	151	199	195	176	13916	21962	27242	24652	4250	5434	6404

^c Łącznie z technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

^c Including supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (124). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły wyższe <i>Tertiary education</i>	101	107 ^d	105 ^d	104 ^d	371429	334328	302656	283255	73037	85584	77336
Jednostki administracji centralnej (rządowej) .. <i>Central (government) administration units</i>	16	16	16	16	197700	186677	181908	174224	35592	46087	44558
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	8	8	9	9 ^d	3641	2281	1916	2198	1200	999	497
Pozostałe <i>Others</i>	77	83 ^d	80 ^d	79	170088	145370	118832	106833	36245	38498	32281
Szkoły dla dorosłych ... <i>Schools for adults</i>	492	425	428	339	37336	36398	36019	32031	12860	8897	8673
Jednostki administracji centralnej (rządowej) .. <i>Central (government) administration units</i>	5	11	12	11	234	484	516	376	130	124	165
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	212	116	121	99	20667	12704	11121	9664	7110	3064	2666
Organizacje społeczne i stowarzyszenia <i>Social organizations and associations</i>	79	67	54	41	3973	3055	2721	2421	1734	989	823
Pozostałe <i>Others</i>	196	231	241	188	12462	20155	21661	19570	3886	4720	5019

^d Łącznie ze szkołami wyższymi, w których wykazano wyłącznie absolwentów.

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^d Including tertiary education institutions, which reported only graduates.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (125). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7—12 lat.....	98,8	98,8	98,4	98,2
13—15.....	98,8	98,9	98,8	98,5
16—18.....	95,1	95,8	96,4	96,6
19—21 lat.....	24,5	23,1	24,9	23,9

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (126). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wie-ku ^a Age groups ^a	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
		ogółem total	mężczyźni males	kobie-ty fe-males	ogółem total	mężczyźni males	kobie-ty fe-males	ogółem total	mężczyźni males	kobie-ty fe-males	ogółem total	mężczyźni males	kobie-ty fe-males
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe primary	7—12	100,0	100,4	99,6	101,9	101,9	101,9	103,4	103,1	103,7	102,9	102,5	103,2
gimnazja lower secondary	13—15	101,0	102,3	99,5	102,3	103,8	100,7	102,3	103,7	100,8	101,9	103,2	100,5
zasadnicze zawo- dowe ^a basic vocational ^a	16—18	11,9	16,5	6,9	12,3	16,8	7,6	11,7	16,1	7,1	11,2	15,7	6,5
licea ogólnokształ- cące i profilowa- ne ^b general and special- ized secondary ^b	16—18	73,8	65,5	82,5	71,7	61,9	81,9	72,2	62,2	82,5	71,2	61,3	81,5
technika ^c technical seconda- ry ^c	16—18	32,0	39,5	24,0	35,2	43,1	27,1	38,1	46,5	29,4	38,7	46,8	30,2
policealne post-secondary	19—21	13,2	12,3	14,1	15,5	11,6	19,6	19,1	12,8	25,7	17,7	11,0	24,6
NETTO NET													
Wychowanie przed- szkolne ^d Pre-primary educa- tion ^d	6	98,6	98,9	98,3	85,4	87,6	83,1	76,6	80,1	72,9	78,3	81,8	74,6
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^f primary ^f	7—12	98,6	98,7	98,6	98,6	98,7	98,6	98,2	98,3	98,2	98,0	98,1	97,9
gimnazja lower secondary	13—15	96,3	96,1	96,5	96,3	96,0	96,7	96,1	95,8	96,5	95,9	95,6	96,2
zasadnicze zawo- dowe ^a basic vocational ^a	16—18	10,0	13,9	6,0	10,5	14,3	6,5	9,7	13,5	5,8	9,3	13,2	5,3
licea ogólnokształ- cące i profilowa- ne ^b general and special- ized secondary ^b	16—18	62,2	52,5	72,3	56,0	44,7	67,8	55,1	43,7	67,0	54,5	43,0	66,6
technika ^c technical seconda- ry ^c	16—18	19,0	22,9	14,8	24,5	29,7	19,1	26,6	32,0	20,9	27,8	33,4	22,0
policealne post-secondary	19—21	7,8	7,5	8,0	6,0	4,2	7,9	6,7	4,3	9,3	6,0	3,7	8,3

a—c Łącznie ze szkołami: *a* — specjalnymi przysposabiającymi do pracy, *b* — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *c* — technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. *d* Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. *f* Ponadto w roku szkolnym 2013/14 współczynnik skolaryzacji netto dla dzieci w wieku 6 lat wynosił: ogółem — 20,2%, mężczyzn — 16,5%, kobiet — 24,0%.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a—c Including: *a* — special job-training schools, *b* — supplementary general secondary schools, *c* — supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. *d* Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments. *f* Moreover, in the 2013/14 school year the net enrolment rate for children aged 6 amounted in total to 20,2%, males — 16,5% and females — 24,0%.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 5 (127). **KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**
COMPUTERS IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS SCHOOLS	Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół Schools equipped with computers in % of a given group of schools	Pracownie komputerowe Computer laboratory	Komputery ^a w szkołach Computers ^a in schools				
			ogółem grand total	w tym przeznaczone do użytku uczniów of which used by pupils and students			
				razem total	w tym z dostępem do Internetu of which with Internet access		
					razem total	w tym szerokopasmowy of which broadband connection	
Podstawowe..... Primary	2005/06	90,2	1435	20861	16444	11142	5713
	2010/11	96,5	1854	39339	30078	26691	15531
	2012/13	96,6	1808	43398	31895	29259	17015
	2013/14	97,4	1818	44849	32875	30685	18137
Gimnazja..... Lower secondary	2005/06	78,1	832	13360	10660	9875	5402
	2010/11	83,4	957	21723	16195	15455	10263
	2012/13	83,0	930	23312	16716	15807	10487
	2013/14	84,1	948	24096	17111	16366	11086
Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	2005/06	17,3	48	860	688	575	418
	2010/11	33,9	71	1572	1307	1289	864
	2012/13	33,1	67	1677	1359	1337	968
	2013/14	31,9	67	1756	1412	1386	1034
Licea ogólnokształcące ^b .. General secondary ^b	2005/06	71,1	429	9079	6956	6599	4739
	2010/11	79,1	472	13839	10258	10061	7782
	2012/13	79,0	444	14270	9898	9758	7385
	2013/14	80,2	428	14365	9592	9476	7123
Licea profilowane..... Specialized secondary	2005/06	21,5	69	1392	1119	1061	672
	2010/11	49,4	53	1217	1051	1022	743
	2012/13	46,0	37	875	696	689	449
	2013/14	49,0	31	754	557	557	327
Technika ^c Technical secondary ^c	2005/06	35,4	265	5007	3894	3332	2531
	2010/11	74,8	412	11166	8965	8704	6298
	2012/13	76,5	456	12703	9780	9502	7484
	2013/14	77,9	469	13440	10173	9890	8075
Policealne..... Post-secondary	2005/06	22,3	95	1877	1514	1146	652
	2010/11	44,8	135	3434	2852	2769	1915
	2012/13	48,4	175	4231	3494	3350	2376
	2013/14	57,5	191	4520	3708	3523	2558

^a W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół — wykazane tylko raz. W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. ^b, ^c Łącznie ze szkołami: ^b — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c — technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In case of commonly used computers by a few schools — presented only once. In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education. ^b, ^c Including: ^b — supplementary general secondary schools, ^c — supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 6 i 7

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 6 and 7

The division by languages may include one person more than once.

TABL. 6 (128). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools						
		podstawowych		primary	gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych ^b basic vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych ^e post- secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski..... <i>English</i>	2005/06 2010/11 2012/13 2013/14	540103 613862 617738 618057	54,6 93,8 96,4 97,2	58,3 93,9 96,0 96,9	49,2 93,6 97,2 97,7	83,2 93,5 97,4 97,3	37,2 56,3 63,5 69,3	97,1 98,6 97,7 98,5	95,8 96,5 96,8 97,8	90,6 96,5 97,9 97,9	41,5 14,1 34,0 52,6
Francuski..... <i>French</i>	2005/06 2010/11 2012/13 2013/14	26958 22969 23626 23412	0,6 0,6 0,6 0,6	0,9 0,9 1,0 0,9	0,0 — 0,0 —	2,0 3,3 4,8 5,2	— — — —	15,8 13,6 12,9 13,1	4,7 2,0 1,3 0,6	4,2 3,9 3,7 3,5	4,1 1,8 1,8 —
Niemiecki..... <i>German</i>	2005/06 2010/11 2012/13 2013/14	161831 166585 174383 173098	5,9 3,6 2,5 2,3	8,2 4,9 3,4 3,0	2,4 1,5 0,8 0,9	14,2 38,1 50,7 52,7	13,4 12,3 12,4 11,9	58,7 50,1 48,6 49,2	59,6 54,1 55,7 52,5	57,9 62,6 64,9 64,3	10,9 0,7 0,6 0,0
Rosyjski..... <i>Russian</i>	2005/06 2010/11 2012/13 2013/14	94194 64351 61726 56291	5,8 1,7 0,9 0,6	2,1 0,3 0,3 0,2	11,3 4,0 2,1 1,2	6,5 13,4 17,4 16,5	38,2 26,0 20,8 14,5	20,4 15,7 14,5 14,8	38,3 30,2 29,4 30,2	38,1 23,6 22,7 21,8	5,9 0,4 — —
Hiszpański..... <i>Spanish</i>	2005/06 2010/11 2012/13 2013/14	3599 7297 12197 15931	0,0 0,2 0,4 0,5	0,0 0,3 0,6 0,8	0,1 — — 0,1	0,3 1,6 3,4 4,5	— — — —	2,5 3,9 5,5 7,5	— 0,4 0,5 —	0,1 0,4 1,0 1,4	0,7 — — —
Włoski..... <i>Italian</i>	2005/06 2010/11 2012/13 2013/14	2723 2672 2673 2946	0,0 — — 0,0	0,0 — — 0,0	— — — —	0,1 0,2 0,3 0,4	— — — —	2,0 2,4 2,3 2,7	0,5 0,5 0,8 0,8	0,4 0,0 0,0 0,0	0,1 — — —
Inne..... <i>Others</i>	2005/06 2010/11 2012/13 2013/14	7647 2877 2731 1952	0,1 0,0 0,0 0,0	0,1 0,0 0,0 0,0	0,1 — — —	0,2 0,0 0,1 0,0	— — 0,1 —	6,1 2,9 2,7 2,1	— — — —	— 0,0 0,0 0,1	1,7 0,7 — 0,7

^a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b—d} Łącznie ze szkołami: ^b — specjalnymi przysposabiającymi do pracy w roku szkolnym 2005/06, ^c — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^d — technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych.

^a In 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b—d} Including: ^b — special job-training schools in 2005/06 school year, ^c — supplementary general secondary schools, ^d — supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. ^e Since 2010/11 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

TABL. 6 (128). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a (dok.)**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem <i>Grand total</i>	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools					
		podstawowych <i>primary</i>			gimnazjach <i>lower secondary</i>	zasadniczych zawodowych ^b <i>basic vocational^b</i>	liceach ogólnokształcących ^c <i>general secondary^c</i>	liceach profilowanych <i>specialized secondary</i>	technikach ^d <i>technical secondary^d</i>	policealnych ^e <i>post-secondary^e</i>
		razem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>						
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION^f										
Angielski 2005/06	100410	24,0	20,4	29,3	8,7	0,2	0,9	0,1	0,0	15,5
<i>English</i>	16297	3,5	2,9	4,5	3,0	—	0,5	—	0,1	1,4
2012/13	7170	1,6	1,6	1,6	1,0	—	0,5	—	0,0	1,7
2013/14	4912	1,1	1,0	1,3	0,7	—	0,3	—	0,0	0,4
Francuski 2005/06	9991	0,7	1,1	0,1	3,7	—	0,4	—	—	—
<i>French</i>	7411	0,8	1,2	0,1	2,1	0,3	1,3	0,9	0,2	—
2012/13	6451	0,7	1,1	0,1	1,4	—	2,0	0,8	0,3	—
2013/14	5653	0,7	1,0	0,1	1,1	—	1,8	0,8	0,3	2,3
Niemiecki 2005/06	71238	4,8	5,5	3,7	27,4	—	0,4	0,1	0,2	1,6
<i>German</i>	48973	5,2	5,5	4,5	16,3	0,0	4,7	5,0	2,2	—
2012/13	39346	5,2	5,3	5,0	11,3	—	4,9	4,2	1,6	—
2013/14	34928	4,7	4,4	5,4	9,5	—	4,6	1,2	2,2	1,2
Inne 2005/06	60378	5,7	3,8	8,5	18,8	—	3,4	—	—	1,8
<i>Others</i>	43587	5,3	2,4	10,1	10,6	0,2	7,3	6,2	3,5	1,8
2012/13	30431	4,4	2,1	8,6	6,5	—	5,8	5,3	1,5	1,5
2013/14	27797	3,7	1,7	7,4	6,2	1,4	5,2	6,1	2,4	1,6

a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. *b—d* Łącznie ze szkołami: *b* — specjalnymi przysposabiającymi do pracy w roku szkolnym 2005/06, *c* — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *d* — technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. *e* Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. *f* Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In 2005/06 school year as of 31 XII. *b—d* Including: *b* — special job-training schools in 2005/06 school year, *c* — supplementary general secondary schools, *d* — supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. *e* Since 2010/11 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. *f* Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (129). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem <i>Total</i>	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total students at schools		
		gimnazjach <i>lower secondary</i>	zasadniczych zawodowych <i>basic vocational</i>	liceach ogólnokształcących ^b <i>general secondary^b</i>	liceach profilowanych <i>specialized secondary</i>	technikach ^c <i>technical secondary^c</i>	policealnych <i>post-secondary</i>
Angielski 2005/06	34857	63,6	71,2	69,3	46,1	49,7	54,3
<i>English</i>	42706	96,0	88,0	82,9	74,8	71,0	52,2
2012/13	47171	98,6	77,4	86,4	83,6	77,5	54,3
2013/14	43869	96,4	47,4	88	95	79,7	56,1
Francuski 2005/06	118	—	—	—	—	0,3	0,4
<i>French</i>	—	—	—	—	—	—	—
2012/13	—	—	—	—	—	—	—
2013/14	—	—	—	—	—	—	—

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. *b, c* Łącznie ze szkołami: *b* — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *c* — technikami uzupełniającymi.

a Data concern obligatory education; in 2005/06 school year as of 31 XII. *b, c* Including: *b* — supplementary general secondary schools, *c* — supplementary technical secondary schools.

TABL. 7 (129). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a (dok.)
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total students at schools		
		gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych post-secondary
Niemiecki 2005/06	4413	2,9	—	5,2	10,9	11,4	8,0
German 2010/11	1477	3,5	—	1,5	4,5	7,6	2,2
2012/13	1145	4,4	—	1,7	0,7	5,0	1,1
2013/14	1133	0,5	—	1,7	0,6	5,2	1,8
Rosyjski 2005/06	11956	33,6	28,3	26,6	42,9	39,0	3,1
Russian 2010/11	5846	4,0	12,0	14,8	20,6	20,3	1,4
2012/13	4259	1,4	22,6	10,8	15,7	16,6	0,6
2013/14	3242	1,5	45,6	9,3	4,4	15,4	0,8
Inne 2005/06	332	1,6	—	0,3	—	—	1,0
Others 2010/11	19	—	—	—	—	0,4	—
2012/13	113	—	—	0,1	—	—	0,3
2013/14	77	—	—	—	—	—	0,3

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. *b, c* Łącznie ze szkołami: *b* — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *c* — technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Data concern obligatory education; in 2005/06 school year as of 31 XII. *b, c* Including: *b* — supplementary general secondary schools, *c* — supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (130). KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	9650	8209	8389	8637	1506	1480	1507	Primary schools
w tym specjalne	3771	3235	3279	3255	734	579	533	of which special
Gimnazja	7652	6896	7059	6921	2311	2074	2269	Lower secondary schools
w tym specjalne	4203	4078	4334	4111	1309	1218	1319	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	693	1213	1318	1400	63	246	211	Special job-training schools
Zasadnicze szkoły zawodowe	2340	1595	1672	1691	846	520	548	Basic vocational schools
w tym specjalne	2137	1426	1433	1433	813	484	477	of which special
Licea ogólnokształcące ^b	1167	1057	1067	1048	309	309	306	General secondary schools ^b
w tym specjalne	357	496	463	422	64	129	128	of which special
Licea profilowane	493	169	64	36	144	80	25	Specialized secondary schools
w tym specjalne	214	78	27	14	75	36	14	of which special
Technika ^c	305	192	276	315	53	46	39	Technical secondary schools ^c
w tym specjalne	99	108	103	96	27	27	20	of which special
Szkoły policealne	51	117	90	83	22	65	45	Post-secondary schools
w tym specjalne	45	80	84	83	22	47	40	of which special

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 194. *b, c* Łącznie z: *b* — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *c* — technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 12 on page 194. *b, c* Including: *b* — supplementary general secondary schools, *c* — supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (131). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATION CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^b <i>SPECIAL EDUCATION CENTRES^b</i>					
Ośrodki	66	56	56	54	Centres
Miejsca	4598	3546	3324	3177	Places
Wychowankowie	4152	2666	2690	2496	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	212	167	163	149	blind and sight impaired
niesłyszący i słabo słyszący	421	224	245	232	deaf and hearing impaired
przewlekłe choroby	9	—	3	2	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^c	132	56	46	50	motor-skill impaired ^c
z upośledzeniem umysłowym	2195	1673	1651	1517	mentally disabled
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	484	5	92	52	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE <i>YOUTH EDUCATION CENTRES</i>					
Ośrodki	7	10	16	19	Centres
Miejsca	273	645	804	843	Places
Wychowankowie	325	633	679	718	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII <i>YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES</i>					
Ośrodki	5	14	16	17	Centres
Miejsca	67	1136	1382	1442	Places
Wychowankowie	489	1041	1259	1264	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE <i>REHABILITATION-EDUCATION CENTRES</i>					
Ośrodki	7	5	6	6	Centres
Miejsca	180	191	256	253	Places
Wychowankowie	440	184	180	174	Residents
w tym:					of which:
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	87	158	168	155	mental retardation-profound
z zaburzeniami sprzężonymi	117	26	12	19	associated with defects

^a Stan w dniu 31 X. ^b Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2013 r. — 10 ośrodków z 491 wychowankami). ^c W latach 2012 i 2013 dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i z afazją.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 X. ^b Including special educational centres (in 2013 were 10 centres with 491 residents). ^c In 2012 and 2013 concerns motor-skill impaired residents and residents with aphasia.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (132). WYCHOWANIE POZASZKOLNE
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Pla- cówki Insti- tutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants of permanent and temporary forms of activity ^a							
		ogółem total	informa- tycznych compu- ting	tech- nicznych tech- nical	przed- miot- owych subjects	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	turystyczno- krajoznawczych tourism and sight-seeing	innych others
OGÓŁEM 2010	79	95169	1594	1054	9538	38121	23026	601	21235
TOTAL 2012	95	109257	1938	1448	9408	55185	22446	696	18136
2013	59	86053	1724	759	7318	44333	17393	502	14024
Pałace młodzieży..... Youth centres	1	3411	504	332	368	1344	712	64	87
Młodzieżowe domy kultury..... Youth community centres	14	33007	371	59	603	27037	968	11	3958
Ogniska pracy pozaszkolnej.... Extracurricular interest groups	23	13417	584	257	723	5464	1605	132	4652
Międzyszkolne ośrodki sportowe Inter-school sports centres	6	12464	—	—	—	—	12464	—	—
Ogrody jordanowskie..... Jordans gardens (playgrounds)	7	3989	93	—	105	934	1057	225	1575
Pozostałe placówki..... Other institutions	8	19765	172	111	5519	9554	587	70	3752

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (133). INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013/14		2005/06 ^a	2010/11	2012/13	2013/14		SPECIFICATIONS
	placówki estab- lishments	miejsca beds	korzystający boarders				na 100 miejsc per 100 beds	
			ogółem total					
OGÓŁEM	89	7333	6815	5852	5794	5630	76,8	TOTAL
Internaty.....	68	5078	5040	3922	3923	3758	74,0	Boarding schools
szkoly podstawowe i gimnazja.....	3	28	—	31	—	26	92,9	primary and lower secondary schools
zasadnicze szkoły zawodowe i techni- ka ^b	33	2550	3246	1713	1999	1809	70,9	basic vocational and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące ^c	32	2500	1622	2178	1924	1923	76,9	general secondary schools ^c
licea profilowane.....			172	—	—	—	—	specialized secondary schools
Bursy.....	21	2255	1775	1930	1871	1872	83,0	Dormitories

^a Stan w dniu 31 X. ^b Łącznie ze szkołami: ^b — technikami uzupełniającymi, ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, szkołami policealnymi, kolegiami nauczycielskimi, nauczycielskimi kolegiami języków obcych, kolegiami pracowników służb społecznych, ^c — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 X. ^b, ^c Including: ^b — supplementary technical secondary schools, general art schools leading to professional certification, post-secondary schools, teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, colleges of social work, ^c — supplementary general secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 12 (134). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	81	79	99	96	Dormitories
Miejsca	20823	19646	20167	20150	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	19719	17420	16723	16479	students
w % ogółu studentów	5,3	5,2	5,5	5,8	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich ^a	564	483	576	students of doctoral studies ^a
w % ogółu uczestników	7,2	5,7	6,8	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	23	18	18	18	Canteens
Miejsca	2574	1546	1417	1442	Places

^a Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

^a Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABL. 13 (135). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS^a

SZKOŁY	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14			SCHOOLS	
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarships recipients			
					socjalne social	rektora dla najlepszych studentów vice-chancellor to the best students		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarships recipients in % of total students of a given group of schools
OGÓŁEM	94312	66537	49823	46723	29797	16621	16,5	TOTAL
w tym:								<i>of which:</i>
Uniwersytety	14610	11942	7557	7845	4507	2609	12,6	Universities
Wyższe szkoły techniczne	13074	10295	9503	9635	6324	3538	19,0	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	11505	5278	4641	4702	3322	1597	20,3	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	23240	11826	7712	5149	2702	2422	11,5	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	9346	6343	5287	5141	3946	1251	28,3	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne	3303	2118	1630	1665	982	662	19,0	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1859	1593	1202	1135	728	458	19,4	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne	995	855	596	601	306	275	17,0	Fine arts academies

^a Łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; since the 2010/11 academic year excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 14 (136). SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły..... Schools	1752	507	1245	1675	524	1151	1629	549	1080	1622	563	1059
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	6	6	—	9	9	—	7	7	—	6	6	—
filialne..... branch	66	1	65	43	—	43	37	1	36	35	2	33
artystyczne ^a arts ^a	7	7	—	9	9	—	9	9	—	9	8	1
Pomieszczenia szkolne ^b Classrooms ^b	19135	9088	10047	22676	11179	11497	22777	11577	11200	22951	11734	11217
Oddziały..... Sections	16742	8641	8101	16491	8800	7691	16433	9001	7432	16571	9252	7319
Uczniowie..... Pupils	332831	197776	135055	301647	186544	115103	308823	196283	112540	312946	201600	111346
w tym kobiety..... of which females	162086	96435	65651	147522	91417	56105	151765	96511	55254	153704	99139	54565
w tym I klasa..... of which 1st grade	50997	30674	20323	52333	33924	18409	50837	32587	18250	54712	36516	18196
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	1793	1793	—	3948	3948	—	3129	3129	—	3339	3339	—
filialne..... branch	1266	159	1107	631	—	631	723	165	558	912	231	681
artystyczne ^a arts ^a	1213	1213	—	1327	1327	—	1490	1490	—	1553	1533	20
Absolwenci..... Graduates	60402	35515	24887	50342	30278	20064	49427	30309	19118	.	.	.
w tym kobiety..... of which females	29658	17346	12312	24420	14733	9687	24239	14863	9376	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego..... sports and athletic	295	295	—	690	690	—	509	509	—	.	.	.
filialne..... branch	15	—	15	57	—	57	94	33	61	.	.	.
artystyczne ^a arts ^a	200	200	—	183	183	—	180	180	—	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę..... school	190	390	108	180	356	100	190	358	104	193	358	105
1 pomieszczenie szkolne classroom	17	22	13	13	17	10	14	17	10	14	17	10
1 oddział..... section	20	23	17	18	21	15	19	22	15	19	22	15

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej. ^b W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme. ^b In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (137). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	810	394	416	843	418	425	861	432	429	872	440	432
<i>Lower secondary</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego	9	9	—	9	9	—	8	8	—	9	9	—
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	4	3	1	3	2	1	4	3	1	5	3	2
<i>with job-training sections^a</i>												
Pomieszczenia szkolne ^b	8716	5524	3192	10378	6579	3799	10349	6493	3856	10477	6569	3908
<i>Classrooms^b</i>												
Oddziały	8014	4911	3103	7228	4363	2865	6797	4130	2667	6690	4115	2575
<i>Sections</i>												
Uczniowie	195095	122780	72315	161791	101741	60050	151853	96514	55339	149522	96094	53428
<i>Pupils</i>												
w tym kobiety	94804	59882	34922	78482	49642	28840	73379	46929	26450	72471	46782	25689
<i>of which females</i>												
w tym I klasa	63782	39803	23979	53219	33569	19650	50437	32446	17991	50546	32886	17660
<i>of which 1st grade</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego	2175	2175	—	2608	2608	—	2440	2440	—	2937	2937	—
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	1036	986	50	742	712	30	883	847	36	779	756	23
<i>with job-training sections^a</i>												
Absolwenci	64493	40885	23608	52982	32973	20009	50130	31259	18871	.	.	.
<i>Graduates</i>												
w tym kobiety	31811	20311	11500	26137	16308	9829	24544	15489	9055	.	.	.
<i>of which females</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego	563	563	—	931	931	—	869	869	—	.	.	.
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	99	93	6	256	233	23	278	263	15	.	.	.
<i>with job-training sections^a</i>												
Liczba uczniów na: <i>Number of pupils per:</i>												
1 szkołę	241	312	174	192	243	141	176	223	129	171	218	124
<i>school</i>												
1 pomieszczenie szkolne <i>classroom</i>	22	22	23	16	15	16	15	15	14	14	15	14
1 oddział	24	25	23	22	23	21	22	23	21	22	23	21
<i>section</i>												

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej. ^b W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on 6th grade primary school. ^b In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (138). ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły.....	155	148	140	140	Schools
Oddziały.....	782	817	743	728	Sections
Uczniowie.....	21167	19690	16923	15482	Students
w tym kobiety.....	5652	5654	4565	3964	of which females
w tym I klasa.....	8626	8054	6476	6085	of which 1st grade
Absolwenci.....	6922	6423	5942	.	Graduates
w tym kobiety.....	2131	2072	1861	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (139). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY
 (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
 STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH
 (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie		students		absolwenci		graduates	
OGÓŁEM.....	21167	19690	16923	15482	6922	6423	5942	TOTAL
Artystyczne.....	188	166	156	118	47	50	49	Arts
Ekonomiczne i administracyjne.....	2094	1485	1046	778	932	638	557	Business and administration
Inżynieryjno-techniczne.....	8904	8180	7578	7192	2603	2437	2363	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	3379	1829	1651	1622	988	554	462	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	1249	2252	1868	1699	391	727	596	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa.....	419	208	132	76	145	69	67	Agriculture, forestry and fishery
Usługa dla ludności.....	4934	5570	4492	3997	1816	1948	1848	Personal services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (140). LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)
 GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły.....	393	363	361	361	Schools
Oddziały.....	3799	3550	3374	3261	Sections
Uczniowie.....	109241	96312	90410	87291	Students
w tym kobiety.....	62567	56818	53657	52028	of which females
w tym I klasa.....	37598	32408	30203	28708	of which 1st grade
Absolwenci.....	34501	31438	29733	.	Graduates
w tym kobiety.....	20174	18897	17589	.	of which females

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 192.

Źródło: Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools; see general notes, item 8 on page 192.

Source: Data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (141). LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)
SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły.....	172	80	62	48	Schools
Oddziały.....	858	285	146	65	Sections
Uczniowie.....	23667	7052	3508	1547	Students
w tym kobiety.....	12527	4566	2315	1007	of which females
w tym klasa I.....	7480	2233	—	—	of which 1st grade
Absolwenci.....	7824	2406	1694	.	Graduates
w tym kobiety.....	4299	1551	1139	.	of which females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 192.

Źródło: Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 8 on page 192.

Source: Data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (142). TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły.....	328	219	214	213	Schools
Oddziały.....	2002	2455	2492	2497	Sections
Uczniowie.....	53864	58584	58883	59243	Students
w tym kobiety.....	19659	22111	22319	22451	of which females
w tym I klasa.....	16101	17388	17982	17483	of which 1st grade
Absolwenci.....	12493	12332	12499	.	Graduates
w tym kobiety.....	4801	4791	4844	.	of which females

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 192.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools; see general notes, item 8 on page 192.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (143). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie	students	absolwenci	graduates				
OGÓŁEM	53064	58584	58883	59243	12493	12332	12499	TOTAL
Artystyczne.....	354	340	198	130	83	153	39	Arts
Spoleczne.....	8541	6492	5358	4959	2304	1651	1380	Social and behavioural science
Ekonomiczne i administracyjne.....	6197	3927	5090	5821	1713	800	739	Business and administration
Fizyczne ^c	272	290	326	351	64	57	51	Physical sciences ^c
Informatyczne.....	962	7729	8816	9345	76	1306	1792	Computing
Inżynierijno-techniczne.....	16190	12212	12335	12563	4273	2598	2587	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	2142	820	684	669	686	172	169	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	3454	6110	5927	5577	767	1280	1247	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa.....	1970	3719	2624	2361	417	1036	750	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne.....	25	122	236	357	—	8	25	Veterinary
Medyczne.....	88	85	87	86	6	18	19	Health
Usług dla ludności.....	11460	15366	15989	15834	1944	2898	3440	Personal services
Usług transportowych.....	455	697	663	705	54	202	118	Transport services
Ochrony środowiska.....	954	675	550	485	106	153	143	Environmental protection

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi. ^b Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^c Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools. ^b According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^c Among others: physics, chemistry, geology.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (144). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH^a
DLA MŁODZIEŻY WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
 STUDENTS AND GRADUATES OF GENERAL ART SCHOOLS^a FOR YOUTH BY FIELDS
 OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students				absolwenci graduates			
OGÓŁEM	1313	1316	1267	1210	247	233	218	TOTAL
Artystyczne	1001	1316	1267	1210	193	233	218	Arts
Ekonomiczne i administracyjne	312	—	—	—	54	—	—	Business and administration

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification. ^b According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (145). SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
 LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
------------------	---------	---------	---------	---------	---------------

SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIEŃ ZAWODOWYCH
 LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły.....	36	75	79	85	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	29	66	70	76	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie.....	5040	5499	5940	6126	Pupils
w tym kobiety	3165	3357	3737	3857	of which females
Absolwenci.....	897	609	637	.	Graduates
w tym kobiety	560	368	402	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
 LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły.....	27	40	41	36	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	15	25	27	23	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie.....	2774	2601	2584	2566	Students
w tym kobiety	1808	1705	1701	1699	of which females
Absolwenci.....	395	402	357	.	Graduates
w tym kobiety	278	270	248	.	of which females

w tym OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁY ARTYSTYCZNE
 of which GENERAL ART SCHOOL

Szkoły.....	12	15	14	13	Schools
Uczniowie.....	1313	1316	1267	1210	Students
w tym kobiety	954	973	933	890	of which females
Absolwenci.....	247	233	218	.	Graduates
w tym kobiety	187	168	165	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 24 (146). SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)
 POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
------------------	---------	---------	---------	---------	---------------

Szkoły.....	326	312	311	270	Schools
Oddziały.....	1400	1434	1573	1342	Sections
Uczniowie.....	32127	32158	36807	32487	Students
w tym kobiety	16808	19894	24286	22190	of which females
Absolwenci.....	10255	9328	10486	.	Graduates
w tym kobiety	6209	6408	7321	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 25 (147). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie <i>students</i>				absolwenci <i>graduates</i>			
OGÓŁEM	32127	32158	36807	32487	10255	9328	10486	TOTAL
w tym:								<i>of which:</i>
Pedagogiczne	2787	2072	1508	846	773	644	559	<i>Education science and teacher training</i>
Artystyczne	753	1730	1890	2125	344	613	599	<i>Arts</i>
Spoleczne	1483	641	269	230	493	66	117	<i>Social and behavioural science</i>
Dziennikarstwa i informacji	796	142	163	147	378	28	—	<i>Journalism and information</i>
Ekonomiczne i administracyjne	5123	8804	9347	7682	1470	1652	1901	<i>Business and administration</i>
Informatyczne	5674	2246	3014	2604	1566	552	532	<i>Computing</i>
Inżynieryjno-techniczne	814	568	502	277	228	145	297	<i>Engineering and engineering trades</i>
Produkcji i przetwórstwa	188	19	27	—	24	13	—	<i>Manufacturing and processing</i>
Architektury i budownictwa	622	675	557	288	152	211	105	<i>Architecture and building</i>
Rolnicze, leśne i rybactwa	396	1676	937	98	58	639	764	<i>Agriculture, forestry and fishery</i>
Weterynaryjne	63	151	333	503	26	56	153	<i>Veterinary</i>
Medyczne	3412	3710	4576	4873	1348	1731	1992	<i>Health</i>
Opieki społecznej	1335	382	776	948	397	180	237	<i>Social services</i>
Usług dla ludności	5121	5193	5627	5205	1848	1344	1495	<i>Personal services</i>
Usług transportowych	—	75	234	256	3	9	13	<i>Transport services</i>
Ochrony środowiska	118	28	16	—	52	7	—	<i>Environmental protection</i>
Ochrony i bezpieczeństwa	3349	3448	5758	5618	1028	794	1154	<i>Security services</i>

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 26 (148). SZKOŁY WYŻSZE
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły <i>Schools</i>	Nauczyciele akademicy ^a <i>Academic teachers ^a</i>	Studenci <i>Students</i>	Absolwenci ^b <i>Graduates ^b</i>	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2005/06	101	17506	371429	73037	TOTAL
	2010/11	107 ^c	17872	334328	85584	
	2012/13	105 ^c	17130	302656	77336	
	2013/14	104 ^c	16713	283255	.	
Uniwersytety		2	4218	62258	15881	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne		5	3084	50818	10334	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze		1	1313	23167	5900	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne		19	1875	44827	13976	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne		4	932	18190	7143	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne		1	1498	8743	2005	<i>Medical universities</i>
Akademie wychowania fizycznego		1	381	5864	1812	<i>Physical academies</i>
Wyższe szkoły artystyczne		6	881	3531	755	<i>Fine arts academies</i>
Wyższe szkoły teologiczne		10	238	2660	609	<i>Theological academies</i>
Pozostałe szkoły wyższe		55	2293	63197	18921	<i>Others</i>

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 194. ^b W podziale według typów szkół — z roku akademickiego 2012/13. ^c Łącznie ze szkołami wyższymi, w których wykazano wyłącznie absolwentów.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 194. ^b According to type of school — from 2012/13 academic year. ^c Including tertiary education institutions, which reported only graduates.

TABL. 27 (149). FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ORAZ ZAMIEJSCOWE OŚRODKI DYDAKTYCZNE SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2013/14
 BRANCHES SECTIONS, BASIC ORGANIZATIONAL UNITS IN ANOTHER LOCATION AS WELL AS TEACHING CENTRES IN ANOTHER LOCATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN 2013/14 ACADEMIC YEAR BY PLACE OF RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne <i>Branches sections and basic organizational units in another location</i>	Zamiejscowe ośrodki dydaktyczne <i>Teaching centres in another location</i>	Studenci ^a		Students ^a		Absolwenci ^{ab}		Graduates ^{ab}	
			ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	z ogółem na studiach <i>of total number on study forms</i>		ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	z ogółem na studiach <i>of total number on study forms</i>	
					stacjonarnych <i>full-time programmes</i>	niestacjonarnych <i>part-time programmes</i>			stacjonarnych <i>full-time programmes</i>	niestacjonarnych <i>part-time programmes</i>
OGÓŁEM TOTAL	45	9	17248	10142	6637	10611	4856	3038	1509	3347
lokalizacja według województw: <i>residence by voivodships:</i>										
Dolnośląskie.....	3	—	2759	2002	1201	1558	284	231	166	118
Kujawsko-pomorskie	1	—	48	34	—	48	28	18	—	28
Lubelskie.....	3	1	2672	1245	1925	747	1197	730	603	594
Łódzkie.....	2	4	285	35	22	263	165	53	24	141
Małopolskie.....	3	—	1051	635	49	1002	381	214	30	351
Mazowieckie ^c	11	2	3957	1883	1687	2270	1293	724	431	862
Opolskie.....	1	—	91	44	11	80	37	20	7	30
Podkarpackie.....	2	1	246	67	—	246	41	—	—	41
Podlaskie.....	5	—	412	234	333	79	139	82	88	51
Pomorskie.....	2	1	1657	976	601	1056	296	213	101	195
Śląskie.....	5	—	1823	1429	115	1708	514	412	8	506
Warmińsko-mazurskie....	3	—	621	431	—	621	244	179	2	242
Wielkopolskie.....	2	—	1369	926	693	676	100	54	49	51
Zachodniopomorskie.....	2	—	257	201	—	257	137	108	—	137

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b Z roku akademickiego 2012/13. ^c Do województwa mazowieckiego doliczeni zostali studenci i absolwenci filii w Dublinie i ośrodka dydaktycznego w Londynie.

U w a g a. Ponadto na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowało 6 filii i zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych oraz 3 zamiejscowe ośrodki dydaktyczne (5922 studentów i 1400 absolwentów) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem mazowieckim.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b From 2012/13 academic year. ^c Number of students in mazowieckie voivodship has been increased with students and graduates of branch in Dublin and teaching centre in London.

Note. Moreover, in Mazowieckie voivodship there were 6 branch sections and basic organizational units in another location as well as 3 teaching centres in another location (5922 students and 1400 graduates) which headquarters were located outside the territory of Mazowieckie voivodship.

TABL. 28 (150). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE
OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Grand total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem na studiach <i>Of total number at study forms</i>				TYPE OF SCHOOLS	
			stacjonarnych ^a <i>full-time programmes^a</i>		niestacjonarnych ^b <i>part-time programmes^b</i>			
			razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>		
OGÓŁEM	2005/06	371429	211308	153790	84168	217639	127140	TOTAL
	2010/11	334328	196365	147023	83659	187305	112706	
	2012/13	302656	179281	148437	85895	154219	93386	
	2013/14	283255	166627	146029	84709	137226	81918	
Uniwersytety.....		62258	42028	43473	28858	18785	13170	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne.....		50818	18553	34205	13470	16613	5083	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze.....		23167	13477	14300	8806	8867	4671	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne.....		44827	25546	15784	7869	29043	17677	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne.....		18190	14565	8824	6825	9366	7740	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne.....		8743	6614	7374	5502	1369	1112	<i>Medical universities</i>
Akademie wychowania fizycznego...		5864	2602	4986	2286	878	316	<i>Physical academies</i>
Wyższe szkoły artystyczne.....		3531	2365	2737	1851	794	514	<i>Fine arts academies</i>
Wyższe szkoły teologiczne.....		2660	1043	969	306	1691	737	<i>Theological academies</i>
Pozostałe szkoły wyższe.....		63197	39834	13377	8936	49820	30898	<i>Others</i>

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: a — dziennych, b — wieczorowych, zaoczných i eksternistycznych.
a, b Data 2005/06 academic year concern: a — day study system, b — evening, weekend and extramural study system.

TABL. 29 (151). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE
OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Grand total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem na studiach <i>Of total number at study forms</i>				TYPE OF SCHOOLS	
			stacjonarnych ^a <i>full-time programmes^a</i>		niestacjonarnych ^b <i>part-time programmes^b</i>			
			razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>		
OGÓŁEM	2005/06	73037	47727	25649	15431	47388	32296	TOTAL
	2010/11	85584	55747	35239	21441	50345	34306	
	2012/13	77336	50714	34990	21703	42346	29011	
Uniwersytety.....		15881	11256	10448	7267	5433	3989	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne.....		10334	4316	7154	2914	3180	1402	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze.....		5900	3781	3868	2543	2032	1238	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne.....		13976	9026	3590	1907	10386	7119	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne.....		7143	5890	3145	2523	3998	3367	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne.....		2005	1638	1652	1301	353	337	<i>Medical universities</i>
Akademie wychowania fizycznego...		1812	904	1381	681	431	223	<i>Physical academies</i>
Wyższe szkoły artystyczne.....		755	505	601	386	154	119	<i>Fine arts academies</i>
Wyższe szkoły teologiczne.....		609	374	181	73	428	301	<i>Theological academies</i>
Pozostałe szkoły wyższe.....		18921	13024	2970	2108	15951	10916	<i>Others</i>

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: a — dziennych, b — wieczorowych, zaoczných i eksternistycznych.
a, b Data 2005/06 academic year concern: a — day study system, b — evening, weekend and extramural study system.

TABL. 30 (152). NAUCZYCIELE AKADEMICKI^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
OGÓŁEM	17506	17872	17130	16713	6263	7206	7188	7099	TOTAL
Profesorowie.....	4799	4781	4610	4487	1004	1176	1199	1203	Professors
w tym z tytułem naukowym.....	2472 ^b	2305	2272	2181	432 ^b	466	476	484	of which titled only
Docenci.....	73	438	371	365	6	122	117	96	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	26	13	9	17	3	3	4	8	of which with scientific degree of habilitated doctor ^c (HD)
Adiunkci.....	6469	7605	7379	7271	2419	3211	3288	3264	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	508	590	621	746	150	203	218	292	of which with scientific degree of habilitated doctor ^c (HD)
Asystenci.....	2355	1684	1473	1447	1074	817	736	752	Assistant lecturers
Pozostali.....	3810	3364	3297	3143	1760	1880	1848	1784	Others

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 194. ^b Bez szkół wyższych zawodowych.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 194. ^b Excluding higher vocational schools. ^c The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professional post in scientific institutions.

TABL. 31 (153). CUDZOZIEMCY^a — STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
FOREIGNERS^a — STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION		
		ogółem total	w tym kobiety of which females		ogółem total	w tym kobiety of which females
OGÓŁEM	2005/06	2817	1490	350	211	TOTAL
	2010/11	6279	3327	885	506	
	2012/13	8502	4570	1340	765	
	2013/14	10913	5849	.	.	
studia: stacjonarne.....		9442	4935	1083	608	full-time programmes
niestacjonarne.....		1471	914	257	157	part-time programmes
Uniwersytety.....		1906	1172	319	192	Universities
Wyższe szkoły techniczne.....		1152	295	116	33	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze.....		454	266	54	36	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne.....		4541	2389	508	289	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne.....		128	79	22	16	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne.....		593	343	103	55	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego...		119	57	12	9	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne.....		152	96	34	23	Fine arts academies
Wyższe szkoły teologiczne.....		114	29	12	2	Theological academies
Pozostałe szkoły wyższe.....		1754	1123	160	110	Others

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów szkół — z roku akademickiego 2012/13.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b According to study forms and type of school — from 2012/13 academic year.

TABL. 32 (154). STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE
 POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14
	słuchacze studiów podyplomowych ^a students of postgraduate studies ^a				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to students of postgraduate studies			uczestnicy studiów doktoranckich students of doctoral studies			
OGÓŁEM	46696	57659	61170	63195	36132	49925	50478	8298	9686	10604	10691
TOTAL											
w tym kobiety..... of which females	30305	38682	39822	39781	22603	31399	32174	3863	4972	5506	5603
Uniwersytety..... Universities	6221	8354	5589	4530	3580	5186	3633	2912	3620	4053	4051
Wyższe szkoły techniczne..... Technical universities	2050	3272	2420	2046	1480	2446	1667	1215	1015	1286	1364
Wyższe szkoły rolnicze..... Agricultural academies	1825	1750	2108	2167	869	1646	1677	533	521	483	542
Wyższe szkoły ekonomiczne... Academies of economics	8576	10495	9010	8167	6973	8371	7376	1345	1559	1286	1115
Wyższe szkoły pedagogiczne Teacher education schools	891	2936	2840	2458	892	1366	1209		109	165	234
Uniwersytety medyczne..... Medical universities	—	555	169	243	—	255	174	247	386	481	489
Akademie wychowania fizycznego..... Physical academies	272	421	212	196	239	147	130	42	158	138	139
Wyższe szkoły artystyczne..... Fine arts academies	165	101	86	104	144	13	28	—	60	97	105
Wyższe szkoły teologiczne..... Theological academies	123	146	215	223	59	86	84	—	205	149	139
Pozostałe szkoły wyższe	2747	9307	10125	10123	1840	7654	7948	70	216	268	317
Centrum Medyczne Kształce- nia Podyplomowego..... Medical Center for Postgradu- ate Education	22282	19346	27432	32082	18984	22095	26333	21	39	35	36
Instytuty naukowo-badawcze; placówki naukowe PAN..... Research institutes; scientific units of the Polish Academy of Sciences	1362	870	931	786	1015	589	219	1913	1798	2163	2160
Krajowa Szkoła Administracji Publicznej	182	106	33	70	57	71	—	—	—	—	—
National School of Public Administration											

a Dla studiów trwających: do 1 roku — stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej — stan w dniu 31 XII.

a For studies lasting: up to 1 year — as of beginning of the academic year, 1 year and longer — as of 31 XII.

TABL. 33 (155). STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
 POSTGRADUATE STUDIES BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	sluchacze studiów podyplomowych ^b students of postgraduate studies ^b				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to students of postgraduate studies			
OGÓŁEM	46696	57659	61170	63195	36132	49925	50478	TOTAL
Pedagogiczne	6252	8553	7982	6835	3479	3989	5024	Education science and teacher training
Artystyczne	77	296	425	541	147	124	203	Arts
Humanistyczne ^c	1024	2485	1868	1858	1005	1268	1256	Humanities ^c
Spoleczne	2431	2815	3141	3366	1024	2605	2322	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	658	372	361	269	183	478	210	Journalism and information
Ekonomiczne i administracyjne	8697	14003	11655	10911	7430	12006	9189	Business and administration
Prawne	1217	1819	1740	1504	866	1007	1287	Law
Biologiczne ^d	228	194	115	239	229	133	160	Life science ^d
Fizyczne ^e	76	162	209	156	1	120	171	Physical science ^e
Matematyczne i statystyczne	149	164	268	262	215	143	170	Mathematics and statistics
Informatyczne	870	1320	1535	911	582	1042	1096	Computing
Inżynieryjno-techniczne	487	1355	657	801	417	966	539	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	354	50	46	67	184	79	40	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	344	480	156	166	97	270	151	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	101	357	290	276	93	145	286	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	187	234	272	413	103	124	102	Veterinary
Medyczne	22337	20646	28244	32789	19137	22692	26672	Health
Opieki społecznej	138	86	406	274	11	237	159	Social services
Usług dla ludności	14	159	209	336	32	232	172	Personal services
Usług transportowych	186	142	66	17	108	88	59	Transport services
Ochrony środowiska	230	1052	230	141	204	1126	214	Environmental protection
Ochrony i bezpieczeństwa	639	915	1295	1063	585	1051	996	Security services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^b Dla studiów trwających: do 1 roku — stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej — stan w dniu 31 XII. ^c Łącznie z teologią. ^d, ^e Między innymi: ^d — biologia (w tym specjalności: botanika, biochemia, toksykologia, genetyka, zoologia) i ochrona środowiska, ^e — astronomia, fizyka, chemia, geologia, geografia.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^b For studies lasting: up to 1 year — as of beginning of the academic year, 1 year and longer — as of 31 XII. ^c Including theology. ^d, ^e Among others: ^d — biology (of which specialities: botany, biochemistry, toxicology, genetics, zoology) and environmental science, ^e — astronomy, physics, chemistry, geology, geography.

TABL. 34 (156). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Szkoly podstawowe Primary schools	2005/06	—	—	—	—	—	
	2010/11	—	—	—	—	—	
	2012/13	—	—	—	—	—	
	2013/14	—	—	—	—	—	
Gimnazja Lower secondary schools	2005/06	12	46	1286	302	260	70
	2010/11	17	76	1920	568	316	100
	2012/13	19	75	1743	513	369	116
	2013/14	18	66	1619	495	.	.
Zasadnicze szkoly zawo- dowe Basic vocational schools	2005/06	8	47	1008	321	256	89
	2010/11	10	26	409	114	102	26
	2012/13	6	16	265	110	89	50
	2013/14	4	4	57	25	.	.
Licea ogólnokształcące ^a General secondary schools ^a	2005/06	247	824	21605	9098	6815	3411
	2010/11	290	1036	28028	12222	7153	3608
	2012/13	306	974	28502	12547	7032	3398
	2013/14	235	897	27105	11823	.	.
Licea profilowane Specialized secondary schools	2005/06	8	16	535	276	23	11
	2010/11	10	40	826	475	150	105
	2012/13	6	27	555	338	112	79
	2013/14	5	16	362	211	.	.
Technika ^b Technical secondary schools ^b	2005/06	217	564	12902	4010	5506	1827
	2010/11	98	311	5215	1432	1176	378
	2012/13	91	283	4954	1303	1071	307
	2013/14	77	191	2888	767	.	.

a, b Łącznie z: a — uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, b — technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a — supplementary general secondary schools, b — supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 35 (157). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE^a
PRE-PRIMARY EDUCATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Placówki	2481	2892	3182	3390	Establishments
miasta	1151	1487	1717	1845	urban areas
wieś	1330	1405	1465	1545	rural areas
Przedszkola.....	1091	1372	1553	1674	Nursery schools
w tym specjalne	14	18	18	21	of which special
miasta	831	1022	1152	1230	urban areas
wieś.....	260	350	401	444	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.....	1390	1341	1333	1324	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego.....	x	8	10	8	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne.....	x	171	286	384	Pre-primary points

TABL. 35 (157). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE ^a (dok.)
 PRE-PRIMARY EDUCATION ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Miejsca:					Places:
Przedszkola	92101	123834	141102	150848	Nursery schools
w tym specjalne	666	451	440	509	of which special
miasta	78666	102148	114717	121493	urban areas
wieś	13435	21686	26385	29355	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego.....	x	172	237	185	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	3820	6747	8876	Pre-primary points
Dzieci	118398	161328	187242	201139	Children
miasta	89004	119670	136443	144623	urban areas
wieś.....	29394	41658	50799	56516	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	49479	43369	42808	45891	of which: aged 6
5 lat	26345	43301	55963	60851	aged 5
Przedszkola	89274	120574	135390	141539	Nursery schools
w tym specjalne	579	386	359	410	of which special
miasta	76503	99501	110538	114601	urban areas
wieś.....	12771	21073	24852	26938	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	23050	15960	14889	15545	of which: aged 6
5 lat	24687	34337	39607	41007	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.....	29124	37834	46363	52745	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku: 6 lat	26429	27409	27824	30166	of which: aged 6
5 lat	1658	8280	15450	18907	aged 5
Zespoły wychowania przedszkolnego.....	x	119	191	162	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	2801	5298	6693	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3—6 lat.....	587	723	759	797	3—6
3—5.....	450	683	756	802	3—5
6 lat	986	854	766	783	6
5 lat	524	824	957	976	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3—6 lat	443	539	547	560	3—6
3—5.....	437	607	633	652	3—5
1 przedszkole.....	82	88	87	85	Nursery school
100 miejsc.....	97	97	96	94	100 places

^a W roku szkolnym 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

U w a g a. W latach szkolnych 2010/11 i 2012/13 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą, z których w roku szkolnym 2005/06 nie były uwzględniane wyłącznie dzieci w podziale według wieku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In 2013/14 school year including the children attending for all school year in the units performing health care activities.

N o t e. In the 2010/11 and 2012/13 school year excluding pre-primary education in the units performing health care activities, in the 2005/06 school year excluded only in position pertaining to children by age.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w dziale dane o opiece zdrowotnej nie obejmują informacji dotyczących ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Dane o ochronie zdrowia — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

3. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. — zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale — ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność leczniczą może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) — lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami);

- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. Nr 174, poz. 1039, z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 136, poz. 857, z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;

CHAPTER XI

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data presented in this chapter do not include information concerning the health care in prisons.

2. The data concerning health care — unless otherwise stated — are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and until 2011 — the Internal Security Agency.

3. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

- 1) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (Journal of Laws No. 112, item 654, with later amendments), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units (until 2011 — health care facilities) performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals — general, psychiatric and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria).

Under that said law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) — doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws);

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (Journal of Laws No. 174, item 1039, with later amendments);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (unified text: Journal of Laws 2008 No. 136, item 857, with later amendments);
- 4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (unified text: Journal of Laws 2008 No. 164, item 1027, with later amendments), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

- 5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r. poz. 651 i 742);
- 6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 757), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz.U. Nr 113, poz. 1207);
- 7) ustawa z dnia 6 IX 2008 r. prawo farmaceutyczne (Dz.U. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.).

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniara, a przez położną — również położnego.

5. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 X 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz.U. Nr 213, poz. 1779, z późn. zm.).

6. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

7. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

8. Dane o **łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

9. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

5) *the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2012 item 651 and 742);*

6) *the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (unified text: Journal of Laws 2013 item 757), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 — law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207);*

7) *the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2008 (Journal of Laws No. 45, item 271, with later amendments).*

4. *Data regarding medical personnel concerns persons employed in: units engaged health care activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.*

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife — also as a male midwife.

5. *Data on doctor specialists and dental specialists concerns doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 20 X 2005 on Doctors and Dentist Specializations (Journal of Laws No. 213, item 1779, with later amendments).*

6. *Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.*

7. *Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.*

8. *Data regarding beds in in-patient health care units concern permanent beds in-patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.*

9. *Data regarding beds in general hospitals do not include day-time places in hospital wards and until 2007 — places (beds and incubators) for newborns.*

W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 594). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczękową, neurochirurgię, kardiochirurgię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** — oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** — oddziały pulmonologiczne.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

12. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz.U. Nr 237, poz. 1420); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

13. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

14. Dane o zachorowaniach podaje się według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującej od 1997 r.

15. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (Dz.U. Nr 45, poz. 235, z późn. zm.) na podstawie której opieka może być organizowana w formie **żłobka, klubu dziecięcego**, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

16. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 135).

In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012 item 594). In surgical wards there following are included: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillo-facial and cardiosurgery as well as other surgical wards; in communicable diseases wards — observation communicable diseases wards; in tubercular and pulmonary wards — pulmonology wards.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

11. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

12. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XI 2011 (Journal of Laws No. 237, item 1420); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

13. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

14. Data regarding disease incidence are presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision), valid since 1997.

15. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4 II 2011 (Journal of Laws No. 45, item 235, with later amendments) childcare can be organized in the form of a **nursery, children's clubs**, provided by day carer and nanny.

16. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (unified text: Journal of Laws 2013 item 135).

17. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) **specjalistycznej** — organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) **pracy podwórkowej** — realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych;
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Wspieranie rodziny może być również prowadzone w formie poradnictwa specjalistycznego lub przez pracę asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

18. **Rodzina piecza zastępcza** jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe — dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze**:
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
 - c) zawodowe — umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa), — wśród których funkcjonują również:
 - zawodowe specjalistyczne — umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178, z późn. zm.), małoletnie matki z dziećmi,

17. **Day-support centre** — supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests;
- 2) **specialist centre** — organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy;
- 3) **street work** — carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker;
- 4) **in a combination of the forms** i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

Family support shall also be provided as a specialist guidance or through a family assistant, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job.

18. **Family foster care** shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible — efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture and recreation.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families**:
 - a) related,
 - b) not-professional — placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
 - c) professional — placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) — among which there are also:
 - professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (unified text: Journal of Laws 2010 No. 33, item 178, with later amendments), underage mothers with children,

- zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego — przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.),
 - zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, wielodzietne (funkcjonują nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 31 XII 2014 r.);
- 2) **rodzinne domy dziecka** — w tym samym czasie może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).
- 19. Instytucjonalna piecza zastępcza** jest sprawowana w formie:
- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
 - a) **interwencyjnego** — zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
 - b) **rodzinnego** — wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - c) **socjalizacyjnego** — zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
 - d) **specjalistyczno-terapeutycznego** — sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące
 - *professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (Journal of Laws No. 180, item 1493, with later amendments),*
 - *professional not related to the child with many children (operates for not longer than 3 years from the date of entry into force of Law, i.e. until 31 XII 2014);*
 - 2) **foster homes** — placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).
- 19. Institutional foster care** shall be exercised in the form of:
- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
 - a) **an intervention** — provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - b) **a family** — educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,
 - c) **a socialization** — provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
 - d) **a specialist therapy** — provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech thera-

braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) — umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) — umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

20. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 182, z późn. zm.).

21. Dane o **świadczeniach pomocy społecznej** prezentuje zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

py, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) — a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) — a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

20. *Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 182, with later amendments).*

21. *Data on social welfare benefits are presented according to the Law on Social Assistance of 12 III 2004.*

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to permanent benefit.

A person or a family is entitled to a temporary benefit because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (158). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
 Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze.....	14040	13811	Doctors
w tym kobiety.....	8324	8360	of which women
Lekarze dentyści.....	1441	1318	Dentists
w tym kobiety.....	1143	1025	of which women
Farmaceuci.....	4107	4252	Pharmacists
w tym kobiety.....	3521	3660	of which women
Pielegniarki.....	29544	28541 ^b	Nurses
Położne.....	3055	3020 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci.....	3305	3234 ^d	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^e	2044	1903	Laboratory diagnosticians ^e

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 224; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ^{b—d} W tym magistry: ^b — pielęgniarstwa — 2703, ^c — położnictwa — 342, ^d — fizjoterapii i rehabilitacji — 1750. ^e Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w przypadku farmaceutów — tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 4 on page 224; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary work-place is university, units of state or local government administration and National Health Fund. ^{b—d} Of which masters: ^b — of nursing — 2703, ^c — of midwifery — 342, ^d — of physiotherapy and rehabilitation — 1750. ^e Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior, and in regard to pharmacists — only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
LEKARZE	9567	9442	DOCTORS
w tym specjaliści w zakresie:			of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii.....	503	565	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	1350	1339	Surgery ^b
Chorób płuc.....	186	183	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych.....	1245	1164	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii.....	148	143	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	427	475	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej.....	821	786	General practitioners
Neurologii ^{cd}	440	416	Neurology ^{cd}
Okulistyki.....	318	313	Ophthalmology
Onkologii ^e	113	125	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{ef}	187	187	Otolaryngology ^{ef}

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 224 oraz notka *a* do tabl. 1 na str. 229. ^b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, neurochirurgii i neurotraumatologii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowo-twarzowej, kardiochirurgii, chirurgii naczyniowej i urologii. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^{d—f} Także: ^d — neuropatologii, ^e — patologii onkologicznej, onkologii i hematologii dziecięcej, ^f — otorynolaryngologii.

^a See general notes, item 5 on page 224 and footnote *a* to the table 1 on page 229. ^b General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, neurosurgery and neurotraumatological surgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery, vascular surgery and urology. ^c Including children's specialists. ^{d—f} Also: ^d — neuropathology, ^e — oncological pathology, children's oncology and haematology, ^f — otorynolaryngology.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a** (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Pediatrici	504	517	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	588	550	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	473	479	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	399	410	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W %			SPECIALISTS IN % OF TOTAL
OGÓŁU LEKARZY	68,1	68,4	DOCTORS
LEKARZE DENTYŚCI	362	336	DENTISTS
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:			of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	67	56	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	16	21	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	53	54	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	32	28	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	89	78	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	30	27	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	69	69	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY			DENTAL SPECIALISTS IN % OF
DENTYSTÓW	25,1	25,5	TOTAL DENTIST

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 224 oraz notka *a* do tabl. 1 na str. 229. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^g Także radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

^a See general notes, item 5 on page 224 and footnote *a* to the table 1 on page 229. ^c Including children's specialists. ^g Also oncological radiotherapy and children's radiology.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 3 (160). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	2497	2544	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	1953	1994	urban areas
wieś	544	550	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	397	379	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	235	224	urban areas
wieś	162	155	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	43055,2	44220,9	Consultations provided ^c in thous.
miasta	37079,5	38025,7	urban areas
wieś	5975,6	6195,2	rural areas
lekarskie ^d	38356,9	39410,3	doctors ^d
w tym specjalistyczne	18922,1	19456,3	of which specialized
stomatologiczne	4698,2	4810,6	stomatological

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 223. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne). ^d Łącznie z poradami udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych (w 2013 r. — 906,2 tys.) nieuwzględnionymi w specjalistycznej opiece zdrowotnej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes, item 2 on page 223. ^b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds). ^d Including consultations provided in admission rooms of general hospitals (in 2013 — 906,2 thous.) not included in specialized care.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (161). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA ^a
IN-PATIENT HEALTH CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII <i>FACILITIES — as of 31 XII</i>			
Szpitala ogólne ^b	115	120	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	8	8	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	2	2	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	11	11	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	2	2	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	46	42	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	26	25	Nursing homes ^c
Hospicja.....	13	11	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe:			Health resort treatment:
sanatoria	1	1	sanatoria
szpitale.....	3	1	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII <i>BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII</i>			
Szpitala ogólne ^d	26259	26525	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	2818	2881	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	30	34	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	386	399	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	100	100	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	3447	3101	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	1439	1118	Nursing homes ^c
Hospicja.....	216	206	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe:			Health resort treatment:
sanatoria	44	42	sanatoria
szpitale.....	191	109	hospitals
LECZENI <i>IN-PATIENTS</i>			
Szpitala ogólne ^e	1237260	1203258	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	36239	36898	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	508	580	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1646	1794	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	142	147	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	6434	5493	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	2286	2099	Nursing homes ^c
Hospicja.....	2961	2641	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe — kuracjusze ^f :			Health resort treatment patients ^f :
w sanatoriach	222	730	in sanatoria
w szpitalach.....	2096	766	in hospitals

^a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 223. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 224. ^c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. ^d Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. ^e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^f Ponadto 610 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych — dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów opieki długoterminowej — dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów psychiatrycznych — dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

^a See general notes, item 2 on page 223. ^b See general notes, item 7 on page 224. ^c Including psychiatric types facilities. ^d Including beds and incubators for newborns. ^e Excluding inter-ward patient transfer. ^f Moreover 610 health resort patients were treated as out-patient.

Source: in regard to general hospitals — data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior, in regard to long-term facilities — data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior; in regard to psychiatric facilities — data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (162). SZPITALA OGÓLNE ^a
GENERAL HOSPITALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	115	120	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	26259	26525	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	49,5	49,9	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	4950	4991	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	1634	1649	of which cardiological ^b
Chirurgicznych	6552	6580	Surgical
Pediatrycznych	1258	1212	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	2467	2459	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	630	819	Oncological
Intensywnej terapii	506	560	Intensive therapy
Zakaźnych	520	515	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	921	945	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	232	217	Dermathological
Neurologicznych	1050	1066	Neurological
Psychiatrycznych	513	518	Psychiatric
Leczeni w tys.	1317,0	1310,1	In-patients in thous.
w tym na oddziałach:			of which in specific wards:
chorób wewnętrznych	264,5	261,6	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	111,9	108,5	of which cardiological ^b
chirurgicznych	355,7	348,1	surgical
pediatrycznych	61,2	62,4	paediatric
ginekologiczno-położniczych	169,3	171,9	gynaecological-obstetric
onkologicznych	36,2	47,0	oncological
intensywnej terapii	13,4	16,6	intensive therapy
zakaźnych	24,2	23,8	communicable
gruźlicy i chorób płuc	28,3	29,1	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	8,8	8,8	dermathological
neurologicznych	41,7	40,2	neurological
psychiatrycznych	7,2	7,2	psychiatric
Wypisani w tys.	1197,3	1164,5	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	26,1	26,1	Deaths in thous.
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	2337	2267	In-patients ^c per: 10 thous. population
1 łóżko ^d	49,6	45,4	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,3	5,2	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	265	258	Average bed use in days

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 i 9 na str. 224. ^b Łącznie z oddziałami intensywnej opieki kardiologicznej. ^c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

^a See general notes, item 7 and 9 on page 224. ^b Including intensive cardiological care wards. ^c Excluding inter-ward patient transfer. ^d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 6 (163). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA ^a

Stan w dniu 31 XII

EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	125	187	210	191	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	x	89	117	107	basic
specjalistyczne	x	98	93	84	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	15	27	28	30	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	8	5	8	8	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	2	2	2	Medical air rescue ^c

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 225. ^b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. ^c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratownicze.

^a See general notes, item 12 on page 225. ^b Organization cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. ^c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue.

TABL. 6 (163). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	451,0	416,4	400,5	440,0	in thousands
na 1000 ludności	87,6	79,2	75,7	82,9	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	453,1	419,9	403,4	442,1	in thousands
w tym:					of which:
w wieku 0—18 lat	30,2	24,6	22,2	27,4	at the age of 0—18
w wieku 65 lat i więcej	150,5	169,1	176,3	aged 65 and more
na 1000 ludności	88,0	79,9	76,2	83,3	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 225. d W ciągu roku.

a See general notes, item 12 on page 225. d During the year.

TABL. 7 (164). APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a

Stan w dniu 31 XII

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Apteki	1061	1485	1585	1648	Pharmacies
w tym prywatne	1061	1472	1572	1635	of which private
w tym na wsi	195	226	237	246	of which in rural areas
Punkty apteczne	95	149	146	154	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	91	148	145	153	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	4462	3223	3063	2951	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	6362	5043	4972	4775	of which in rural areas
1 aptekę	4861	3547	3345	3226	pharmacy
w tym na wsi	9331	8346	8014	7745	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	2512	3563	3745	3875	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 225.

a See general notes, item 13 on page 225.

TABL. 8 (165). KRWIODAWSTWO^aBLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	25	19	14	14	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	75	76	75	73	Blood donors in thous.
w tym honorowi	74	76	75	73	of which honorary blond donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	113	131	132*	132	Number of collected donations ^b of whole blond in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	114	134	135	134	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

a Bez danych resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych. b Donacja to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (166). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	1355	992	1040	1175	26,3	18,9	19,6	22,1	Tuberculosis
Tęžec	1	—	2	2	0,0	—	0,0	0,0	Tetanus
Krzusiec	433	156	805	546	8,4	3,0	15,2	10,3	Whooping cough
Odra	1	2	21	14	0,0	0,0	0,4	0,3	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	6	37	7	8	0,1	0,7	0,1	0,2	type A
typ B	193	282	226	417	3,7	5,4	4,3	7,9	type B
typ C	389	322	337	598	7,6	6,1	6,4	11,3	type C
Różyczka	1365	297	285	1924	26,5	5,7	5,4	36,3	Rubella
AIDS ^a	7	9	12	16	0,1	0,2	0,2	0,3	AIDS ^a
Salmonellozy	2316	1794	1874	1159	45,0	34,1	35,4	21,8	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna	3	3	3	2	0,1	0,1	0,1	0,0	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	199	102	31	123	3,9	1,9	0,6	2,3	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	1908	3683	4430	6745	197,2	296,6	379,5	598,3	Acute diarrhoea in children up to the age of 2 ^b
Szkarlatyna (plonica)	1527	2485	4385	5419	29,6	47,3	82,8	102,1	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	136	109	89	108	2,6	2,1	1,7	2,0	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	100	156	166	201	1,9	3,0	3,1	3,8	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	41	57	47	51	0,8	1,1	0,9	1,0	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyuszniczy nagminne)	9353	335	316	349	181,6	6,4	6,0	6,6	Mumps
Włośnica	—	2	—	4	—	0,0	—	0,1	Trichinellosis
Grypa ^c	174683	141498	281206	458512	3391,8	2691,8	5312,6	8639,3	Influenza ^c
Choroby weneryczne	371	389	581	620	7,2	7,4	11,0	11,7	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wściekliznie	853	900	994	878	16,6	17,1	18,8	16,5	Rabies vaccinations

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczony na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. ^c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego — PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. ^c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health — NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (167). ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE

Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Żłobki	55	68	119	194	Nurseries
w tym publiczne	53	61	68	76	of which public
Oddziały żłobkowe	5	4	5	9	Nursery wards
Kluby dziecięce	—	—	45	52	Children's clubs
w tym publiczne	—	—	—	—	of which public
Miejsca w tys.:					Places in thous.:
w żłobkach	4,2	5,4	7,0	9,0	in nurseries
w klubach dziecięcych	—	—	0,8	0,8	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.:					Children staying (during the year) in thous.:
w żłobkach	7,9	9,0	10,9	13,4	in nurseries
w klubach dziecięcych	—	—	0,9	0,9	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	—	—	68,4	90,2	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas

^a W 2005 r. łącznie ze żłobkami tygodniowymi; miejsca i dzieci — łącznie z oddziałami żłobkowymi.

^a In 2005 including weekly nurseries; places and children — including nursery wards.

TABL. 10 (167). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					<i>Children staying in nurseries and children's clubs:</i>
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	41,7	53,8	<i>per 1000 children up to the age of 3</i>
na 100 miejsc	95,1	92,8	<i>per 100 places</i>

^a W 2005 r. łącznie ze żłobkami tygodniowymi; miejsca i dzieci — łącznie z oddziałami żłobkowymi.

U w a g a. Obok żłobków i klubów dziecięcych w 2013 r. (stan w dniu 31 XII) działało także 31 placówek prowadzące działalność gospodarczą w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, nie wpisanymi do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, w których było 605 miejsc i przebywało w ciągu roku 717 dzieci.

^a In 2005 including weekly nurseries; places and children — including nursery wards.

N o t e. Besides nurseries and children's clubs in 2013 (as of 31 XII) there were 31 institutions which provide private childcare services for children younger than 3 years, do not register of nurseries and children's clubs, where there were 605 places and 717 children were staying during the year.

TABL. 11 (168). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thous.				
O G Ó Ł E M	325	352	307	304	18,1	16,8	13,1	9,5	TOTAL
Opiekuńcze	320	318	266	261	17,9	14,2	11,4	8,1	General care
Specjalistyczne	5	34	24	32	0,3	2,6	1,0	0,9	Specialized
Praca podwórkowa	—	—	—	2	—	—	—	0,1	Street work
W połączonych formach	—	—	17	9	—	—	0,7	0,4	In a combination of the forms

TABL. 12 (169). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**
 Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	4140	4012	4328	4247	Foster families
Spokrewnione z dzieckiem	3627	3381	2844	2791	Related foster families
dzieci ^b	4621	4385	3707	3640	children ^b
Niezawodowe	455	512	1325	1306	Non-professional foster families
dzieci ^b	613	673	1727	1697	children ^b
Zawodowe ^c	58	119	159	150	Professional foster families ^c
dzieci ^b	261	465	650	538	children ^b
Rodzinne domy dziecka	13	24	Foster homes
Dzieci ^d	67	136	Children ^d

^a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. ^b Do 2011 r. — w wieku do 18 lat, w latach 2012 i 2013 — w wieku do 25 lat. ^c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. ^d W wieku do 25 lat.

^a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. ^b Until 2011 — up to the age of 18, in 2012 and 2013 — up to the age of 25. ^c Until 2011 professional, not related to the child foster families. ^d Up to the age of 25.

TABL. 13 (170). INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	62	90	98	104	2295	2143	1883	1963 ^b	311	287	280	377	Care and education centres
interwencyjne	5	6	5	4	234	192	127	131	8	9	2	3	intervention
rodzinne	19	43	39	38	191	336	311	313	17	19	23	17	family
socjalizacyjne	30	25	45	56	1313	796	1060	1300	185	138	136	306	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	specialist therapy
łącznie zadania placówek ^c	8	16	9	6	557	819	385	219	101	121	119	51	combining tasks of the centres ^c
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne	—	—	1	1	—	—	23	22	—	—	—	239	Pre-adoptive intervention centres

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 227. ^b W tym 136 wychowanków w wieku 0—3 lata i 167 w wieku 4—6 lat oraz 54 sierot i 181 niepełnosprawnych. ^c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. — placówki wielofunkcyjne.

^a See general notes, item 19 on page 227. ^b Of which 136 residents at age 0—3 and 167 at age 4—6, 54 orphans and 181 disabled. ^c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 — multi-functional centres.

TABL. 14 (171). POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a

Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	175	215	224	241	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	13764	14548	14590	15791	total
na 10 tys. ludności	26,7	27,6	27,5	29,7	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	13115	14125	14028	14394	total
w tym kobiety	6825	6773	7081	6990	of which women
w tym do 18 lat	575	309	376	347	of which up to the age of 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	6835	4413	4001	4571	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	25,4	26,8	26,5	27,1	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	1963	908	1973	2431	Persons awaiting a place

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b Łącznie z filiami.

^a Including community self-help homes. ^b Including branches.

TABL. 15 (172). PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW

Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUP OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii) ^b	175	215	224	241	Homes and facilities (excluding branches) ^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	59	93	95	102	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	31	34	34	35	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	23	24	25	26	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	10	10	10	10	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	11	18	21	23	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	1	5	5	7	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	10	11	11	11	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	30	34	36	43	Homeless
Inne osoby	—	5	9	9	Other persons

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców.

^a Including community self-help homes. ^b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents.

TABL. 15 (172). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUP OF RESIDENTS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Mieszkańcy w domach i zakładach^c	13115	14125	14028	14394	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
Osób w podeszłym wieku	2356	3647	3561	3572	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych	3632	2420	2370	2497	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	2248	2012	2190	2137	Mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	1013	787	727	646	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych	1240	2419	2609	2633	Chronically mentally ill
Niepełnosprawnych fizycznie	50	246	136	269	Physically handicapped
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	610	190	196	216	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	1966	2371	2062	2298	Homeless
Innych osób	—	33	177	126	Other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. c Łącznie z filiami.
a Including community self-help homes. c Including branches.

TABL. 16 (173). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
OGÓŁEM			TOTAL
2005	305154	349814,6	
2010	238600	424132,9	
2012	218298	344517,4	
2013	223522	376521,7	
Pomoc pieniężna	166149	257546,4	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasilek stały	27334	118130,7	Permanent benefit
Zasilek okresowy	36652	56309,6	Temporary benefit
Zasilek celowy	101682	81228,3	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	236	841,9	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	120059	118975,2	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	842	2427,3	Shelter
Posilek	103050	59588,9	Meals
Ubranie	922	166,5	Clothing
Sprawienie pogrzebu	1014	2533,1	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	13902	54110,9	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	268	124,4	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 21 na str. 228. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 21 on page 228. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of Mazovian Voivodship Office.

DZIAŁ XII

KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, broszura — o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. Gazety (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. Czasopisma (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne — fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za czytelnika uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia na zewnątrz.

4. Informacje dotyczące galerii sztuki obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o teatrach i instytucjach muzycznych oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność teatrów dramatycznych i lalkowych,
- działalność teatrów muzycznych, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową filharmonii, orkiestr i chórów,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**; dane dotyczą Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” oraz Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o kinach dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice video, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: **minipleksy** — posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** — posiadające 8 sal i więcej.

Zwraca się uwagę, że do kin na wsi zalicza się również mini- i multipleksy otwierane w centrach handlowych zlokalizowanych na obrzeżach wielkich miast.

CHAPTER XII

CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

4. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**; data include the “Mazowsze” National Song and Dance Folk Ensemble as well as the Representative Artistic Ensemble of the Polish Army,
- **entertainment activities**.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** — equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** — equipped with 8 screens and more.

7. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających — na mocy szczególnych przepisów — z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odborników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** — zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. — oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu (służbowym lub osobistym, w tym wypoczynkowym) innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych** lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. **Placówki gastronomiczne** w obiektach turystycznych zbiorowego zakwaterowania obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych — także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Please pay attention that cinemas in rural areas include also mini- and multiplexes opened in shopping centres located on outskirts of large cities.

7. **Data regarding radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council (EU) in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a 1 year, for any main purpose (business or personal purpose, including leisure) other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. *Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding facilities and the number of bed places for tourists.*

4. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. **Catering establishments** in collective tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include: cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” — rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. W stosunku do poprzednich edycji Rocznika dane zmieniono ze względu na to, że:

- informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wyznaniowych klubach sportowych ujmowane są w grupie „Kluby sportowe”, a nie jak dotychczas, w grupie „Organizacje kultury fizycznej”;
- w ogólnej liczbie ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych (tabl. 15) osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz, a nie jak dotychczas wielokrotnie.

3. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 15) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedzin i rodzajów sportu (tabl. 16) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia lub prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Informacje o organizacjach kultury fizycznej oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

5. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

Sport

1. Data regarding physical education organizations include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” — rehabilitation activity for persons with disabilities.

2. In comparison to the previous editions of the Yearbook data have been changed due to:

- information on student sports clubs UKS and religious sports clubs are included in the “Sports clubs”, instead of, as previously, in the “Physical education organizations”;
- in the total number of persons practising sports, coaches and sports instructors in sports clubs (table 15) a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once, instead of many times, as before.

3. In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 15) as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports (table 16) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. Information on physical education organizations as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic survey conducted every two years.

5. Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.

Kultura Culture

TABL. 1 (174). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Wydawnic- twa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University textbooks	Wydawnic- twa zawodowe Professional publica- tions	Podręczniki szkolne School textbooks	Wydawnic- twa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres		
							razem total	w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth	
Tytuły..... Titles	2005	8592	2134	649	539	977	2147	2146	588
	2010	11948	3819	746	774	1001	2828	2780	700
	2012	14014	4542	657	860	983	3493	3479	1114
	2013	12832	4065	594	845	864	3070	2316	1078
Nakład w tys. egz. Number of copies in thous.	2005	57892,4	2686,9	881,1	2016,0	19133,5	12658,4	20516,5	5417,8
	2010	57514,5	3603,3	860,2	1743,1	20316,7	11676,8	19314,4	4409,4
	2012	53877,3	3378,3	666,9	1843,3	13472,6	15432,9	19083,3	7120,5

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 2 (175). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Ukazujące się Published as specified								nieregularnie irregularly	
		w tygodniu weekly		w miesiącu monthly		1 raz once					
		6—2 razy times	1 raz once	3—2 razy times	1 raz once	na 2 miesiące bimonthly	w kwartale quarterly	w półroczu half-yearly	w roku yearly		
Tytuły..... Titles	2005	2494	25	107	96	809	256	574	98	206	323
	2010	2757	15	104	88	861	336	688	137	231	297
	2012	2732	15	108	85	830	316	759	170	239	210
	2013	2559	15	103	83	806	297	723	166	211	155
Nakład w tys. egz. Number of copies in thous.	2005	2277415,7	1140827,1	742086,4	101026,1	247759,1	12960,3	11332,5	371,1	989,2	20063,9
	2010	1703463,6	743778,5	454432,7	169096,0	261017,7	35825,4	10549,3	1124,9	2392,6	25246,5
	2012	1510896,9	633992,9	395962,6	181382,0	235765,0	23174,6	15941,4	1165,9	635,6	22876,9
	2013	1392351,2	567967,8	393212,9	169436,5	220372,8	20118,0	16383,7	997,6	500,5	3361,4

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (176). BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	1013	987	969	964	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	617	593	572	568	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	250	135	125	124	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	108	51	40	.	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	16712,7	17230,4	17326,6	17514,4	Collection (as of 31 XII) in thous. vol.
w tym na wsi	6349,3	6141,5	6063,1	6029,8	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	922,0	954,8	963,5	967,8	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	204,9	187,2	185,9	186,3	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach woluminów	16786,8	14872,3	15438,9	15658,7	in thousand volumes
w tym na wsi	3897,0	3475,9	3406,7	3427,1	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	18,2	15,6	16,0	16,2	per borrower in vol.
w tym na wsi	19,0	18,6	18,3	18,4	of which in rural areas

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi, dane za 2013 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej.
^b Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

^a Including library service points, data for 2013 assigned with division into urban areas and rural areas according to the location of the main unit. ^b Excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (177). MUZEA
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	103	115	115	119	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	2616,7	2834,4	2913,0	2989,9	Museum exhibits ^a in thous.
Wystawy czasowe:					Temporary exhibitions:
własne ^b	465	494	423	518	own ^b
obce ^c	213	159	212	207	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	2889,2	4685,5	6657,9	8749,1	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna ^d	877,0	813,2	827,8	942,0	of which primary and secondary school students ^d

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W kraju. ^c Krajowe i z zagranicy. ^d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

^a As of 31 XII. ^b In Poland. ^c Domestic and foreign. ^d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (178). GALERIE SZTUKI
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	31	64	56	54	23	31	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	509	798	755	782	454	328	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	46	40	54	54	36	18	of which foreign
Ekspozycje ^a	544	938	782	794	464	330	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	673,6	1021,8	801,6	1269,8	981,7	288	Visitors in thous.

^a W kraju.
^a In Poland.

TABL. 6 (179). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a <i>Institutions^a</i>	Miejsca na widowni w stałej sali ^a <i>Seats in fixed halls^a</i>	Przedstawienia i koncerty ^b <i>Performances and concerts^b</i>	Widzowie i słuchacze ^b w tys. <i>Audience^b in thous.</i>	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	2005 34	14645	8846	2217,8	<i>Theatres and music institutions</i>
	2010 41	18235	10838	2841,6	
	2012 35	17942	11522	2788,2	
	2013 32	18148	12413	3247,4	
Teatry	20 20	10444	7773	1877,3	<i>Theatres</i>
dramatyczne	17 17	9873	6689	1710,4	<i>dramatic</i>
lalkowe	3 3	571	1084	166,9	<i>puppet</i>
Teatry muzyczne	5 5	4418	1585	634,9	<i>Music theatres</i>
Filharmonie	1 1	1397	2217	447,5	<i>Philharmonic halls</i>
Orkiestry symfoniczne i kameralne	4 4	1329	603	150,4	<i>Symphonic and chamber orchestras</i>
Zespoły pieśni i tańca	2 2	560	235	137,4	<i>Song and dance ensembles</i>
Przedsiębiorstwa estradowe	2005 4	x	428	414,3	<i>Entertainment enterprises</i>
	2010 2	x	394	356,1	
	2012 2	x	149	326,2	
	2013 3	x	172	905,2	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.
a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (180). **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
Instytucje	259	256	266	273	146	127	<i>Institutions</i>
domy kultury	68	71	61	70	51	19	<i>cultural establishments</i>
ośrodki kultury	129	127	144	144	70	74	<i>cultural centres</i>
kluby	39	31	34	33	24	9	<i>clubs</i>
świetlice	23	27	27	26	1	25	<i>community centres</i>
Pracownie specjalistyczne	520	572	682	721	515	206	<i>Specialized workshops</i>
Imprezy (w ciągu roku)	21043	23671	17976	19383	15046	4337	<i>Events (during the year)</i>
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	3076,8	3180,1	2893,8	3517,0	2901,2	615,8	<i>Event participants (during the year) in thous.</i>
Kursy (w ciągu roku)	843	971	743	776	638	138	<i>Courses (during the year)</i>
Absolwenci kursów (w ciągu roku) .. w tym dzieci i młodzież ^a	11067	15263	12007	12005	9262	2743	<i>Course graduates (during the year) of which children and youth^a</i>
Zespoły artystyczne	1605	1658	1299	1374	1002	372	<i>Artistic ensembles</i>
Członkowie zespołów artystycznych w tym dzieci i młodzież ^a	31923	28504	22618	24190	18527	5663	<i>Members of artistic ensembles of which children and youth^a</i>
Koła (kluby)	939	1140	1802	1914	1403	511	<i>Groups (clubs)</i>
Członkowie kół (klubów) w tym dzieci i młodzież ^a	26888	35224	45585	49765	37730	12035	<i>Members of groups (clubs) of which children and youth^a</i>

a W wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a Below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8 (181). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym multi- pleksy <i>of which multi- plexes</i>	
Kina (stan w dniu 31 XII)	64	56	60	63 ^a	10	<i>Cinemas (as of 31 XII)</i>
w tym miasta	62	55	59	62	9	<i>of which urban areas</i>
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)...	189	193	203	208	117	<i>Screens (as of 31 XII)</i>
w tym miasta	178	183	193	198	107	<i>of which urban areas</i>
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	43051	43274	44699	45670	26228	<i>Seats (as of 31 XII)</i>
w tym miasta	40903	41277	42705	43675	24233	<i>of which urban areas</i>
Seanse	279807	308931	292789	337263	208253	<i>Screenings</i>
w tym miasta.....	263800	291671	274114	319188	190178	<i>of which urban areas</i>
na 1 kino.....	4372	5517	4880	5353	20825	<i>per cinema</i>
Widzowie.....	6540383	8114081	8197222	8641515	5455703	<i>Audience</i>
w tym miasta.....	6191423	7684356	7785867	8260534	5074722	<i>of which urban areas</i>
na 1 kino.....	102193	144894	136620	137167	545570	<i>per cinema</i>
na 1 seans.....	23	26	28	26	26	<i>per screening</i>

^a W tym 10 minipleksów.
^a Of which 10 miniplexes.

TABL. 9 (182). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	605314	778247	850078	784725	TOTAL
Na 1000 ludności ^a	117	148	160	148	<i>Per 1000 population^a</i>

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 13 na str. 23.
Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
^a See general notes to the Yearbook, item 13 on page 23.
Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (183). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. <i>in thous.</i>				Na 1000 ludności ^a <i>per 1000 population^a</i>				
Abonenci radiowi	1205,6	927,3	924,5	932,8	234	176	174	175	<i>Radio subscribers</i>
miasta.....	878,1	702,5	701,5	706,4	263	208	206	207	<i>urban areas</i>
wieś	327,5	224,8	223,1	226,4	180	119	117	119	<i>rural areas</i>
Abonenci telewizyjni	1160,2	893,2	888,1	894,4	225	170	168	168	<i>Television subscribers</i>
miasta	844,6	674,8	671,6	674,9	253	200	197	198	<i>urban areas</i>
wieś	315,5	218,4	216,5	219,5	173	116	114	115	<i>rural areas</i>

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 13 na str. 23.
Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
^a See general notes to the Yearbook, item 13 on page 23.
Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 11 (184). BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII).....	332 ^b	405 ^b	466	483	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	287	372	423	438	of which open all year
Obiekty hotelowe	184	251	273	292	Hotels and similar facilities
hotele	120	156	173	196	hotels
motele	13	14	14	13	motels
pensjonaty	6	4	6	6	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	45	77	80	77	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	148 ^b	154 ^b	193	191	Other facilities
domy wycieczkowe.....	5	4	2	1	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	18	11	13	13	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	14	10	12	12	of which school youth hostels
kempingi	4	3	1	1	camping sites
pola biwakowe.....	5	5	5	5	tent camp sites
ośrodki wczasowe	18	12	11	11	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	23	31	25	22	training-recreational centres
domy pracy twórczej	6	6	6	6	creative arts centres
zespoły domków turystycznych	9	12	11	10	complexes of tourist cottages
hostele	5	11	10	hostels
pokoje gościnne	26	27	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	39	45	agrotourism lodging
inne obiekty	60	65	43	40	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) ...	37040 ^b	43366 ^b	45764	47134	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	32471	39433	41749	43601	of which open all year
Obiekty hotelowe	24948	30198	32099	34581	Hotels and similar facilities
hotele	22805	25834	27389	30226	hotels
motele	366	571	517	482	motels
pensjonaty	170	147	246	244	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	1607	3646	3947	3629	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	12092 ^b	13168 ^b	13665	12553	Other facilities
domy wycieczkowe.....	313	295	194	90	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	1302	771	940	936	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1083	695	861	857	of which school youth hostels
kempingi	317	230	51	100	camping sites
pola biwakowe.....	700	800	800	800	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1845	1276	1127	1177	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	2342	3978	3001	2730	training-recreational centres
domy pracy twórczej	273	275	321	310	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	1199	856	587	477	complexes of tourist cottages ^c
hostele	417	2048	1591	hostels
pokoje gościnne	581	559	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	609	715	agrotourism lodging
inne obiekty	3801	4270	3406	3068	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 11 (184). BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)
 TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	2162082^b	3187278^b	3375976	3648184	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	795325	894554	1076866	1152284	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	1876469	2760639	2977304	3293582	Hotels and similar facilities
hotele	1770611	2544387	2744649	3066784	hotels
motele	20489	26659	24801	20840	motels
pensjonaty	7476	8739	8940	7395	boarding houses
inne obiekty hotelowe	77893	180854	198914	198563	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	285613 ^b	426639 ^b	398672	354602	Other facilities
domy wycieczkowe	9890	12296	6370	1458	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	51118	51954	45918	43812	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	43441	46041	41079	39127	of which school youth hostels
kempingi	2379	1150	2186	490	camping sites
pola biwakowe	328	455	425	625	tent camp sites
ośrodki wczasowe	24289	20324	9775	9041	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	107664	183384	116644	102717	training-recreational centres
domy pracy twórczej	7710	8632	8093	7418	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	6861	11892	7558	4844	complexes of tourist cottages ^c
hostele	39932	116465	110096	hostels
pokoje gościnne	13521	14315	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	8428	7299	agrotourism lodging
inne obiekty	75374	96620	63289	52487	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	4280733^b	5572996^b	5898844	6256024	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	1547367	1623229	1963925	2103384	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	3434245	4453412	4773267	5269381	Hotels and similar facilities
hotele	3256425	4052321	4360459	4866523	hotels
motele	26408	36976	33105	28015	motels
pensjonaty	18950	20323	21726	18293	boarding houses
inne obiekty hotelowe	132462	343792	357977	356550	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	846488 ^b	1119584 ^b	1125577	986643	Other facilities
domy wycieczkowe	45270	38217	21261	7085	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	125688	111294	102723	93466	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	106968	100581	92322	84196	of which school youth hostels
kempingi	4723	2472	2460	730	camping sites
pola biwakowe	1018	1145	1050	1680	tent camp sites
ośrodki wczasowe	115701	64445	44558	35753	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	242752	417722	232340	217596	training-recreational centres
domy pracy twórczej	28754	32836	30780	29312	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	22206	28527	20759	14033	complexes of tourist cottages ^c
hostele	60077	377253	319591	hostels
pokoje gościnne	35886	32625	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	26732	22780	agrotourism lodging
inne obiekty	260376	362849	229775	211992	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (185). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	795325^b	894554^b	1076866	1152284	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	771522	860589	1023659	1099136	Hotels and similar facilities
hotele	758164	840397	999188	1073128	hotels
motele	2515	2127	2454	2599	motels
pensjonaty	351	124	422	205	boarding houses
inne obiekty hotelowe	10492	17941	21595	23204	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	23803 ^b	33965 ^b	53207	53148	Other facilities
domy wycieczkowe	760	318	220	69	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	8326	3500	3683	3164	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	5137	2217	3072	2566	of which school youth hostels
kempingi	1809	791	1560	126	camping sites
pola biwakowe	25	9	—	36	tent camp sites
ośrodki wczasowe	318	268	116	109	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1616	677	1365	715	training-recreational centres
domy pracy twórczej	285	220	139	168	creative arts centres
zespół domków turystycznych ^c	95	421	206	110	complexes of tourist cottages ^c
hostele	20979	41755	43641	hostels
pokoje gościnne	769	1943	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	168	133	agrotourism lodging
inne obiekty	10569	6782	3226	2934	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	1547367^b	1623229^b	1963925	2103384	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	1490199	1551378	1828853	1954029	Hotels and similar facilities
hotele	1469626	1517076	1782524	1903333	hotels
motele	3660	2986	2548	2735	motels
pensjonaty	590	163	917	363	boarding houses
inne obiekty hotelowe	16323	31153	42864	47598	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	57168 ^b	71851 ^b	135072	149355	Other facilities
domy wycieczkowe	1553	1014	502	90	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	22738	8677	14566	9558	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	11724	5658	11036	7367	of which school youth hostels
kempingi	3602	1763	1728	189	camping sites
pola biwakowe	25	9	—	108	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1972	1109	1214	291	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	5213	2306	6101	3502	training-recreational centres
domy pracy twórczej	2346	1760	1372	1193	creative arts centres
zespół domków turystycznych ^c	154	1559	452	195	complexes of tourist cottages ^c
hostele	35192	98176	104335	hostels
pokoje gościnne	1704	4181	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	367	199	agrotourism lodging
inne obiekty	19565	18462	8890	25514	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (186). WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a
 OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	39,3	41,1	41,0	42,7	46,1	52,0	52,4	54,0	Hotels and similar facilities
hotele	41,5	43,5	43,7	45,3	48,1	54,7	55,6	57,0	hotels
motele	19,5	21,0	17,6	16,0	23,9	28,0	25,8	22,2	motels
pensjonaty	29,6	33,9	25,6	21,1	17,0	33,3	27,3	26,6	boarding houses
inne obiekty hotelowe	19,3	26,9	25,6	26,9	23,5	32,5	30,7	31,6	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	30,4	32,8	30,0	29,0	x	x	x	x	Other facilities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 245.

^a See general notes, item 4 on page 245.

TABL. 14 (187). PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI
 Stan w dniu 31 VII
 CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
 As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2005	167	122	52	33	TOTAL
	2010	223	169	62	30	
	2012	246	145	51	21	
	2013	263	149	55	21	
Obiekty hotelowe	248	124	9	13	Hotels and similar facilities	
hotele	195	104	6	6	hotels	
motele	11	3	—	—	motels	
pensjonaty	5	—	—	1	boarding houses	
inne obiekty hotelowe	37	17	3	6	other hotel facilities	
Pozostałe obiekty	15	25	46	8	Other facilities	
domy wycieczkowe	—	—	—	—	excursion hostels	
schroniska młodzieżowe	—	2	5	—	youth hostels	
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	—	1	5	—	of which school youth hostels	
kempingi	—	—	—	—	camping sites	
pola biwakowe	—	—	—	—	tent camp sites	
ośrodki wczasowe	1	3	6	2	holiday centres	
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	8	13	15	3	training-recreational centres	
domy pracy twórczej	—	3	6	—	creative arts centres	
zespoły domków turystycznych	2	1	—	—	complexes of tourist cottages	
hostele	—	—	—	1	hostels	
pokoje gościnne	1	—	1	1	rooms for rent	
kwatery agroturystyczne	—	1	4	—	agrotourism lodging	
inne obiekty	3	2	9	1	miscellaneous facilities	

Sport Sport

TABL. 15 (188). ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE ^a

Stan w dniu 31 XII

PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2010	2012	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ ^a PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS ^a				
Jednostki organizacyjne	350	109	86	Organizational entities
Członkowie	32298	19727	17812	Members
Ćwiczący ^b	45498	36790	23831	Persons practising sports ^b
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne	1581	1319	1408	Organizational entities
Członkowie	130109	101934	109023	Members
Ćwiczący	121591	95932	105664	Persons practising sports
w tym w wieku do 18 lat	88173	70499	77492	of which aged up to 18 years
mężczyźni	87677	67746	76197	males
kobiety	33914	28186	29467	females
Sekcje sportowe	3609	2970	2854	Sports sections
Trenerzy	1521	1487	1787	Coaches
klasy M (mistrzowskiej)	83	89	94	M (master-class)
klasy I	205	183	275	I class
klasy II	1233	1215	1418	II class
Instruktorzy sportowi	2774	2474	2623	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1831	1295	1213	Other persons conducting sports activities

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 240. ^b Dane szacunkowe.

^a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see general notes, item 2 on page 240. ^b Estimated data.

TABL. 16 (189). WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH ^a W 2012 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS ^a IN 2012

As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka sportowa	9	475	385	453	17	6	Sports acrobatics
Badminton	22	686	274	418	9	15	Badminton
Boks	21	549	51	310	14	28	Boxing
Brydż sportowy	14	280	65	88	1	5	Duplicate bridge
Gimnastyka artystyczna	11	420	368	393	13	12	Rhythmic gymnastics

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 240.

^a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see general notes, item 2 on page 240.

TABL. 16 (189). WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2012 R. (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2012 (cont.)
 As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Gimnastyka sportowa	16	277	201	207	3	16	Artistic gymnastics
Jeździectwo ^b	48	972	760	368	19	104	Equestrian sport ^b
Judo	46	3448	756	3188	63	65	Judo
Karate ^b	46	3624	899	3013	15	117	Karate ^b
Kick-boxing	25	882	101	519	7	30	Kick-boxing
Kolarstwo ^b	38	494	93	283	13	26	Cycling ^b
Koszykówka	210	6435	2401	5591	136	139	Basketball
Lekkoatletyka	228	6759	2975	5874	157	134	Athletics
Łucznictwo	11	278	136	215	4	17	Archery
Łyżwiarstwo ^b	11	529	355	474	16	37	Skating ^b
Narciarstwo alpejskie	9	637	245	380	5	49	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne	11	262	116	219	3	8	Classic skiing
Piłka nożna	670	35263	2588	27000	602	719	Football
Piłka nożna halowa (futsal)	52	1130	314	847	7	14	Indoor football
Piłka ręczna	139	5013	2240	4408	87	105	Handball
Piłka siatkowa	357	10264	5334	8613	162	250	Volleyball
Pływanie	88	4834	2264	4437	136	99	Swimming
Podnoszenie ciężarów	14	313	74	248	13	7	Weight lifting
Ringo	17	276	145	218	—	12	Ringo
Rugby	10	449	—	304	9	17	Rugby
Sport motorowy ^b	10	392	36	40	—	11	Motorsport ^b
Strzelectwo sportowe ^b	33	7929	446	259	19	78	Sport shooting ^b
Szachy	41	1245	318	856	16	45	Chess
Szermierka	14	742	299	558	37	12	Fencing
Taekwon-do ITF	12	877	233	676	11	18	Taekwon-do ITF
Taekwon-do WTF	6	483	139	444	5	14	Taekwon-do WTF
Taniec sportowy	18	1239	1068	1126	10	24	Dance sport
Tenis	33	3000	1177	2008	46	92	Tennis
Tenis stołowy	212	4680	1603	3759	40	146	Table tennis
Unihokej	68	1881	869	1747	8	31	Floorball
Wioślarstwo	10	511	166	388	18	14	Rowing
Wspinaczka sportowa	7	1239	349	121	—	44	Sport climbing
Wspinaczka wysokogórska	1	500	130	—	—	8	Mountaineering
Wu-shu	7	348	93	135	—	11	Wu-shu
Zapasy w stylu klasycznym	11	363	25	332	22	5	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	15	522	147	473	18	22	Free style wrestling
Żeglarstwo ^b	20	697	218	503	18	37	Sailing ^b

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 240. ^b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

^a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see general notes, item 2 on page 240.

^b A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 17 (190). WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2010

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych <i>Of which adapted for the disabled</i>	SPECIFICATION
Stadiony ogółem ^b	168	48	<i>Stadiums total^b</i>
w tym piłkarskie	95	31	<i>of which football</i>
Boiska do gier wielkich	250	92	<i>Fields for big games</i>
w tym piłkarskie	247	92	<i>of which football</i>
Boiska do gier małych:			<i>Fields for small games:</i>
koszykówki	44	23	<i>basketball</i>
piłki ręcznej	13	5	<i>handball</i>
piłki siatkowej	69	31	<i>volleyball</i>
Boiska uniwersalne (wielozadaniowe)	210	129	<i>Universal and multipurpose sports fields</i>
Korty tenisowe	193	78	<i>Tennis courts</i>
Hale sportowe o wymiarach 36 m x 19 m i większe	111	78	<i>Sports halls measuring 36 m x 19 m and larger</i>
Sale gimnastyczne ^c	128	51	<i>Gyms^c</i>
Pływalnie kryte	82	57	<i>Indoor swimming pools</i>
Pływalnie otwarte	17	2	<i>Outdoor swimming pools</i>
Lodowiska sztucznie mrożone	23	10	<i>Artificial ice rinks</i>
Ścieżki rowerowe w km	823,5	568,3	<i>Bicycle paths in km</i>

^a Bez obiektów przyszłolnych. ^b Wielofunkcyjne, piłkarskie, lekkoatletyczne; łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów przewidzianych dla stadionów, np. widowni. ^c Łącznie z salami pomocniczymi.

^a Excluding schools facilities. ^b Multipurpose, football, athletic; including declared facilities not satisfying the requirement for stadiums, e.g. the seating. ^c Including auxiliary gym.

DZIAŁ XIII

NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. prace teoretyczne i eksperymentalne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia lub poszerzenia wiedzy na temat przyczyn zjawisk i faktów, nieukierunkowane w zasadzie na uzyskanie żadnych konkretnych zastosowań praktycznych;
 - **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy mającej konkretne zastosowania praktyczne. Polegają one bądź na poszukiwaniu możliwych zastosowań praktycznych dla wyników badań podstawowych, bądź na poszukiwaniu nowych rozwiązań pozwalających na osiągnięcie z góry założonych celów praktycznych. Wynikami badań stosowanych są modele próbne wyrobów, procesów czy metod;
 - **prace rozwojowe**, tj. prace w szczególności konstrukcyjne, technologiczno-projektowe oraz doświadczalne polegające na zastosowaniu istniejącej już wiedzy, uzyskanej dzięki pracom badawczym lub jako wynik doświadczenia praktycznego do opracowania nowych lub istotnego ulepszenia istniejących materiałów, urządzeń, wyrobów, procesów, systemów czy usług, łącznie z przygotowaniem prototypów oraz instalacji pilotowych.
1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują następujące grupy jednostek prowadzących tę działalność:
- 1) **jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe**, tj. jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych:
 - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U. Nr 96, poz. 619, z późn. zm.),
 - b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (Dz.U. Nr 96, poz. 618, z późn. zm.),
 - c) inne, tj. pozostałe jednostki zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

CHAPTER XIII

SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view;
 - **applied research** (of which industrial research), i.e. also original investigation undertaken in order to acquire new knowledge. It is, however, directed primarily towards a specific practical aim or objective;
 - **experimental development**, i.e. systematic work, drawing on existing knowledge gained from research and (or) practical experience, that is directed to producing new materials, products or devices, to installing new processes, systems and services, or to improving substantially those already produced or installed including preparation of prototypes and pilot installations.
1. Information regarding research and development includes the following groups of entities conducting research and development:
- 1) **scientific and research-development units**, i.e. units involved mainly in carrying out scientific research and experimental development:
 - a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws No. 96, item 619, with later amendments),
 - b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws No. 96, item 618, with later amendments),
 - c) other units classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;

- 2) **pomocnicze jednostki naukowe**, tj. biblioteki naukowe, archiwa naukowe, muzea, pomocnicze jednostki naukowe PAN oraz stowarzyszenia naukowe i fundacje wspierające działalność badawczą i prace rozwojowe;
 - 3) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), obejmujące przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą działalność badawczą i rozwojową;
 - 4) **szkoły wyższe**;
 - 5) **pozostałe jednostki** — instytucje prowadzące działalność badawczą i rozwojową obok swojej podstawowej działalności, nieujęte w pozycjach 1)–4), np. szpitale, parki narodowe i ogrody botaniczne, agencje i instytucje rządowe.
2. Do zatrudnionych w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:
- 1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
 - a) pracowników naukowych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych zatrudnionych w jednostkach naukowych i badawczo-rozwojowych, w pomocniczych jednostkach naukowych oraz w pozostałych jednostkach,
 - b) pracowników naukowych i innych zatrudnionych w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
 - c) pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych zatrudnionych w szkołach wyższych,
 - d) uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe;
 - 2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** — pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
 - 3) w kategorii **pozostały personel** — pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczo-rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.
3. Dane dotyczące zatrudnienia w działalności badawczej i rozwojowej obejmują wyłącznie pracowników bezpośrednio z nią związanych, poświęcających na tę działalność co najmniej 10% nominalnego czasu pracy.
- Liczbę zatrudnionych (z wyjątkiem danych w tabl. 2) podano w jednostkach przeliczeniowych, tj. w tzw. **ekwiwalentach pełnego czasu pracy** (osobolatach).
- Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.
4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują:
- **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania; do nakładów wewnętrznych zalicza się
- 2) **auxiliary scientific units**, i.e. scientific libraries, scientific archives, museums, auxiliary scientific units of the Polish Academy of Sciences, associations and foundations supporting research and development;
 - 3) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”) including mainly industrial enterprises conducting research and development besides their main principal activity;
 - 4) **higher education institutions**;
 - 5) **other units** — institutions conducting R&D besides their main principal activity, not included in items 1)–4), e.g., hospitals, national parks, botanic gardens, state agencies and institutions.
2. **Employment in R&D includes:**
- 1) **researchers (RSE):**
 - a) researchers, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in scientific and research-development units, auxiliary scientific units and other units,
 - b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D,
 - c) researchers and academics employed in higher education institutions,
 - d) students of doctoral studies conducting R&D;
 - 2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
 - 3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.
3. **Data regarding employment in R&D include exclusively persons employed directly on this activity (or providing direct services for R&D) and spending at least 10 percent of their nominal working time on R&D.**
- The number of persons (excluding data in table 2) engaged in R&D is expressed in **full-time equivalents (FTE)**. One FTE equals one person-year spent on R&D.
4. **Expenditures on research and development include:**
- **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing; internal expenditures include current expenditures borne on basic research, applied research, industrial research and experimental development as well as capital expenditures on fixed assets connected with R&D;

nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R;

- **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na środki trwałe od 2003 r. podaje się łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych.

5. W działalności badawczej i rozwojowej, zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, wyodrębnia się sześć podstawowych dziedzin nauk: nauki przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i o zdrowiu, rolnicze, społeczne oraz humanistyczne.

6. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (tabl. 5) opracowano zgodnie z metodologią stosowaną przez EUROSTAT i obejmują następujące **sektory finansujące**, z których pochodzą środki na finansowanie działalności badawczej i rozwojowej:

- 1) **sektor rządowy** — krajowe jednostki rządowe (m.in. ministerstwa) i samorządowe (w tym jednostki samorządu terytorialnego), jednostki naukowe PAN i instytuty badawcze podlegające ministerstwu, powołane na podstawie ustawy (patrz ust. 1 na str. 252),
- 2) **sektor przedsiębiorstw** — krajowe podmioty gospodarcze,
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** — krajowe szkoły wyższe oraz podległe im instytuty badawcze, stacje doświadczalne i kliniki,
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** — krajowe: fundacje, partie polityczne, związki zawodowe, związki konsumentów, towarzystw i stowarzyszeń (zawodowych, naukowych, religijnych itp.) oraz osoby fizyczne,
- 5) **sektor zagranica** — organizacje międzynarodowe, instytucje i przedsiębiorstwa zagraniczne oraz osoby fizyczne.

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) — **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przed-

— **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Since 2003, **capital expenditures on fixed assets** comprise expenditures on purchase or manufacture of research equipment, necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in fixed assets until completion of the project.

5. In research and development, according to the OECD Field of Science and Technology Classification there are six main fields of science: natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural sciences, social sciences as well as humanities.

6. Data regarding expenditures on research and development by source of funds (table 5) were compiled in accordance with the methodology applied by EUROSTAT covering the following **sectors of funding**, from which the funding for research and development comes:

- 1) **government sector** — national government entities (among others, ministries) and local government entities (including local government units), the scientific units of the Polish Academy of Sciences and research institutes operating on the basis of the law (see item 1 on page 252) subject to the ministries,
- 2) **business enterprise sector** — national economic entities,
- 3) **higher education sector** — national higher institutions and subordinated to them research institutes, experiment stations and clinics,
- 4) **private non-profit sector** — national: foundations, political parties, trade unions, consumer associations, societies and associations (professional, scientific, religious, etc.) and natural persons,
- 5) **abroad sector** — international organizations, foreign institutions and companies and natural persons.

7. **Innovation activity** comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the section include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications — **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises — **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

siębiorstwie — innowacja procesowa, przy czym produkty i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw — patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

8. Wynalazek podlegający opatentowaniu — bez względu na dziedzinę techniki — jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo”, „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej),

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights — patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

A new product is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A significantly improved product is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

8. A patentable invention — regardless of the field of technology — is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. An utility model eligible for protection — a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object permanent form.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: „Manufacturing”, „Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, „Water supply; sewerage and waste management and remediation activities”, „Construction”, „Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, „Transportation and storage”, „Accommodation and food service activities”, „Information and communication”, „Real estate activities”, „Professional, scientific and technical activities”

„Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego). W 2013 r. w kraju badaniem objęto 17,4 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,0% ich ogólnej liczby).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Pojęcie **handel elektroniczny (e-handel)** odnosi się do sprzedaży i zakupów produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów dokonywanych poprzez sieci komputerowe za pomocą metod zaprojektowanych specjalnie do otrzymywania lub składania zamówień. Podczas, gdy zamówienia powinny być dokonywane za pośrednictwem ww. metod, płatności i dostawy nie muszą być przeprowadzane on-line. Transakcje e-handlu wykluczają zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail) lub faksem.

(excluding veterinary activities), “Administrative and support service activities”, “Other service activities” (repair of computers and communication equipment). In 2013 the survey in country covered 17,4 thous. enterprises (i.e. 18,0% of total enterprises).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. An **e-commerce transaction** is the sale or purchase of goods or services conducted over computer networks by methods specifically designed for the purpose of receiving or placing of orders. The goods or services are ordered by those methods, but the payment and the ultimate delivery of the goods or services do not have to be conducted online. E-commerce transactions exclude orders made by manually typed e-mail messages.

Nauka i technika
Science and technology

TABL. 1 (191). **JEDNOSTKI ORAZ ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
UNITS AND EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

A. JEDNOSTKI

Stan w dniu 31 XII

UNITS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	322	439	693	789	TOTAL
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	148	169	214	217	<i>Scientific and research-development units</i>
Instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	41	41	37	37	<i>Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences</i>
Instytuty badawcze	95	70	70	70	<i>Research institutes</i>
Inne	12	58	107	110	<i>Others</i>
Pomocnicze jednostki naukowe ...	15	4	11	9	<i>Auxiliary scientific units</i>
Podmioty gospodarcze	122	186	366	439	<i>Economic entities</i>
Szkoły wyższe	29	40	45	44	<i>Higher education institutions</i>
Pozostałe jednostki	8	40	57	80	<i>Other units</i>

B. ZATRUDNIENI^a

EMPLOYMENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
	ogółem <i>total</i>				pracownicy naukowo-badawczy <i>researchers</i>	technicy i pracownicy równorzędni <i>technicians and equivalent staff</i>		pozostali personel <i>other supporting staff</i>
OGÓŁEM	24939	27078	27483	29468	20854	5543	3071	TOTAL
w tym:								<i>of which:</i>
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	14595	13598	13051	13121	8248	2627	2246	<i>Scientific and research-development units</i>
Instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	3408	3356	3227	3380	2363	552	465	<i>Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences</i>
Instytuty badawcze	11021	9805	8960	8804	5174	1923	1706	<i>Research institutes</i>
Inne	166	437	865	937	710	152	75	<i>Others</i>
Podmioty gospodarcze	1957	4822	6153	7976	5435	2096	445	<i>Economic entities</i>
Szkoły wyższe	8170	#	7787	7870	6790	772	308	<i>Higher education institutions</i>

^a W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.

^a *In full-time equivalents.*

TABL. 2 (192). ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozostałym others
		wyższym higher				z tytułem zawodowym magistra, inżyniera, lekarza, licencjata with tertiary degrees below the PhD level (Master's degree, Bachelor's degree and equivalent)	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of	doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^a (HD)	doktora doctor (PhD)		
OGÓŁEM TOTAL	2005	33744	2602	2593	9102	12325	7122
	2010	37432	2645	3051	10362	16149	5225
	2012	37166	2721	3033	10194	16352	4866
	2013	40291	2704	3229	10451	18815	5092
w tym: of which:							
Jednostki naukowe i badawczo- -rozwojowe Scientific and research-development units	2005	17799	1018	861	3461	7146	5313
	2010	17348	972	926	3706	8050	3694
	2012	15943	932	845	3531	7796	2839
	2013	16867	915	897	3719	8495	2841
W tym instytuty badawcze Of which research institutes		11273	424	423	2227	6052	2147
Podmioty gospodarcze Economic entities	2005	2494	7	6	110	1831	540
	2010	5839	6	5	269	4884	675
	2012	7391	7	7	236	5891	1250
	2013	9383	11	7	257	7575	1533

^a The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 3 (193). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne na środki trwałe capital	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu of which machinery, technical equipment and tools as well as transport equipment
w mln zł in mln zł								
OGÓŁEM	2322,8	4248,7	4886,3	5688,8	4545,5	2486,8	1143,4	673,8
TOTAL								
w tym: of which:								
Jednostki naukowe i badawczo- -rozwojowe	1608,0	2364,8	2497,2	2605,3	2184,9	1200,5	420,4	303,9
<i>Scientific and research-development units</i>								
Instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk <i>Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences</i>	384,4	657,3	717,2	741,7	617,9	370,5	123,8	#
Instytuty badawcze	1201,2	1651,3	1583,5	1566,7	1296,9	685,6	269,8	191,0
<i>Research institutes</i>								
Inne	22,5	56,2	196,5	296,8	270,1	144,4	26,7	#
<i>Others</i>								
Podmioty gospodarcze	311,1	925,4	1416,5	2019,2	1510,5	938,2	508,7	#
<i>Economic entities</i>								
Szkoły wyższe	376,9	#	884,5	958,5	754,3	302,0	204,2	151,0
<i>Higher education institutions</i>								

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 4 (194). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK**
(ceny bieżące)
**GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY FIELD
OF SCIENCE (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	4248,7	4886,3	5688,8	TOTAL
w dziedzinie nauk:				<i>in the field of:</i>
Przyrodniczych	1201,0	1280,4	1349,2	<i>Natural sciences</i>
Inżynierskich i technicznych	2052,9	2422,6	2919,9	<i>Engineering and technology</i>
Medycznych i nauk o zdrowiu	480,6	595,4	724,8	<i>Medical and health sciences</i>
Rolniczych	186,8	191,0	186,3	<i>Agricultural sciences</i>
Społecznych	229,4	253,4	336,2	<i>Social sciences</i>
Humanistycznych	98,0	143,6	172,4	<i>Humanities</i>

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (195). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	2010	2013	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł		w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	4248,7	4886,3	5688,8	100,0	100,0	TOTAL
sektor:						sector:
Rządowy.....	2761,7	2640,3	2801,0	65,0	49,2	Government
Przedsiębiorstw.....	961,0	1558,1	2143,3	22,6	37,7	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego.....	49,6	39,2	39,9	1,2	0,7	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych.....	10,6	#	15,3	0,2	0,3	Private non-profit
Zagranica.....	465,9	#	689,4	11,0	12,1	Abroad

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 260.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets; see general notes, item 6 on page 260.

TABL. 6 (196). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION	
		podstawowe basic	stosowane ^b applied ^b			
		w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	2005	1943,7	713,7	536,6	693,3	TOTAL
	2010	3459,7	1378,6	829,9	1251,2	
	2012	3828,8	1418,9	985,2	1424,7	
	2013	4545,5	1565,6	1035,0	1944,9	
w tym:						of which:
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe.....		2184,9	951,0	690,7	543,2	Scientific and research-development units
Institute naukowe Polskiej Akademii Nauk.....		617,9	530,1	60,3	27,5	Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
Institute badawcze.....		1296,9	409,3	548,4	339,2	Research institutes
Inne.....		270,1	11,6	82,0	176,5	Others
Podmioty gospodarcze.....		1510,5	36,4	207,7	1266,4	Economic entities
Szkoły wyższe.....		754,3	521,4	114,5	118,4	Higher education institutions

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Od 2011 r. łącznie z nakładami na badania przemysłowe.

^a Internal, depreciation of fixed assets. ^b Since 2011 including expenditures on industrial research.

TABL. 7 (197). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	76,3	78,9	77,4	77,0	TOTAL
w tym:					of which:
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	78,5	80,4	76,9	78,2	Scientific and research-development units
Podmioty gospodarcze.....	73,5	63,0	65,9	56,2	Economic entities
Szkoły wyższe.....	70,4	80,5	81,6	83,3	Higher education institutions

TABL. 8 (198). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2013 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty — w % — wprowadzone na rynek w latach 2011—2013 Products — in % — introduced into the market during 2011—2013			
	ogółem grand total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM TOTAL	5,7	3,9	1,8	2,8
sektor publiczny..... public sector	0,6	0,2	0,4	0,0
sektor prywatny..... private sector	6,9	4,7	2,2	3,4
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	7,5	5,0	2,4	3,6
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych..... Manufacture of food products	5,7	3,7	2,1	1,7
Produkcja napojów..... Manufacture of beverages	8,9	4,3	4,7	0,2
Produkcja odzieży..... Manufacture of wearing apparel	3,3	—	3,3	2,9
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	17,0	4,7	12,2	1,7
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	15,7	1,7	14,0	10,3
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	10,4	6,7	3,7	1,1
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucz- nych..... Manufacture of rubber and plastic products	4,4	2,8	1,6	1,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... Manufacture of other non-metallic mineral products	7,5	6,6	0,9	4,5
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	16,5	5,6	10,9	12,1
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicz- nych i optycznych..... Manufacture of computer, electronic and optical products	1,5	1,5	0,0	0,4
Produkcja urządzeń elektrycznych..... Manufacture of electrical equipment	27,7	23,7	4,1	7,3
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	35,4	34,3	1,2	27,6
Produkcja pojazdów samochodowych, przy- czep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	10,5	9,1	1,4	0,5

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta; dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2011—2013.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices; apply to products introduced into the market during 2011—2013.

TABL. 9 (199). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2011—2013**
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2011—2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2011—2013 <i>Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2011—2013</i>			
	ogółem <i>grand total</i>	nowe lub istotnie ulepszone produkty <i>new or significantly improved products</i>		nowe lub istotnie ulepszone procesy <i>new or significantly improved processes</i>
		razem <i>total</i>	w tym nowe dla rynku <i>of which new to the market</i>	
OGÓŁEM	40,4	26,9	14,5	31,3
TOTAL				
sektor publiczny	36,7	17,8	10,0	33,3
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	40,7	27,8	15,0	31,1
<i>private sector</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
Przetwórstwo przemysłowe	41,7	29,7	16,0	31,7
Manufacturing				
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych	35,2	24,0	11,2	27,0
<i>Manufacture of food products</i>				
Produkcja napojów	61,1	38,9	22,2	50,0
<i>Manufacture of beverages</i>				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	50,0	31,3	18,8	43,8
<i>Printing and reproduction of recorded media</i>				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych <i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>	58,0	46,0	20,0	46,0
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	85,0	70,0	20,0	45,0
<i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych <i>Manufacture of rubber and plastic products</i>	45,7	29,8	16,0	31,9
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	40,8	32,7	22,4	30,6
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	29,4	18,6	10,8	24,5
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicz- nych i optycznych	62,5	54,2	41,7	50,0
<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>				
Produkcja urządzeń elektrycznych	62,2	59,5	37,8	56,8
<i>Manufacture of electrical equipment</i>				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	60,4	47,2	35,8	39,6
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>				
Produkcja pojazdów samochodowych, przy- czep i naczep ^Δ	55,0	45,0	15,0	50,0
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ. <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	55,9	11,8	5,9	52,9

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (200). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup oprogramowania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment and tools as well as transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products	
		w tys. zł. in thous. zł					
OGÓŁEM	2005	3533896	286282	54248	1564613	8118	125850
TOTAL	2010	6031164	780003	159064	1988568	16889	134472
	2012	4904717	968781	59272	2143875	8502	104358
	2013	3122971	895326	86393	1440770	12090	78404
w tym: of which:							
Przetwórstwo przemysłowe		2380295	575508	36737	1207201	2816	77435
Manufacturing							
w tym: of which:							
Produkcja artykułów spożywczych		485193	36653	19343	349851	679	21453
Manufacture of food products							
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji		62129	#	1691	#	—	#
Printing and reproduction of recorded media							
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		216451	29932	1465	#	325	#
Manufacture of chemicals and chemical products							
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ		149929	123522	192	4276	303	8630
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ							
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		170708	#	1143	#	401	294
Manufacture of rubber and plastic products							
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		43415	1169	1719	33298	129	806
Manufacture of other non-metallic mineral products							
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		151076	24682	712	75719	#	1857
Manufacture of metal products ^Δ							
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		153817	42784	2694	#	#	811
Manufacture of computer, electronic and optical products							
Produkcja urządzeń elektrycznych		206028	104730	1009	#	298	4567
Manufacture of electrical equipment							
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		131435	#	2139	#	306	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.							
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ		315135	#	47117	146772	9237	#
Electricity, gas, steam and air conditioning supply							

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures. ^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (201). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środków Of which funds			
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
w tys. zł in thous. zł					
OGÓŁEM 2005	3533896	3081947	56018	381397	14533
TOTAL 2010	6031164	4884081	620359	144700	382026
..... 2012	4904717	4024993	157379	126542	595802
..... 2013	3122971	2358799	141690	128654	493828
W tym przetwórstwo przemysłowe	2380295	2002293	127951	#	#
<i>Of which manufacturing</i>					
w tym:					
<i>of which:</i>					
Produkcja artykułów spożywczych.....	485193	389171	4572	23076	68374
<i>Manufacture of food products</i>					
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	62129	#	#	12878	7633
<i>Printing and reproduction of recorded media</i>					
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	216451	201988	11497	—	2966
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>					
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	149929	137282	#	#	#
<i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	170708	121400	27471	#	#
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>					
Produkcja metali	3232	2638	#	—	#
<i>Manufacture of basic metals</i>					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	151076	103918	23578	#	#
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>					
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	153817	135850	2725	#	#
<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>					
Produkcja urządzeń elektrycznych.....	206028	202010	#	#	#
<i>Manufacture of electrical equipment</i>					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	131435	120612	7752	#	#
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>					

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b The others consist: budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (202). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wynalazki:					<i>Inventions:</i>
zgłoszone	431	701	975	947	<i>patent applications</i>
udzielone patenty	285	326	388	458	<i>patents granted</i>
Wzory użytkowe:					<i>Utility models:</i>
zgłoszone	127	158	164	170	<i>utility model application</i>
udzielone prawa ochronne.....	137	116	83	78	<i>rights of protection granted</i>

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (203). PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE
 Stan w styczniu
 ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
 As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	92,2	97,0	96,4	96,2	Computers ^b
Dostęp do Internetu	87,7	96,2	95,4	94,8	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	49,5	74,5	87,3	86,6	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	.	30,0	48,9	54,5	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	57,3	73,7	75,1	71,7	Own Website

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stacjonarne i przenośne np. laptopy (notebooki); w latach 2012 i 2013 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. — urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). ^c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2012 and 2013 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 — handheld computers (palmtops, PDAs). ^c Since 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (204). CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
 PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną ^b	66,0	94,1	92,2	90,4	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe.....	12,6	11,7	13,9	15,0	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe.....	28,7	20,7	25,1	28,1	Enterprises which sent orders via computer networks

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Przedsiębiorstwa wykorzystują Internet głównie w celu: pozyskiwania informacji, pobierania i odsyłania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Enterprises use the Internet mainly for: obtaining information, downloading and returning filled in forms, treating an administrative procedure, submitting a proposal in a public electronic tender system.

DZIAŁ XIV

CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen ok. 1400—1800 reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

System wag opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług — VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o cenach produktów rolnych i zwierząt **gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych ok. 440 targowiskach na terenie całego kraju, w tym na 46 targowiskach w województwie mazowieckim.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV

PRICES

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of about 1400—1800 representatives of goods and services.

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the system of weights from the year preceding the one under the survey.

The weight system was based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax — VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces throughout the country, of which 46 marketplaces in Mazowieckie voivodship.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (205). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100		previous year = 100		
OGÓŁEM	102,1	102,4	103,5	100,8	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	102,9	104,1	101,9	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,7	104,9	104,3	103,3	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	97,2	98,2	95,7	94,9	Clothing and footwear
Mieszkanie	102,7	102,2	105,6	101,4	Dwelling
Zdrowie	102,1	103,0	103,1	101,7	Health
Transport	103,7	105,2	106,2	99,3	Transport
Rekreacja i kultura	101,5	100,9	100,8	102,7	Recreation and culture
Edukacja	104,1	101,6	105,3	98,8	Education

TABL. 2 (206). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ryż — za 1 kg	3,06	4,73	4,76	4,48	Rice — per kg
Chleb pszenno-żytni — za 0,5 kg	1,37	1,81	2,15	2,14	Wheat-rye bread — per 0,5 kg
Makaron jajeczny — za 400 g	4,06	3,72	3,90	3,93	Egg pasta — per 400 g
Mąka pszenna — za 1 kg	1,61	1,95	2,53	2,71	Wheat flour — per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) — za 1 kg	15,79	18,86	23,45	24,37	Beef meat, bone-in (roast beef) — per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) — za 1 kg	14,06	14,00	15,68	15,91	Pork meat, bone-in (centre loin) — per kg
Kurczęta patroszone — za 1 kg	5,92	6,60	7,73	7,79	Disembowelled chicken — per kg
Szynka wieprzowa gotowana — za 1 kg	19,91	22,45	24,79	24,54	Pork ham, boiled — per kg
Kiełbasa wędzona — za 1 kg	12,21	14,26	16,76	17,49	Sausage smoked — per kg
Filety z morszczuka mrożone — za 1 kg	14,11	18,18	21,41	21,53	Fillets of hake, frozen — per kg
Karp świeży — za 1 kg	12,21	13,67	15,36	15,06	Fresh carp — per kg
Śledź solony odgłowiony — za 1 kg	8,67	9,27	12,34	12,87	Salted herring, headless — per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane — za 1 l	2,51	2,91	2,93	2,90	Cows' milk, fat content 3–3,5%, sterilized — per l
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% — za 200 ml	1,42	1,73	1,74	1,80	Sour cream, fat content 18% — per 200 ml
Ser twarogowy półtłusty — za 1 kg	9,80	12,23	13,64	14,01	Semi-fat cottage cheese — per kg
Ser dojrzewający — za 1 kg	16,55	17,64	19,30	21,27	Ripening cheese — per kg
Jaja kurze świeże — za 1 szt.	0,36	0,50	0,65	0,60	Hen eggs, fresh — per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% — za 200 g	3,16	4,31	4,50	4,68	Fresh butter, fat content about 82,5% — per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej — za 1 l	4,78	6,01	7,11	6,97	Rape-oil, domestic production — per l
Pomarańcze — za 1 kg	5,09	6,29	5,89	5,77	Oranges — per kg
Jabka ^a — za 1 kg	1,98	2,50	2,80	2,75	Apples ^a — per kg
Buraki ^a — za 1 kg	1,26	1,64	1,33	1,65	Beetroots ^a — per kg
Marchew ^a — za 1 kg	1,51	1,97	2,02	2,05	Carrots ^a — per kg
Ziemniaki ^a — za 1 kg	0,93	1,47	0,84	1,53	Potatoes ^a — per kg

^a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

^a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (206). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Cukier biały kryształ — za 1 kg	3,16	2,86	4,08	3,69	White sugar, crystallized — per kg
Kawa naturalna mielona — za 250 g	4,69	6,37	7,63	7,18	Natural coffee, ground — per 250 g
Herbata czarna, liściasta — za 100 g	2,32	3,70	3,58	3,77	Black tea, leaf — per 100 g
Wódka czysta 40% — za 0,5 l	20,09	20,13	20,40	20,49	Vodka pure 40% — per 0,5 l
Papierosy — za 20 szt.	5,21	9,10	11,35	11,81	Cigarettes — per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowej — za 1 kpl.	487,27	489,35	485,32	476,25	Men's suit, polyester staple fibres and wool — per set
Półbuty męskie skórzane, na podszewie nieskórzanej — za 1 parę	154,05	165,58	188,12	194,64	Men's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszewie nieskórzanej — za 1 parę	140,76	167,70	167,15	181,49	Women's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Podzelowanie obuwia męskiego — za 1 parę	26,49	32,73	39,37	39,61	Resoling men's shoes — per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej — za 1 m ³	2,16	2,88	3,34	3,47	Cold water by municipal water-system — per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^b — za 1 kWh	0,42	0,57	0,65	0,66	Electricity for households (all-day tariff) ^b — per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^c — za 1 m ³	1,47	2,38	2,80	2,57	Natural net-gas, high-methanated for households ^c — per m ³
Węgiel kamienny — za 1 t	480,97	744,73	847,71	847,65	Hard coal — per t
Ciepła woda — za 1 m ³	14,36	19,01	20,75	22,03	Hot water — per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych — za 1 m ² p u	2,82	2,94	3,16	3,15	Heating of dwellings — per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 300 l	1384 ^d	1330	1083	1064	Fridge-freezer, capacity about 300 l
Pralka automatyczna typu domowego, na 5 kg suchej bielizny	1310	1134	1079	1057	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5 kg
Odkurzacz typu domowego	329,77	380,46	385,34	381,33	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	158,25	176,38	175,50	177,62	Iron with duschsystem
Proszek do prania — za 400 g	3,00	4,56	4,64	4,60	Washing powder — per 400 g
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa — za 1 l	4,03	4,63	5,74	5,53	Unleaded 95 octane motor petrol — per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,18	2,59	3,17	3,49	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna — za 5 km	13,55	15,15	15,99	16,21	Taxi daily fare — for 5 km distance
Bilet normalny do kina	12,87	16,18	17,83	18,55	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	57,32	74,85	80,90	81,75	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	62383	76354	148377	151341	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa 2-rzędowa, zawieszana	9837	13608	16443	14661	Tractor potato elevator digger 2-row, mounted
Mocznik nawozowy 46% N — za 25 kg	23,96	32,39	43,70	45,80	Urea, nutritive content 46% N — per 25 kg
Przemiał pszenicy — za 1 dt	16,60	14,00	17,00	17,00	Grinding of wheat — per dt
Badanie kliniczne krowy	21,01	28,76	33,59	33,16	Cow's clinical examination

^b, ^c Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym: ^b — 100 kWh energii elektrycznej, ^c — 18,25 m³ gazu. ^d W 2005 r. — poj. ok. 320 l.

^b, ^c Including standing and variable charges with the monthly use: ^b — of 100 kWh of electricity, ^c — of 18,25 m³ of gas. ^d In 2005 — capacity about 320 l.

TABL. 3 (207). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych — za 1 dt:					<i>Cereal grain consumer and for feeds — per dt:</i>
pszenicy.....	38,25	60,86	90,96	83,38	<i>wheat</i>
żyta.....	25,28	42,41	73,76	56,40	<i>rye</i>
jęczmienia.....	40,26	50,47	84,70	78,94	<i>barley</i>
owsa i mieszanek zbożowych.....	34,49	42,15	67,21	56,27	<i>oats and cereal mixed</i>
pszenżyta.....	31,52	47,45	81,28	71,45	<i>triticale</i>
Ziemniaki — za 1 dt.....	34,21	56,90	43,90	59,64	<i>Potatoes — per dt</i>
w tym jadalne (bez wczesnych).....	45,53	66,19	45,37	62,99	<i>of which edible (excluding early kinds)</i>
Buraki cukrowe — za 1 dt.....	18,31	11,12	14,29	14,49	<i>Sugar beets — per dt</i>
Rzepak i rzepik przemysłowy — za 1 dt ...	74,88	133,58	199,19	150,31	<i>Industrial rape and turnip rape — per dt</i>
Liście tytoniu — za 1 dt.....	160,56	635,46	679,49	667,37	<i>Raw tobacco — per dt</i>
Chmiel surowy — za 1 dt.....	774,02	1528	—	—	<i>Raw hop — per dt</i>
Żywiec rzeźny — za 1 kg:					<i>Animals for slaughter — per kg:</i>
bydło (bez cieląt).....	4,15	4,35	6,06	6,16	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta.....	10,23	8,66	10,22	9,38	<i>calves</i>
trzoda chlewna.....	3,86	3,92	5,41	5,41	<i>pigs</i>
drób.....	2,93	3,21	3,88	3,89	<i>poultry</i>
Mleko krowie — za 1 l.....	0,90	1,06	1,20	1,35	<i>Cows' milk — per l</i>
Jaja kurze konsumpcyjne — za 1 szt.	0,21	0,19	0,32	0,21	<i>Consumer hen eggs — per piece</i>

TABL. 4 (208). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż — za 1 dt:					<i>Cereal grain — per dt:</i>
pszenicy.....	43,84	63,54	93,67	96,24	<i>wheat</i>
żyta.....	29,36	41,09	73,64	63,90	<i>rye</i>
jęczmienia.....	43,27	55,69	88,43	86,66	<i>barley</i>
owsa.....	33,06	44,18	70,28	63,91	<i>oats</i>
pszenżyta.....	37,56	48,68	80,76	80,50	<i>triticale</i>
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) — za 1 dt.....	52,61	97,76	60,73	100,06	<i>Potatoes (excluding edible early kinds) — per dt</i>
Zwierzęta gospodarskie — za 1 szt.:					<i>Livestock — per head:</i>
krowa dojna.....	2124	2356	2646	2770	<i>dairy cow</i>
jałówka 1-rocznia.....	1262	1428	1836	1804	<i>one-year heifer</i>
prosię na chów.....	132,15	123,15	159,19	156,41	<i>piglet</i>
koń roboczy.....	3347	2265	2263	2758	<i>farm horse</i>
Żywiec rzeźny — za 1 kg:					<i>Animals for slaughter — per kg:</i>
cielęta.....	6,86	8,15	9,38	9,44	<i>calves</i>
trzoda chlewna.....	3,80	3,76	5,34	5,32	<i>pigs</i>
Jaja kurze — za 1 szt.	0,42	0,55	0,70	0,69	<i>Hen eggs — per piece</i>

DZIAŁ XV

ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali: drzew owocowych, krzewów owocowych, szkółek sadowniczych i ozdobnych, warzyw i truskawek grunto- wych, chmielu, tytoniu, kóz oraz dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniele).

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniele) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów); w związku z tym dane z zakresu: użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, plonów ziemiopłodów (bez warzyw gruntowych), pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników rolniczych oraz zużycia nawozów za 2010 r. zostały skorygowane w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

CHAPTER XV

AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the branch of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

A **natural person's agricultural holding** is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Natural person's agricultural holdings include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting special branches of agricultural activities or the production of significant (determined by the appropriate thresholds) scale: fruit trees plantations, fruit shrubs plantations, ornamental plants and orchard nurseries, field vegetable and strawberry, hops, tobacco, goats and wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer).

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds): therefore the data on: land use, sown area, yields (excluding ground vegetables), livestock, agricultural tractors and consumption of fertilizers for 2010 have been revised in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej — utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz.U. Nr 39, poz. 211, z późn. zm.) — prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi oraz szkółki drzew i krzewów owocowych o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego — stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego — stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Agricultural land in a good agricultural condition — maintained in accordance with norms defined in the decree of the Minister of Agriculture and Rural Development, dated 11 III 2010 regarding minimal norms (Journal of Laws No. 39, item 211, with later amendments) — is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens as well as area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Orchards are understood as land planted with fruit-bearing trees, bushes and tree nurseries not smaller than 0,1 ha.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. **Gross agricultural output** includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock — the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej — ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji — średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2013 r. — z lat 2012 i 2013.

7. Dane o produkcji, plonach i skupie zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszką, mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykoria). Uprawy pastewne obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na paszę.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. **Latą gospodarczą** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2012/13 oznacza okres od 1 VII 2012 r. do 30 VI 2013 r.).

11. Do przeliczeń wyników i czynników produkcji na jednostkę powierzchni przyjęto użytki rolne rozliczane według siedziby użytkownika gospodarstwa — stan w czerwcu.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników, zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. *The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales — prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production — average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years, i.e., the year preceding the surveyed year and the survey year, e.g. for 2013 — the prices from 2012 and 2013, are assumed.*

7. *Data regarding the production, yields and procurement of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning cereals include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding basic cereals, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise stated, do not include cereal mixed.*

Pulses for grain include: edible pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). Feed plants include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for feeds.

8. *Data regarding agricultural tractors concern 4-wheeled and tracked tractors.*

9. *Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.*

10. *Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2012/13 farming year covers the period from 1 VII 2012 to 30 VI 2013).*

11. *Agricultural land calculated by the registered location of the farm was assumed for calculating results and production factors per area unit — as of June.*

12. *Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.*

13. *Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime*

Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

14. Dane prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:
 - 1) lasów publicznych stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa — zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
 - b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);
 - 2) lasów prywatnych stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 - d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do powierzchni lasów zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, plazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poltka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do gruntów związanych z gospodarką leśną zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat (do 2008 r. — 2 lat) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. — 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1—20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie — 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Plazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21—40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewie-

fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 — as of 30 VI.

14. Data are presented by the official residence of the land user.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:
 - 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury — managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);
 - 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) agricultural production cooperatives,
 - d) other legal persons.

2. **Forest land** includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 — 2 years) and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 — 2 years) as well as crops and greenwoods in age category I (1—20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21—40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclu-

niu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlorębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie **przerębowej** są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik **lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. — zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. Nr 38, poz. 454, z późn. zm.) — do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o **pozyskaniu drewna** w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

sive, excluding tree stands in the renewal and to be renewed classes.

Tree stands in the renewal class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands to be renewed include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with throughfell construction are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) *artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;*
- 2) *natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.*

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. *The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.*

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws No. 38, item 454, with later amendments) — since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. *Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the quality-size classification defined by Polish Norms.*

Rolnictwo
Agriculture

TABL. 1 (209). UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	347,5	228,8	234,5	212,2	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	347,2	228,5	234,3	211,9	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	2135,7	1944,2	2011,6	1901,9	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	2069,8	1904,1	1961,6	1863,6	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zboż podstawowych	56,0	57,5	52,8	55,1	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	56,0	57,8	53,0	55,2	of which private farms
ziemniaków	5,8	4,4	3,5	3,9	of potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	5,9	4,5	3,5	4,0	of which private farms
roślin przemysłowych	3,5	5,3	4,2	4,9	of industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	3,3	5,0	4,0	4,6	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboż podstawowych	26,5	27,5	28,6	28,9	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	26,2	27,3	28,4	28,5	of which private farms
ziemniaków	160	222	222	204	of potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	160	221	220	205	of which private farms
rzepaku i rzepiku	18,8	18,8	25,2	24,9	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	17,4	18,0	24,7	24,1	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{b,c} na 100 ha użytków rolnych	52,9	57,1	51,1	54,8	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{b,c} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	54,1	57,5	52,0	55,4	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	58,8	51,3	49,0	50,0	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	58,8	51,3	49,1	50,0	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w końcu lipca) ^b w %	9,8	9,3	9,0	9,4	Share of sows in pig stocks (as of the end of July) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,7	9,0	8,5	8,9	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^d na 1 ha użytków rolnych w kg....	212,7	275,3	305,2	330,7	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^d per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych.....	1026	1426	1323	1398	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	1052	1448	1349	1417	of which private farms
na 1 krowę	3888	5216	5166	5123	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3879	5217	5157	5115	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	9,7	10,9	.	11,2	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	10,0	11,0	.	11,4	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{b,c} na 1 ha użytków rolnych w kg w tym gospodarstwa indywidualne	78,7	100,2	106,9	92,3	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{b,c} per 1 ha of agricultural land in kg
	77,9	99,4	107,3	92,3	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 284; trzoda chlewna w latach 2005, 2012 i 2013 — stan w końcu lipca. ^d Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej cieplej. ^e Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13

^a See general notes, item 3 on page 270. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^c See note to the table 11 on page 284; pigs in 2005, 2012 and 2013 — as of the end of July. ^d Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. ^e Concerns respectively the: 2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13 farming years.

TABL. 2 (210). POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW

Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION
		Total	Of which private farms	
		w ha	in ha	
OGÓŁEM	2010 ^a	1944180	1904096	TOTAL
	2012	2011554	1961581	
	2013	1901921	1863594	
W dobrej kulturze rolnej		1879831	1842967	In good agricultural condition
Pod zasiewami		1168621	1144128	Sown area
Grunty ugorowane		63212	61881	Fallow land
Uprawy trwałe		117581	115267	Permanent crops
w tym sady		109859	109381	of which orchards
Ogrody przydomowe		4247	4239	Kitchen gardens
Łąki trwałe		425382	419181	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		100788	98271	Permanent pastures
Pozostale		22090	20627	Other

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.
^a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 270.

TABL. 3 (211). GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH

Stan w czerwcu
 FARMS BY AREA GROUPS
 As of June

LATA YEARS	w tys. in thous.	Gospodarstwa Farms								Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
		o powierzchni użytków rolnych — w odsetkach with agricultural land area of — in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01— —1,99	2,00— —4,99	5,00— —9,99	10,00— —14,99	15,00— —19,99	20,00— —49,99	50,00 ha i więcej and more		
2010 ^a	228,8	1,3	14,0	30,5	29,0	12,7	5,6	6,1	0,8	9,91	8,50
2012	234,5	1,1	14,9	30,6	28,7	12,2	5,0	6,4	1,0	9,98	8,58
2013	212,2	1,7	15,2	28,9	27,6	12,4	5,7	7,3	1,2	10,41	8,96

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.
^a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 270.

TABL. 4 (212). DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>				w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>				
	rok poprzedni = 100				<i>previous year = 100</i>				
Produkcja globalna	97,5	101,2	103,2	103,0	96,7	101,3	103,3	103,2	Gross output
roślinna	86,5	90,4	111,2	100,0	86,0	90,4	111,6	99,9	crop
zwierzęca	109,3	112,4	95,5	106,0	108,3	112,8	95,3	106,5	animal
Produkcja końcowa	99,6	102,2	103,8	104,3	98,6	102,4	103,8	104,6	Final output
roślinna	85,9	91,5	111,4	102,7	85,0	91,6	111,7	102,8	crop
zwierzęca	110,3	110,5	98,0	105,5	109,3	110,8	97,8	106,0	animal
Produkcja towarowa	102,0	99,9	105,9	106,7	101,1	99,8	106,1	107,7	Market output
roślinna	91,6	92,1	113,0	101,9	90,4	92,0	113,8	102,1	crop
zwierzęca	110,4	106,5	99,7	110,7	109,7	106,4	99,5	112,2	animal

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 272.

a See general notes, item 6 on page 272.

TABL. 5 (213). STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	46,1	45,5	52,8	48,2	Crop output
Zboża	12,6	9,0	8,2	14,4	Cereals
w tym zboża podstawowe	9,5	6,8	6,1	10,2	of which basic cereals
w tym: pszenica	2,5	1,8	1,5	3,1	of which: wheat
żyto	2,8	1,4	1,3	2,1	rye
jęczmień	0,9	0,6	0,6	1,0	barley
Ziemniaki	4,5	6,8	6,5	4,8	Potatoes
Przemysłowe	2,5	1,5	1,7	2,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,9	0,5	0,4	0,6	of which sugar beets
Warzywa	8,1	9,2	10,2	7,4	Vegetables
Owoce	11,0	9,0	16,0	10,1	Fruit
Siano łąkowe	3,1	3,3	3,8	2,7	Meadow hay
Pozostałe	4,3	6,7	6,5	6,7	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 272.

a See general notes, item 6 on page 272.

TABL. 5 (213). STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)					
Produkcja zwierzęca	53,9	54,5	47,2	51,8	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	25,4	26,3	21,2	25,8	<i>Animals for slaughter^b</i>
w tym:					<i>of which:</i>
bydło (bez cieląt)	3,3	4,7	3,3	4,7	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	1,0	1,2	0,9	0,5	<i>calves</i>
trzoda chlewna	12,9	9,8	7,5	7,7	<i>pigs</i>
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	<i>sheep</i>
drób	7,7	10,2	9,1	12,6	<i>poultry</i>
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,7	0,2	-0,4	-0,6	<i>Increase in herd (basic and working)</i>
Mleko krowie	20,9	20,9	21,0	22,0	<i>Cows' milk</i>
Jaja kurze	4,9	5,4	3,4	3,1	<i>Hen eggs</i>
Obornik	1,9	1,4	1,5	1,4	<i>Manure</i>
Pozostałe	0,2	0,2	0,4	0,1	<i>Others</i>
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	40,0	41,9	49,5	42,6	Crop output
Zboża	8,6	7,3	6,8	11,0	<i>Cereals</i>
w tym zboża podstawowe	7,8	6,4	5,8	9,4	<i>of which basic cereals</i>
w tym: pszenica	2,9	2,2	2,0	3,9	<i>of which: wheat</i>
żyto	1,7	1,0	0,9	1,4	<i>rye</i>
jęczmień	0,7	0,6	0,5	0,7	<i>barley</i>
Ziemniaki	3,0	6,4	6,1	4,2	<i>Potatoes</i>
Przemysłowe	3,3	2,0	1,4	2,1	<i>Industrial</i>
w tym buraki cukrowe	2,6	0,7	0,6	0,8	<i>of which sugar beets</i>
Warzywa	9,5	10,7	12,2	8,6	<i>Vegetables</i>
Owoce	13,6	11,5	19,3	12,8	<i>Fruit</i>
Pozostałe	2,1	4,1	3,6	3,8	<i>Others</i>
Produkcja zwierzęca	60,0	58,1	50,5	57,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	31,8	33,5	26,5	31,8	<i>Animals for slaughter^b</i>
w tym:					<i>of which:</i>
bydło (bez cieląt)	4,4	6,3	4,4	6,0	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	1,3	1,5	1,1	0,6	<i>calves</i>
trzoda chlewna	15,1	11,5	8,6	8,8	<i>pigs</i>
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	<i>sheep</i>
drób	10,4	13,6	11,9	16,1	<i>poultry</i>
Mleko krowie	23,1	18,9	20,1	22,2	<i>Cows' milk</i>
Jaja kurze	4,9	5,6	3,4	3,3	<i>Hen eggs</i>
Pozostałe	0,2	0,2	0,5	0,1	<i>Others</i>

^b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (214). POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

Stan w czerwcu
SOWN AREA
As of June

ZIEMIOPŁODY	2005 ^a	2010 ^b	2012	2013		CROPS
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
				w ha <i>in ha</i>		
OGÓŁEM	1349660	1205579	1269515	1168621	1144128	TOTAL
Zboża	1013642	922454	960680	875645	859509	Cereals
zboża podstawowe.....	756260	693793	670763	644096	631793	basic cereals
pszenica.....	135477	126756	149851	143325	137977	wheat
żyto.....	309713	198645	189257	189316	186892	rye
jęczmień.....	59346	58426	61577	49344	47244	barley
owies.....	100887	109896	86247	84807	83999	oats
pszenżyto.....	150837	200069	183831	177304	175681	triticale
mieszanki zbożowe ...	228152	185184	245146	163367	162953	cereal mixed
gryka, proso i pozosta- łe zbożowe	4787	9339	10402	11048	10372	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno ...	24443	34137	34370	57134	54391	maize for grain
Strączkowe.....	11866	18754	20332	16482	15930	Pulses
konsumpcyjne	1461	1980	1218	2003	1881	edible
pastewne ^c	10405	16774	19114	14479	14049	feed ^c
Ziemniaki	78920	53628	44845	45854	45291	Potatoes
Przemysłowe.....	47535	64327	53818	57025	52781	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	22187	11756	10924	9775	9142	sugar beets
oleiste	24931	52196	42708	47021	43410	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	23339	47491	42122	44848	41244	of which rape and turnip rape
Pastewne	117858	100102	139964	124694	122255	Feed
w tym:						of which:
okopowe	1645	932	907	443	440	root plants
kukurydza na pasze ...	51550	61458	88308	81118	80081	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^d	79839	46314	49876	48921	48362	Other crops ^d

^a Łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270. ^c Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^d Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

^a Including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). ^b Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 270. ^c Including cereal and pulse mixed for grain. ^d Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (215). ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2006—2010 ^a	2010	2012	2013		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
Zboża	2672284	2618008	2823581	2624379	2548425	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	1978941	1907716	1921042	1858226	1799329	basic cereals
pszenica.....	445968	439229	527820	524975	491683	wheat
żyto	578040	453588	426885	427815	420507	rye
jęczmień.....	181526	169930	191865	158088	148752	barley
owies.....	224824	258276	218276	200098	198238	oats
pszenżyto.....	548583	586693	556196	547250	540149	triticale
mieszkanki zbożowe.....	556639	498016	666685	433848	432936	cereal mixed
Ziemniaki.....	1436512	1189098	993569	936540	928013	Potatoes
Buraki cukrowe	759920	528134	631937	601291	568632	Sugar beets
Rzepak i rzepik	74970	89108	106076	111705	99398	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	2121899	2350113	2443095	2515233	2502780	Meadow hay
PLONY ^b z 1 ha w dt YIELDS ^b per 1 ha in dt						
Zboża	26,2	28,4	29,4	30,0	29,6	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	25,7	27,5	28,6	28,9	28,5	basic cereals
pszenica.....	32,9	34,7	35,2	36,6	35,6	wheat
żyto	21,0	22,8	22,6	22,6	22,5	rye
jęczmień.....	26,9	29,1	31,2	32,0	31,5	barley
owies.....	21,6	23,5	25,3	23,6	23,6	oats
pszenżyto.....	29,4	29,3	30,3	30,9	30,7	triticale
mieszkanki zbożowe.....	24,9	26,9	27,2	26,6	26,6	cereal mixed
Ziemniaki.....	178	222	222	204	205	Potatoes
Buraki cukrowe	433	449	578	615	622	Sugar beets
Rzepak i rzepik	24,7	18,8	25,2	24,9	24,1	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	53,4	55,3	61,3	59,1	59,7	Meadow hay

^a Przeciętne roczne. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.
^a Annual averages. ^b See general notes, item 3 on page 270.

TABL. 8 (216). POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2006–2010 ^b	2010	2012	2013		VEGETABLES
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha — stan w czerwcu AREA ^c in ha — as of June						
OGÓŁEM	28443	21204	23392	17584	17432	TOTAL
Kapusta	4614	2909	4116	3167	3165	Cabbages
Kalafiorzy	1664	1643	1518	1245	1243	Cauliflowers
Cebula	4414	2890	2757	2209	2157	Onions
Marchew jadalna	4409	2929	2671	2252	2198	Carrots
Buraki ćwikłowe	1935	951	1811	1356	1353	Beetroots
Ogórki	3303	2092	2368	1905	1904	Cucumbers
Pomidory	1626	539	1418	1149	1135	Tomatoes
Pozostałe ^d	6479	7251	6732	4302	4275	Others ^d
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
OGÓŁEM	661095	638442	628475	666134	662711	TOTAL
Kapusta	177363	156862	204082	211200	211179	Cabbages
Kalafiorzy	32400	37680	31112	38064	38041	Cauliflowers
Cebula	91209	85469	79261	84105	83047	Onions
Marchew jadalna	124745	120032	84479	96892	95149	Carrots
Buraki ćwikłowe	49222	37139	48890	51532	51509	Beetroots
Ogórki	51240	50121	48518	51418	51412	Cucumbers
Pomidory	29883	14643	23227	28890	28781	Tomatoes
Pozostałe ^d	105034	136496	108905	104034	103593	Others ^d
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Kapusta	384	539	496	667	667	Cabbages
Kalafiorzy	195	229	205	306	306	Cauliflowers
Cebula	207	296	287	381	385	Onions
Marchew jadalna	283	410	316	430	433	Carrots
Buraki ćwikłowe	254	390	270	380	381	Beetroots
Ogórki	155	240	205	270	270	Cucumbers
Pomidory	184	272	164	252	254	Tomatoes
Pozostałe ^d	162	188	162	242	242	Others ^d

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (217). POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY OWOCÓW Z DRZEW^a
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF TREE FRUIT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006—2010 ^b	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha — stan w czerwcu AREA ^c in ha — as of June						
OGÓŁEM	94370	92593	103173	95925	95633	TOTAL
Jablonie.....	70885	69621	81544	74572	74356	Apples
Grusze.....	4192	2591	4183	4262	4222	Pears
Śliwy.....	4440	3409	4147	4106	4102	Plums
Wiśnie.....	10412	10602	9848	9419	9405	Cherries
Czereśnie.....	2992	3881	2756	2869	2852	Sweet cherries
Pozostałe ^d	1448	2489	695	697	696	Others ^d
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
OGÓŁEM	1032839	900105	1303866	1606671	1605123	TOTAL
Jabłka.....	917535	787761	1200030	1471464	1469974	Apples
Gruszki.....	20994	15294	21122	33192	33169	Pears
Śliwki.....	22888	20250	24875	26531	26518	Plums
Wiśnie.....	58535	59335	47912	58437	58427	Cherries
Czereśnie.....	10956	15085	8814	14733	14721	Sweet cherries
Pozostałe ^d	1931	2381	1112	2315	2315	Others ^d
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Jabłka.....	129	113	147	197	198	Apples
Gruszki.....	50	59	50	78	79	Pears
Śliwki.....	52	59	60	65	65	Plums
Wiśnie.....	56	56	49	62	62	Cherries
Czereśnie.....	37	39	32	51	52	Sweet cherries
Pozostałe ^d	13	10	16	33	33	Others ^d

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Peaches, apricots, walnuts.

TABL. 10 (218). POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH^a
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF BERRY FRUIT^a

O W O C E	2006–2010 ^b	2010	2012	2013		F R U I T
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha — stan w czerwcu AREA ^c in ha — as of June						
OGÓŁEM	24659	27899	23927	34871	34558	T O T A L
Truskawki ^d	15176	13321	15537	19387	19276	Strawberries ^d
Maliny ^e	2223	2891	1610	3246	3245	Raspberries ^e
Porzeczki	5538	8314	5330	9144	9136	Currants
Agrest	301	514	211	335	335	Gooseberries
Pozostałe ^f	1420	2859	1240	2758	2565	Others ^f
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
OGÓŁEM	88930	88366	67918	99347	99199	T O T A L
Truskawki ^d	47219	38305	38843	51630	51592	Strawberries ^d
Maliny ^e	5214	6253	3693	5202	5202	Raspberries ^e
Porzeczki	24771	26158	13057	23414	23354	Currants
Agrest	1127	1617	925	1632	1632	Gooseberries
Pozostałe ^f	10598	16033	11400	17470	17420	Others ^f
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Truskawki ^d	31	29	25	27	27	Strawberries ^d
Maliny ^e	23	22	23	16	16	Raspberries ^e
Porzeczki	45	31	24	26	26	Currants
Agrest	37	31	44	49	49	Gooseberries
Pozostałe ^f	75	56	92	63	68	Others ^f

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. ^e Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^f Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item "others". ^e Including thornless blackberry. ^f Chokeberry, northern highbush blueberry, vine, filbert and others.

TABL. 11 (219). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE**

Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010 ^a	2012	2013	2005	2010 ^a	2012	2013	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
W SZTUKACH IN HEADS									
Bydło	954298	1057957	1050575	1084249	950268	1050153	1045308	1077511	Cattle
w tym krowy.....	560652	542415	515144	541603	558770	538935	512790	538876	of which cows
Trzoda chlewna ^b ..	2026635	1438016	999356	951760	1995296	1386135	974333	920538	Pigs ^b
w tym lochy.....	199337	134096	89824	89124	193538	124327	83054	82351	of which sows
Owce.....	10054	9282	7190	7657	9819	8982	7154	7561	Sheep
w tym maciorki ..	5187	6711	4504	2873	5010	6524	4482	2796	of which ewes
Konie ^c	61170	47229	36578	31765	60357	46656	36188	31353	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	1129408	1110040	1027516	1042541	1120651	1095417	1019156	1032048	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt.
PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło	54,4	52,2	57,0	.	55,2	53,3	57,8	Cattle
w tym krowy.....	.	27,9	25,6	28,5	.	28,3	26,1	28,9	of which cows
Trzoda chlewna ^b ..	.	74,0	49,7	50,0	.	72,8	49,7	49,4	Pigs ^b
w tym lochy.....	.	6,9	4,5	4,7	.	6,5	4,2	4,4	of which sows
Owce.....	.	0,5	0,4	0,4	.	0,5	0,4	0,4	Sheep
w tym maciorki ..	.	0,3	0,2	0,2	.	0,3	0,2	0,2	of which ewes
Konie ^c	2,4	1,8	1,7	.	2,5	1,8	1,7	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	57,1	51,1	54,8	.	57,5	52,0	55,4	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270. ^b, ^c W latach 2005, 2012 i 2013: ^b — stan w końcu lipca, ^c — dane szacunkowe.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła — 0,8, dla trzody chlewnej — 0,15, dla owiec — 0,08, dla koni — 1,0.

^a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 270. ^b, ^c In years 2005, 2012 and 2013: ^b — as of the end of July, ^c — estimated data.

Note. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle — 0,8, for pigs — 0,15, for sheep — 0,08, for horses — 1,0.

TABL. 12 (220). DRÓB^a

Stan w końcu roku
POULTRY^a
End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	17215,3	18788,2	23480,5	23585,0	22641,2	Hens in thous. heads
w tym nioski	7100,1	7401,3	7954,0	9055,1	8671,0	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	50,2	23,6	98,7	116,0	115,8	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	327,8	503,1	1097,7	865,6	865,6	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	320,2	187,2	221,8	183,7	183,5	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	966	1167	1240	1215	Hens per 100 ha of agricultural land ^c in heads
w tym nioski	381	395	476	465	of which laying hens

^a W wieku powyżej 2 tygodni. ^b Łącznie z drobiem pozostałym. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.

^a More than 2 weeks old. ^b Including other poultry. ^c See general notes, item 3 on page 270.

TABL. 13 (221). PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a

PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK
IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	171,7	226,2	233,3	275,5	273,7	Cattle (excluding calves)
Cielęta	200,3	232,9	100,5	133,3	132,7	Calves
Trzoda chlewna	2530,1	2038,2	1916,9	1496,5	1472,1	Pigs
Owce	4,3	2,2	2,2	2,9	2,9	Sheep
Konie	16,9	13,4	10,3	7,5	7,5	Horses

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI
IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	89,1	122,2	122,7	146,4	145,4	Cattle (excluding calves)
Cielęta	14,6	16,2	7,4	9,8	9,8	Calves
Trzoda chlewna	283,3	252,4	248,8	198,4	195,4	Pigs
Owce	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	Sheep
Konie	7,4	7,8	5,9	4,2	4,2	Horses
Drob	212,1	326,4	447,6	501,2	474,9	Poultry
Kozy i króliki	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	Goats and rabbits

^a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

^a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (222). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	454,3	535,2	614,0	628,9	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	429,9	504,2	579,1	591,1	meat and fats
wołowe	46,6	64,3	63,2	76,0	beef
cielęce	8,8	9,7	4,5	5,9	veal
wieprzowe	221,1	196,8	194,0	154,8	pork
baranie	0,1	0,1	0,1	0,1	mutton
końskie	4,1	4,1	3,1	2,3	horseflesh
drobiowe	148,4	228,5	313,3	350,8	poultry
kozy i królicze ^b	0,8	0,7	0,9	1,2	goat and rabbit ^b
podroby	24,4	31,0	34,9	37,8	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
OGÓŁEM	275,3	305,2	330,7	TOTAL

^a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Łącznie z dziczyzną. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.

^a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b Including game. ^c See general notes, item 3 on page 270.

TABL. 15 (223). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	2190,3	2772,9	2662,1	2658,5	2641,0	in million litres
na 100 ha użytków rol- nych ^a w tys. l	142,6	132,3	139,8	141,7	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	3888	5216	5166	5123	5115	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	1559,9	1608,0	1449,8	1958,7	1868,9	Egg production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	221	211	192	226	225	Average annual number of eggs per laying hen in units

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.

^a See general notes, item 3 on page 270.

TABL. 16 (224). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
 Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach..... 2005	207561	206756	In units
2010 ^a	210991	209983	
2013	213177	212428	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha 2005	.	.	Agricultural land area per tractor in ha
2010 ^a	9,21	9,07	
2013	8,92	8,77	

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

^a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 270.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (225). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH
 W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
**CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS
 OF PURE INGREDIENT**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10 ^a	2011/12	2012/13		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TONACH IN TONNES						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	168175	194729	215059	175634	171947	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	79446	113119	118111	119410	117351	nitrogenous
fosforowe	39759	39296	46837	22220	21655	phosphatic
potasowe	48970	42314	50111	34005	32941	potassic
Nawozy wapniowe ^c	116594	45884	30685	56246	54582	Lime fertilizers ^c
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	100,2	106,9	92,3	92,3	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	58,2	58,7	62,8	63,0	nitrogenous
fosforowe	20,2	23,3	11,7	11,6	phosphatic
potasowe	21,8	24,9	17,9	17,7	potassic
Nawozy wapniowe ^c	23,6	15,3	29,6	29,3	Lime fertilizers ^c

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270. ^b Łącznie z wieloskładnikowymi. ^c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

^a Data of the Agricultural Census 2010; see general notes, item 3 on page 270. ^b Including mixed fertilizers. ^c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 18 (226). WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)
 VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
OGÓŁEM	4391181,0	6053518,9	8912608,3	9762078,9	9516273,2	TOTAL
Produkty roślinne	935743,0	1611243,5	2728330,3	3019682,6	2918626,3	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	167205,6	314886,4	619477,1	512974,4	470235,9	Cereals
w tym zboża podstawowe	138678,3	256022,9	450418,1	325825,9	303322,6	of which basic cereals
pszenica	114236,7	183758,6	336477,4	231943,1	213788,7	wheat
żyto	14577,0	30671,1	54966,3	33254,2	31745,1	rye
jęczmień	4023,0	15280,3	20924,9	19410,4	18105,4	barley
owies i mieszanki zbożowe	426,3	796,5	1570,8	2856,3	2698,3	oats and cereal mixed
pszenżyto	5415,3	25516,3	36478,7	38361,9	36985,1	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	163948,9	313898,3	615489,3	510594,3	468924,0	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	138068,4	255053,3	447691,8	323449,2	302013,9	of which basic cereals
pszenica	113975,5	183391,6	335515,2	231147,5	213313,8	wheat
żyto	14523,5	30618,9	54670,0	33177,4	31745,1	rye
jęczmień	3929,3	15036,1	20244,9	18850,3	17708,7	barley
owies i mieszanki zbożowe	328,4	746,5	1521,1	2652,1	2506,8	oats and cereal mixed
pszenżyto	5311,7	25260,2	35740,6	37621,8	36739,5	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	447,1	506,2	37,7	114,0	114,0	Edible pulses ^b
Ziemniaki	21772,1	31326,2	18359,0	28941,9	22951,1	Potatoes
Buraki cukrowe	166096,3	55434,6	82891,8	95901,3	91250,0	Sugar beets
Rzepak i rzepik	32908,1	119024,9	129869,0	172689,1	153632,3	Rape and turnip rape
Warzywa	81501,3	218909,5	238741,2	332324,6	324836,8	Vegetables
Owoce	398107,0	655585,9	1399343,6	1515938,2	1514322,7	Fruit
Produkty zwierzęce	3455438,1	4442275,4	6184278,0	6742396,3	6597646,9	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny^c	1812753,6	2314681,2	3400480,2	3693598,0	3570207,1	Animals for slaughter^c
bydło (bez cieląt)	317967,4	430677,7	520672,0	778117,7	773255,5	cattle (excluding calves)
cielęta	43593,0	37512,7	30637,6	31660,5	31660,5	calves
trzoda chlewna	818704,9	821785,6	1131388,1	1008046,8	995566,2	pigs
owce	123,4	411,3	312,7	299,6	299,6	sheep
konie	31352,6	23353,5	23627,4	26498,6	26346,0	horses
drób	601012,2	1000940,5	1693842,4	1848974,7	1743079,2	poultry
Mleko krowie	1571428,1	1874334,2	2388028,7	2727937,6	2718949,4	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	1206,8	57622,6	185352,2	77483,2	74483,4	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł						
OGÓŁEM	3114	4431	5133	5106	TOTAL
Produkty: roślinne	829	1356	1588	1566	Products: crop
zwierzęce	2285	3074	3545	3540	animal

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. ^b Bez materiału siewnego. ^c W wadze żywej. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270.
^a Paid to suppliers; excluding VAT. ^b Excluding sowing. ^c In live weight. ^d See general notes, item 3 on page 270.

TABL. 19 (227). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t.....	452655	554521	729914	681485	627659	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	384516	459962	515744	420080	389607	of which basic cereals
pszenica	298506	301818	369708	278028	254520	wheat
żyto	57623	72304	74431	58958	55725	rye
jęczmień	9956	30237	24564	24472	22925	barley
owies i mieszanki zbożowe	1236	1918	2327	4947	4697	oats and cereal mixed
pszenżyto	17195	53685	44714	53675	51740	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	450903	552864	726854	678693	626240	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	382955	458325	513130	417292	388192	of which basic cereals
pszenica	297943	301324	368875	277220	254062	wheat
żyto	57448	72202	74115	58828	55725	rye
jęczmień	9759	29792	23903	23878	22533	barley
owies i mieszanki zbożowe	952	1771	2263	4713	4477	oats and cereal mixed
pszenżyto	16853	53236	43974	52653	51395	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	148	150	25	19	19	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	63640	55054	41818	48525	39279	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t.....	907093	498452	579967	662030	629436	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t.....	43934	89109	65199	114888	102348	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t.....	107311	175066	163964	218478	215029	Vegetables in t
Owoce w t	543658	693168	1278081	1333215	1332073	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	502773	628093	737160	794576	767580	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	76557	99083	85861	126373	125612	cattle (excluding calves)
cielęta	4262	4333	2998	3375	3375	calves
trzoda chlewna	211919	209373	208942	186355	184014	pigs
owce	28	57	48	50	50	sheep
konie	4736	3690	3007	3397	3371	horses
drób.....	205271	311557	436304	475026	451158	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t.....	354402	438407	516045	547443	528510	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l.....	1741058	1770083	1995580	2026398	2018357	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	5660	300681	584895	363728	347060	Consumer hen eggs in thous. units

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.
^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (228). EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2005	237	2921	612	12932
2010	1232	25026	703	21203
2012	1655	39212	718	16592
2013	1946	45989	663	17456

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (229). WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a

Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005 ^b	2010 ^b	2012	2013	GAME SPECIES
-----------------	-------------------	-------------------	------	------	--------------

W SZTUKACH IN HEADS

Łosie.....	627	1411	2085	2417	Moose
Daniele.....	176	222	644	654	Fallow deer

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Jelenie.....	2,7	4,4	6,2	7,0	Deer
Sarny.....	37,0	48,4	57,0	61,5	Roe deer
Dziki.....	8,4	14,6	16,5	18,8	Wild boars
Lisy.....	19,1	19,9	22,4	21,4	Foxes
Zające.....	88,7	90,3	101,5	110,8	Hares
Bażanty.....	45,1	59,7	69,6	75,2	Pheasants
Kuropatwy.....	71,7	67,0	49,9	48,5	Partridges

^a Dane szacunkowe. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (230). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2012/13	2013/14	GAME SPECIES
Jelenie	542	922	1422	1843	Deer
Daniele	20	27	98	109	Fallow deer
Sarny	5434	7029	9360	10748	Roe deer
Dziki	4089	11017	12671	14253	Wild boars
Lisy	14105	13334	14018	13042	Foxes
Zająca	7999	4648	4024	3039	Hares
Bazanty	11627	12317	17512	15585	Pheasants
Kuropatwy	3772	895	655	1365	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (231). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	365	351	360	362	number ^a
członkowie ^b	13415	13880	14171	14865	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	610	598	596	589	number
powierzchnia w tys. ha	3039,2	3009,2	3012,5	2998,9	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	711,3	712,3	711,0	706,7	of which on forest land

^a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. ^b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data grouped according to the seat of hunting club. ^b Data grouped according to the seat of member of hunting club.

Source: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo*Forestry*TABL. 24 (232). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**

Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w ha	798467	820663	826933	829398	TOTAL in ha
Lasy	787013	808772	814964	817388	Forests
Publiczne	454104	455370	455816	456395	Public
zalesione.....	448993	449675	449518	449333	wooded
niezalesione.....	5112	5694	6298	7062	non-wooded
własność Skarbu Państwa	451867	453105	453582	454062	owned by the State Treasury
zalesione	446809	447467	447343	447053	wooded
niezalesione	5058	5638	6239	7008	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	415605	417303	417904	418511	managed by the State Forests
zalesione.....	412108	412948	412787	412642	wooded
niezalesione.....	3496	4355	5117	5869	non-wooded
parki narodowe.....	26842	26906	26936	26954	national parks
zalesione.....	26073	26138	26167	26185	wooded
niezalesione.....	769	769	769	769	non-wooded
własność gmin ^a	2237	2265	2234	2334	gmina ^a owned
zalesione.....	2183	2208	2176	2280	wooded
niezalesione.....	54	57	59	54	non-wooded
Prywatne.....	332909	353402	359148	360993	Private
zalesione.....	326536	346584	351639	353489	wooded
niezalesione	6373	6818	7509	7504	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną ...	11454	11892	11970	12010	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	22,1	22,7	22,9	23,0	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI ŁĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %...	22,7	23,3	23,5	23,6	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %

^a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2009—2013 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2009—2013 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in the previous editions of the Yearbook.

TABL. 25 (233). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym — w % ogółem — powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	w klasie odnowie- nia ^a i o budowie przeře- bowej in renewal class ^a with a throughfell construc- tion
			w klasie wieku in age group							
			I (1—20 lat years)	II (21—40)	III (41—60)	IV (61—80)	V (81—100)			
OGÓŁEM	814964	95,2	10,9	16,9	29,6	20,5	12,1	4,4	0,8	
TOTAL w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych.....	417904	98,2	11,7	12,7	23,0	25,5	18,5	5,7	1,1	
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne.....	359148	92,2	10,8	21,5	38,8	14,9	4,5	1,2	0,5	
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	814964	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	607329	74,5	78,5	71,0	Coniferous trees
w tym: sosna	591060	72,5	75,2	70,2	of which: pine
świerk	8188	1,0	1,4	0,7	spruce
jodla	5298	0,7	1,3	—	fir
Drzewa liściaste	207635	25,5	21,5	29,0	Broadleaved trees
w tym: buk	2721	0,3	0,7	—	of which: beech
dąb	60908	7,5	8,6	5,5	oak
grab	5750	0,7	0,7	0,8	hornbeam
brzoza	66531	8,2	5,9	11,0	birch
olsza	53119	6,5	4,3	8,8	alder
osika	11504	1,4	0,6	2,4	aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (234). ZASOBY DRZEWNE NA PNIU
GROWING STOCK OF STANDING WOOD

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w dam ³ Gross ^a grand total timber in dam ³	W tym — w % ogółem — na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerebowej in renewal class ^c with a throughfell construction	prze- sto- je ^b hold- -over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
		I (1—20 lat years)	II (21—40)	III (41—60)	IV (61—80)	V (81—100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)			
OGÓŁEM TOTAL	194714,7	99,6	1,1	11,9	32,6	27,0	18,4	7,3	0,8	0,5
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych..... Managed by the State Forests	108321,6	99,9	0,8	8,1	22,4	31,2	26,7	9,0	1,2	0,5
Lasy prywatne..... Private forests	76133,2	99,2	1,7	17,6	49,0	21,2	7,2	1,7	0,2	0,6

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w dam ³ in dam ³	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	194714,7	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste.....	152253,5	78,3	83,2	72,9	Coniferous trees
w tym: sosna.....	148546,7	76,4	80,1	72,4	of which: pine
świerk.....	1429,1	0,7	1,0	0,4	spruce
jodła.....	1480,8	0,8	1,4	—	fir
Drzewa liściaste.....	42461,2	21,7	16,8	27,1	Broadleaved trees
w tym: buk.....	284,1	0,1	0,3	—	of which: beech
dąb.....	11240,0	5,8	6,2	4,2	oak
grab.....	1153,4	0,6	0,5	0,8	hornbeam
brzoza.....	11734,7	6,0	4,3	8,6	birch
olsza.....	13889,4	7,1	4,2	10,6	alder
osika.....	2781,0	1,4	0,7	2,7	aspen

^a W korze. ^b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębnością. ^c Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Overbark. ^b Trees not felled in the assumed throughfell order. ^c Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (235). ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests			
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		lasy prywat- ne ^e private forests ^e
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	228	201	168	166	166	166	—	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	3776	3150	3566	3593	2961	2961	632	Renewals and afforestations
odnowienia	2866	2434	2865	3053	2947	2947	106	renewals
szluczne	2778	2289	2553	2796	2712	2712	84	artificial
zrębów ^b	2670	2252	2466	2752	2690	2690	62	fellings sites ^b
halizn i płazowin	108	37	87	45	22	22	23	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	88	145	312	257	235	235	22	natural
zalesienia ^c	910	716	701	540	14	14	526	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	452	337	475	408	276	276	132	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	18557	16661	20065	19068	17505	17481	1563	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw	13444	13313	15748	14972	13409	13395	1563	crops
młodników	4560	3178	4228	4050	4050	4050	—	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^f	428	159	83	36	36	36	—	introduction of undergrowth ^f
Melioracje	2944	3055	3687	4115	4115	4115	—	Drainage

^a Dane szacunkowe. ^b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. ^c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. ^d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. ^e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. ^f Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

^a Estimated data. ^b Including renewals protected by tree stands. ^c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. ^d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. ^e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. ^f Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (236). POZYSKANIE DREWNA^a
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>			lasy prywatne <i>private forests</i>
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
OGÓŁEM w dam³...	1857,2	1932,9	2199,9	2251,7	2086,8	2084,6	164,9	<i>TOTAL in dam³</i>
Grubizna	1795,4	1867,6	2110,8	2159,2	1994,3	1992,1	164,9	<i>Timber</i>
Grubizna iglasta.....	1331,7	1443,2	1595,1	1641,5	1521,2	1519,6	120,4	<i>Coniferous</i>
w tym drewno:								<i>of which:</i>
wielkowymiarowe	568,6	636,5	651,8	693,8	628,9	627,9	64,9	<i>large-size wood</i>
średniowymiarowe do przerobu przemys- łowego.....	644,0	672,5	787,8	784,8	751,9	751,6	32,9	<i>medium-size wood for industrial uses</i>
Grubizna liściasta	463,7	424,4	515,7	517,7	473,1	472,5	44,5	<i>Non-coniferous</i>
w tym drewno:								<i>of which:</i>
wielkowymiarowe	132,0	104,3	111,7	107,2	90,8	90,5	16,4	<i>large-size wood</i>
średniowymiarowe do przerobu przemys- łowego.....	239,2	226,3	263,3	269,9	257,7	257,6	12,2	<i>medium-size wood for industrial uses</i>
Drewno małowymiaro- we.....	61,8	65,3	89,1	92,5	92,5	92,5	.	<i>Slash</i>
Do przerobu przemysło- wego.....	5,7	3,5	3,3	5,1	5,1	5,1	.	<i>Slash for industrial uses</i>
Opalowe.....	56,0	61,9	85,8	87,4	87,4	87,4	.	<i>Slash for fuel</i>
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³.....	228,1	230,9	259,0	264,2	437,0	438,7	45,7	<i>TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³</i>

^a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień, patrz tabl. 29.

U w a g a. W latach 2005, 2010 i 2012 nie pozyskano karpiny; w 2013 r. pozyskano 24 m³ karpiny iglastej opalowej.

^a Excluding logging (large timber) from plantings, see table 29.

N o t e. In 2005, 2010 and 2012 the stump wood wasn't gained; in 2013 24 m³ of coniferous stump wood combustible were gained.

DZIAŁ XVI

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług — PKWiU 2008 i Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących:

- sumę niektórych pozycji PKWiU, PRODCOM-u lub ich części,
- pozycję zbiorczą utworzoną w oparciu o kryteria inne niż występujące w PKWiU i PRODCOM-ie.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;

CHAPTER XVI

INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services — PKWiU 2008 and PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising:

- the sum of some PKWiU, PRODCOM positions or the sum of their parts,
- collective item based on other criteria than the ones which are in PKWiU and PRODCOM.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;

- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 22.

Jako **cenę stałą** w 2013 r. przyjęto cenę stałą 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne — na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) — czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności — PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Podmioty gospodarcze zwie się dalej podmiotami budowlanymi.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów — wykonane siłami własnymi systemem zlecieniowym (tj. na rzecz obcych zleciodawców) przez podmioty budowlane.

3) *flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;*

4) *the value of products in the form of settlements in kind;*

5) *products designated for increasing the value of own fixed assets.*

*Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 10 on page 22.*

*As **constant prices** in 2013 were adopted 2010 constant prices (2010 average current prices).*

5. *In data concerning production, the value of outwork is included.*

***Outwork** in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.*

6. *Data regarding **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.*

Construction

1. *Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Construction". Economic entities are referred to hereafter as construction entities.*

2. *Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.*

3. ***Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration — conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).*

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. *The division of construction and assembly production by type of constructions as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).*

5. *Information regarding buildings completed (by all investors):*

- *within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,*
- *within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).*

6. *Data regarding average paid employment and average monthly gross wages and salaries concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation) and includes full- and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.*

Przemysł Industry

TABL. 1 (239). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		2012 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł in mln zł				w odset- kach in percent	
	ceny bieżące		current prices			
OGÓŁEM	126249,0	185470,3	228549,3	238765,5	100,0	108,4
TOTAL						
sektor publiczny	23279,7	36308,4	41433,7	41206,2	17,3	x
public sector						
sektor prywatny	102969,3	149161,9	187115,6	197559,3	82,7	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	215,9	1060,8	913,3	1239,5	0,5	140,4
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	96647,2	144448,0	181756,0	184208,3	77,2	104,8
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	24105,3	32451,3	40321,6	41997,1	17,6	104,6
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	4612,4	5166,9	5237,7	5448,1	2,3	108,7
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	218,7	309,1	323,3	295,5	0,1	89,3
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	972,9	870,4	986,9	1080,0	0,5	109,5
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	327,2	348,9	330,7	387,9	0,2	111,6
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ ..	546,7	803,6	787,7	868,8	0,4	115,0
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	4002,5	4009,7	4624,7	5352,0	2,2	113,4
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1528,5	1908,6	2858,5	2939,6	1,2	108,8
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	8001,1	12359,3	15643,1	15234,5	6,4	100,3
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	2228,8	2701,2	2886,7	3196,0	1,3	108,0
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	4171,5	6148,9	7870,9	8471,9	3,5	107,5
Manufacture of rubber and plastic products						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (239). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)
 SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		2012 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł in mln zł				w odset- kach in percent	
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2957,1	6353,7	7646,5	6181,5	2,6	85,6
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>						
Produkcja metali	1175,0	1909,0	3863,8	4537,8	1,9	125,1
<i>Manufacture of basic metals</i>						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3658,4	5354,7	7179,8	7390,4	3,1	105,4
<i>Manufacture of metal products ^Δ</i>						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i op- tycznych	6736,4	9151,2	7257,3	6493,5	2,7	99,8
<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>						
Produkcja urządzeń elektrycznych.....	3978,2	7909,9	8657,9	9082,5	3,8	113,9
<i>Manufacture of electrical equipment</i>						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	4794,8	5542,4	5083,9	6261,5	2,6	119,1
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	2384,7	1954,9	3147,0	3198,8	1,3	103,3
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>						
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	441,7	446,2	868,9	840,7	0,4	93,1
<i>Manufacture of other transport equipment</i>						
Produkcja mebli	1303,9	984,6	1345,5	1649,3	0,7	125,7
<i>Manufacture of furniture</i>						
Pozostała produkcja wyrobów	436,8	879,1	943,0	1029,4	0,4	105,7
<i>Other manufacturing</i>						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń <i>Repair and installation of machinery and equipment</i>	1248,8	3505,0	3162,7	3499,5	1,5	103,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	27663,9	36055,3	41579,3	48756,0	20,4	122,8
<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>						
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1722,0	3906,2	4300,7	4561,7	1,9	108,2
<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	63,3	307,5	324,5	355,4	0,1	101,9
<i>Water collection, treatment and supply</i>						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	711,8	2168,8	2257,7	2438,8	1,0	113,5
<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (240). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	126249,0	185470,3	228549,3	238765,5	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	10961,7	13364,5	16321,0	17847,5	49 persons and less
50—249	25419,7	27595,3	35086,3	35359,0	50—249
250—499	15574,8	18922,1	22658,9	26093,4	250—499
500—999	17628,0	23885,7	29564,7	25183,9	500—999
1000 osób i więcej	56664,8	101702,7	124918,4	134281,7	1000 persons and more

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (241). PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2005	2010	2012	2013		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t:
bydła i cieląt	44,4	66,1	67,4	62,0	28,9	cattle and calves
trzody chlewnej	173,3	217,0	236,1	214,3	18,1	pigs
Mięso drobiowe w tys. t	173,1	271,9	354,2	451,5	22,1	Poultry meat in thous. t
Wędliny ^c w tys. t	142,2	154,6	155,5	150,4	19,6	Cured meat products ^c in thous. t
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	3627,6	3480,7	3275,5	3717,3	46,1	Fruit and vegetable juice in thous. hl
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	4207,5	5605,8	6164,5	7882,6	26,1	Processed liquid milk ^d in thous. hl
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania ^e w tys. t	32,9	19,5	18,0	16,0	9,3	Butter and dairy spreads in thous. t
Sery i twarogi w tys. t	168,2	202,8	227,7	237,9	28,9	Cheese and curd in thous. t

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. ^c Bez drobiowych; w 2005 r. bez końskich, z dziczyzny i królików. ^d Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. ^e Otrzymywane z mleka.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. ^c Excluding cured poultry meat; in 2005 excluding horseflesh, game and rabbit. ^d Including milk for further processing.

TABL. 3 (241). PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a (dok.)
 PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a (cont.)

WYROBY	2005	2010	2012	2013		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Mąka pszenna w tys. t	162,3	406,8	393,8	415,3	18,6	Wheat flour in thous. t
Mąka żytnia w tys. t	26,2	47,8	49,9	65,6	29,8	Rye flour in thous. t
Makaron w tys. t	32,5	45,3	34,6	23,0	13,1	Pasta in thous. t
Piwo otrzymywane ze siodu ^f w tys. hl	342,7	10150,9	11862,4	#	#	Beer from malt ^f in thous. hl
Okrycia i ubiory z tkanin w tys. szt.:						Clothes and garments in thous. units:
garnitury i komplety męskie lub chłopięce	966	349	130	131	8,6	men's or boys' suits and ensembles
plaszczce damskie lub dziewczęce, różnego typu wiatrówki i podobne artykuły	279	211	169	177	27,8	women's or girls' overcoats, various types of wind-cheaters and other similar articles
kostiumy i komplety damskie lub dziewczęce	237	254	158	163	23,1	women's or girls' suits and ensembles
żakiety damskie lub dziewczęce...	482	288	218	238	15,3	women's or girls' jackets
sukienki, spódnice i spódnico- spodnie damskie lub dziewczęce	366	480	345	388	8,9	women's or girls' dresses, skirts and culottes
Bielizna osobista w tys. szt.:						Clothing in thous. units:
bluzki, koszule i bluzy damskie lub dziewczęce z dzianin	861	987	991	1074	13,5	women's or girls' blouses, shirts and shirt-blouses, knitted or crocheted
bluzki, bluzki koszulowe damskie lub dziewczęce z tkanin	209	388	388	227	5,5	women's or girls' textile blouses and shirt-blouses
Bleżery, pulowery, swetry, kamizelki i podobne wyroby dziane w tys. szt.	2054	935	754	560	11,5	Jerseys, pullovers, cardigans, waistcoats and similar articles, knitted or crocheted in thous. units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^g w tys. par	1948	1467	1255	1267	10,7	Footwear with leather uppers ^g in thous. pairs
Tarcica w dam ³	90,9	166,2	144,0	163,5	3,8	Sawnwood in dam ³
w tym iglasta	71,0	153,8	124,8	147,4	3,8	of which coniferous sawnwood
Cegła w mln ceg	78,5	114,6	156,8	123,4	31,1	Bricks in mln bricks

^a Notka patrz na str. 303. ^f O objętościowej mocy alkoholu powyżej 0,5%. ^g Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem z drewna.

^a See footnote on page 303. ^f Of an alcoholic strength more than 0,5%. ^g Excluding sports footwear, footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear: including footwear with a wooden outer soles.

TABL. 4 (242). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
OGÓŁEM	300447	327469	331657	336269
TOTAL				
sektor publiczny..... <i>public sector</i>	47674	51035	46995	42942
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	252773	276434	284662	293327
Górnictwo i wydobywanie..... <i>Mining and quarrying</i>	1056	1921	2147	2355
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	261337	274261	278596	278867
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych..... <i>Manufacture of food products</i>	68606	74704	76722	76703
Produkcja napojów..... <i>Manufacture of beverages</i>	10724	9024	7766	7153
Produkcja wyrobów tekstylnych..... <i>Manufacture of textiles</i>	1786	1606	1549	1605
Produkcja odzieży..... <i>Manufacture of wearing apparel</i>	14928	10926	9625	9631
Produkcja skór i wyrobów skórzaných ^Δ <i>Manufacture of leather and related products</i>	3833	2631	2308	2440
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>	4547	4676	4014	4063
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... <i>Manufacture of paper and paper products</i>	8426	10141	9397	9200
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... <i>Printing and reproduction of recorded media</i>	6663	7318	9873	9777
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... <i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>	17599	18452	19989	19546
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ <i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>	7659	8106	8230	7459
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... <i>Manufacture of rubber and plastic products</i>	15838	17512	17746	17856

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (242). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE^a** (dok.)
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) <i>Manufacturing (cont.)</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	11697	14249	15159	14082
Produkcja metali..... <i>Manufacture of basic metals</i>	2301	3159	4271	5895
Produkcja wyrobów z metali ^Δ <i>Manufacture of metal products ^Δ</i>	15896	19816	21817	21331
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych <i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>	13298	10946	9014	8464
Produkcja urządzeń elektrycznych..... <i>Manufacture of electrical equipment</i>	9146	12945	14054	13759
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	14353	13635	13137	13203
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	8291	7415	6327	6265
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego..... <i>Manufacture of other transport equipment</i>	2726	2354	2018	2217
Produkcja mebli..... <i>Manufacture of furniture</i>	6331	5210	5847	6568
Pozostała produkcja wyrobów..... <i>Other manufacturing</i>	3377	3830	3613	3608
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń..... <i>Repair and installation of machinery and equipment</i>	6484	9740	10107	12059
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	24201	32939	31548	36399
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	13853	18348*	19366	18648
w tym: <i>of which:</i>				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody..... <i>Water collection, treatment and supply</i>	1770	3101	3070	3042
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ <i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>	5838	8890	10268	9990

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (243). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
	w zł		in zł	
OGÓŁEM TOTAL	2857,69	3867,06	4220,75	4391,94
sektor publiczny..... <i>public sector</i>	3270,83	4594,33	5112,71	5291,19
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	2779,77	3732,79	4073,49	4260,29
Górnictwo i wydobywanie..... <i>Mining and quarrying</i>	3059,37	5134,89	5946,39	5323,01
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	2753,10	3709,69	4051,56	4152,47
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych..... <i>Manufacture of food products</i>	2590,32	3339,54	3684,84	3755,11
Produkcja napojów..... <i>Manufacture of beverages</i>	3600,91	4757,41	5275,49	5290,90
Produkcja wyrobów tekstylnych..... <i>Manufacture of textiles</i>	1294,35	2103,77	2290,90	2308,66
Produkcja odzieży..... <i>Manufacture of wearing apparel</i>	1371,71	1919,20	2163,36	2232,37
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ <i>Manufacture of leather and related products</i>	1291,24	1761,28	1732,09	1865,75
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>	1500,32	2202,65	2107,52	2197,90
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... <i>Manufacture of paper and paper products</i>	3440,13	3946,43	4372,14	4478,40
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji..... <i>Printing and reproduction of recorded media</i>	3252,59	4167,76	4292,11	4334,03
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... <i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>	3091,99	4484,30	4601,31	4768,59
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ <i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>	4151,95	5656,77	5933,26	6385,90
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... <i>Manufacture of rubber and plastic products</i>	2255,57	3112,49	3331,56	3431,50

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (243). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a** (dok.)
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
	w zł		in zł	
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) <i>Manufacturing (cont.)</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..... <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	2445,22	3643,29	3827,94	3855,27
Produkcja metali..... <i>Manufacture of basic metals</i>	2596,58	3138,08	3741,62	3837,75
Produkcja wyrobów z metali ^Δ <i>Manufacture of metal products^Δ</i>	2284,05	3059,84	3494,03	3519,14
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych <i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>	3386,80	4551,53	4329,92	4751,03
Produkcja urządzeń elektrycznych..... <i>Manufacture of electrical equipment</i>	3207,90	4314,71	4666,64	5153,82
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	3221,29	4454,74	4840,20	5043,63
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	2459,26	3265,91	3934,22	4070,44
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego..... <i>Manufacture of other transport equipment</i>	2161,26	3169,36	3512,22	3534,11
Produkcja mebli..... <i>Manufacture of furniture</i>	1739,92	2415,27	2650,84	2731,21
Pozostała produkcja wyrobów..... <i>Other manufacturing</i>	2191,01	3452,27	4184,06	4078,40
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń..... <i>Repair and installation of machinery and equipment</i>	3342,16	4259,98	5500,75	5122,80
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	4041,35	5194,54	5818,21	6416,61
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	2747,50	3703,72	3861,15	3903,43
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody..... <i>Water collection, treatment and supply</i>	2346,81	3381,19	3508,63	3765,50
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ <i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>	2375,77	3464,00	3546,54	3638,15

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 6 (244). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	18854,1	41349,4	43530,8	36629,7	100,0	TOTAL
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	10734,3	21130,7	23836,9	19433,5	53,1	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	6664,0	12811,6	10039,1	6325,6	17,3	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2003,9	4300,5	8827,0	8620,0	23,5	civil engineering
roboty budowlane specjalistyczne ..	2066,4	4018,6	4970,8	4487,9	12,3	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (245). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
		Total	Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character	
		w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	2005	10734,3	7837,4	2896,9	TOTAL
	2010	21130,7	13677,8	7452,9	
	2012	23836,9	20343,5	3493,4	
	2013	19433,5	15651,4	3782,0	
Budynki		8551,7	6878,4	1673,4	Buildings
Budynki mieszkalne		2254,4	1742,9	511,4	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		163,4	96,3	67,1	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniami i wielomieszaniowe		1507,0	1196,2	310,8	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		584,0	450,5	133,6	residences for communities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).
Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (245). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Works with an investment character</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION
		w mln zł	in mln zł	
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	6297,3	5135,4	1161,9	<i>Non-residential buildings</i>
hotele i budynki zakwaterowania tury- stycznego	117,6	96,4	21,2	<i>hotels and similar buildings</i>
budynki biurowe	1265,5	997,4	268,1	<i>office buildings</i>
budynki handlowo-usługowe	1842,0	1495,4	346,6	<i>wholesale and retail trade buildings</i>
budynki transportu i łączności	222,9	194,8	28,1	<i>traffic and communication buildings</i>
budynki przemysłowe i magazynowe	1110,8	911,4	199,4	<i>industrial buildings and warehouses</i>
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fi- zycznej	1466,4	1254,2	212,2	<i>public entertainment, education, hospi- tal or institutional care buildings</i>
pozostałe budynki niemieszkalne	272,2	185,8	86,4	<i>other non-residential buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	10881,7	8773,1	2108,7	<i>Civil engineering works</i>
Infrastruktura transportu	7881,1	6464,5	1416,6	<i>Transport infrastructures</i>
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	5578,5	4526,3	1052,2	<i>highways, streets and roads</i>
drogi szynowe, drogi kolei napowietrz- nych lub podwieszanych	1089,2	976,2	113,0	<i>railways, suspension and elevated railways</i>
drogi lotniskowe	130,9	118,6	12,3	<i>airfield runways</i>
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	936,0	701,4	234,6	<i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>
budowle wodne	146,5	141,9	4,6	<i>harbours, waterways, dams and other water works</i>
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1626,9	1194,3	432,6	<i>Pipelines, communication and electricity lines</i>
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	803,1	512,5	290,6	<i>long-distance pipelines, communication and electricity power lines</i>
rurociągi sieci rozdzielczej i linie ka- blowe rozdzielcze	823,8	681,8	142,0	<i>local pipelines and cables</i>
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	1103,9	885,9	218,0	<i>Complex constructions on industrial sites</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	269,8	228,4	41,4	<i>Other civil engineering works</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (246). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Budynki ^b	12781	14258	14726	14685	Buildings ^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanowe ^c	10083	11616	11810	11859	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	5906	5288	5253	4908	urban areas
wieś	6875	8970	9473	9777	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	11581	12269	12891	13088	Of which private buildings ^d
miasta	4942	4091	3939	3827	urban areas
wieś	6639	8178	8952	9261	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanowe ^e ...	9306	10193	10527	10783	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^e
niemieszkalne	1963	1692	2057	2026	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	613	622	821	782	of which farm buildings
Kubatura ^e w dam ³	22975,7	26490,8	28450,2	28780,6	Cubic volume ^e in dam ³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanowe ^c	13660,3	14314,8	14715,2	14771,0	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	13824,9	15779,3	16416,2	14921,2	urban areas
wieś	9150,7	10711,5	12034,0	13859,4	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	10626,1	11786,0	14179,8	14334,5	Of which private buildings ^d
miasta	4747,0	4266,6	5026,5	4388,2	urban areas
wieś	5879,1	7519,4	9153,3	9946,4	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanowe ^e ...	7464,1	7883,0	8181,8	8567,1	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^e
niemieszkalne	3058,4	3706,8	5875,3	5639,0	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	1097,7	1413,5	2219,3	3075,2	of which farm buildings

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. ^e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 300. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. ^e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (247). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW
 BUILDINGS COMPLETED ^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
BUDYNKI ^b BUILDINGS ^b					
Budynki mieszkalne	10400	12004	12128	12143	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	10083	11616	11810	11859	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	9461	10850	10961	11093	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	5	11	15	12	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	2381	2254	2598	2542	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	48	31	49	42	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	76	86	106	82	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	544	404	458	420	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	1	4	2	2	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	511	595	592	610	Garage buildings
Budynki przemysłowe	111	100	119	105	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	274	241	245	307	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	15	22	13	21	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	36	24	48	35	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	19	21	27	26	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	22	45	43	36	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	625	655	863	829	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	4	5	15	9	Buildings used as places of worship and for religious activities
KUBATURA ^d w dam³ CUBIC VOLUME ^d in dam³					
Budynki mieszkalne	13795,6	14552,4	14912,3	14930,6	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	13660,3	14314,8	14715,2	14771,0	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	7321,9	8111,6	8197,2	8388,9	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	32,6	89,0	85,2	55,9	Residences for communities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 300. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 300. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (247). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
KUBATURA ^d w dm ³ (dok.) CUBIC VOLUME ^d in dm ³ (cont.)					
Budynki niemieszkalne	9180,1	11938,5	13537,9	13850,1	Non-residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	79,8	163,0	557,3	235,1	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	692,8	992,5	2373,5	1308,2	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	1871,7	3020,3	2174,0	2023,5	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	0,1	36,4	120,1	16,8	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	131,0	174,1	282,0	244,3	Garage buildings
Budynki przemysłowe	1033,0	1546,6	1462,9	2062,8	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	3401,1	2937,5	2854,5	3145,4	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	88,4	272,0	51,1	189,7	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	404,4	244,5	499,8	421,7	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	59,8	246,2	183,4	244,4	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	175,0	558,2	287,0	300,1	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	1186,9	1631,2	2618,4	3583,3	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	15,6	77,2	59,6	66,3	Buildings used as places of worship and for religious activities

a, d Notki patrz na str. 312.

a, d See footnotes on page 312.

TABL. 10 (248). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
W BUDOWNICTWIE^a**
**AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES
IN CONSTRUCTION^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	82925	91306	101144	87182	Average paid employment
sektor publiczny	17459	2836	4873	2621	public sector
sektor prywatny	65466	88470	96271	84561	private sector
Budowa budynków ^Δ	39042	47090	47511	37550	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	17011	19725	26053	24868	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	26872	24491	27580	24764	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2771,83	4489,95	4615,93	4677,71	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	2472,17	4196,10	4225,22	4336,53	public sector
sektor prywatny	2851,74	4499,37	4635,71	4688,29	private sector
Budowa budynków ^Δ	3081,56	5023,10	4831,18	4832,46	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2645,80	4101,94	5044,31	5259,52	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	2401,60	3774,92	3840,64	3858,82	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczbą pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII

TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 260) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do dróg krajowych zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do dróg wojewódzkich zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do dróg miejskich zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do dróg zamiejskich zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

CHAPTER XVII

TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated on 31 XII** were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (unified text: Journal of Laws 2013 item 260), into following categories: national, regional, district and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads of military significance not included among national roads.

District roads include roads other than those mentioned earlier, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities and cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. W latach 2002—2008 informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; do 17 XI 2011 r. — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Do 2010 r. dane nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

4. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od liczby kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. **Transport samochodowy zarobkowy**, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

6. Dane dotyczące transportu lotniczego obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płaconego.

7. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

3. In 2002—2008 information on **registered vehicles and tractors** has been presented according to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Interior; until 17 XI 2011 — the Ministry of Interior and Administrations. Until 2010 data does not include vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

4. A **bus line** is a permanent road connection between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses regularly running between these locations according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. **Road transport for hire or reward** with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

6. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

7. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Łączność

1. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym dotyczą:

- 1) w zakresie usług pocztowych — operatora wyznaczonego (do 2012 r. — operatora publicznego);
- 2) w zakresie usług telekomunikacyjnych — operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem

Communications

1. Information regarding communications, in tangible terms, concerns:

- 1) in scope of postal services — appointed operator (until 2012 the public operator);
- 2) in scope of telecommunication services — operators of the public telecommunication network, i.e., the network

sieci wewnętrznej — sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. Usługi łączności obejmują usługi opłacone, wolne od opłat i służbowe.

Dane dotyczące przesyłek listowych obejmują przesyłki (np. listy, kartki pocztowe z wyłączeniem paczek pocztowych) opatrzone adresem, przedłożone do przyjęcia przez operatora pocztowego w celu przemieszczenia i doręczenia adresatowi.

3. **Placówkę pocztową** stanowi jednostka organizacyjna operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego) lub jego agenta, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych.

4. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

used for rendering telecommunications services (excluding internal networks — networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. *Communication services include services paid for, free of charge and official.*

Data on letter mail include mail (e.g. letters, postcards, excluding packages) containing an address for the purpose of being delivered to the addressee.

3. *Postal office represents an organizational unit of appointed operator (until 2012 the public operator) or its agent, in which the sender can conclude a contract for the provision of postal services or who delivers to the addressees of the consignment or the amounts of money specified in the postal transfers.*

4. *Telephone main line includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.*

Transport

Transport

TABL. 1 (249). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a

Stan w dniu 31 XII

RAILWAY LINES OPERATED^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w km		in km		
OGÓŁEM^b	1777	1683	1712	1704	TOTAL^b
Normalnotorowe	1710	1683	1712	1704	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	1396	1412	1418	1401	of which electrified
jednotorowe	694	667	699	690	single track
dwu- i więcej torowe	1016	1016	1013	1014	double and more tracks
Wąskotorowe	67	—	—	—	Narrow gauge
Na 100 km ² powierzchni ogólnej	5,0	4,7	4,8	4,8	Per 100 km ² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

^a Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as other entities which are administrators of railway infrastructure.

^b Broad gauge lines have not existed.

TABL. 2 (250). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 XII

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
				w km in km		
OGÓŁEM	29567	33700	35023	35375	33508	TOTAL
miejskie	6056	6576	6840	6955	6698	urban
zamięjskie	23511	27123	28184	28421	26810	non-urban
Krajowe	2364	2361	2439	2457	2457	National
miejskie	480	471	475	485	485	urban
zamięjskie	1885	1890	1964	1972	1972	non-urban
Wojewódzkie	2970	2985	2984	2981	2980	Regional
miejskie	507	523	522	519	519	urban
zamięjskie	2463	2462	2462	2462	2461	non-urban
Powiatowe	13143	13590	13722	13716	13459	District
miejskie	1420	1339	1354	1349	1339	urban
zamięjskie	11723	12251	12368	12367	12120	non-urban
Gminne	11089	14764	15878	16221	14612	Communal
miejskie	3650	4243	4488	4601	4355	urban
zamięjskie	7440	10521	11389	11620	10257	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (251). POJAZDY SAMOCHODOWE^a I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE

Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED ROAD VEHICLES^a AND TRACTORS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2630702	3541034	3819533^b	3942018^b	TOTAL
w tym:					of which:
Samochody osobowe	1903977	2619414	2838854	2939281	Passenger cars
Autobusy	11514	14410	15085	15471	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	454330	547585	579004	585280	Lorries and road tractors ^c
Ciągniki balastowe i rolnicze	163642	215108	223768	230842	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	83442	122946	138001	144814	Motorcycles

^a Bez trolejbusów. ^b Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. ^c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

^a Excluding trolleybuses. ^b Including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. ^c Including vans.

TABL. 4 (252). LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a

Stan w dniu 31 XII
 REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	2782	2540	2521	2353	National: number
długość w km	141301	140568	144176	137226	length in km
dalekobieżne: liczba	133	129	140	138	long distance: number
długość w km	35476	44331	48091	47663	length in km
regionalne: liczba	457	431	402	387	regional: number
długość w km	38450	34734	33116	32546	length in km
podmiejskie: liczba	2152	1976	1964	1801	suburban: number
długość w km	66757	61425	62764	56717	length in km
miejskie: liczba	40	4	15	27	urban: number
długość w km	618	78	205	300	length in km
Międzynarodowe: liczba	111	16	18	22	International: number
długość w km	233625	19797	20316	24744	length in km

^a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

^a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (253). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t.....	8366,1	24389,9	25972,0	25614,7	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	196,4	198,8	187,5	203,4	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	96369,8	62171,1	61380,1	58269,7	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	42,8	48,4	51,8	68,4	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t.....	7358,2	10513,8	13905,4	15024,6	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1227,5	1053,9	1004,0	1015,0	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	650,5	324,4	417,9	739,4	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	2088,5	1249,8	976,2	726,7	Average transport distance per passenger in km

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. ^b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).
^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (254). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORCIE LOTNICZYM IM. FRYDERYKA CHOPINA W WARSZAWIE (WARSZAWA-OKECIE)**
PASSENGER TRAFFIC^a AT FRYDERYK CHOPIN AIRPORT IN WARSAW (WARSZAWA-OKECIE)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				
Pasażerowie przybyli^b z portów:					Passenger arrivals^b from airports:
krajowych.....	424,9	455,2	762,9	568,4	domestic
zagranicznych	3089,1	3865,9	4039,6	4764,1	foreign
Pasażerowie odprawieni^c do portów:					Passenger departures^c to airports:
krajowych.....	429,8	464,2	755,2	566,7	domestic
zagranicznych	3128,1	3904,4	4030,1	4784,5	foreign

^a Dane nie obejmują dzieci do 2 lat. ^b, ^c Pasażerowie, dla których port Chopina jest: ^b — portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, ^c — portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

^a Data not include children below the age of 2. ^b, ^c Passengers for whom Chopin airport is a place: ^b — the final destination of journey begun at a domestic or foreign airport, ^c — the point of departure for a journey terminating at domestic or foreign airport.

TABL. 7 (255). **PRZEŁADUNEK^a ŁADUNKÓW W PORCIE LOTNICZYM IM. FRYDERYKA CHOPINA W WARSZAWIE (WARSZAWA-OKECIE)**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^a AT FRYDERYK CHOPIN AIRPORT IN WARSAW (WARSZAWA-OKECIE)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tonach in tonnes				
Ładunki przybyłe z portów:					Freight arrivals from airports:
krajowych.....	3366	3234	3167	2646	domestic
w tym poczta.....	7	3086	2957	2464	of which by post
zagranicznych	27446	28928	31584	32112	foreign
Ładunki odprawione do portów:					Freight departures to airports:
krajowych.....	1337	3502	3312	2801	domestic
w tym poczta.....	2	3076	2869	2356	of which by post
zagranicznych	19563	21451	24458	26719	foreign

^a W lotach komunikacyjnych.
^a In transport flights.

TABL. 8 (256). WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	6452	5190	4490	4579	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	24,5	14,7	11,8	11,6	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków					Road traffic casualties
Śmiertelne	885	655	587	562	Fatalities
na 100 tys. ludności	17,2	12,5	11,1	10,6	per 100 thous. population
Ranni	7985	6339	5354	5511	Injured
na 100 tys. ludności	155,0	120,6	101,1	103,8	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 9 (257). WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW
POJAZDÓW
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	4490	4579	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	3727	3842	Guilt of drivers
w tym:			of which:
nieostosowanie prędkości do warunków ruchu	1096	1166	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	974	957	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	249	225	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	574	540	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	128	159	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	498	474	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	280	271	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	265	263	Other ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	3727	3842	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	2800	2949	Passenger cars
Motocykle	116	101	Motorcycles
Rowery	236	232	Bicycles
Motorowery	73	82	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	318	297	Lorries
Inne pojazdy ^c	184	181	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników drog	489	482	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			of which caused by intoxicated:
Kierujących	261	278	Drivers
samochodami osobowymi	195	213	of passenger cars
motocyklami	10	11	of motorcycles
rowerami	24	29	of bicycles
motorowerami	9	13	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	13	9	of lorries
innymi pojazdami	10	3	of other vehicles
Pieszonych	126	93	Pedestrians

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters

Łączność Communications

TABL. 10 (258). **PODSTAWOWE USŁUGI POCZTOWE**^a
BASIC POSTAL SERVICES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Placówki dla usług pocztowych (stan w dniu 31 XII)	865	893	942	924	Postal service offices (as of 31 XII)
miasta	414	431	480	487	urban areas
wieś	451	462	462	437	rural areas
Nadane:					Mailed:
przesyłki listowe polecane ^{bc} w tys.	72531,6	89559,7	96837,8	99991,2	registered letters ^{bc} in thous.
paczki ^b w tys.	4974,0	3401,5	3114,5	2934,8	packages ^b in thous.
Przekazy pocztowe zrealizowane ^b w tys.	12943,9	6891,1	7689,4	2071,1	Postal transfers paid ^b in thous.
Wpłaty na rachunki bankowe w tys.	39942,0	32489,0	26354,2	23955,8	Payments to bank accounts in thous.

^a Dane dotyczą operatora wyznaczonego; do 2012 r. operatora publicznego. ^b W obrocie krajowym oraz z Polski za granicę; przesyłki listowe i paczki nie obejmują przesyłek zrealizowanych w systemie EMS-POCZTEX. ^c Od 2010 r. łącznie z przesyłkami listowymi z zadeklarowaną wartością.

^a Data concern the appointed operator; until 2012 the public operator. ^b In overturn within Poland and from Poland abroad; registered letters and packages do not include mailing through EMS-POCZTEX system. ^c Since 2010 including insured letters.

TABL. 11 (259). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE**^a
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	1878,3	1652,0	1214,8	1127,7	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	1294,5	1072,3	758,0	696,9	of which private subscribers ^b
miasta	1592,0	1435,3	1053,8	978,8	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	1045,3	894,0	629,0	578,2	of which private subscribers ^b
wieś	286,3	216,7	161,0	148,9	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	249,2	178,3	129,0	118,8	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	1658,1	1337,2	980,4	909,2	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	1386,9	1133,9	830,6	770,9	urban areas
wieś	271,2	203,3	149,9	138,3	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	11458	6060	3117	2255	Public pay telephones
miasta	9048	4104	2557	1782	urban areas
wieś	2410	1956	560	473	rural areas

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.
^a Data concern operators of public telecommunication network. ^b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII

HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:

- punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),
- hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;

2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urządcom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe”.

3. Podziału towarów na konsumpcyjne i niekonsumpcyjne dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

CHAPTER XVIII

TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter — unless otherwise indicated — concerns all entities of the national economy conducting trade activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE Rev. 2 in the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

1) sales of consumer and non-consumer goods in:

- retail sales outlets, i.e. in: shops (including public pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and mobile sales outlets, pharmaceutical outlets),
- wholesale stores as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;

2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nursery schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). As opposed to groupings in the COICOP classification “non-foodstuff goods” are presented separately.

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer goods** was made on the following basis, non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeds, plant protection products, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe — 2000 m² i więcej, domy handlowe — od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechnie są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of stores by **organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

6. Shops include public pharmacies.

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek.

Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za targowiska sezonowe należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage area, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade activity, of which information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. Data for entities employing up to 9 persons have been generalized on the basis of the result of a sample survey conducted on a 5% sample of these entities.

Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (260). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	123774,3	185504,2	214796,4	210001,3	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					<i>Of which in trade enterprises^a:</i>
w milionach złotych	61334,8	95367,2	107052,2	107053,8	<i>in million zlotys</i>
w %	49,6	51,4	49,8	51,0	<i>in %</i>
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	24033	35290	40580	39569	PER CAPITA in zł

^a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (261). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	92974,6	148738,9	173142,4	171941,6	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Towary konsumpcyjne	64,4	66,1	61,5	63,7	<i>Consumer goods</i>
żywność i napoje bezalkoholowe.....	15,9	15,4	13,1	15,8	<i>food and non-alcoholic beverages</i>
napoje alkoholowe.....	3,3	3,1	1,9	2,3	<i>alcoholic beverages</i>
towary nieżywnościowe.....	45,2	47,6	46,5	45,6	<i>non-foodstuffs</i>
Towary niekonsumpcyjne	35,6	33,9	38,5	36,3	<i>Non-consumer goods</i>

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (262). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	158012,7	228596,5	276690,1	288427,9	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe	10,5	11,7	8,5	10,9	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
Napoje alkoholowe.....	4,7	3,0	3,3	3,1	<i>Alcoholic beverages</i>
Towary nieżywnościowe ^b	84,8	85,3	88,2	86,0	<i>Non-foodstuff goods^b</i>

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (263). SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a

Stan w dniu 31 XII

SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sklepy.....	54274	49281	47298	49670	Shops
Domy towarowe.....	20	12	10	11	Department stores
Domy handlowe.....	89	57	46	45	Trade stores
Supermarkety.....	278	502	608	719	Supermarkets
Hipermarkety.....	60	72	73	75	Hypermarkets
Sklepy powszechne.....	863	778	694	729	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane.....	2200	3743	4004	4542	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	50764	44117	41863	43549	Other shops ^b
Stacje paliw.....	1459	1592	1363	1228	Petrol stations

^a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. ^b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

^a According to location of shop/petrol station. ^b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (264). GASTRONOMIA^a
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII).....	3251	3992	4771	4937	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje.....	635	913	1120	1209	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł.....	2678397	4470169	5092579	5172939	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
produkcja gastronomiczna.....	2248883	3759818	4415858	4444510	catering production
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	281948	362168	392467	409593	alcoholic beverages and tobacco

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (265). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**

Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				<i>Secured warehouses:</i>
liczba.....	5759	4930	4752	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	3912,8	4426,4	5538,8	<i>storage area in thous. m²</i>
Magazyny zadaszone:				<i>Roofed warehouses:</i>
liczba.....	622	523	792	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	298,8	265,5	946,1	<i>storage area in thous. m²</i>
Place składowe:				<i>Storage sites:</i>
liczba.....	697	507	589	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	1941,6	1160,9	1961,3	<i>storage area in thous. m²</i>
Silosy i zbiorniki:				<i>Silos and reservoirs:</i>
liczba.....	3205	1981	1394	<i>number</i>
pojemność w dam ³	1628,5	1582,9	2657,0	<i>capacity in dam³</i>

a Hurtu i rozdzielnice detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (266). **TARGOWISKA**

Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					<i>Permanent marketplaces:</i>
liczba.....	310	311	320	317	<i>number</i>
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej.....	283	266	298	295	<i>of which with predominance of small-retail sales</i>
powierzchnia w tys. m ²	3385,0	3105,3	3130,1	3096,3	<i>area in thous. m²</i>
w tym sprzedażowa.....	2014,7	2005,5	2006,7	1920,7	<i>of which sales area</i>
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej.....	18691	16366	17789	17650	<i>permanent small-retail sales outlets</i>
w tym na targowiskach czynnych codziennie.....	12648	8234	8594	8343	<i>of which at marketplaces opened daily</i>
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	253	872	727	701	<i>Seasonal marketplaces^a (during the year)</i>
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł.....	44741,3	36204,2	38041,9	36670,0	<i>Annual receipts from marketplace fees in thous. zł</i>

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares opened periodically.

DZIAŁ XIX

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. **Wyniki finansowe przedsiębiorstw** prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. **Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne)** obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

CHAPTER XIX

FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. *The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (unified text: Journal of Laws 2013 item 330, with later amendments).*

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in the agriculture.

2. *Revenues from total activity (sums received and due) include:*

- 1) *net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;*
- 2) *net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;*
- 3) *other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;*
- 4) *financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.*

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. **Wynik finansowy na działalności gospodarczej** jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. **Zyski i straty nadzwyczajne** to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

7. **Wynik finansowy brutto** (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, powiększony o zyski nadzwyczajne i pomniejszony o straty nadzwyczajne.

8. **Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto** obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a w latach 2005 i 2013 również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. **Extraordinary profits and losses** are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

7. The **gross financial result** (profit or loss) is the result on economic activity, increased by extraordinary profits and decreased by extraordinary losses.

8. **Obligatory encumbrances on gross financial result** include income tax on legal and natural persons as well as in 2005 and 2013 also other payments resulting from separate regulations.

9. **Podatek dochodowy** jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanego ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczonej, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego, przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego, czy jednostka osiągnie zysk czy poniesie stratę bilansową. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. **Wynik finansowy netto** (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. **Aktywa obrotowe** obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. **Kapitały (fundusze) własne** ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, należne wpłaty na kapitał podstawowy, udziały (akcje) własne, kapitał (fundusz) zapasowy,

9. **Income tax** is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax in the end and in the beginning of the reporting period. The reserve is created irrespective of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. The **net financial result** (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. **Current assets** include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. **Share equity (funds)** is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), share capital not paid up, entity's shares (stock), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from

kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych — kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych — fundusz założycielski,
- w spółdzielniach — fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych — kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniezione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year. Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- *initial capital — in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,*
- *founders' capital — in state owned enterprises,*
- *participation fund — in cooperatives,*
- *owners' capital — in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.*

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (267). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności..	568932,5	861183,9	1005425,2	996031,8	Revenues from total activity
sektor publiczny.....	98275,9	124163,0	133384,9	133982,8	<i>public sector</i>
sektor prywatny	470656,6	737020,9	872040,3	862049,0	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	302882,4	446696,0	512245,0	510284,4	<i>Net revenues from sale of products (goods and services)</i>
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	239106,8	373615,4	442029,3	444073,0	<i>Net revenues from sale of goods and materials</i>
Przychody finansowe.....	12999,1	20236,4	26462,9	19051,2	<i>Financial revenues</i>
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	539165,4	813574,7	961865,6	956965,7	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny.....	94418,9	113230,1	124712,0	123521,5	<i>public sector</i>
sektor prywatny	444746,5	700344,5	837153,6	833444,2	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	309645,7	463837,8	543828,1	542372,5	<i>Cost of products sold (goods and services)</i>
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	201735,4	315712,4	375365,3	374354,4	<i>Value of goods and materials sold</i>
Koszty finansowe.....	14034,8	15305,8	20905,1	20007,8	<i>Financial costs</i>
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	29767,1	47609,3	43559,6	39066,1	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	3856,9	10932,9	8672,9	10461,3	<i>Public sector</i>
Sektor prywatny	25910,1	36676,4	34886,7	28604,7	<i>Private sector</i>
Zyski nadzwyczajne	248,3	49,2	116,3	93,8	Extraordinary profits
Sektor publiczny	132,9	10,4	5,6	3,5	<i>Public sector</i>
Sektor prywatny	115,3	38,7	110,7	90,3	<i>Private sector</i>
Straty nadzwyczajne	40,6	38,2	72,4	60,4	Extraordinary losses
Sektor publiczny	4,4	9,8	3,4	2,6	<i>Public sector</i>
Sektor prywatny	36,2	28,5	69,0	57,8	<i>Private sector</i>
Wynik finansowy brutto	29974,7	47620,2	43603,6	39099,5	Gross financial result
sektor publiczny	3985,5	10933,5	8675,1	10462,2	<i>public sector</i>
sektor prywatny	25989,2	36686,7	34928,5	28637,2	<i>private sector</i>
Zysk brutto	36374,8	55318,6	57067,8	52980,5	<i>Gross profit</i>
Strata brutto	6400,0	7698,4	13464,2	13881,0	<i>Gross loss</i>
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto.....	6821,3	7757,8	6071,4	5982,9	Obligatory encumbrances on gross financial result
Sektor publiczny	1572,9	1409,6	1750,6	1438,6	<i>Public sector</i>
Sektor prywatny	5248,4	6348,1	4320,8	4544,3	<i>Private sector</i>
Wynik finansowy netto.....	23153,5	39862,4	37532,2	33116,6	Net financial result
sektor publiczny	2412,6	9523,9	6924,5	9023,6	<i>public sector</i>
sektor prywatny	20740,9	30338,6	30607,7	24092,9	<i>private sector</i>
Zysk netto	29559,5	47291,5	50695,6	46333,9	<i>Net profit</i>
Strata netto	6406,1	7429,1	13163,5	13217,3	<i>Net loss</i>

TABL. 2 (268). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtaining revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto <i>Obligatory encumbrances on gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
OGÓŁEM 2005	568932,5	539165,4	29974,7	6821,3	23153,5
TOTAL 2010	861183,9	813574,7	47620,2	7757,8	39862,4
..... 2012	1005425,2	961865,6	43603,6	6071,4	37532,2
..... 2013	996031,8	956965,7	39099,5	5982,9	33116,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	12747,0	10922,4	1825,2	60,9	1764,2
Przemysł <i>Industry</i>	349282,3	331992,6	17300,0	2569,6	14730,4
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	1562,9	2046,2	-483,3	-13,3	-470,0
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	258086,8	249370,2	8727,3	1368,1	7359,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	83156,1	75673,3	7482,8	1094,0	6388,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	6476,6	4902,9	1573,2	120,9	1452,4
Budownictwo <i>Construction</i>	44933,6	44700,7	269,5	246,1	23,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	342850,5	335228,3	7621,3	1495,3	6126,0
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	61057,6	58884,2	2174,2	335,3	1839,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	5428,1	5211,6	216,6	58,4	158,2
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	76165,7	71825,2	4324,5	58,5	4265,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	19641,8	17344,8	2297,0	354,6	1942,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	10980,1	10067,7	914,0	239,6	674,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna . <i>Professional, scientific and technical activities</i>	38333,7	37220,6	1113,2	294,3	818,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	16440,0	15765,8	674,1	133,1	541,0
Edukacja <i>Education</i>	867,8	830,4	37,1	6,8	30,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	4705,9	4773,4	-67,1	31,2	-98,3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	10011,4	9690,2	321,3	78,7	242,6
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	2586,4	2507,8	78,6	20,6	58,1

TABL. 3 (269). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba przedsiębiorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
		dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
		w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises		
OGÓŁEM 2005	7577	77,5	21,1	1,4	76,2	21,7	2,1
TOTAL 2010	9558	77,7	22,3	0,1	77,2	22,7	0,1
..... 2012	9991	75,2	24,7	0,1	74,4	25,4	0,2
..... 2013	10255	77,2	22,6	0,2	76,5	23,2	0,3
sektor publiczny public sector	438	74,9	24,7	0,5	74,7	24,9	0,5
sektor prywatny private sector	9817	77,3	22,5	0,2	76,6	23,1	0,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	66	80,3	19,7	—	77,3	21,2	1,5
Przemysł Industry	2033	79,3	20,6	0,1	78,9	21,0	0,1
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	26	57,7	42,3	—	57,7	42,3	—
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1796	79,7	20,2	0,1	79,4	20,5	0,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	67	82,1	17,9	—	82,1	17,9	—
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	144	77,1	22,9	—	75,7	24,3	—
Budownictwo Construction	892	77,2	22,4	0,3	76,6	23,0	0,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	3341	79,2	20,6	0,1	78,5	21,4	0,1
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	529	80,2	19,8	—	79,6	20,4	—
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	233	61,4	38,2	0,4	60,5	39,1	0,4
Informacja i komunikacja Information and communication	650	72,3	27,7	—	71,5	28,3	0,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	249	69,5	30,1	0,4	69,1	30,1	0,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	399	84,0	16,0	—	83,2	15,8	1,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	1033	75,6	24,1	0,3	74,8	24,9	0,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	436	73,2	26,4	0,5	72,2	27,1	0,7
Edukacja Education	83	62,7	37,3	—	63,9	36,1	—
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	194	73,2	25,8	1,0	72,7	26,3	1,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	59	52,5	47,5	—	52,5	47,5	—
Pozostała działalność usługowa Other service activities	58	75,9	24,1	—	74,1	25,9	—

TABL. 4 (270). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów <i>Cost level indicator</i>	Wskaźnik rentowności obrotu <i>Turnover profitability rate</i>		Wskaźnik płynności finansowej <i>Financial liquidity ratio of the</i>		
		brutto <i>gross</i>	netto <i>net</i>	I stopnia <i>first degree</i>	II stopnia <i>second degree</i>	III stopnia <i>third degree</i>
OGÓŁEM 2005	94,8	5,3	4,1	39,3	108,8	141,8
TOTAL 2010	94,5	5,5	4,6	52,4	116,8	151,0
2012	95,7	4,3	3,7	49,1	113,5	149,0
2013	96,1	3,9	3,3	48,1	112,2	146,7
sektor publiczny..... <i>public sector</i>	92,2	7,8	6,7	129,8	204,7	234,4
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	96,7	3,3	2,8	37,9	100,7	135,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	85,7	14,3	13,8	172,9	465,5	483,2
Przemysł..... <i>Industry</i>	95,0	5,0	4,2	44,3	110,9	160,7
górnictwo i wydobywanie..... <i>mining and quarrying</i>	130,9	-30,9	-30,1	11,0	36,0	43,5
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>	96,6	3,4	2,9	32,9	101,0	156,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę..... <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	91,0	9,0	7,7	84,1	152,7	191,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja..... <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	75,7	24,3	22,4	99,5	149,0	163,5
Budownictwo..... <i>Construction</i>	99,5	0,6	0,1	55,7	109,7	156,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych..... <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	97,8	2,2	1,8	28,7	90,2	136,3
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	96,4	3,6	3,0	69,1	130,1	140,3
Zakwaterowanie i gastronomia..... <i>Accommodation and catering</i>	96,0	4,0	2,9	43,9	77,0	91,0
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	94,3	5,7	5,6	36,9	94,6	110,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	88,3	11,7	9,9	66,4	134,5	137,0
Obsługa rynku nieruchomości..... <i>Real estate activities</i>	91,7	8,3	6,1	105,5	158,9	221,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>	97,1	2,9	2,1	66,4	127,5	150,9
Administrowanie i działalność wspierająca..... <i>Administrative and support service activities</i>	95,9	4,1	3,3	40,6	102,9	112,6
Edukacja..... <i>Education</i>	95,7	4,3	3,5	65,1	108,3	124,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>	101,4	-1,4	-2,1	41,6	96,9	109,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... <i>Arts, entertainment and recreation</i>	96,8	3,2	2,4	151,2	190,9	198,4
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	97,0	3,0	2,2	83,4	182,9	220,4

TABL. 5 (271). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	
w mln zł						
1	OGÓŁEM	2005	196721,5	39332,1	9853,0	4568,3
2	TOTAL	2010	327387,6	63181,2	13931,4	8496,8
3	2012	355395,4	74461,2	18475,9	9298,0
4	2013	356826,2	73508,7	17316,9	9203,7
5	sektor publiczny		63399,6	7056,2	4299,3	1188,3
6	public sector sektor prywatny		293426,6	66452,5	13017,7	8015,4
7	private sector Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		9989,3	289,5	61,8	22,5
8	Agriculture, forestry and fishing Przemysł		101374,1	30014,5	14233,9	3270,8
9	Industry górnictwo i wydobywanie		769,4	111,9	40,7	13,5
10	mining and quarrying przetwórstwo przemysłowe		73500,3	24915,9	10459,0	3196,1
11	manufacturing wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		24594,9	4852,9	3639,3	59,5
12	electricity, gas, steam and air conditioning supply dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		2509,5	133,7	94,9	1,6
13	water supply; sewerage, waste management and remediation activities Budownictwo		30076,3	5964,6	701,2	3146,9
14	Construction Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		89642,8	29416,2	748,4	218,4
15	Trade; repair of motor vehicles ^Δ Transport i gospodarka magazynowa		22544,5	1114,4	741,4	4,1
16	Transportation and storage Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1265,8	132,9	41,6	54,2
17	Accommodation and catering ^Δ Informacja i komunikacja		25346,5	2180,9	275,0	361,4
18	Information and communication Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		38562,3	189,4	7,9	1,6
19	Financial and insurance activities Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		8595,6	1997,0	47,3	707,3
20	Real estate activities Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		20045,6	1789,2	249,5	1378,1
21	Professional, scientific and technical activities Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5785,5	267,3	117,6	27,1
22	Administrative and support service activities Edukacja		376,6	5,8	1,3	0,4
23	Education Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1073,0	53,4	43,9	0,4
24	Human health and social work activities Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		1396,2	36,4	23,8	0,7
25	Arts, entertainment and recreation Pozostała działalność usługowa		751,9	57,3	22,4	9,8
	Other service activities					

Stocks		Należności krótkoterminowe		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
of which		Short-term dues				
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services	Short-term investments	Short-term inter-period settlements	
<i>in mln zł</i>						
4707,1	19386,7	96461,3	76820,4	54528,0	6400,2	1
8882,9	30665,8	139503,2	114227,1	113726,6	10976,7	2
11006,5	34275,5	153552,3	125333,7	117007,9	10374,0	3
11567,3	34065,3	156112,8	130270,9	116969,7	10235,1	4
563,8	809,4	20268,1	16111,2	35115,3	960,0	5
11003,5	33255,9	135844,6	114159,7	81854,4	9275,1	6
157,7	47,2	6049,8	5784,5	3574,6	75,3	7
8715,2	3451,1	42000,8	35930,5	27965,7	1393,1	8
38,1	17,1	442,5	397,5	194,3	20,6	9
8425,5	2519,9	31994,9	27192,0	15444,3	1145,2	10
241,9	888,1	8804,0	7742,8	10800,3	137,7	11
9,7	25,9	759,4	598,2	1526,7	89,6	12
1148,4	730,7	10342,8	9036,9	10681,5	3087,3	13
346,9	27558,0	40388,0	34509,9	18900,5	938,1	14
0,7	325,6	9809,5	7661,6	11101,9	518,7	15
0,4	35,1	460,6	287,1	610,4	61,9	16
686,1	798,5	13233,8	11330,5	8472,0	1459,9	17
0,2	142,0	19143,8	13869,9	18692,5	536,6	18
474,4	758,8	2074,4	1607,8	4098,3	425,9	19
29,8	76,7	8114,6	6603,4	8829,0	1312,9	20
4,3	103,9	3199,3	2667,3	2087,9	231,0	21
0,1	3,5	131,2	78,0	197,5	42,1	22
0,0	8,4	545,2	506,3	409,2	65,3	23
0,2	10,1	279,3	129,8	1064,0	16,6	24
2,9	15,7	339,8	267,6	284,5	70,4	25

TABL. 6 (272). KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2005	261462,2	152310,0	78470,1	-28882,8	23125,3
TOTAL	2010	411644,0	225768,3	125739,2	-11420,0	39621,5
	2012	453181,9	250649,3	159701,3	-33279,1	37257,5
	2013	476680,8	263044,6	174296,3	-35059,7	32286,3
sektor publiczny		181754,8	132016,9	41441,5	-10141,7	9022,4
public sector						
sektor prywatny		294926,1	131027,6	132854,8	-24918,0	23263,9
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....		21343,4	19012,7	226,5	-77,6	1764,2
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		191114,3	90359,6	74603,6	-2531,7	14389,2
Industry						
górnictwo i wydobywanie		1196,4	546,9	909,3	-857,9	-470,0
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe.....		84112,1	28564,9	42207,1	-2734,0	7017,9
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		97756,0	55938,8	30163,1	1333,9	6388,8
electricity, gas, steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		8049,8	5308,9	1324,1	-273,7	1452,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		14322,8	6043,1	9027,2	-2817,0	-10,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		57089,5	28867,6	23453,0	-7817,8	5953,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		40277,4	31310,9	10009,1	-9505,1	1836,7
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		5396,8	3005,4	1237,8	75,7	152,5
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		47209,5	19460,8	24280,1	-4840,9	4042,8
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		28443,0	18478,1	6035,6	-153,3	1938,3
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		33351,9	20708,6	10336,4	-41,1	692,9
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna . Professional, scientific and technical activities		28983,8	20981,9	11242,6	-5827,2	766,0
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		4926,0	2223,7	1853,1	-285,8	521,1
Administrative and support service activities						
Edukacja		275,2	132,0	97,1	-20,4	41,3
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1577,4	1190,2	835,4	-801,0	-100,6
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		1174,7	378,7	809,8	-388,1	242,6
Pozostała działalność usługowa		1195,2	891,1	249,0	-28,2	55,6
Other service activities						

TABL. 7 (273). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓLEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate	
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons
		w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM 2005	110768,6	29169,3	5647,3	5070,0	44327,8
TOTAL 2010	178451,7	65519,5	8739,8	6917,3	57527,3
..... 2012	194701,3	67020,1	9967,8	7991,1	58527,2
..... 2013	207051,0	67109,8	17236,1	8321,6	61491,2
sektor publiczny..... public sector	93721,0	66843,0	6747,9	99,0	32,9
sektor prywatny private sector	113330,1	266,7	10488,2	8222,5	61458,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	131,3	49,0	—	27,0	34,1
Przemysł Industry	87792,6	28733,7	11373,5	3334,0	20311,8
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	544,8	—	0,1	87,3	237,8
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	26086,7	529,0	521,6	3136,5	14241,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	55938,8	28204,7	10841,7	73,2	5484,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	5222,3	—	10,1	37,0	347,3
Budownictwo Construction	5043,2	82,5	559,8	828,4	2603,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	27111,2	1855,9	301,9	2015,5	17302,0
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	30047,3	19336,2	3809,0	260,4	906,6
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2974,0	544,3	183,4	388,4	870,1
Informacja i komunikacja Information and communication	19427,4	956,6	509,4	236,7	12129,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	7892,3	5128,6	104,4	62,2	1183,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4983,1	91,2	55,6	519,8	1957,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna . Professional, scientific and technical activities	17710,8	10183,3	329,6	335,8	2440,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	2168,3	1,5	0,0	179,6	897,5
Edukacja Education	108,8	15,5	5,3	19,0	40,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	1159,1	0,0	0,1	45,9	707,2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	378,3	131,7	3,7	33,4	81,8
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	123,3	—	0,4	35,3	26,6

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (274). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu do- staw i usług from deliveries and services	
		w mln zł		in mln zł			
OGÓLEM	2005	219670,9	79067,4	46956,5	140603,5	31761,9	69868,3
TOTAL	2010	336305,8	117457,3	80542,0	218848,5	48115,9	105947,2
	2012	370831,6	130314,5	88328,3	240517,2	61538,3	111790,3
	2013	393531,4	148257,3	99365,7	245274,1	66378,3	111863,8
sektor publiczny		57840,5	30023,2	11430,1	27817,3	2893,5	8082,9
public sector							
sektor prywatny		335690,9	118234,1	87935,6	217456,8	63484,8	103780,9
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....		2313,4	187,7	155,0	2125,7	45,1	455,1
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		99528,2	36138,3	25022,8	63389,9	11291,0	33253,7
Industry							
górnictwo i wydobywanie		2287,9	516,7	449,9	1771,2	422,0	641,6
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe.....		68475,5	21291,2	16331,3	47184,3	9411,8	27184,4
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		25219,7	12335,3	6901,8	12884,4	1014,6	5009,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		3545,1	1995,1	1339,7	1550,0	442,6	418,7
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		25368,3	6114,5	4251,8	19253,8	3429,8	11201,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		77072,2	11137,2	6712,2	65935,0	12290,7	41122,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		37252,5	20814,4	8031,7	16438,0	2311,0	6017,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		3386,2	1977,4	1756,3	1408,9	742,2	426,9
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		55588,4	32532,7	19501,3	23055,7	4149,3	9087,6
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		47946,6	19734,7	18391,2	28211,9	24417,4	1701,3
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		9163,6	4773,7	3562,8	4389,9	948,4	1081,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna .		21593,3	8062,1	6465,6	13531,3	4103,8	4735,7
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		8767,7	3601,7	2701,2	5166,0	1997,4	1786,4
Administrative and support service activities							
Edukacja		361,6	56,8	48,8	304,8	122,6	94,0
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		3337,3	2336,1	2220,8	1001,2	351,9	436,8
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		1429,9	715,4	484,8	714,5	141,3	242,7
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		422,2	74,7	59,4	347,6	36,4	220,2
Other service activities							

DZIAŁ XX

FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. **Finanse publiczne** obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, z późn. zm.), a w latach 2010, 2012 i 2013 — ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 594—596, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526, z późn. zm.).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

CHAPTER XX

PUBLIC FINANCE

General notes

1. **Public finance** include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 was provided by the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 15, item 148, with later amendments), and in 2010, 2012 and 2013 — the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (unified text: Journal of Laws 2013 item 885, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Local Government, dated 5 VI 1998, the Law on Voivodship Local Government, dated 5 VI 1998 (unified text: Journal of Laws 2013 items 594—596, with later amendments) as well as the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (unified text: Journal of Laws 2010 No. 80, item 526, with later amendments).

2. The presented data include information regarding revenue and expenditure of local government units budgets as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances.

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy — określające rodzaj działalności oraz paragrafy — określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. Nr 38, poz. 207, z późn. zm.).

Prezentowane dane o dochodach i wydatkach według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na **dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki z innych źródeł na dofinansowanie zadań własnych;
- 2) dotacje:
 - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),
 - c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
 - d) pozostałe dotacje, w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. **Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego** dziela się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m. in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions — defining types of activity, and into paragraphs — defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 38, Item 207, with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions covers all paragraphs grouping types of revenue/ /expenditure generated in a particular division.

5. **Budget revenue of local government units** comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
 - c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds from other sources for the additional financing of own tasks;
- 2) grants:
 - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources),
 - c) received from appropriated funds (since 2011 state appropriated funds),
 - d) other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. **Expenditure of local government units budgets** are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,

— wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wypłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują **samorządowe zakłady budżetowe**, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

— *expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.*

7. *Since 2010 in the sector of public finance are functioning local government budgetary establishments which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.*

8. *Information concerning local government units budgets is compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance reports.*

TABL. 1 (275). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na	Powiaty	Województwo
		Total	Gminas ^a	prawach powiatu	Powiats	Voivodship
				Cities with		
				powiat status		
				w tys. zł	in thous. zł	
OGÓŁEM	2005	17292664,6	5394154,5	8722355,1	1584065,4	1592089,6
TOTAL	2010	26225971,5	8719001,2	12405737,3	2648303,9	2452929,2
	2012	29036520,3	9652690,6	14224208,1	2670282,7	2489338,8
	2013	29353223,5	9913763,9	14486781,7	2788009,3	2164668,6
Dochody własne		18276073,7	5134856,8	10657258,1	973452,3	1510506,4
<i>Own revenue</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Udziały w podatku dochodowym		8789675,6	2201333,3	4619424,3	595607,0	1373311,0
<i>Share in income tax</i>						
od osób prawnych		1773627,1	111921,8	492954,1	23280,3	1145471,0
<i>corporate income tax</i>						
od osób fizycznych		7016048,4	2089411,4	4126470,2	572326,8	227840,0
<i>personal income tax</i>						
Podatek od nieruchomości		2704989,1	1272520,4	1432468,8	x	x
<i>Tax on real estate</i>						
Podatek rolny		155856,8	153282,8	2574,0	x	x
<i>Agricultural tax</i>						
Podatek od środków transportowych		177721,8	131442,8	46279,0	x	x
<i>Tax on means of transport</i>						
Podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej		19881,5	8083,5	11798,0	x	x
<i>Receipts from lump sum taxation</i>						
Podatek od spadków i darowizn		68592,3	20271,4	48320,9	x	x
<i>Tax on inheritances and donations</i>						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		455723,6	114053,7	341669,9	x	x
<i>Tax on civil law transactions</i>						
Oplata skarbowa		132321,2	25779,0	106542,2	x	x
<i>Stamp duty</i>						
Oplata targowa		30820,7	22818,6	8002,1	x	x
<i>Market place fee</i>						
Dochody z majątku		1566042,8	341521,2	1135263,7	52321,5	36936,4
<i>Revenue from property</i>						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze		828646,1	170344,7	633090,2	12711,4	12499,8
<i>of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character</i>						

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (275). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
Dochody własne (dok.) <i>Own revenue (cont.)</i>					
Wpływy z usług <i>Revenue from services</i>	1553528,3	202001,7	1205670,6	141412,2	4443,9
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł <i>Funds for additional financing of own tasks from other sources</i>	69188,4	59025,9	6389,4	3259,5	513,6
Dotacje <i>Grants</i>	4592239,0	1763111,0	1670754,0	645152,5	513221,6
Dotacje celowe <i>Targeted grants</i>	2929604,2	1308612,4	868720,9	544781,0	207489,8
z budżetu państwa <i>from the state budget</i>	2658418,1	1240667,5	786527,6	441255,7	189967,4
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej <i>for government administration tasks</i>	1972433,3	941641,2	544922,4	311241,9	174627,9
własne <i>for own tasks</i>	679676,7	296820,7	238347,0	129269,9	15239,2
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej <i>realized on the basis of agreements with government administration bodies</i>	6308,1	2205,6	3258,2	743,9	100,3
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego <i>for tasks realized on the basis of agreements between local government units</i>	150445,4	31362,3	69119,6	40510,0	9453,5
otrzymane z państwowych funduszy celowych <i>received from state appropriated funds</i>	42331,1	17415,7	12746,6	6840,3	5328,5
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednost- kami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań <i>for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks</i>	78409,6	19166,9	327,0	56175,1	2740,4
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b <i>Grants from paragraphs 200 and 620^b</i>	1662634,8	454498,5	802033,1	100371,5	305731,8
Subwencja ogólna z budżetu państwa <i>General subvention from the state budget</i>	6484910,7	3015796,1	2158769,6	1169404,4	140940,6
W tym część oświatowa <i>Of which educational part</i>	5252637,0	2255823,2	1969418,2	919571,1	107824,5

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.
^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. ^b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (276). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW
W 2013 R.

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	29353223,5	9913763,9	14486781,7	2788009,3	2164668,6
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo..... Agriculture and hunting	344699,9	220009,3	146,9	6633,1	117910,6
Przetwórstwo przemysłowe..... Manufacturing	9334,4	613,8	2450,7	788,1	5481,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę..... Electricity, gas and water supply	33467,6	33030,3	271,3	166,0	—
Transport i łączność..... Transport and communication	2243189,1	138346,9	1896787,1	117193,0	90862,1
Gospodarka mieszkaniowa..... Dwelling economy	2251565,6	362337,2	1787313,7	64079,4	37835,3
Działalność usługowa..... Service activity	121704,1	7759,8	66792,7	46248,0	903,7
Administracja publiczna..... Public administration	248150,8	100957,6	63606,6	51245,9	32340,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa..... Public safety and fire care	333537,1	22663,8	173949,0	136924,3	—
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej..... Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality	13460372,1	4179516,5	7241682,1	660153,6	1379019,9
Różne rozliczenia..... Miscellaneous settlements	7037150,5	3104977,4	2300239,8	1175405,6	456527,7
Oświata i wychowanie..... Education	485817,9	265199,4	153918,5	62639,6	4060,5
Ochrona zdrowia..... Health care	227087,4	1815,4	78653,6	129993,3	16625,0
Pomoc społeczna..... Social assistance	1775995,2	1021393,5	497545,9	248902,0	8153,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej..... Other tasks in sphere of social policy	175790,2	40294,6	69461,1	59523,8	6510,6
Edukacyjna opieka wychowawcza..... Educational care	66834,1	38195,9	19606,4	8769,1	262,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska..... Municipal economy and environmental protection	345919,7	269897,9	63579,8	9188,2	3253,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..... Culture and national heritage	52574,6	32506,0	17219,8	1368,9	1480,0
Kultura fizyczna..... Physical education	93617,7	54521,4	37431,8	1664,5	—

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

U w a g a. Prezentowane dane obejmują wszystkie paragrafy dochodowe zrealizowane w danym dziale.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

N o t e. Data covers all paragraphs grouping types of revenue generated in a particular division.

TABL. 3 (277). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na	Powiaty	Województwo
		Total	Gminas ^a	prawach powiatu	Powiat	Voivodship
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	2005	17664893,2	5515297,2	8871384,2	1580863,3	1697348,5
TOTAL	2010	28959461,0	9321045,7	14346774,9	2783080,3	2508560,2
	2012	29669336,3	9564774,4	14948337,0	2693354,4	2462870,5
	2013	29411448,8	9899556,2	14517677,5	2802643,9	2191571,2
Wydatki bieżące		24556292,2	8124647,4	12266415,0	2433773,8	1731456,0
<i>Current expenditure</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Dotacje.....		2260450,5	565177,3	962893,8	174746,2	557633,2
<i>Grants</i>						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych.....		60931,1	30809,2	30122,0	—	—
<i>of which for local government budgetary establishments</i>						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych.....		1874905,0	1202614,7	575589,0	87761,6	8939,6
<i>Benefits for natural persons</i>						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych.....		18316837,3	6149551,7	9535835,3	2031195,4	600254,9
<i>Current expenditure of budgetary units</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
wynagrodzenia.....		8448257,7	3309089,8	3671627,5	1197383,6	270156,8
<i>wages and salaries</i>						
w tym osobowe.....		7621394,4	2970955,5	3334125,7	1074614,3	241698,9
<i>of which personal</i>						
pochodne od wynagrodzeń ^b		1532595,6	629819,2	652723,8	201646,3	48406,3
<i>derivatives from wages and salaries^b</i>						
zakup materiałów i usług.....		6836977,4	1792021,9	4440413,6	379527,6	225014,2
<i>purchase of materials and services</i>						
Obsługa długu publicznego.....		581604,8	126960,2	356138,6	30620,8	67885,2
<i>Public debt servicing</i>						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń.....		16928,3	297,0	8100,0	2629,5	5901,8
<i>of which payments related to guarantees and endorse- ments</i>						
Wydatki majątkowe		4855156,6	1774908,8	2251262,4	368870,1	460115,2
<i>Property expenditure</i>						
W tym inwestycyjne ^c		4689204,0	1746433,3	2125471,3	368610,1	448689,3
<i>Of which investment expenditure^c</i>						

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. ^b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. ^c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (278). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW
W 2013 R.

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM TOTAL	29411448,8	9899556,2	14517677,5	2802643,9	2191571,2
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo..... Agriculture and hunting	542954,6	404891,3	209,0	1190,0	136664,2
Przetwórstwo przemysłowe..... Manufacturing	112409,4	1033,4	1891,4	6783,3	102701,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę..... Electricity, gas and water supply	41796,0	28568,1	13227,9	—	—
Transport i łączność..... Transport and communication	6270465,0	826178,3	4459081,5	372783,2	612422,0
Gospodarka mieszkaniowa..... Dwelling economy	1449218,8	270420,9	1142000,0	18905,4	17892,4
Działalność usługowa..... Service activity	135676,9	26870,6	52729,7	32876,0	23200,5
Administracja publiczna..... Public administration	2585074,7	1094311,7	980326,6	329497,3	180939,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa..... Public safety and fire care	579684,8	128102,9	311475,8	140106,0	—
Obsługa długu publicznego..... Public debt servicing	582086,8	127307,7	356278,1	30615,8	67885,2
Różne rozliczenia..... Miscellaneous settlements	1506140,5	76899,7	821684,2	107133,0	500423,6
Oświata i wychowanie..... Education	8231960,1	3921800,6	3342426,5	842574,0	125158,9
Ochrona zdrowia..... Health care	712013,1	64013,4	319512,2	189885,9	138601,6
Pomoc społeczna..... Social assistance	2716000,2	1319696,1	995601,4	377536,1	23166,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej..... Other tasks in sphere of social policy	380405,8	50399,4	166006,2	120109,8	43890,4
Edukacyjna opieka wychowawcza..... Educational care	741730,8	126029,7	402105,8	194679,8	18915,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska..... Municipal economy and environmental protection	1336526,9	869649,7	456904,9	5521,1	4451,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..... Culture and national heritage	912780,1	299220,1	436156,1	13843,7	163560,3
Kultura fizyczna..... Physical education	415038,6	220067,8	176800,2	7050,7	11119,8

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

U w a g a. Prezentowane dane obejmują wszystkie paragrafy wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

N o t e. Data covers all paragraphs grouping types of expenditure generated in a particular division.

TABL. 5 (279). PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship	
						w tys. zł
Przychody 2012	648887,2	349204,5	282153,0	1539,7	15990,0	
Revenue	2013	580830,3	318638,2	243209,1	2464,2	16518,8
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątko- wych i usług Revenue from sale of products, asset components and services	409659,6	216735,9	174369,8	2395,5	16158,4	
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b Grants from local government units budgets ^b	60149,2	30284,0	29865,2	—	—	
Koszty 2012	652621,1	353300,5	281574,6	1538,9	16207,1	
Costs	2013	581912,8	319360,7	243335,9	2446,7	16769,5
w tym: of which:						
Materiały i usługi Materials and services	230461,1	128851,2	94001,6	1380,7	6227,6	
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	2773,1	2415,3	351,5	6,2	—	
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego Surplus payments to local government units budgets	7045,2	5394,0	1651,3	—	—	

^a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

^a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. ^b Including grants from the state budget as well as payments from the European funds budget.

DZIAŁ XXI

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995)”.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne — jeśli nie zaznaczono inaczej — zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

CHAPTER XXI

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Information regarding investment outlays was compiled according to the principles of the system of national accounts, according to recommendations of “European System of National and Regional Accounts (ESA 1995)”.

Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005.

In case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays — unless otherwise indicated — are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne — ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. — wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. — wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. — również wycenę według wartości godziwej.

3. *The value of investment outlays incurred by:*

- *legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,*
- *legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act, dated 29 IX 1994 (unified text: Journal of Laws 2013 item 330, with later amendments).

2. **The gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets at current book-keeping prices is understood, as of 31 XII:

- *within the scope of fixed assets designated for exploitation:*
 - *before 1 I 1995 — the value at replacement prices of September 1994,*
 - *after 1 I 1995 — the purchase or manufacturing value at current prices;*
- *in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 — also revaluation according to fair value.*

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz.U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych — ustalono szacunkowo.

4. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale, od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

The gross value at replacement prices was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.

4. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and places, since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as cooperative right to non-residential (utilitarian) premise,
 - b) civil engineering works (excluding detailed meliorations);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and endowments;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (280). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM TOTAL	43333,3	46481,7	47277,2
sektor publiczny <i>public sector</i>	14392,2	16267,9	15098,6
sektor prywatny <i>private sector</i>	28941,1	30213,8	32178,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	603,4	789,3	825,8
Przemysł <i>Industry</i>	9783,5	9443,6	10818,7
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	75,5	339,3	372,5
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	4802,7	5452,8	5543,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	2205,3	1868,8	3615,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	2700,1	1782,6	1286,9
Budownictwo <i>Construction</i>	1423,2	1605,7	1957,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	3791,8	5068,9	4214,1
Transport i gospodarka magazynowa ^b <i>Transportation and storage^b</i>	5911,0	9304,3	7675,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	403,0	893,4	473,1
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	5556,2	4124,2	4583,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	2153,3	2289,9	2469,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	5929,2	5159,4	6531,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	1090,8	1441,0	1442,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	1231,1	1460,4	1700,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	1226,4	1482,6	1297,4
Edukacja <i>Education</i>	1100,9	1041,8	1104,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	1628,6	1188,9	1164,9
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	1319,3	1001,1	837,1
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	181,5	187,3	182,8

^a Według lokalizacji inwestycji. ^b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

^a According to investment location. ^b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (281). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
O G Ó Ł E M	28261,9	27823,6	29490,4
T O T A L			
sektor publiczny	7538,9	7413,6	8650,3
<i>public sector</i>			
sektor prywatny	20723,0	20410,0	20840,1
<i>private sector</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	62,1	114,1	115,7
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>			
Przemysł	8842,8	8227,7	9472,7
<i>Industry</i>			
górnictwo i wydobywanie	60,5	214,2	262,9
<i>mining and quarrying</i>			
przetwórstwo przemysłowe.....	4545,1	5081,2	5254,9
<i>manufacturing</i>			
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	2141,9	1830,2	3217,1
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>			
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	2095,4	1102,0	737,8
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>			
Budownictwo	1046,8	999,7	850,9
<i>Construction</i>			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3242,9	3703,1	3587,9
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>			
Transport i gospodarka magazynowa	3178,8	4246,8	4700,0
<i>Transportation and storage</i>			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	257,0	365,9	336,0
<i>Accommodation and catering^Δ</i>			
Informacja i komunikacja	5393,8	3891,7	4272,2
<i>Information and communication</i>			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1850,3	2075,7	2007,2
<i>Financial and insurance activities</i>			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	722,7	619,4	632,8
<i>Real estate activities</i>			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	698,6	1106,9	823,9
<i>Professional, scientific and technical activities</i>			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1158,6	1287,8	1476,5
<i>Administrative and support service activities</i>			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,9	0,5	0,1
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>			
Edukacja	77,3	59,1	53,6
<i>Education</i>			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1442,0	891,2	832,3
<i>Human health and social work activities</i>			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	238,8	180,8	289,8
<i>Arts, entertainment and recreation</i>			
Pozostała działalność usługowa	48,6	53,2	38,8
<i>Other service activities</i>			

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (282). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2010	37584,8	16691,3	15050,5	5515,7
TOTAL	2012	39770,8	17128,4	15626,1	6525,4
	2013	43461,0	18730,4	17294,6	7154,9
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		123,8	73,0	36,8	9,0
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł		14624,3	6091,8	7901,8	450,1
<i>Industry</i>					
górnictwo i wydobywanie		352,5	229,1	103,4	11,9
<i>mining and quarrying</i>					
przetwórstwo przemysłowe		7253,4	2056,7	4906,4	250,9
<i>manufacturing</i>					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		6193,4	3281,5	2725,5	57,2
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		825,1	524,4	166,6	130,1
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
Budownictwo		909,7	651,9	172,4	83,7
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		4233,7	1562,8	1923,6	725,6
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa		10894,4	6767,1	729,3	3348,9
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		573,4	265,1	302,9	4,9
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja		5065,0	1015,1	3951,7	86,6
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		2436,2	409,2	955,2	1068,1
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		745,3	687,7	45,0	11,5
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1220,7	516,4	598,6	105,5
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1458,0	48,1	177,7	1229,3
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja		51,5	28,8	17,8	4,8
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		762,1	411,0	334,9	13,4
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		325,0	192,1	126,0	6,9
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (283). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
O G Ó Ł E M	550436,3	609035,0	647092,3
T O T A L			
sektor publiczny.....	204905,1	232327,4	256455,0
public sector			
sektor prywatny.....	345531,2	376707,6	390637,3
private sector			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	17258,0	18577,5	19244,0
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł.....	120507,2	132756,9	141726,2
Industry			
górnictwo i wydobywanie.....	532,3	688,4	674,1
mining and quarrying			
przetwórstwo przemysłowe.....	62016,1	67397,6	71527,1
manufacturing			
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	42379,3	44872,0	46847,9
electricity, gas, steam and air conditioning supply			
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	15579,6	19799,0	22677,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities			
Budownictwo.....	12892,9	13207,4	13015,5
Construction			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	41587,1	46632,5	49140,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa ^b	98497,8	110201,9	132121,7
Transportation and storage ^b			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	5415,8	6151,1	6446,9
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja.....	57331,8	57559,0	53886,3
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	21927,8	22855,1	22617,2
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	98591,8	107800,2	114976,2
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	15267,5	17542,4	18367,5
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	8736,7	12016,7	9615,0
Administrative and support service activities			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.....	19789,4	22503,9	22404,7
Public administration and defence; compulsory social security			
Edukacja.....	14190,3	16615,0	17578,5
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	9717,3	11460,8	12367,7
Human health and social work activities			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	5883,4	9641,9	10122,1
Arts, entertainment and recreation			
Pozostała działalność usługowa.....	2841,3	3512,6	3462,6
Other service activities			

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. ^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. ^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (284). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM	355165,2	382910,2	394220,7
TOTAL			
sektor publiczny..... <i>public sector</i>	117480,5	130891,4	137423,0
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	237684,7	252018,9	256797,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	834,1	1037,6	1405,5
Przemysł..... <i>Industry</i>	110117,4	120334,0	128278,7
górnictwo i wydobywanie..... <i>mining and quarrying</i>	423,8	486,6	443,4
przetwórstwo przemysłowe..... <i>manufacturing</i>	58833,8	63489,6	67385,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	41006,0	42990,4	44887,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	9853,8	13367,5	15562,9
Budownictwo..... <i>Construction</i>	9270,4	8418,0	7436,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	35213,1	39072,8	40989,3
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	57038,4	64232,1	70388,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	4379,0	4872,3	5043,0
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	55660,7	55381,1	51351,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	20406,4	21178,2	20746,6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	30020,9	29683,2	31056,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>	12184,4	13537,7	13937,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	7850,1	10914,8	8298,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	9,4	4,1	4,9
Edukacja..... <i>Education</i>	1279,6	1391,0	1357,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>	7544,8	8528,1	9341,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... <i>Arts, entertainment and recreation</i>	2681,5	3262,9	3681,0
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	675,1	1062,4	905,4

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII

RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010)” wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE L 174 z 26 VI 2013 r.), który zastąpił obowiązujący do 31 VIII 2014 r. „Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995)”.

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. **Produkt krajowy brutto (PKB)** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. **Wartość dodana brutto (WDB)** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. **Produkcja globalna** obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. **Zużycie pośrednie** obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadków użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depo-

CHAPTER XXII

REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of the “European System of Accounts (ESA 2010)”, introduced by Regulation No. 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 VI 2013) which replaced the “European System of National and Regional Accounts (ESA 1995)”, applied up to 31 VIII 2014.

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. **Gross domestic product (GDP)** presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding reference year were adopted as constant prices.

4. **Gross value added (GVA)** measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. **Gross output** includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. **Intermediate consumption** includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips

zycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem obrotów **wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płatnymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz inne transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe);
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami;
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa, a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora;

(excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g., advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) as well as other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e., by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services);
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as in insurance activity;
- 3) general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance, entities for which the financial system was defined in special regulations, and the main source of financing of which are

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek „szarej gospodarki” oraz działalności nielegalnej. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od szczególnej formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach działalności nielegalnej ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści majątkowe z tytułu świadczenia usług prostytutki przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010 i 2011 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych z tytułu wdrożenia metodologii ESA 2010, przyjęcia zaleceń Komisji Europejskiej oraz aktualizacji danych źródłowych i poszerzenia zakresu danych administracyjnych zastosowanych w obliczeniach.

Kluczowe zmiany wprowadzone przez ESA 2010 mające wpływ na kategorie obliczane w rachunkach regionalnych dotyczą:

- 1) rejestrowania w nakładach brutto na środki trwałe, a nie w zużyciu pośrednim, wydatków na prace badawczo-rozwojowe i wydatków na małe narzędzia we wszystkich sektorach instytucjonalnych oraz wydatków na systemy uzbrojenia w sektorze instytucji rządowych i samorządowych;
- 2) uwzględnienia w nadwyżce operacyjnej brutto wyceny produkcji na własne cele finalne dla producentów rynkowych;
- 3) alokacji części produkcji globalnej banku centralnego — Narodowego Banku Polskiego, tj. prowizji i opłat, z sektora instytucji finansowych do zużycia pośredniego pozostałych sektorów instytucjonalnych;
- 4) uszczegółowienia kryteriów klasyfikacji jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych;
- 5) uwzględnienia szacunku produkcji globalnej jednostek pomocniczych.

Kluczowe zmiany wynikające z zaleceń Komisji Europejskiej dotyczą:

- 1) doprecyzowania metody obliczania produkcji globalnej sektora instytucji rządowych i samorządowych, sektora instytucji finansowych (zakłady ubezpieczeń i otwarte

subsidies from the state budget, as well as public corporations and non-profit institutions which meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector;

- 4) *households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;*
- 5) *non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.*

12. *The estimation of the “hidden economy” and illegal activity is included in the regional accounts. Hidden economy covers the legal concealed production for registered economic entities employing up to 9 persons (irrespective of the specific legal form), employing from 10 to 49 persons in private sector (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work primarily within the service activity (including people providing sexual services).*

Within illegal activities there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trade of drugs as well as smuggling of cigarettes.

13. *Data from the regional accounts for the years 2010 and 2011 were changed in relation to previously published data on account of implementing the ESA 2010 methodology, applying the European Commission's recommendations as well as updating source data and extending the range of administrative data applied in the calculations.*

Key changes introduced by the ESA 2010, influencing categories compiled in the regional accounts concern:

- 1) *registration in the gross fixed capital formation, not in the intermediate consumption, of research and development expenditure and small tools expenditure in all institutional sectors and weapon systems expenditure in the general government sector;*
- 2) *inclusion of the valuation of the output for own final use for market producers in the gross operating surplus;*
- 3) *allocation of part of the output of the central bank — the National Bank of Poland, i.e., commission and fee, from the financial corporations sector to the intermediate consumption of other institutional sectors;*
- 4) *clarification of classification criteria of public units to the general government sector;*
- 5) *inclusion of estimate of the ancillary units' output.*

Key changes resulting from the European Commission's recommendations concern:

- 1) *clarification of methods of calculating output of the general government sector, the financial corporations sector (insurance companies, open pension funds) and the non-profit institutions serving households sector;*

fundusze emerytalne — OFE) oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych;

- 2) uwzględnienia działalności nielegalnej w zakresie prostytucji (działalność sutenerska), produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS: „Wdrożenie Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej — ESA 2010 do polskich rachunków narodowych. Zmiany metodologiczne oraz ich wpływ na główne agregaty makroekonomiczne” z dnia 29 IX 2014 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/>.

15. Dane na 1 mieszkańca za lata 2010—2012 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

16. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto — Rachunki regionalne w 2012 r.”.

2) including illegal activity in the scope of prostitution (pimp's activity), production and trade of drugs and smuggling of cigarettes.

14. Detailed description of the changes, implemented in the national accounts, can be found in the CSO new release „Wdrożenie Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej — ESA 2010 do polskich rachunków narodowych. Zmiany metodologiczne oraz ich wpływ na główne agregaty makroekonomiczne” of 29 IX 2014, available at <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/>.

15. Data per capita for the years 2010—2012 were calculated on the basis of the number of population which included the results of the National Population and Housing Census 2011.

16. Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication “Gross Domestic Product — Regional Accounts in 2012”.

TABL. 1 (285). PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	w mln zł	in mln zł		w odsetkach	in percent	
O G Ó Ł E M T O T A L	311278	336370	353348	x	x	x
W tym wartość dodana brutto <i>Of which gross value added</i>	274148	295674	313108	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: <i>of which sector:</i>						
Przedsiębiorstw niefinansowych <i>non-financial corporations</i>	149566	159210	171313	54,6	53,8	54,7
instytucji rządowych i samorządowych <i>general government</i>	35453	36980	37597	12,9	12,5	12,0
gospodarstw domowych <i>households</i>	64248	72539	77481	23,4	24,5	24,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	7376	8913	8724	2,7	3,0	2,8
Przemysł <i>Industry</i>	44502	49717	55052	16,2	16,8	17,6
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	32681	37452	40964	11,9	12,7	13,1
Budownictwo <i>Construction</i>	19368	21906	22174	7,1	7,4	7,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwatero- wanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja .. <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ; infor- mation and communication</i>	97128	101500	112578	35,4	34,3	36,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Financial and insurance activities; real estate activities</i>	34392	37790	37146	12,5	12,8	11,9
Pozostałe usługi <i>Other services</i>	71382	75848	77434	26,0	25,7	24,7
NA 1 MIESZKAŃCA ^a PER CAPITA ^a	59217	63776	66755	x	x	x

^a W złotych.
^a In zlotys.

TABL. 2 (286). PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA
DOCHODÓW (*ceny bieżące*)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME
ACCOUNT (*current prices*)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna.....	646794	718011	747085	Gross output
Zużycie pośrednie.....	372646	422337	433977	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto.....	274148	295674	313108	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	117949	124720	130280	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto.....	153993	168368	180252	Gross operating surplus

TABL. 3 (287). NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych.....	178288	190705	203625	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	33917	36158	38469	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych.....	143794	154322	163319	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	27355	29260	30854	per capita in zł

DZIAŁ XXIII

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane w tablicach dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz.U. Nr 69, poz. 763, z późn. zm.) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczególnych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest aktualizowany na podstawie wniosków zgłaszanych przez podmioty, na których ciąży prawny obowiązek dokonywania zgłoszeń do rejestru, dotyczących wpisu, skreślenia oraz zmian cech objętych wpisem. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku.

W 2011 r. do aktualizacji rejestru REGON po raz pierwszy wykorzystano informacje dotyczące zgonów osób fizycznych pochodzące z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), co wpłynęło istotnie na zmianę (zmniejszenie) w stosunku do 2010 r. liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

CHAPTER XXIII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, herein-after referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VI 1995 (unified text: Journal of Laws 2012 item 591, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 27 VII 1999 (Journal of Laws No. 69, item 763, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens and detailed conditions and mode of cooperation of official statistics services with other bodies running official registers and information systems in public administration.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on the basis of applications submitted by entities legally obliged to apply for entries in and deletions from the register, and also for updating their entries in terms of their description. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation.

In 2011 the information on death of natural persons obtained from General Electronic System of Population Register (PESEL) was first used to update the REGON register, which substantially changed (reduced) the number of natural persons conducting economic activity, compared to 2010.

TABL. 1 (288). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	601721	681012	699212	724997	TOTAL
sektor publiczny	14057	12830	12945	12942	public sector
sektor prywatny	587664	668182	686267	712055	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	203	93	70	69	State owned enterprises
Spółki	115544	143033	160518	173212	Companies
w tym:					of which:
handlowe	63588	89319	104836	116949	commercial
cywilne	51750	53469	55391	55952	civil
Spółdzielnie	3275	3151	3110	3116	Cooperatives
Fundacje	3305	4641	5531	6111	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	10022	12749	13871	14454	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	442480	486952	482381	482381	Natural persons conducting economic activity

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						spółdzielnie cooperatives
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	w tym of which				
OGÓŁEM	601721	159241	203	63588	107	19104	51750	3275	442480	
TOTAL	681012	194060	93	89319	117	25594	53469	3151	486952	
2012	699212	216831	70	104836	103	28770	55391	3110	482381	
2013	724997	231678	69	116949	91	30911	55952	3116	493319	
w tym:										
of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11697	1935	2	803	4	155	236	288	9762	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł	63287	21230	19	13631	26	3358	6946	247	42057	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe	58278	18084	18	10890	23	2684	6712	238	40194	
of which manufacturing										

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
				razem total	w tym of which				
			jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury		z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation				
Budownictwo..... Construction	71235	16832	12	11755	2	2581	4439	441	54403
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	190309	59344	6	34696	10	12998	23720	373	130965
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	45052	5542	3	3164	12	771	2248	23	39510
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	18046	5911	—	3025	2	812	2794	14	12135
Informacja i komunikacja..... Information and communication	36353	12785	3	10466	10	1675	2140	61	23568
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	24664	5950	—	4417	5	846	563	115	18714
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ .. Real estate activities	30995	22868	6	7232	4	2264	1143	1341	8127
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	92420	25710	16	18404	12	3683	5889	90	66710
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	25195	6343	1	4486	1	996	1719	53	18852
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory social security	3489	3471	—	11	—	2	2	—	18
Edukacja..... Education	25993	11564	—	1474	—	203	961	16	14429
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	31826	3573	—	1431	—	172	1095	22	28253
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	11370	5317	—	1072	3	206	702	9	6053
Pozostała działalność usługowa Other service activities	42918	23156	1	882	—	189	1350	23	19762

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (290). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited	komandytowe limited	
OGÓŁEM	2005	63588	58425	2518	55907	5163	4588	451
TOTAL	2010	89319	80243	3059	77184	9076	6226	2231
	2012	104836	93754	3500	90254	11082	6385	3363
	2013	116949	103641	3662	99979	13308 ^a	6527	3987
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing		803	659	20	639	144	112	10
Przemysł..... Industry		13631	12285	627	11658	1346	901	320
w tym przetwórstwo przemysłowe		10890	9702	482	9220	1188	854	244
of which manufacturing		11755	10327	332	9995	1428	508	632
Budownictwo		11755	10327	332	9995	1428	508	632
Construction		34696	31174	634	30540	3522	2594	720
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		34696	31174	634	30540	3522	2594	720
Trade; repair of motor vehicles ^Δ		3164	2785	84	2701	379	308	57
Transport i gospodarka magazynowa		3164	2785	84	2701	379	308	57
Transportation and storage		3025	2695	39	2656	330	216	103
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		3025	2695	39	2656	330	216	103
Accommodation and catering ^Δ		10466	9870	452	9418	596	309	231
Informacja i komunikacja		10466	9870	452	9418	596	309	231
Information and communication		4417	3830	607	3223	587	128	157
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		4417	3830	607	3223	587	128	157
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		7232	5963	166	5797	1269	247	391
Real estate activities		18404	15808	482	15326	2596	611	994
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities		18404	15808	482	15326	2596	611	994
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		4486	4032	98	3934	454	217	175
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne .. Public administration and defence; compulsory social security		11	10	2	8	1	—	1
Edukacja..... Education		1474	1286	28	1258	188	108	73
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities		1431	1134	24	1110	297	167	61
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		1072	998	48	950	74	40	32
Arts, entertainment and recreation		882	785	19	766	97	61	30
Pozostała działalność usługowa		882	785	19	766	97	61	30
Other service activities								

^a W tym 303 spółki partnerskie i 2491 spółek komandytowo-akcyjnych.

^a Of which 303 professional partnerships and 2491 limited joint-stock partnerships.

TABL. 4 (291). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 NEWLY REGISTERED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		w tym of which			z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability				
		handlowe commercial		akcyjne joint stock					
		razem total	razem total						
razem total	razem total	razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity		
OGÓŁEM 2005 TOTAL	40541	5894	3943	40	3504	1938	11	31987	
	2010	66405	9227	7301	172	6181	1917	20	54761
	2012	60786	11228	9631	191	8058	1574	28	45083
	2013	65439	14278	12777	173	10297	1481	46	48290
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	465	105	103	2	78	1	1	354	
Przemysł Industry	4371	1344	1230	34	1061	111	10	2997	
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	3613	864	764	21	633	100	4	2734	
Budownictwo Construction	5659	962	883	20	689	74	4	4682	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	15661	2769	2340	13	2016	429	7	12869	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	2580	308	260	3	224	48	—	2269	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2179	473	320	1	278	153	7	1695	
Informacja i komunikacja Information and communication	4806	1626	1556	15	1472	70	2	3163	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (291). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
NEWLY REGISTERED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		w tym of which			razem total	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
		handlowe commercial		akcyjne joint stock					
		razem total	razem total						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	2716	756	730	43	488	26	—	1857	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ... Real estate activities	2117	1070	1023	6	648	37	1	661	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	10937	3327	3137	28	2318	190	—	7587	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	3550	791	639	5	546	151	5	2747	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory social security	17	1	1	—	1	—	—	2	
Edukacja..... Education	2930	237	168	—	150	69	2	1862	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	2502	221	171	1	138	50	4	2252	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	1184	124	103	1	88	21	2	893	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	3764	164	113	1	102	51	1	2400	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (292). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
LIQUIDATED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
		w tym of which			z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total			
		handlowe commercial		akcyjne joint stock					
		razem total	razem total						
OGÓŁEM 2005 TOTAL	24535	2553	1010	52	896	1543	29	21492	
2010	33516	1538	882	42	653	656	27	31586	
2012	37976	1668	1040	42	723	628	32	35910	
2013	40955	1942	1101	49	738	841	37	38292	
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	230	9	8	—	6	1	9	212	
Przemysł Industry	3163	197	119	7	86	78	4	2950	
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	2969	151	82	4	61	69	4	2811	
Budownictwo Construction	5290	169	108	8	64	61	4	5111	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	13091	538	250	5	159	288	6	12541	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	2972	78	33	2	23	45	—	2892	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	1454	83	27	—	16	56	1	1370	
Informacja i komunikacja Information and communication	1544	165	110	5	81	55	—	1379	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (292). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
LIQUIDATED ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	
		spółki companies							
		razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		spółdzielnie cooperatives
			handlowe commercial						
			razem total	w tym of which					
akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	1764	67	56	14	30	11	2	1662	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ... Real estate activities	651	117	97	1	82	20	10	513	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	3833	298	194	4	125	104	—	3515	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	1760	80	51	3	37	29	—	1679	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory social security	16	—	—	—	—	—	—	—	
Edukacja..... Education	1378	41	13	—	6	28	—	1108	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	1110	47	19	—	13	28	—	1041	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	550	14	8	—	7	6	—	516	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2147	39	8	—	3	31	1	1801	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

ROCZNIKI STATYSTYCZNE STATISTICAL YEARBOOKS

Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2015
Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship 2015

Województwo Mazowieckie 2015 — Podregiony, Powiaty, Gminy
Mazowieckie Voivodship 2015 — Subregions, Powiats, Gminas

Rocznik Statystyczny Warszawy 2015
Statistical Yearbook of Warsaw 2015

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE STATISTICAL INFORMATION AND ELABORATIONS

Biuletyn Statystyczny Województwa Mazowieckiego (*kwartalnik, Internet*)
Statistical Bulletin of Mazowieckie Voivodship (quarterly, Internet)

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2014 r.
Report on the socio-economic situation of mazowieckie voivodship in 2014

Przegląd Statystyczny Warszawy (*kwartalnik*)
Statistical Review of Warsaw (quarterly)

Panorama dzielnic Warszawy w 2014 r.
Panorama of Warsaw districts in 2014

Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim w 2014 r.
Population, vital statistics and migration in mazowieckie voivodship in 2014

Rynek pracy w województwie mazowieckim w 2014 r.
Labour market in mazowieckie voivodship in 2014

Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie mazowieckim w 2014 r. (CD)
Structural changes of groups of entities of national economy in the REGON register in mazowieckie voivodship in 2014 (CD)

Portret województwa mazowieckiego 2010—2014
Portrait of mazowieckie voivodship 2010—2014

Statystyka gmin i powiatów województwa mazowieckiego w latach 2010 i 2013 (CD)
Statistics of gminas and powiats in mazowieckie voivodship in 2010 and 2013 (CD)

Rolnictwo województwa mazowieckiego na tle kraju i pozostałych województw w 2014 r.
Agriculture in mazowieckie voivodship on the background of country and other voivodships in 2014

**Informacje na temat publikacji wydawanych
przez urząd można uzyskać pod adresem:
Urząd Statystyczny w Warszawie**

Centrala 22 464 20 00

1 Sierpnia 21, 02-134 WARSZAWA

Centrum Informacji Statystycznej, parter

tel./faks 22 846 78 32

tel. 22 464 20 85

e-mail: InformatoriumUSWAW@stat.gov.pl

oraz w Centrach Informacji Statystycznej w:

Oddziale w (*Branch in*) **Ciechanowie**

06-400 Ciechanów, ul. Nadrzeczna 1

tel. 23 672 53 12

Oddziale w (*Branch in*) **Płocku**

09-407 Płock, ul. Otołińska 21

tel. 24 366 50 37

Oddziale w (*Branch in*) **Siedlcach**

08-110 Siedlce, ul. Pułaskiego 19/21

tel. 25 632 71 65

**Information concerning publications issued
by office can be obtained at:**

Statistical Office in Warsaw

Tel. exchange (+48) 22 464 20 00

Centre of Statistical Information, ground floor

tel./fax (+48) 22 846 78 32

tel. (+48) 22 464 20 85

as well as Centres of Statistical Information at:

Oddziale w (*Branch in*) **Ostrołęce**

07-410 Ostrołęka, ul. Insurekcyjna 3

tel. 29 760 78 50

Oddziale w (*Branch in*) **Radomiu**

26-600 Radom, ul. Planty 39/45

tel. 48 363 06 07

SPRZEDAŻ DETALICZNĄ WYDAWNICTW US PROWADZĄ:

- US w **Warszawie, Centrum Informacji Statystycznej**, parter
- Punkt **sprzedaży** Zakładu Wydawnictw Statystycznych 00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208 (parter) tel. bezp. 22 608 34 27

RETAIL SALES OF SO PUBLICATIONS IS CONDUCTED AT:

- SO in **Warsaw, Centre of Statistical Information**, ground floor
- **Sales point of Statistical Publishing Establishment** 00-925 Warsaw, Niepodległości 208 (ground floor) direct tel. (+48) 22 608 34 27

U w a g a. Zamówienia na prenumeratę publikacji można składać pisemnie, faksem lub e-mailem na adres Urzędu Statystycznego w Warszawie, podając pełny adres odbiorcy z kodem pocztowym oraz numerem identyfikacyjnym płatnika VAT (NIP).

N o t e. Orders on publication subscriptions should be sent by post, fax or email at Statistical Office in Warsaw address with full address of recipient including ZIP code and tax identification number (NIP).